

Investera i möjligheter och framtidstro

Konkurrera med kunskap och forskning

Jobbkongressen 2009

Häfte E

Investera i möjligheter och framtidstro Konkurrera med kunskap och forskning

Partistyrelsens utlåtanden och motioner som rör området Grund- och gymnasieskola (motionerna E1–E121) ...2	
Partistyrelsens utlåtanden och motioner som rör området Högskola (motionerna E122–E141)	163
Partistyrelsens utlåtanden och motioner som rör området Forskning (motionerna E142–E145)	189

Socialdemokratiska partistyrelsen
överlämnar härmed till partiets 36e ordinarie kongress,
den 28 oktober – 1 november 2009 i Stockholm,
i stadgeenlig ordning inlämnade motioner samt partistyrelsens utlåtanden
och övriga förslag.

Konkurrera med kunskap och forskning

Partistyrelsens utlåtanden och motioner som rör området Grund- och gymnasieskola

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

C30:8, E1:1, E1:2, E2:1, E3:1, E3:2, E4:1, E5:1, E6:1, E6:3, E6:4, E7:1, E8:1, E9:1, E10:1, E11:1, E12:1, E12:2, E13:1, E14:1, E15:1, E16:1, E16:2, E21:2, E21:3, E71:2, E71:3 (tillgång till förskola och barnomsorg)

Motion C30:8 (Stockholms arbetarekommun) yrkar att ett införande av dagbarnvårdare, i första hand riktat till ensamstående, övervägs. Motion E8:1 (Kristianstads arbetarekommun) yrkar att ökade resurser satsas på att minska barngruppernas storlek i förskolan. Motion E2:1 (Helsingborgs arbetarekommun) yrkar att förskolan ska ha flexiblare öppettider och barnens behov ska styra samt att kommuner inte ska kunna neka omsorg på obekväma tider. Motion E9:1 (Kalmar läns partidistrikt) föreslår att distriktskongressen beslutar att bifalla motionen enligt styrelsens förslag till utlåtande. Motion E3:1–2 (Hallsbergs arbetarekommun) föreslår att alla ska ha rätt till barnomsorg på obekvämt arbetstid, samt att se till att barnomsorg på obekvämt arbetstid finns tillgänglig. Motion E13:1 (Katrineholms arbetarekommun) yrkar att Socialdemokraterna ska verka för att det i alla kommuner ska finnas barnomsorg också på obekväma arbetstider. Motion E7:1 (Uppsala arbetarekommun) yrkar att uppmana våra representanter i partistyrelse och riksdag att verka för att den lagstadgade rätten till förskola för barn till arbetslösa och föräldralediga utökas från dagens minst 15 till minst 25 timmar i veckan. Motionerna E5:1 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:1 (Solna arbetarekommun) yrkar att förskoleklass och gymnasium blir del av en sammanhållen och obligatorisk skolgång och att antalet skolformer minskas. Motion E71:2-3 (Stockholms arbetarekommun) yrkar att barn ges rätt till heltid på förskola även då en vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetslös samt att barnomsorg görs tillgängligt även på kvällar och helger för att anpassas till alla dem som arbetar skift och på obekvämt arbetstid. Motion E21:2-3 (Malmö arbetarekommun) yrkar att staten ekonomiskt ska garantera utbyggnaden av förskolan så att alla kommuner, oavsett ekonomiskt utgångsläge, ska kunna erbjuda sina invånare det samt att förskolan ska vara tillgänglig både dag- och nattetid. Motion E6:1,3-4 (enskild, Malmö arbetarekommun) yrkar att förskolan blir obligatorisk för alla barn från tre års ålder, att staten ekonomiskt ska garantera utbyggnaden av förskolan så att alla kommuner, oavsett ekonomiskt utgångsläge, ska kunna erbjuda sina invånare det samt att förskolan ska vara tillgänglig både dag- och nattetid. Motion E11:1 och E10:1 (båda Österåkers arbetarekommun) yrkar att Skolverkets allmänna råd görs till tvingande minimikrav för förskolan. Motion E14:1 (Stenungsunds arbetarekommun) yrkar att kongressen beslutar att på alla fronter arbeta för att det lagstiftas om rätt till omsorg på alla tider när föräldrar förvärvsarbetar, även obekväma arbetstider. Motion E1:1–2 (Västerbottens partidistrikt) yrkar att partiet arbetar för en stärkt och tydliggjord lagstiftning kring rätten av barnomsorg även för barn till föräldrar med arbete under OB-tid samt att partiet arbetar för att maxtaxan ska gälla även för barnomsorg under OB-tid. Motion E12:1–2 (Göteborgs partidistrikt) yrkar att kvälls-, helg- och nattförskolor ska skrivas in i barnomsorgslagen och vara en lagstadgad rättighet över hela landet samt att man kan individanpassa tiderna efter det behov varje familj har. Motion E15:1

(Vimmerby arbetarekommun) yrkar att Socialdemokraterna i Kalmar län verkar för att en lagändring kommer till så att kommunerna blir skyldiga att tillhandahålla natt och helgdagis. Motion E16:1–2 (Malmö arbetarekommun, enskild) yrkar att god och lättillgänglig barnomsorg ska tillhandahållas i alla EU:s medlemsländer för att uppnå de europeiska och socialdemokratiska målen om jämställdhet och full sysselsättning samt att en god barnomsorg för alla inkluderar öppettider på helger och övrig obekvämlig arbetstid.

För oss Socialdemokrater är förskolan av stor betydelse i första hand för barnens egen skull, men även för att göra det praktiskt möjligt att kombinera föräldraskap med förvärvsarbete. För att alla människor ska kunna ta det jobb de erbjuds är det viktigt att ha en barnomsorg av god kvalitet och med hög tillgänglighet. Många yrkesgrupper, bland annat LO-kollektivet, har arbetstider helt eller delvis förlagda till helger, kvällar och nätter, och det är då naturligt att det finns möjlighet till omsorg för dem som har behov av det. Vårt samhälle är beroende av att exempelvis sjukvård, transporter, handel och omsorg fungerar även på obekvämliga arbetstider. Partistyrelsen anser att nattomsorg ska vara en möjlighet för dem som inte kan lösa det på annat sätt. Behovet ska prövas individuellt. Partistyrelsen anser rätten till omsorg under obekvämlig arbetstid behöver utökas.

Det finns flera mycket viktiga målsättningar för kommunerna att prioritera mellan när det gäller förskolan – avstånd till närmaste enhet, tillgänglighet under dygnet, personaltäthet och investeringar i personalens kompetens och löneutveckling. Beslut om dessa avvägningar måste kunna fattas så nära medborgarna som möjligt. Partistyrelsen är dock positiv till att utöka rätten till antalet timmar för barn till arbetslösa och föräldralediga.

Förskolan har utvecklats radikalt ifråga om status och kvalitet. Inrättandet av en egen läroplan för förskolan och utvecklingen av förskollärautbildning är bara två exempel på detta. Partistyrelsen anser också att förskolans kunskapsuppdrag bör stärkas för att ge alla barn en mer jämlik skolstart. Förskola och grundskola ska vara en del av en gemensam skola men med olika arbetssätt och olika professioner som samverkar och lär av varandra.

Partistyrelsen sympatiserar fullt ut med att en god barnomsorg ska finnas i alla EU:s medlemsländer, att detta är en mycket viktig fråga för att uppnå jämställdhet och full sysselsättning, och ska i relevanta sammanhang verka för denna uppfattning. Samtidigt menar dock partistyrelsen att barnomsorgspolitikerna i första hand är en nationell angelägenhet och inte ska beslutas på EU-nivå.

Partistyrelsen delar oron för de ensamstående föräldrarnas situation, men är inte beredda att tillstyrka några nya nationella initiativ för att förstärka tillgången på dagbarnvårdare för ensamstående. De enskilda kommunerna har stor handlingsfrihet i denna fråga. En ökad möjlighet att överlåta föräldrapenning vid vård av sjukt barn till andra personer än vårdnadshavaren skulle också kunna vara verksamt mot det problem motionärerna beskriver.

Kommunerna bör få ett ökat stöd för att klara tillgänglighet och kvalitet inom barnomsorgen. Under den förra mandatperioden tillsköt vi Socialdemokrater riktade medel med de så kallade Hallengrenpengarna för att uppnå detta och partistyrelsen är inte främmande för liknande investeringar i framtiden. Förskolan ska dock även i framtiden primärt vara ett ansvar för kommunerna.

Mer än 90 procent av alla barn från två till fem års ålder går idag i förskola, vilket är ett kvitto på hur mycket förskolan uppskattas av föräldrarna. Förskolan har vunnit detta stöd på sina egna meriter. Partistyrelsen anser att förskoleklassen

bör bli en del av en ny 10-årig obligatorisk grundskola, samtidigt som samverkan och samarbetet mellan personal i förskola och skola stärks.

Skolverkets allmänna råd för förskolan är idag inte utformade utifrån syftet att vara tvingande minimikrav, och bör fortsätta att vara just allmänna råd till kommunerna och huvudmännen. Partistyrelsens uppfattning är dock att all förskoleverksamhet ska kvalitetssäkras. All förskoleverksamhet oavsett form och huvudman måste följa läroplanen och ha utbildad personal. Det är också rimligt med miniminormer för gruppstorlekar, personaltäthet och kriterier för service, tillgänglighet, föräldrainflytande och kompetensutveckling.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att bifalla motion E8:1,

att avslå motionerna E4:1, E5:1, E6:1, E6:3, E7:1, E21:2, E71:2,

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet C30:8, E1:1, E1:2, E2:1, E3:1, E3:2, E6:4, E9:1, E10:1, E11:1, E12:1, E12:2, E13:1, E14:1, E15:1, E16:1, E16:2, E21:3, E71:3.

Motion E1

Västerbottens partidistrikt

Allas rätt till barnomsorg

Tyvärr har arbetsmarknaden utvecklats så att fler och fler arbetar på OB-tid kvällar, nätter och helger. Om vi menar allvar med full sysselsättning måste vi vara beredda att ge förskolan medel att ta hand om barn till föräldrar som av olika skäl behöver barnomsorg på obekvämt arbetstid. Det är i hög utsträckning våra väljare som behöver ha barnomsorg på andra tider än 6.00–18.00, måndag till fredag.

I dag saknas tydlig lagstiftning för att föräldrar ska kunna kräva barnomsorg på kvällar och helger. Rättsmyndigheterna har prövat ett antal mål där kommuner nekat barnomsorg på OB-tid och funnit att kommunerna inte har skyldighet att tillhandahålla barnomsorg efter kl. 18.00, trots att många arbeten sker på andra tider.

Kristdemokraterna och alliansen har andra planer för vad som ska benämnas som barnomsorg. Vi vill inte att vårdnadsbidrag ska vara ett alternativ! Man bör prioritera ökad personaltäthet och utbyggnad av förskolan så att alla barn oavsett var föräldrarna arbetar får plats utifrån behov.

Vi uppmanar kongressen besluta:

E1:1 att partiet arbetar för en stärkt och tydliggjord lagstiftning kring rätten av barnomsorg även för barn till föräldrar med arbete under OB-tid,

E1:2 att partiet arbetar för att maxtaxan ska gälla även för barnomsorg under OB-tid.

Motionär, Isak Frohm, Norsjö arbetarekommun

Västerbottens partidistrikt beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E2

Helsingborgs arbetarekommun

Barnomsorg på obekväma tider

Den senaste tiden har debatten om barnomsorg på obekväma tider åter blossat upp. Arbetslivet har de senaste 15–20 åren utvecklats med flexibla arbetstider över dygnet.

Allt fler arbetar inom serviceyrken där både tidiga morgnar, sena kvällar och även natt-arbetstider ingår.

Samtidigt har utvecklingen inom barnomsorgen stått still, på sina ställen till och med gått bakåt. Öppettider mellan 7 och 17 är inte ovanliga. Detta rimmar inte med socialdemokratisk politik.

Barnen behöver en trygg uppväxt och omvårdnad. Att bli skickad runt bland släktingar, vänner och bekanta, när förskolan är stängd och mamma och/eller pappa arbetar skapar inte trygga barn.

Inom Socialdemokraterna värnar vi hela barnet och barnkonventionen ska vara ett rättesnöre. Då anser inte vi att man som förälder ska behöva böna och be om omsorg för barnen. Kommuner bör inte kunna neka omsorg på obekväma tider.

Vi föreslår att partikongressen beslutar att arbeta för att en förändring kommer till stånd som innebär:

E2:1 att förskolan ska ha flexiblere öppettider och barnens behov ska styra samt att kommuner inte ska kunna neka omsorg på obekväma tider.

Mörarps socialdemokratiska förening

Helsingborgs arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E3

Hallsbergs arbetarekommun

Barnomsorg på obekvämt arbetstid

Många kommuner i landet har i dag ingen barnomsorg på obekvämt arbetstid, eftersom det är frivilligt för kommunerna att tillhandahålla barnomsorg på kvällar, nätter och helger. Kommunerna får inga pengar av staten för att finansiera den verksamheten. I dagens samhälle är det många ensamstående som arbetar på obekväma arbetstider och har stora problem med att ordna barnomsorg. Det kan vara så att båda föräldrarna arbetar inom någon sektor som har skift eller oregelbundna arbetstider och inte har några släktingar i närheten som kan ställa upp och hjälpa till med barnomsorg. Det kan innebära att någon av föräldrarna måste säga upp sig från sin anställning eller inte kan ta det erbjudna arbetet med sådana arbetstider.

Vi föreslår kongressen:

E3:1 att alla ska ha rätt till barnomsorg på obekvämt arbetstid,

E3:2 att se till att barnomsorg på obekvämt arbetstid finns tillgänglig.

Magnus Andersson Handelsanställdas förbunds fackklubb på Ahlsell AB

Hallsbergs arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E4

Solna arbetarekommun – enskild

En skola som gör skillnad

Socialdemokratisk utbildningspolitik vilar på en lång och stolt tradition. Vårt parti har gått i fronten för att bygga upp ett kunskapssamhälle som i många delar är värt att berömma. Men situationen är långt ifrån perfekt och vårt parti måste därför eftertryckligt kritisera och åtgärda skolans brister.

Var femte elev lämnar grundskolan utan fullständiga betyg. Många unga människor

flyttas slentrianmässigt vidare i skolsystemet utan tillräckliga kunskaper. Förväntningar och mål för lärandet är otydliga och i vissa fall för låga. Likvärdigheten i bedömningen av kunskaperna brister. Flera skolor visar en otillräcklig kvalitet och måluppfyllelse. En allt för stor andel av eleverna upplever att de inte har tillräcklig arbetsro i skolan. Många som arbetar i skolan är tyvärr dåligt rustade för det ledarskap och de krav som ställs. Listan kan göras ännu längre. Sammantaget innebär det att svenska elever inte får den kunskap de har rätt till och når sämre resultat än de borde göra.

Socialdemokraternas fokus i utbildningspolitiken måste vara att alla barn får den kunskap de har rätt till. Vi måste ha fortsatt höga ambitioner för alla barn i skolan. Vi måste sätta större vikt vid skolornas kvalitet och undervisning än på socioekonomiska bakgrundsfaktorer eller vem som utför utbildningen. Det handlar om att tro på alla barn, oavsett föräldrarnas inkomst, utbildning eller bostadsadress. En förnyad socialdemokratisk skolpolitik får absolut inte sänka skolans höga ambitioner på kunskapsområdet. Skolan gör skillnad och har en avgörande betydelse för om eleverna når målen eller inte. Det går inte att skylla på det omgivande samhället eller att ensidigt lägga ansvaret på den enskilda eleven. Det är skolpolitikerna och de vuxna som arbetar i skolan som bär huvudansvaret.

Mycket klokt uttalade förtroenderådet i slutet av 2007 sig om att Socialdemokraternas skolpolitik ska bygga på framgångsfaktorer som ger dokumenterade resultat. Vi behöver en skola med tydlig fokusering på skolans kunskapsuppdrag, en skola som bryter av ekonomiska mönster och sociala arv. Vår erfarenhet säger oss att vi måste satsa på att utveckla kunskapsmål, bättre följa upp elever och skapa en skola som utformar undervisningen efter behov. Ingen ska kunna ta miste på att Socialdemokraterna i första hand företräder barnens behov av kunskap.

Det finns mycket som är positivt i den svenska skolan. Men ingenting är så bra att det inte kan bli bättre. Det behövs ett ordentligt och nödvändigt nytänkande kring den socialdemokratiska skolpolitiken. Därför föreslår vi ett antal uttryckliga och långsiktiga punkter som alla handlar om att utveckla den svenska skolan.

Förslag till beslut:

- E4:1 att förskoleklass och gymnasium blir del av en sammanhållen och obligatorisk skolgång och att antalet skolformer minskas,
- E4:2 att mål- och styrdokumentet blir färre och ges ett tydligare fokus på kunskapsmål,
- E4:3 att tidiga kontroller och uppföljning av kunskapsresultat styr undervisning och insatser,
- E4:4 att alla elever får både en rätt och en skyldighet att lämna skolan med fullständiga betyg och goda kunskaper – ingen elev får lämna grundskolan utan fullständiga betyg,
- E4:5 att utreda förutsättningarna för en skola där det inte är antalet timmar som är obligatoriskt utan kunskapsmålen,
- E4:6 att skolorna redan från första årskursen och även senare systematiskt kontrollerar elevernas kunskaper i läsning och matematik för att se vilket stöd de behöver,
- E4:7 att alla elever får rätt till mer undervisningstid genom bland annat fler eller längre skoldagar,
- E4:8 att alla elever får möjlighet till läxhjälp och annat stöd under kvällar, helger och lov – det måste vara möjligt att göra färdigt skolarbetet i skolan,
- E4:9 att alla elever garanteras grundläggande högskolekompetens efter avklarad gymnasieskola,

- E4:10 att samhällets kunskapskrav formuleras som kontrakt mellan eleven, läraren och föräldrarna för att därigenom förtydliga skolans och elevens ansvar för resultaten,
- E4:11 att alla elever får rätt till en god, tydlig och muntlig och skriftlig återkoppling om sin kunskapsutveckling,
- E4:12 att dagens detaljerade styrning kring kurser, ämnen och timmar tas bort,
- E4:13 att skolorna prioriterar helhet, meningsfullhet, koncentration och fördjupning,
- E4:14 att en samlad skoldag förstärks så att så kallade håltimmar undviks,
- E4:15 att skolan ser mer individuellt till elevernas behov och att inte alla förväntas göra samma sak vid samma tidpunkt,
- E4:16 att nya metoder och alternativa inlärningsstilar uppmuntras mycket mer än i dag,
- E4:17 att estetiska uttrycksformer tydligt lyfts fram i skolan och får interagera med teoretiska ämnen,
- E4:18 att förskolans sätt att arbeta med helhetssyn kring barnen i större utsträckning används i skolan,
- E4:19 att det genomförs en omfattande satsning på trygghet, arbetsro och studiegädje i skolan – ordningsproblem ska hanteras snabbt och handlingskraftigt,
- E4:20 att enskilda skolor får rätt av varna eller stänga av elever under kortare tid,
- E4:21 att elever som begår allvarliga brott omedelbart tillfälligt tas bort från skolan under en kortare tid medan de utreds av socialtjänsten,
- E4:22 att skolor får en skyldighet att agera och meddela föräldrarna samma dag vid skolk, mobbning och andra ordningsproblem,
- E4:23 att vuxennärvaron under rasterna kraftigt ökas,
- E4:24 att varje skola måste ha en konkret handlingsplan för att skapa arbetsro som även innehåller en tydlig rättighets- och skyldighetskatalog för elever och föräldrar,
- E4:25 att skolorna åläggs att upprätthålla en levande diskussion om den egna värdegrunden i syfte att skapa goda relationer och trygghet och arbetsro,
- E4:26 att uppföljningssystem samt kvalitets- och förbättringsarbete intensifieras och förenklas så att skolverksamheter och kommuner i alla led möter utmaningar och får feedback på sin verksamhet i enlighet med vad den samlade konsensusforskningen inom skolområdet menar utmärker framgångsrika skolsystem,
- E4:27 att förskolans kvalitetsutvärdering i högre utsträckning fokuseras,
- E4:28 att skolorna får mer tid för själva huvudprocessen i lärandet, mötet mellan pedagoger och elever,
- E4:29 att resurser till skolan utgår ifrån elevernas förutsättningar och behov,
- E4:30 att nya skolresurser i första hand styrs mot skolans lägre åldrar,
- E4:31 att det införs en allmän, avgiftsfri förskola på heltid för alla barn,
- E4:32 att alla skolor oavsett driftsform ska ha lika regler när det gäller rättigheter, skyldigheter, insyn och uppföljningar,
- E4:33 att skolor med religiös, etnisk och politisk inriktning inte ska få skattefinansiering eftersom de ofta leder till ytterligare segregation och sortering,
- E4:34 att kraven blir mer uttryckliga på skolorna att upprätta bra och jämförbara kvalitetsredovisningar,

- E4:35 att Skolverket i större utsträckning ska granska likvärdigheten i skolornas arbete med bedömning och betygsättning,
- E4:36 att varje skola måste ha fungerande system för systematisk utvärdering och analys av sina resultat,
- E4:37 att det blir enklare att byta ut skolledningar som inte fungerar och lättare att lägga ner skolor som har bristfällig måluppfyllelse,
- E4:38 att det införs behörighetskrav och femåriga förordnanden för rektorstjänster,
- E4:39 att en ny längre utbildning genomförs som stärker rektorernas pedagogiska roll,
- E4:40 att lämplighetstest i samband med intag till lärarutbildningen införs,
- E4:41 att det införs fler möjligheter att sortera ut olämpliga personer från lärarutbildningen,
- E4:42 att varje lärare ska garanteras en rätt till ordentligt fortbildning motsvarande ett halvt års högskolestudier var tionde termin,
- E4:43 att kompetenta lärare erbjuds möjligheter till kontakter med universitet och forskning inom den egna skolan,
- E4:44 att det inrättas ett institut för forsknings- och utvecklingsfrågor inom skolan,
- E4:45 att utvecklingsarbetet i alla skolor ska ha vetenskaplig grund och vara forskningsanknutet,
- E4:46 att lärarnas prestationer utvärderas, främst av skolledningen men även av eleverna i syfte att stimulera utveckling av metodik och lärares ledarskap,
- E4:47 att det satsas på förebyggande arbete genom fler kuratorer och skolsköterskor,
- E4:48 att det genomförs en stor satsning på att åstadkomma kreativa, trygga, nytänkande och kvalitativa skollokaler,
- E4:49 att det satsas mer på förskolans och skolans utomhuspedagogik,
- E4:50 att undervisning i andra miljöer utanför skolan uppmuntras,
- E4:51 att det införs krav på obligatorisk fysisk aktivitet varje dag i skolan,
- E4:52 att skolmåltiderna kvalitetssäkras och att ett minimipris per portion genomförs,
- E4:53 att samtliga förskolor och skolor får ett lokalt självstyre med långtgående delegation och en skyldighet att ingå i de gemensamma uppföljnings- och utvärderingsystemen,
- E4:54 att retorik, konsten att tala, blir en naturlig del i skolans undervisning,
- E4:55 att elevernas interna organisation för inflytande, oftast klass- och elevråden, får en viktigare roll och ökad status,
- E4:56 att elever som tar ansvar för de gemensamma frågorna i skolan bör kunna få bevis på detta i sina betyg,
- E4:57 att det genomförs en ordentlig satsning på att få fram fler fritidspedagoger och förskollärare,
- E4:58 att skolbarnomsorgen tydligare bör kopplas till skolans arbete så som tänkt i målbeskrivningarna för fritidshemmen för att på ett bättre sätt kunna stödja elevernas kunskapsutveckling och andra förmågor,
- E4:59 att det införs två föräldradagar per år i skolan inom ramen för föräldraförsäkringen,
- E4:60 att partikongressen i övrigt bekräftar principerna i förtroenderådets skolpolitiska uttalande från 2007.

Robert Noord, Haninge, Ulla Gisslar, Haninge, Thomas Johansson, Södertälje, Anna Ljungdell, Nynäshamn, Martin Nilsson, Tyresö, Johanna Graaf, Solna, Eva Eriksson, Solna
Solna arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Motion E5

Nynäshamns arbetarekommun

En skola som gör skillnad

Socialdemokratisk utbildningspolitik vilar på en lång och stolt tradition. Vårt parti har gått i fronten för att bygga upp ett kunskapssamhälle som i många delar är värt att berömma. Men situationen är långt ifrån perfekt och vårt parti måste därför eftertryckligt kritisera och åtgärda skolans brister.

Var femte elev lämnar grundskolan utan fullständiga betyg. Många unga människor flyttas slentrianmässigt vidare i skolsystemet utan tillräckliga kunskaper. Förväntningar och mål för lärandet är otydliga och i vissa fall för låga. Likvärdigheten i bedömningen av kunskaperna brister. Flera skolor visar en otillräcklig kvalitet och måluppfyllelse. En allt för stor andel av eleverna upplever att de inte har tillräcklig arbetsro i skolan. Många som arbetar i skolan är tyvärr dåligt rustade för det ledarskap och de krav som ställs. Listan kan göras ännu längre. Sammantaget innebär det att svenska elever inte får den kunskap de har rätt till och når sämre resultat än de borde göra.

Socialdemokraternas fokus i utbildningspolitiken måste vara att alla barn får den kunskap de har rätt till. Vi måste ha fortsatt höga ambitioner för alla barn i skolan. Vi måste sätta större vikt vid skolornas kvalitet och undervisning än på socioekonomiska bakgrundsfaktorer eller vem som utför utbildningen. Det handlar om att tro på alla barn, oavsett föräldrarnas inkomst, utbildning eller bostadsadress.

En förnyad socialdemokratisk skolpolitik får absolut inte sänka skolans höga ambitioner på kunskapsområdet. Skolan gör skillnad och har en avgörande betydelse för om eleverna når målen eller inte. Det går inte att skylla på det omgivande samhället eller att ensidigt lägga ansvaret på den enskilda eleven. Det är skolpolitikerna och de vuxna som arbetar i skolan som bär huvudansvaret.

Mycket klokt uttalade förtroenderådet i slutet av 2007 sig om att Socialdemokraternas skolpolitik ska bygga på framgångsfaktorer som ger dokumenterade resultat. Vi behöver en skola med tydlig fokusering på skolans kunskapsuppdrag, en skola som bryter av ekonomiska mönster och sociala arv. Vår erfarenhet säger oss att vi måste satsa på att utveckla kunskapsmål, bättre följa upp elever och skapa en skola som utformar undervisningen efter behov. Ingen ska kunna ta miste på att Socialdemokraterna i första hand företräder barnens behov av kunskap.

Det finns mycket som är positivt i den svenska skolan. Men ingenting är så bra att det inte kan bli bättre. Det behövs ett ordentligt och nödvändigt nytänkande kring den socialdemokratiska skolpolitiken.

Därför föreslår vi ett antal uttryckliga och långsiktiga punkter som alla handlar om att utveckla den svenska skolan.

Förslag till beslut:

- E5:1 att förskoleklass och gymnasium blir del av en sammanhållen och obligatorisk skolgång och att antalet skolformer minskas,
- E5:2 att mål- och styrdokumenterna blir färre och ges ett tydligare fokus på kunskapsmål,
- E5:3 att tidiga kontroller och uppföljning av kunskapsresultat styr undervisning och insatser,

- E5:4 att alla elever får både en rätt och en skyldighet att lämna skolan med fullständiga betyg och goda kunskaper – ingen elev får lämna grundskolan utan fullständiga betyg,
- E5:5 att utreda förutsättningarna för en skola där det inte är antalet timmar som är obligatoriskt utan kunskapsmålen,
- E5:6 att skolorna redan från första årskursen och även senare systematiskt kontrollerar elevernas kunskaper i läsning och matematik för att se vilket stöd de behöver,
- E5:7 att alla elever får rätt till mer undervisningstid genom bland annat fler eller längre skoldagar,
- E5:8 att alla elever får möjlighet till läxhjälp och annat stöd under kvällar, helger och lov – det måste vara möjligt att göra färdigt skolarbetet i skolan,
- E5:9 att alla elever garanteras grundläggande högskolekompetens efter avklarad gymnasieskola,
- E5:10 att samhällets kunskapskrav formuleras som kontrakt mellan eleven, läraren och föräldrarna för att därigenom förtydliga skolans och elevens ansvar för resultaten,
- E5:11 att alla elever får rätt till en god, tydlig och muntlig och skriftlig återkoppling om sin kunskapsutveckling,
- E5:12 att dagens detaljerade styrning kring kurser, ämnen och timmar tas bort,
- E5:13 att skolorna prioriterar helhet, meningsfullhet, koncentration och fördjupning,
- E5:14 att en samlad skoldag förstärks och så att så kallade håltimmar undviks,
- E5:15 att skolan ser mer individuellt till elevernas behov och att inte alla förväntas göra samma sak vid samma tidpunkt,
- E5:16 att nya metoder och alternativa inlärningsstilar uppmuntras mycket mer än i dag,
- E5:17 att estetiska uttrycksformer tydligt lyfts fram i skolan och får interagera med teoretiska ämnen,
- E5:18 att förskolans sätt att arbeta med helhetssyn kring barnen i större utsträckning används i skolan,
- E5:19 att det genomförs en omfattande satsning på trygghet, arbetsro och studieglädje i skolan – ordningsproblem ska hanteras snabbt och handlingskraftigt,
- E5:20 att enskilda skolor får rätt att varna eller stänga av elever under kortare tid,
- E5:21 att elever som begår allvarliga brott omedelbart och tillfälligt tas bort från skolan under en kortare tid medan de utreds av socialtjänsten,
- E5:22 att skolor får en skyldighet att agera och meddela föräldrarna samma dag vid skolk, mobbning och andra ordningsproblem,
- E5:23 att vuxennärvaron under rasterna kraftigt ökas,
- E5:24 att varje skola måste ha en kortare handlingsplan för att skapa arbetsro som även innehåller en tydlig rättighets- och skyldighetskatalog för elever och föräldrar,
- E5:25 att skolorna åläggs att upprätthålla en levande diskussion om den egna värdegrunden i syfte att skapa goda relationer och trygghet och arbetsro,
- E5:26 att uppföljningssystem, kvalitets- och förbättringsarbete intensifieras och förenklas så att skolverksamheter och kommuner i alla led möter utmaningar och får feedback på sin verksamhet i enlighet med vad den samlade konsensusforskningen inom skolområdet menar utmärker framgångsrika skolsystem,

- E5:27 att förskolans kvalitetsutvärdering i högre utsträckning fokuseras,
- E5:28 att skolorna får mer tid för själva huvudprocessen i lärandet, mötet mellan pedagoger och elever,
- E5:29 att resurser till skolan utgår ifrån elevernas förutsättningar och behov,
- E5:30 att nya skolresurser i första hand styrs mot skolans lägre åldrar,
- E5:31 att det införs en allmän, avgiftsfri förskola på heltid för alla barn,
- E5:32 att alla skolor oavsett driftsform ska ha lika regler när det gäller rättigheter, skyldigheter, insyn och uppföljningar,
- E5:33 att skolor med regiös, etnisk och politisk inriktning inte ska få skattefinansiering eftersom de ofta leder till ytterligare segregation och sortering,
- E5:34 att kraven blir mer uttryckliga på skolorna att upprätta bra och jämförbara kvalitetsredovisningar,
- E5:35 att Skolverket i större utsträckning ska granska likvärdigheten i skolornas arbete med bedömning och betygsättning,
- E5:36 att varje skola måste ha fungerande system för systematisk utvärdering och analys av sina resultat,
- E5:37 att det blir enklare att byta ut skollädaingar som inte fungerar och lättare att lägga ner skolor som har bristfällig måluppfyllelse,
- E5:38 att det införs behörighetskrav och femåriga förordnanden för rektorstjänster,
- E5:39 att en ny längre utbildning genomförs som stärker rektorernas pedagogiska roll,
- E5:40 att lämplighetstest i samband med intag till lärarutbildningen införs,
- E5:41 att det införs fler möjligheter att sortera ut olämpliga personer från lärarutbildningen,
- E5:42 att varje lärare ska garanteras en rätt till ordentlig fortbildning motsvarande ett halvt års högskolestudier var tionde termin,
- E5:43 att kompetenta lärare erbjuds möjligheter till kontakter med universitet och forskning inom den egna skolan,
- E5:44 att det inrättas ett institut för forsknings- och utvecklingsfrågor inom skolan,
- E5:45 att utvecklingsarbetet i alla skolor ska ha vetenskaplig grund och vara forskningsanknutet,
- E5:46 att lärarnas prestationer utvärderas, främst av skollädaingen men även av eleverna i syfte att stimulera utveckling av metodik och lärares ledarskap,
- E5:47 att det satsas på förebyggande arbete genom fler kuratorer och skolsköterskor,
- E5:48 att det genomförs en stor satsning på att åstadkomma kreativa, trygga, nytänkande och kvalitativa skollokaler,
- E5:49 att det satsas mer på förskolans och skolans utomhuspedagogik,
- E5:50 att undervisning i andra miljöer utanför skolan uppmuntras,
- E5:51 att det införs krav på obligatorisk fysisk aktivitet varje dag i skolan,
- E5:52 att skolmåltiderna kvalitetssäkras och att ett minimipris per portion genomförs,
- E5:53 att samtliga förskolor och skolor får ett lokalt självstyre med långtgående delegation och en skyldighet att ingå i de gemensamma uppföljnings- och utvärderingsystemen,

- E5:54 att retorik, konsten att tala, blir en naturlig del i skolans undervisning,
- E5:55 att elevernas interna organisation för inflytande, oftast klass- och elevråden, får en viktigare roll och ökad status,
- E5:56 att elever som tar ansvar för de gemensama frågorna i skolan bör kunna få bevis på detta i sina betyg,
- E5:57 att det genomförs en ordentlig satsning på att få fram fler fritidspedagoger och förskollärare,
- E5:58 att skolbarnomsorgen tydligare bör kopplas till skolans arbete så som tänkt i målbeskrivningarna för fritidshemmen för att på ett bättre sätt kunna stödja elevernas kunskapsutveckling och andra förmågor,
- E5:59 att det införs två föräldradagar per år i skolan inom ramen föräldraförsäkringen,
- E5:60 att partikongressen i övrigt bekräftar principerna i förtroenderådets skolpolitiska uttalande från 2007.

Robert Noord, Haninge, Ulla Gisslar, Haninge, Thomas Johansson, Södertälje, Anna Ljungdell, Nynäshamn, Martin Nilsson, Tyresö, Johanna Graf, Solna, Eva Eriksson, Solna, Jens Sjöström, Botkyrka

Nynäshamns arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E6

Malmö arbetarekommun – enskild

Förskola för jämställdhet

Förskoleverksamhet, nattis och dagis är viktiga av flera anledningar. Dels flyttas delar av ansvaret för barntillsynen från familjen till offentlig sektor, vilket innebär att det oftast ojämnt fördelade obetalda hemarbetet blir mindre ojämnt. Dels bidrar förskolan till social träning för de små charmtrollen. Rätt använd kan förskolan alltså både bidra till minskad ojämlikhet i familjer och förbättrade sociala färdigheter för barnen.

Många vårdnadshavare arbetar på tider då förskolor generellt inte har öppet i dag. Dags måste kompletteras med nattis. Andra vårdnadshavare är ensamman om ansvaret för barnen av eget val eller andra omständigheter. Fritid och arbetsliv eller arbetslöshet måste fungera för dessa också. Den offentliga sektorn kan och bör användas som en murbräcka för jämställdhet. Förskolor spelar här en nyckelroll.

Därför kräver vi:

- E6:1 att förskolan blir obligatorisk för alla barn från tre års ålder,
- E6:2 att förskolan görs avgiftsfri för brukare (föräldrar och eventuella andra vårdnadshavare),
- E6:3 att staten ekonomiskt ska garantera utbyggnaden av förskolan så att alla kommuner, oavsett ekonomiskt utgångsläge, ska kunna erbjuda sina invånare det,
- E6:4 att förskolan ska vara tillgänglig både dag- och nattetid.

SSU – Centrum

Malmö arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Motion E7

Uppsala arbetarekommun

Ge barn till arbetslösa och föräldralediga rätt till 25 timmars förskola

Kommunerna är enligt lag skyldiga att låta barn med föräldralediga eller arbetslösa föräldrar gå i förskola minst 15 timmar i veckan. Det som var tänkt som en minsta garanterad vistelsetid har i många kommuner blivit norm. Så även i Uppsala.

15-timmars regeln är i grunden oförenlig med en modern syn på förskolan. Förskolan ska inte vara, och är inte heller, en förvaringsplats utan en pedagogisk verksamhet med egen läroplan och utbildade pedagoger. En verksamhet som utvecklar och inspirerar våra barn. Lek, kompisar, pyssel och pedagogik som den arbetslöse med krav på arbetssökande på heltid eller den föräldraledige med ett eller flera syskon att ta hand om ofta har svårt att erbjuda.

Visst – det kostar att införa det här, men vad kostar det att inte införa detta? Forskning visar att de så kallade 15-timmarsbarnen ofta upplever en brist på kontinuitet och känner sig utanför. Skolverket har påpekat att 15-timmarsbarn med utlandsfödda föräldrar har svårare att lära sig bra svenska.

Det är dags att överväga en ändrad lagstiftning. I stället för dagens miniminivå på 15 timmar i veckan borde den minsta vistelsetiden utökas till 25 timmar. Risken är annars stor att kommuner som får dålig ekonomi alltid ser en minskning av antalet timmar som en möjlig sparåtgärd.

Kongressen föreslås:

E7:1 att uppmana våra representanter i partistyrelse och riksdag att verka för att den lagstadgade rätten till förskola för barn till arbetslösa och föräldralediga utökas från dagens minst 15 till minst 25 timmar i veckan.

För Flogsta-Ekeby socialdemokratiska förening

Marco Arancibia, Seynab Haji, Anna Nord, Erik Pelling, Irene Söderhäll, David Thorsén och Lars Öhman

Uppsala arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E8

Kristianstads arbetarekommun

Kunskap och utbildning

Den socialdemokratiska skolpolitiken är för närvarande defensiv. Allt för mycket handlar om att förhålla sig till den borgerliga regeringens politik, se till exempel betygsdebatten. Vi får stå till svars för något vi inte behöver stå till svars för. Den svenska skolan är ingen flumskola.

I en debattartikel, publicerad bland annat på Sveriges Kommuners och Landstings (SKL) hemsida 2008-11-07 skriver Anders Knape, moderat ordförande i SKL, apropå rapporten ”Aktuellt om skola och förskola 2008” att: ”Vi behöver en nyanserad bild av skolan, vare sig utan svepande negativa omdömen eller aningslösa hyllningar. Sveriges Kommuners och Landsting vill ta till vara den kompetens och kraft som finns hos skolledare, lärare och elever för att möta skolans reella utmaningar och problem.”

I rapporten konstateras att fler niondeklassare nådde målen 2007 än på tio år. Endast fem OECD-länder ligger före Sverige när det gäller läsförståelse. I matematik och naturvetenskap ligger Sverige på en genomsnittlig nivå. Elevernas trivsel har ökat.

Anders Knapes debattartikel och de resultat som rapporten redovisar kan inte ses som något annat än en rejäl sågning av utbildningsminister Björklunds retorik och skolpolitik. Björklunds svepande negativa omdömen om skolan och hans direkta lögnen om resultaten i den svenska skolan måste bemötas med en motbild och något kvalitativt annorlunda.

Den svenska skolan har utvecklats från en lydnadskultur till en ansvarskultur. Vi har lämnat den auktoritära skolan bakom oss och söker en ny väg där vi räknar med att också unga människor vill och har förmåga ta ansvar för sig själv och andra och har en lust att lära. I läroplanen för grundskolan från 1994 uttrycks det på många sätt. Några exempel: "Skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet." (Kapitel 1, Grundläggande värden), "Skolan ska stimulera varje elev att bilda sig och växa med sina uppgifter." (Kapitel 1, Skolans uppdrag) samt "Skolan ska sträva efter att varje elev kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen." (Kapitel 2.1, Normer och värden).

Resultaten i den svenska skolan, om man jämför med andra länder, är som redovisats relativt goda. På vissa områden, som matematik, har tyvärr resultaten försämrats. Resultaten både kan och ska bli bättre. Det är en stor och viktig utgångspunkt för en socialdemokratisk skolpolitik.

Vi socialdemokrater måste vara tydliga med vad målen för skolan och förskolan är. Med kunskap får man makt, makt över sitt eget liv och makten att förändra. Arbetarörelsens bildningsideal har syftat till att stärka människors förutsättningar till aktivt deltagande i bygget av det demokratiska samhället. Demokratin måste alltid erövrats igen och igen. Demokratins bästa värn är kloka och engagerade medborgare. I skolan och förskolan läggs grunden till den klokskapen och det engagemanget. En hög kunskapsnivå främjar kreativitet och nytänkande, det ger oss verktyg som främjar entreprenörskap och ett framgångsrikt näringsliv. Stora kunskaper behövs för att ställa om till ett långsiktigt hållbart samhälle.

Med den här beskrivningen kan skolans och förskolans mål med kunskap och bildning formuleras i tre punkter:

- Det ger unga människor goda förutsättningar att själva äga makten över sina liv och sina livsval.
- Med en hög kunskaps- och bildningsnivå stärks demokratiska synsätt och därmed samhällets demokratiska utveckling.
- Med välutbildade unga förbättras förutsättningarna för framsteg och utveckling inom forskning och näringsliv.

Den socialdemokratiska skolpolitiken ska ha sin grund i dessa övergripande mål. Med dessa mål och en värdegrund som vilar på solidaritet, humanism och ett vetenskapligt förhållningssätt tydliggörs skolans roll i samhället, skolan får en högre status och därmed också människors respekt och gillande.

Skolans utveckling kan ske med de nuvarande läroplanerna som grund. Läroplanen för förskolan är banbrytande när det gäller det synen på barn och det pedagogiska innehållet i förskolan.

Den fortsatta utvecklingen av skolan måste ta fasta på den utveckling som skett från lydnadskultur till ansvarskultur. Allt annat vore förödande för synen på skolan och synen på barns och ungas vilja till lärande, förmåga till solidaritet med andra och ansvar.

Den socialdemokratiska skolpolitiken måste därför bygga på något radikalt annorlunda än det synsätt den borgerliga regeringen presenterar. I skolplattformen finns en hel del goda förslag att bygga på. Vi vill särskilt lyfta fram följande punkter för att utveckla

förskolan och skolan i enlighet med de värden som kommer till uttryck i förskolans och skolans läroplaner.

Förskolan lägger grunden för lärande och lusten till lärande

- Barngrupperna behöver vara mindre.
- Den förskolepedagogiska utvecklingen ska vila på vetenskaplig grund.
- Det ska finnas goda möjligheter till kompetensutveckling för förskolans personal.
- Fortsatt utveckling av metoder som lägger grunden för läs-, skriv- och matematikinläring. Det är i leken som lusten till lärande kan utvecklas.

Grundskolan lägger den kunskapsmässiga grunden för viktiga kunskaps- och bildningsmål

- Klasstorlekarna behöver vara mindre.
- Grundskolan ska arbeta aktivt och på vetenskaplig grund med metodutveckling. Särskilda resurser behöver avsättas för det.
- Metoder för läs-, skriv- och matematikinläring ska utvecklas och prövas.
- Skriftliga omdömen ska ges som komplement till samtal och vara en del av en individuell utvecklingsplan. Skriftliga omdömen ska inte ha karaktären av betyg. Betyg ska tidigast ges i årskurs 6.
- De nationella provens syfte ska vara att se till att barn och unga i hela landet får en likvärdig utbildning.
- Resurser i skolan ska fördelas efter behov. System med skolpeng, lika för alla, ska förbjudas.
- Det behövs resurser för att kartlägga kunskaper hos elever med annat modersmål än det svenska, för att få en bättre anpassad modersmålsundervisning. Fler modersmåls lärare och/eller tvåspråkig personal behövs.
- Skolhälsovård och andra stödresurser behöver förstärkas.
- Skolan är en del av samhället och skolan är därför också en spegel av samhället. Det som händer i samhället i övrigt händer också i skolan. Grundskolans uppgift ska därför också vara att ge verktyg till att förstå det som händer i omvärlden. Ämnen som livskunskap, etik och moral och frågor om solidaritet och inlevelse ska genomsyra hela grundskolan.
- Tydliga riktlinjer och överenskommelser med eleverna på en skola om ordningsfrågor, mobbning och kränkande behandling ska finnas på alla skolor.
- Det ska finnas goda förutsättningar till kompetensutveckling för grundskolans personal.
- Lärare ska ges möjligheter att utveckla specialistkompetens i olika ämnen.

Gymnasieskolan utbildar till yrke och förbereder för högre studier

- Gymnasieskolan ska planeras och hanteras av kommunerna. Samverkan mellan kommuner kan ske i till exempel kommunalförbund, gemensamma nämnder eller andra frivilliga former.
- Gymnasieskolan ska omfatta tre år, med möjligheter till ett fjärde år före 25 års ålder, för dem som genomgått ett program/en individuell studiegång som inte gett allmän behörighet till högskolestudier.
- Gymnasieskolans program ska generellt bygga på att de ger allmän behörighet till studier på högskola och universitet. I en individuell utvecklingsplan ska det vara möjligt att med hänsyn till en elevs egen vilja göra avsteg från den ordinarie kursplanen.
- Gymnasieskolan ska fördjupa kunskaper om medborgaransvar och demokratiska rättigheter.

- Gymnasieskolans samhällskontakter ska fördjupas. Kunskaper om den svenska arbetsmarknadsmodellen ska förmedlas som en viktig grund inför ett kommande arbetsliv.
- Det ska finnas goda förutsättningar till kompetensutveckling för gymnasieskolans personal.
- Lärare ska ges möjligheter att utveckla specialistkompetens i olika ämnen.

Forskning och utveckling

- Det ska ges statligt stöd för att stärka pedagogisk och didaktisk forskning och utveckling i kommunerna.
- Högskolor med lärarutbildning ska ha ett särskilt uppdrag att stödja kommunerna när det gäller forskning och utveckling.
- Satsning på forskning och utveckling som stärker elevens förutsättningar att förstå och ta till sig kunskapsmålen och som sätter fokus på lärande och växande.
- Satsning på forskning och utveckling som fördjupar förståelse och kunskap för interaktionen i klassen/gruppen och vad som stärker en positiv interaktion avseende lärande och stöd i lärandet.

Elevdemokrati

- Elevdemokratin ska fördjupas. Det ska vara obligatoriskt för alla skolor att ha ett elevråd. Det ska åligga skolledning att tillsammans med eleverna och deras organisationer ge goda förutsättningar för elevråden att verka.
- Det ska finnas en elevrådstjänsteman i varje kommun, vars syfte ska vara att stärka och stödja elevrådets roll som elevfack. Elevrådstjänstemannen ska vara anställd av eleverna själva, till exempel av Sveriges Elevråds Centralorganisation (SECO), men finansieras av kommunen.

Det livslånga lärandet

- Det ska finnas en väl utbyggd vuxenutbildning i varje kommun. Kommuner kan samverka om vuxenutbildning. Det statliga stödet till vuxenutbildning måste ökas.
- Möjligheten att söka in på högskola enligt 25:4-modellen ska återinföras.
- Studiemedlen måste förbättras.

Friskolor

- Kommunerna måste få ett ökat inflytande över friskoleetableringar.
- Friskolor med extrema religiösa förtecken ska inte tillåtas.
- De vinster som ett friskoleföretag gör ska återinvesteras i skolan.

Ledarskapet i förskolan och skolan

- Utveckla rektors förutsättningar att ta det pedagogiska ledarskapet genom dels kompetensutveckling, dels förbättring av de praktisk-administrativa förutsättningarna.

Med det här skissade programmet tror vi att vi kan skapa en tydlig socialdemokratisk skolpolitik som är inriktad på att ge unga människor goda förutsättningar för lärande och växande. Vi stärker därmed demokrati och det moderna samhällets utveckling.

Vi yrkar därför:

- E8:1 att ökade resurser satsas på att minska barngruppernas storlek i förskolan,
 E8:2 att resurserna till metodutveckling i grundskolan kopplad till forskning och utveckling ökas,

- E8:3 att ett fjärde år i gymnasieskolan erbjuds före 25 års ålder till dem som inte fått allmän behörighet till högskola genom sina ordinarie gymnasiestudier,
- E8:4 att resurserna till vuxenutbildningen ökas för att stärka det livslånga lärandet,
- E8:5 att elevinflytandet stärks genom att ett system med elevrådstjänstemän i kommunerna införs,
- E8:6 att kommunerna ges ett ökat inflytande över friskoleetableringar,
- E8:7 att det socialdemokratiska partiets skolpolitik i övrigt utvecklas i enlighet med intentioner och förslag i den här motionen.

Anders Tell, Anne Wågström Johnsson, Peter Isacson , Ann- Christin Persson, Sven Widell, Helena Smith, Elek Oksfeld , Lena Fantenberg, Bo Bergström
Kristianstads arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E9

Kalmar arbetarekommun

Lika rätt till förskola

Förskolan är en viktig del av familjepolitiken. Den möjliggör för kvinnor och män att kombinera arbete med barn och familj. Men förskolan har i allt större utsträckning kommit att bli en viktig verksamhet för barnen själva och för deras utveckling. Första steget i det livslånga lärandet säger vi gärna, med rätta. En läroplan och utbildad personal understryker det pedagogiska innehållet som kombineras med omsorg. Något som inte kan jämföras med avdragsgilla barnflickor eller vårdnadsbidrag.

Den svenska förskolan är av hög kvalitet, är internationellt efterfrågad och är omtyckt av både barn och föräldrar. Förskolan bidrar till att utjämna skillnader i uppväxtvillkor och forskning visar att barn som gått i förskola presterar bättre i skolan. För barn som växer upp med ett annat modersmål än svenska har förskolan en avgörande betydelse för barnets språkutveckling. För barn med en otrygg uppväxtmiljö kan förskolan vara den plats som erbjuder trygga stabila vuxenkontakter.

Språkutveckling, socialt samspel, förmågan att knäcka läskoden för den som vill, matematiska begrepp, demokrati, medbestämmande, motorik och mycket mer hänvisas till förskolan. Med den utveckling som förskolan genomgått och den vikt vi lägger vid förskolans verksamhet borde det vara självklart att alla barn ska ha rätt till förskola på lika villkor. Barn till arbetslösa och föräldralediga fick 2001 rätt till 15 timmar i veckan. Det var ett viktigt steg. Men liksom för barn till deltidsarbetande styrs många barns vistelse fortfarande av föräldrarnas dagliga sysselsättning snarare än av barnens behov. Fortfarande krävs förskola för att möjliggöra båda föräldrars förvärsarbete. Men tyngdpunkten måste vara barnets egna behov och alla barns lika rätt till förskola. Det är dags att ta nästa steg. Vi socialdemokrater har länge betonat förskolans betydelse och vi borde nu visa det i praktiken genom att ta bort begränsningen på 15 timmar. Låt barnens behov avgöra.

Med anledning av ovanstående föreslår jag årsmötet för Socialdemokraterna i Kalmar besluta:

- E9:1 att distriktskongressen beslutar att bifalla motionen enligt styrelsens förslag till utlåtande.

Lena Hallengren

Kalmar läns partidistrikt beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E10

Österåkers arbetarekommun

Mindre barngrupper i förskolan

Barnen är vår framtid brukar det sägas. Men vilka förutsättningar ger vi barnen för att de ska kunna skapa en bra framtid? Förskolan är något alldeles förträffligt och mycket viktigt. Förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande i en verksamhet som är rolig, trygg och lärorik. Den ska vara en god pedagogisk verksamhet där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska förskolan skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska utvecklas rikt och mångsidigt. Den pedagogiska verksamheten ska anpassas till alla barn i förskolan i en miljö som samtidigt utmanar och lockar till lek och lärande. I samarbete med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet ska förskolan avrunda barnens förskoleperiod. Innebörden av förskolans uppdrag kan sammanfattas som att innehållet i förskolan ska leda till att barn omfattas av vårt samhälles gemensamma normer och demokratiska värderingar samtidigt som de ska utveckla en förståelse för sig själva och sin omvärld.

Riksdag och regering anger de nationella målen med förskolan och det är kommunerna som ansvarar för att förskoleverksamheten lever upp till dessa mål. De två viktigaste förutsättningarna för att kunna leva upp till målen är att barngrupperna inte är för stora och att det finns tillräckligt med personal som kan ge barnen hjälp och stöd i deras utveckling. Skolverkets riktmärke för att barnen ska kunna utvecklas optimalt är en gruppstorlek på cirka 15 barn med minst 3,0 personal. Är det många yngre barn (1–3 år) fordras mindre grupper och mer personal. Detsamma gäller om barnen kommer från socialt utsatta miljöer eller har särskilda behov av stöd.

När den tidigare kopplingen till statsbidrag togs bort ökade gruppstorlekarna, en ökning som fortsatte under hela 1990-talet. Mellan 1990 och 2001 steg den genomsnittliga gruppstorleken i landet från 13,8 barn per grupp till 17,5 samtidigt som personaltätheten sjönk. Hösten 2003 uppgick den genomsnittliga gruppstorleken till 17,2 barn per grupp. Hälften av grupperna hade mellan 16 och 20 barn.

Mellan 1980 och 2005 fördubblades antalet inskrivna barn i barnomsorgen. Till detta kommer runt 100 000 barn som i dag går i förskoleklass. Om också dessa insatser beaktas ökade barnomsorgens prestationer sammantaget med drygt 140 procent mellan 1980 och 2005. Barnomsorgens resurser (inklusive kostnaderna för förskoleklass) ökade samtidigt med 56 procent. Därmed minskade resurserna per barn i barnomsorgen med drygt en tredjedel. I andra välfärdstjänster har kostnader per individ fått öka under samma tidsperiod. Gymnasieskolan ökade med 2 procent, grundskolan ökade med 11 procent och äldreomsorgen ökade med hela 59 procent per individ.

Personaltätheten i fritidshemmen har mellan 1980 och 2005 minskat med inte mindre än 60 procent. Därtill kommer betydande besparingar i form av lokaler, inventarier, administration med mera i samband med att verksamheten flyttat in i skolan. Förskolans personaltäthet har under samma period minskat med 20 procent. I stort sett hela minskningen kan hänföras till 1990-talets första hälft.

Med stolthet kan vi socialdemokrater uppvisa att vi satsat på att minska barngrupperna och öka personaltätheten. Vi beslutade om riktat statsbidrag till förskolan från januari 2005. Detta bidrag skulle kunna ha gett en minskning av barngrupperna till i genomsnitt 15 barn med tre heltidstjänster. Tyvärr kan vi konstatera att barngrupperna storlek fortsätter att öka och att personaltätheten minskar. Sedan det riktade statsbidraget infördes har många kommuner valt att sänka kommunalskatten och satsat på annan verksamhet i stället för att uppfylla barnens behov. Nöjer sig politiker i många kommuner med att uppfylla

föräldrarnas behov av barnpassning? Barnperspektivet väger tydligen lätt i förhållande till kortsiktiga ekonomiska hänsyn.

Uppenbarligen krävs här mer än bara nationella mål och råd från Skolverket. Det kommunala självstyret är viktigt, ett fundament i vår demokrati och bör vara vittomfattande. I fråga om förskolan tycks det dock vara nödvändigt att stärka barnens rättigheter. Barnen ska ha rätt till en god förskola som lever upp till de nationella målen. Det kan inte vara en rättighet för kommunerna att vägra leva upp till målen, att vägra ge barnen förutsättningar till ett gott liv. Ingen barngrupp borde få vara större än 15 barn och ha mindre personal än tre årsarbetare.

Härmed hemställs att kongressen beslutar ge partistyrelsen i uppdrag att verka för:

E10:1 att Skolverkets allmänna råd görs till tvingande minimikrav för förskolan.

Roger Svalhede

Österåkers arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E11

Österåkers arbetarekommun

Mindre barngrupper i förskolan

Barnen är vår framtid brukar det sägas. Men vilka förutsättningar ger vi barnen för att de ska kunna skapa en bra framtid? Förskolan är något alldeles förträffligt och mycket viktigt. Förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande i en verksamhet som är rolig, trygg och lärorik. Den ska vara en god pedagogisk verksamhet där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska förskolan skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn utvecklas rikt och mångsidigt. Den pedagogiska verksamheten ska anpassas till alla barn i förskolan i en miljö som samtidigt utmanar och lockar till lek och lärande. I samarbete med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet ska förskolan avrunda barnens förskoleperiod. Innebörden av förskolans uppdrag kan sammanfattas som att innehållet i förskolan ska leda till att barn omfattas av vårt samhälles gemensamma normer och demokratiska värderingar samtidigt som de ska utveckla en förståelse för sig själva och sin omvärld.

Riksdag och regering anger de nationella målen med förskolan och det är kommunerna som ansvarar för att förskoleverksamheten lever upp till dessa mål. De två viktigaste förutsättningarna för att kunna leva upp till målen är att barngrupperna inte är för stora och att det finns tillräckligt med personal som kan ge barnen hjälp och stöd i deras utveckling. Skolverkets riktmärke för att barnen ska kunna utvecklas optimalt är en gruppstorlek på cirka 15 barn med minst 3,0 personal. Är det många yngre barn (1–3 år) fordras mindre grupper och mer personal. Detsamma gäller om barnen kommer från socialt utsatta miljöer eller har särskilda behov av stöd.

När den tidigare kopplingen till statsbidrag togs bort ökade gruppstorlekarna, en ökning som fortsatte under hela 1990-talet. Mellan 1990 och 2001 steg den genomsnittliga gruppstorleken i landet från 13,8 barn per grupp till 17,5 samtidigt som personaltätheten sjönk. Hösten 2003 uppgick den genomsnittliga gruppstorleken till 17,2 barn per grupp. Hälften av grupperna hade mellan 16 och 20 barn.

Mellan 1980 och 2005 fördubblades antalet inskrivna barn i barnomsorgen. Till detta kommer runt 100 000 barn som i dag går i förskoleklass. Om också dessa insatser beaktas ökade barnomsorgens prestationer sammantaget med drygt 140 procent mellan 1980 och 2005. Barnomsorgens resurser (inklusive kostnaderna för förskoleklass) ökade

samtidigt med 56 procent. Därmed minskade resurserna per barn i barnomsorgen med drygt en tredjedel. I andra välfärdstjänster har kostnader per individ fått öka under samma tidsperiod. Gymnasieskolan ökade med 2 procent, grundskolan ökade med 11 procent och äldreomsorgen ökade med hela 59 procent per individ.

Personaltätheten i fritidshemmen har mellan 1980 och 2005 minskat med inte mindre än 60 procent. Därtill kommer betydande besparingar i form av lokaler, inventarier, administration med mera i samband med att verksamheten flyttat in i skolan. Förskolans personaltäthet har under samma period minskat med 20 procent. I stort sett hela minskningen kan hänföras till 1990-talets första hälft.

Med stolthet kan vi socialdemokrater uppvisa att vi satsat på att minska barngrupperna och öka personaltätheten. Vi beslutade om riktat statsbidrag till förskolan från januari 2005. Detta bidrag skulle kunna ha gett en minskning av barngrupperna till i genomsnitt 15 barn med tre heltidstjänster. Tyvärr kan vi konstatera att barngrupperna storlek fortsätter att öka och att personaltätheten minskar. Sedan det riktade statsbidraget infördes har många kommuner valt att sänka kommunalskatten och satsat på annan verksamhet i stället för att uppfylla barnens behov. Nöjer sig politiker i många kommuner med att uppfylla föräldrarnas behov av barnpassning? Barnperspektivet väger tydligen lätt i förhållande till kortsiktiga ekonomiska hänsyn.

Uppenbarligen krävs här mer än bara nationella mål och råd från Skolverket. Det kommunala självstyret är viktigt, ett fundament i vår demokrati och bör vara vittomfattande. I fråga om förskolan tycks det dock vara nödvändigt att stärka barnens rättigheter. Barnen ska ha rätt till en god förskola som lever upp till de nationella målen. Det kan inte vara en rättighet för kommunerna att vägra leva upp till målen, att vägra ge barnen förutsättningar till ett gott liv. Ingen barngrupp borde få vara större än 15 barn och ha mindre personal än tre årsarbetare.

Härmed hemställs att kongressen beslutar ge partistyrelsen i uppdrag att verka för:

E11:1 att Skolverkets allmänna råd görs till tvingande minimikrav för förskolan.

Roger Svalhede Österåkers arbetarekommun

Österåkers arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E12

Göteborgs partidistrikt – enskild

Ökade öppettider på förskolor

Barnomsorgen bygger i dag till största delen på att man är en familj där båda föräldrarna är dagtidsarbetande och därmed är barnomsorgen anpassad efter det. I dagsläget öppnar förskolorna för sent och stänger för tidigt för den heltidsarbetande föräldern som arbetar skift eller obekväma arbetstider.

Det är i dag lag på att kommuner ska tillhandahålla förskola men detta gäller bara dagtid. För de barn vars föräldrar arbetar kväll, natt eller helger är utbudet av barnomsorg i det närmaste obefintligt. Detta gör att många människor har svårt att klara av sin familjesituation.

För en stad som Göteborg så skulle det behövas skiftarbete på förskolor som följer de flesta arbetstider som finns i staden. Dessa tider för öppning och stängning borde också anpassas efter individen så att föräldrarna hinner till sina jobb.

Därför yrkar vi:

E12:1 att kvälls-, helg- och nattförskolor ska skrivas in i barnomsorgslagen och vara en lagstadgad rättighet över hela landet,

E12:2 att man kan individanpassa tiderna efter det behov varje familj har.

Gabriel Veble, Anneli Eriksson, Annelie Fåglund, Gaiz Anadolyan, Joakim Hagberg, Mikael Strömberg, Leif Falkenström och Magnus Hansson

Göteborgs partidistrikt beslöt att sända motionen som enskild till partikongressen.

Motion E13

Katrineholms arbetarekommun

Rätt till barnomsorg på obekväma tider

Många människor, såväl inom offentlig som privat sektor, arbetar på obekväma arbetstider. Kvälls-, natt- och helgarbete är nödvändigt för att vårt samhälle ska fungera och för att vi som individer ska få tillgång till den service vi vill ha. Dessutom bidrar arbete på obekväma arbetstider till ekonomisk tillväxt, vilket i sin tur skapar förutsättningar för samhället att bedriva en aktiv och rättvis fördelningspolitik.

För att människor med barn ska ha möjlighet att arbeta på obekväma arbetstider finns ett behov av att kunna ordna med barnomsorgen. Flertalet familjer kan utan större besvär lösa problemen. Antingen arbetar bara ena vårdnadshavaren på obekväma tider, eller om båda gör det så går det oftast att lägga scheman som möjliggör att man inte arbetar samtidigt. De gånger det ändå ”kör ihop sig” finns möjligheten att ordna med tillfällig barnvakt hos släkt och vänner.

Alla har dock inte den möjligheten. Vi vet att det finns många ensamstående föräldrar utan möjlighet att anpassa schemat till en annan vårdnadshavare. Vi vet också att många bor långt från släkten, och vi tror oss veta att vi i framtiden i större utsträckning behöver ”flytta till jobben”. Allt detta innebär att relativt många föräldrar har svårt att på egen hand ordna med barnomsorg. För de föräldrarna återstår två alternativ. Antingen vänder man sig till kommunen för att få barnomsorg, eller så tvingas man säga upp sig från sitt arbete.

Arbetarrörelsen har alltid satt jobben främst. Människors rätt till ett arbete som ger förutsättningar till ekonomisk frihet är en grundpelare i vår politik. Barnomsorgen är en viktig orsak till att kvinnorna har kommit ut på arbetsmarknaden, vilket aktivt har bidragit till att kvinnor fått större del av den ekonomiska frigörelsen. För oss känns det lika självklart att kommunen ansvarar för barnomsorgen på obekväma tider som det är självklart att det finns barnomsorg på dagtid.

Vi tycker det är fel att göra skillnad på folk beroende på vilka arbetstider de har, och menar att kommunernas kostnader för att ordna med barnomsorg på obekväma tider vida understiger det lidande som drabbar de familjer som i annat fall inte kan ta eller behålla ett arbete med alla de negativa effekter det innebär att ”inte stå till arbetsmarknadens förfogande”. Vidare menar vi att kommunens kostnader är små i jämförelse med de samhällsekonomiska vinster som arbete på obekväma arbetstider ger upphov till.

Socialdemokraterna har länge hävdats vikten av en billig barnomsorg som är tillgänglig för alla. Ska vi leva upp till det krävs att det i alla kommuner finns möjlighet till barnomsorg också för dem som har behov av omsorg på obekväma tider.

Av ovanstående anledning föreslår vi:

E13:1 att Socialdemokraterna ska verka för att det i alla kommuner ska finnas barnomsorg också på obekväma arbetstider.

Monica Johansson, Patrik Fornedal

Katrineholms arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E14

Stenungsunds arbetarekommun

Rätten till barnomsorg på obekväma arbetstider

Fler och fler människor jobbar på obekväma tider, på distans, eller på annat vis otraditionellt. Grundförutsättningen är att alla barn har rätt till omsorg och föräldrarna har en skyldighet att försörja sig själva och sina barn. Traditionella arbetstider – 9 till 5 – är allt mer sällsynt och för att värna skatteunderlaget borde det ligga i varje kommuns intresse att anpassa sig till en allt rörligare och mer flexibel arbetsmarknad.

Ingen ska behöva tacka avstå från att arbeta på grund av att en kommun inte kan ordna barnomsorg. Skollagen säger dessutom att barnomsorg ska ordnas efter föräldrarnas arbetstid – inte tvärtom.

Barnomsorg på obekväma arbetstid är ingen service för föräldrar som vill göra karriär eller jobba på nätterna utan en trygghet för barn, vars föräldrar måste jobba under såväl kontorstid som efter.

Skillnaden för ett barn som får en plats på en förskola som är anpassad till förälderns/föräldrarnas arbetsmarknadssituation och den som inte får det kan utgöra en skillnad på en eller ett stort antal sängar för natten. Man kan i det här fallet tala om en kvinnofälla, för i de kommuner där det finns barnomsorg som har öppet obekväma arbetstider är det till största delen ensamstående kvinnor som brukar den.

Det är i dag en tuffare arbetsmarknad där det nästintill är omöjligt att tacka nej till ett jobb oavsett erbjudna arbetstider. Är man då ensamstående med barn blir det problematiskt att lösa barnomsorgen.

LO/TCO-statistik:

Småbarnsföräldrar med obekväma arbetstider

- 53 procent ensamstående mammor
 - 50 procent sammanboende mammor
 - 28 procent sammanboende pappor
 - 15 procent samboende mammor och pappor
- Färre inom SACO där, exakt uppgift saknas
(Källa: Anställningsformer och arbetstider 2005, LO)

Vi föreslår därför att kongressen beslutar:

E14:1 att på alla fronter arbeta för att det lagstiftas om rätt till omsorg på alla tider när föräldrar förvärvsarbetar, även obekväma arbetstider.

Carola Granell, Janette Olsson och Marie Nilsson

Stenungsunds arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E15

Vimmerby arbetarekommun

Natt och helgdagis i kommunerna

Med denna motion vill jag belysa ett problem som finns i vissa kommuner. Man ser i dag hur det blir vanligare med olika skiftgångar på allt fler arbetsplatser, idag har kommunerna inte skyldighet att tillhandahålla natt- och helgdagis. Jag anser att kommunerna måste ta sitt ansvar för innevånarna i sin kommun som tvingas jobba skift.

Jag förslår distriktskongressen.

E15:1 att Socialdemokraterna i Kalmar län verkar för att en lagändring kommer till så att kommunerna blir skyldiga att tillhandahålla natt och helgdagis.

Michael Svensson Socialdemokrat Vimmerby arbetarekommun
Kalmar läns partidistrikt beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E16

Malmö arbetarekommun – enskild

En god barnomsorg för ett rättvist Europa

Jämställdhet mellan män och kvinnor har sedan decennier varit ett av EU: s övergripande mål. När Lissabonfördraget träder i kraft kommer full sysselsättning och social marknads-ekonomi att samsas med jämställdhet som en del av EU: s grundläggande principer. För svenska socialdemokrater är rätten till arbete och rätten att slippa diskrimineras hörnstenar i konstruktionen av ett samhälle som ska garantera allas lika värde och möjligheter.

I dagens EU tjänar kvinnor i allmänhet 15 procent mindre än män och upp till 25 procent mindre inom den privata sektorn. Löneskillnaderna mellan kvinnor och män varierar mellan fyra och mer än 25 procent i medlemsstaterna, och det finns inget som tyder på att denna skillnad kommer att jämnas ut i någon större utsträckning. En europeisk kvinna måste arbeta till den 22 februari (det vill säga 418 kalenderdagar) för att tjäna lika mycket som en man gör under ett år – trots den omfattande lagstiftning som varit gällande i mer än 30 år, de åtgärder som vidtagits och de medel som använts för att försöka jämna ut dem.

I samtliga medlemsstater lyckas kvinnorna bättre med sina studier än männen, och majoriteten av de utexaminerade från universitet och högskolor är kvinnor, utan att löneskillnaderna utjämnas på ett jämförbart sätt. Löneskillnaderna är ett resultat av direkt och indirekt diskriminering, sociala och ekonomiska faktorer, segregation på arbetsmarknaden och hela lönestrukturen. De beror även på en rad olika faktorer, såväl juridiska som sociala och ekonomiska, som inte bara gäller lika lön för lika arbete. Kvinnor arbetar i högre utsträckning deltid, de arbetar inom offentlig sektor och inom vårddyrken. Färre kvinnor än män anställs som chefer.

I en socialdemokratisk analys är en av grundorsakerna till en ojämsställd arbetsmarknad att inte tillräckligt åstadkommit för att underlätta möjligheten att kombinera familje- och arbetsliv. En jämställd arbetsmarknad kräver att alla föräldrar tar ansvar för sina barn och att god barnomsorg finns tillgänglig för den som behöver det.

I brist på sådan arbetsmarknads- och familjepolitik tvingas Europas kvinnor idag att välja en förödande strategi. Nästan alla europeiska länder har haft födelsetal under reproduktionsnivån sedan 1990-talet, men skillnaderna mellan länderna är ganska stora. Norra Europa och vissa västeuropeiska länder har en rimlig fertilitetsnivå, medan den summerade fruktsamheten är under 1,5 barn per kvinna i tyskspråkiga länder, Sydeuropa samt Central- och Östeuropa.

Om fertiliteten är lägre än 1,5 barn per kvinna under en längre period, ökar andelen äldre i befolkningen snabbt. Därmed ökar välfärdsutgifterna markant, speciellt pensioner och sjukvårdskostnader. Dessutom måste samhället bemöta problemet med att färre unga i arbetskraften kan ge minskad ekonomisk konkurrenskraft, eftersom de unga kanske snabbare tar till sig ny teknologi.

Forskning visar att sambandet mellan kvinnors förvärvsfrekvens och fertilitet är positiv för EU:s 27 medlemsländer. Fruktsamheten är under den kritiska nivån – 1,5 barn per kvinna – i länder där mindre eller strax över hälften av kvinnor i barnafödande ålder under 40 år förvärvsarbetar. Att även tyskspråkiga och vissa medelhavsländer med hög andel kvinnor i förvärvsarbete har låg fertilitet kan bero på att arbete inte kan kombineras med föräldraskap där.

Det är således så att i EU-länder med väl utbyggd offentlig barnomsorg för barn under tre år föds det fler barn per kvinna än i länder där en liten andel av barnen får offentlig barnomsorg. Data från OECD visar också att länder med högre genomsnittlig utbildningsnivå bland kvinnor i de mest fertila åldrarna också har högre fertilitet.

I linje med den socialdemokratiska problemanalysen har länder med god barnomsorg alltså fler och högre utbildade kvinnor som förvärvsarbetar. Dessa länder har också en högre nativitet än i de länder där kvinnor måste välja mellan arbete och familj.

En god barnomsorg är därmed en nationalekonomiskt lyckosam investering. Undersökningar visar också att varje på barnomsorg spenderad skattekrona, genererar tredubbelt så mycket tillbaka till de gemensamma tillgångarna.

För att uppnå sina egna mål om jämställdhet och full sysselsättning anser vi därför att ett konkurrenskraftigt EU måste anstränga sig hårdare för att erbjuda god och tillgänglig barnomsorg för alla.

S-studenter i Malmö yrkar därför:

- E16:1 att god och lättillgänglig barnomsorg ska tillhandahållas i alla EU:s medlemsländer för att uppnå de europeiska och socialdemokratiska målen om jämställdhet och full sysselsättning,
- E16:2 att en god barnomsorg för alla inkluderar öppettider på helger och övrig obekvämt arbetstid,
- E16:3 att svenska socialdemokrater ska verka för att alla föräldrar ska ta ansvar för sina barn, genom att sträva mot en individualiserad föräldraförsäkring i Sverige och i EU:s övriga medlemsländer,
- E16:4 att Sverige ska verka för att minimilängden för föräldraledighet i EU förlängs från dagens 14 veckor.

Malmö arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E17:1, E17:2, E17:3, E18:1 (personal i förskolan)

Motion E17:1–3 (Söderhamns arbetarekommun) föreslår att partiet ska arbeta för att det ska bli en personalkategori i förskolan, att den personalkategorin ska vara förskollärare samt att möjligheter till att utbilda barnskötare till förskollärare efter validering av deras kunskaper i en anpassad förskollärarytbildning ska ges. Motion E18:1 (Österåkers arbetarekommun) yrkar att skilda titlar för utbildad respektive utbildad barnskötare införs.

Svensk förskola har i dag välutbildad personal, men det finns oroande tecken.

Många kommuner har svårt att rekrytera förskollärare och de enskilda förskolorna har klart lägre utbildningsnivå än de kommunala förskolorna. Därför krävs ytterligare insatser. Partistyrelsen anser att dimensioneringen av utbildningar på lärarhögskolor som särskilt profilerat sig med inriktning mot förskollärare bör utökas. Högre krav på att rekrytera utbildad personal måste ställas på de enskilda förskolorna. Dessutom behövs särskilda fortbildningsinsatser riktade till de förskolor där personalen har lägst utbildningsnivå. Förskollärare ska få ta del av satsningar som lärarlyftet på samma villkor som andra kategorier av lärare. Partistyrelsen menar också att barnskötare ska få bättre möjlighet att validera sin reella kompetens vid antagning och upplägg av utbildning till förskollärare. Barnskötare ska få möjlighet till vidareutbildning och kompetensförstärkning inom sitt yrke, och Barn- och fritidsprogrammet bör utvecklas vidare i samråd med branschen. Ambitionen bör vara en sammanhållen barnskötareutbildning.

Partistyrelsen menar att det finns utrymme och behov för såväl barnskötare och förskollärare även i framtidens förskola. Vad som ska krävas för att erhålla titeln barnskötare är framför allt en fråga för arbetsmarknadens parter. Partistyrelsen vill istället fokusera på vilka krav som ska ställas på huvudmännen när det gäller de anställdas kompetens. Som regel bör fastanställd personal ha antingen barnskötareutbildning eller förskolläraryt utbildning, och samma krav ska ställas på alla förskolor oavsett huvudman.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att bifalla motion E17:3,

att avslå motionerna E17:1, E17:2, E18:1.

Motion E17

Söderhamns arbetarekommun

En yrkeskategori i förskolan

Under en lång rad av år har förskolan gått mer och mer mot att bli en pedagogisk verksamhet, från att tidigare mer haft karaktären av omsorg, med en egen läroplan och en tydlig fokusering hos lärarhögskolorna i utbildningen där den pedagogiska verksamheten med leken som grund betonas. I dagens förskolor finns två yrkeskategorier, barnskötare och förskollärare. På grund av att förskolan blivit mer en del av det livslånga lärandet än omsorg så har också kraven på personalens kompetens blivit större. Naturligtvis innebär inte detta att omsorgsuppdraget i förskolan vare sig försvunnit eller kommer att försvinna, men fokus har förändrats och ställer i dag andra och högre krav på kompetensen hos personalen.

Med anledning av ovanstående föreslås kongressen besluta:

E17:1 att partiet ska arbeta för att det ska bli en personalkategori i förskolan,

E17:2 att den personalkategorin ska vara förskollärare,

E17:3 att möjligheter att utbilda barnskötare till förskollärare efter validering av deras kunskaper i en anpassad förskolläraryt utbildning ska ges.

Sven-Erik Lindestam

Söderhamns arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E18

Österåkers arbetarekommun

Skilda titlar på utbildad och utbildad barnskötare

En utbildad barnskötare är pedagog. I utbildningen ingår bland annat psykologi, pedagogik och även pedagogiskt ledarskap. Som barnskötare ska du kunna planera, genomföra och slutföra en pedagogisk verksamhet samt dokumentera den. Du ska kunna ha en pedagogisk tanke med samlingen, skogs promenaden, vattenleken, sagostunden, ja allt du gör med barnen. Du ska klara av observationer, analysera dem och dra riktiga slutsatser utifrån dina iakttagelser. Du ska kunna hålla i utvecklingssamtal med föräldrar, både i det lätta och svåra samtalet. Du ska kunna hålla i ett föräldramöte och mycket mer.

Som utbildad barnskötare har du fått utbildning för det du måste klara av i arbetet med barn 1–6 år. Det har inte Karlsson i kassan på Ica, men skulle Karlsson vilja arbeta på förskola eller på fritids i stället blir hon barnskötare oavsett utbildning eller inte.

Barnskötaryrket måste få högre status. Detta anser jag omöjligt så länge en kock, städare, säljare eller någon utan utbildning alls automatiskt får titeln barnskötare, när denne får en anställning inom förskolan eller fritids. Det är förskollärarna de flesta menar, när de pratar om pedagogerna i förskolan. Visst skiljer det sig i utbildning då förskollärarna har en högskoleutbildning och barnskötaren en gymnasial yrkesutbildning. Vi har också olika titlar på grund av detta. En utbildad barnskötare jämförs ofta med en utbildad, vilket jag anser är helt fel. I mina ögon beror det på att bägge har samma titel. Om en barnskötare går på en förskolläraryrkesutbildning, tituleras denne fortfarande barnskötare. För att få kallas förskollärare måste man gå förskolläraryrkesutbildningen. Då förstår inte jag varför man utan utbildning över huvud taget inte behöver gå barnskötaryrkesutbildningen för att få kallas barnskötare.

Om barnskötaryrket någon gång ska få högre status, kan vi inte ha det så här. Vi måste införa separata titlar på utbildad och utbildad barnskötare för att markera kompetensen och att det krävs utbildning för att bli pedagog.

Därför föreslår jag Socialdemokraterna besluta:

E18:1 att skilda titlar för utbildad respektive utbildad barnskötare införs.

Monica Lindgren

Österåkers arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna E4:31, E5:31, E6:2, E19:1, E20:1, E21:1, E54:31 (avgifter i förskola och skola)

Motion E54:31 (Nynäshamn arbetarekommun) E5:31 (Haninge arbetarekommun) och E4:31 (Solna arbetarekommun) föreslår att det införs en allmän, avgiftsfri förskola på heltid för alla barn. Motion E19:1 (Örnsköldsviks arbetarekommun) föreslår att vi uppdrar till skolverket att tydliggöra vad en ”obetydlig kostnad” är (antal kronor/elev). Motion E20:1 (Söderhamns arbetarekommun) yrkar att partiet ska arbeta för att förskolan ska göras avgiftsfri. Motionerna E21:1 och E6:2 (Malmö arbetarekommun) föreslår att förskolan görs avgiftsfri för brukare (föräldrar och eventuella andra vårdnadshavare).

Den svenska förskolan är en framgångssaga. Genom satsningar på de anställdas fortbildning och utvecklingen av förskolläraryrkesutbildningen har förskolan välutbildad och kompetent personal. Upprättandet av en särskild läroplan för förskolan förstärk-

te förskolans pedagogiska arbete och kunskapsuppdrag. Den stegvisa utbyggnaden till att omfatta alla barn, oavsett om dessa är förvärvsarbetande, studerande eller arbetslösa har varit viktig för att visa att förskolan i första hand är till för barnen. Införandet av maxtaxan stärkte möjligheten att använda förskolan och motverkade inlåsand marginal effekter för familjerna med svagast ekonomi. Förskolan är idag en av de samhällsfunktioner som har störst förtroende bland svenska folket, och mer än 90 procent av alla barn från två till fem års ålder går idag i förskola, vilket är ett kvitto på hur mycket förskolan uppskattas av föräldrarna. Kommunerna är skyldiga att erbjuda förskola eller familjedaghem till barn från ett års ålder. Från och med 2010 är förskolan avgiftsfri för 3-åringar, vilket innebär minst 525 avgiftsfria timmar per år. Idag omfattar detta 4-åringar och äldre barn.

Det finns redan idag mycket viktiga målsättningar inom förskolans verksamhet för samhället att prioritera mellan – avstånd till närmaste förskola, tillgänglighet under dygnet, personaltäthet och investeringar i personalens kompetens och löneutveckling. Partistyrelsens vill dock uttrycka sin tydliga uppfattning att förskolan på sikt ska vara avgiftsfri. Samtidigt vill partistyrelsen framhålla att varje utgift och inkomst måste vägas noga och att takten i reformarbetet avgörs av det ekonomiska läget. Den globala ekonomiska krisen har slagit hårt mot Sverige och det krävs tydliga politiska prioriteringar för att nå full sysselsättning och komma tillbaka till överskott i de offentliga finanserna.

Dagens lagstiftning innebär att det får förekomma enstaka inslag i skolan som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna. Partistyrelsen ser med oro på den tolkning som skolor och kommuner kan göra utifrån begreppet ”obetydliga kostnader”. Vissa skolor arrangerar verksamhet som innebär kostnader som kan kännas betungande för elever och föräldrar. Dyra alternativ på till exempel friluftsdagar kan göra att elever känner sig pressade att delta i denna verksamhet trots att föräldrarna egentligen inte har råd, och dessa föräldrar upplever säkert att utbildningen inte är kostnadsfri. Undervisningens upplägg får aldrig innebära att elever och föräldrar känner sig ekonomiskt pressade, eller att elever sorteras utifrån deras föräldrars ekonomi. Skolinspektionen har under 2009 tagit fram riktlinjer där en tydlig praxis definieras för vilka avgiftsnivåer som är tillåtna. Partistyrelsen kommer att bevaka frågan vidare.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att bifalla motionerna E4:31, E5:31, E6:2, E20:1, E21:1, E54:31,

att anse följande motion besvarad med hänvisning till utlåtandet E19:1.

Motion E19 Örnsköldsviks arbetarekommun

Avgifter i skolan

Som förälder har jag följt mina barns skolgång under ganska många år nu. Skolan är bra för mina barn och jag som förälder kan vara med och påverka till stor del.

En sak vi ständigt går bet på är trivselpengar, klasskassa eller dylikt. Då menar jag inte de pengar som samlas in för en skolresa eller liknande, utan pengar till klassen som behövs till det som görs under skoltid. På vår skola är det 100 kronor per termin och elev. Många diskussioner har detta föranlett och höstterminen 2008 delade lärarna ut ett papper till oss föräldrar och förklarade att de har rätt att be om dessa pengar. De hänvisade till skolagen, 4 kapitlet 4 §, och därefter till Skolverkets bedömningar.

Kostnaderna ökar hela tiden, vid utflykter är det oftast egen mat som gäller. Utedagarna blir ju också fler hela tiden, och det är bra! Om skolan tog med sig mat vid utflykterna behöver barn som inte har mat i kylan, eller där det inte finns pengar över till en utflykt, känna sig utanför. En del barn närvarar inte vid sådana här dagar bara på grund av de här problemen.

Den hänvisning till ”obetydliga kostnader” som lärarna använder sig av och de alternativ som erbjuds gratis under friluftsdagar är en otroligt dum möjlighet för skolorna, och den sätter mig som förälder på pottkanten. En gnällig mamma på olika föräldramöten är inte vad min tonåring önskar. Vad tror ni högstadieelever väljer på friluftsdagen om de bara kan välja mellan slalom (kostnad) och pulkaåkning (gratis)? Det gäller att övertyga sina barn att det är mode med pulkaåkning om du har tomt i börsen! Alla har olika ekonomiska förutsättningar, men det är inget som borde behöva märkas inom skolans verksamhet.

Därför vill vi:

E19:1 att Skolverket får i uppdrag att tydliggöra vad en ”obetydlig kostnad” är (antal kronor/elev).

Zenitha Nordfjell, Nätra socialdemokratiska förening

Örnsköldsviks arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E20

Söderhamns arbetarekommun

En avgiftsfri förskola

Under en lång rad av år har förskolan gått mer och mer mot att bli en pedagogisk verksamhet och en del av hela utbildningssystemet. I dag går de allra flesta i förskolan innan de går vidare till förskoleklass och grundskola. med en egen läroplan och en tydlig fokusering hos den pedagogiska verksamheten där leken som grund betonas. På grund av att förskolan blivit en del av det livslånga lärandet mer än en omsorgsform, så finns det skäl att fundera på om det inte också blivit dags att göra förskolan avgiftsfri. I de politiska riktlinjer som togs fram vid Västeråskongressen 2001 skrevs in att förskolan på sikt ska göras avgiftsfri. Nu börjar tiden bli mogen att ta nästa steg i den processen.

Med anledning av ovanstående föreslås kongressen besluta:

E20:1 att partiet ska arbeta för att förskolan ska göras avgiftsfri.

Sven-Erik Lindestam

Söderhamns arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E21

Malmö arbetarekommun

Förskola för jämställdhet

Förskoleverksamhet, nattis och dagis, är viktiga av flera anledningar. Dels flyttas delar av ansvaret för barntillsynen från familjen till offentlig sektor, vilket innebär att det oftast ojämnt fördelade obetalda hemarbetet blir mindre ojämnt. Dels bidrar förskolan till social träning för våra barn. Rätt använd kan förskolan alltså både bidra till minskad ojämlikhet i familjer och förbättrade sociala färdigheter för barnen.

Många vårdnadshavare arbetar på tider då förskolor generellt inte har öppet i dag. Dags måste kompletteras med nattis. Andra vårdnadshavare är ensamma om ansvaret för

barnen av eget val eller andra omständigheter. Fritid och arbetsliv eller arbetslöshet måste fungera för dessa också. Den offentliga sektorn kan och bör användas som en murbräcka för jämställdhet. Förskolor spelar här en nyckelroll.

Därför kräver vi:

E21:1 att förskolan görs avgiftsfri för brukare (föräldrar och eventuella andra vårdnadshavare),

E21:2 att staten ekonomiskt ska garantera utbyggnaden av förskolan så att alla kommuner, oavsett ekonomiskt utgångsläge, ska kunna erbjuda sina invånare det,

E21:3 att förskolan ska vara tillgänglig både dag- och nattetid.

Möllevångens socialdemokratiska förening

Malmö arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E4:26, E4:27, E4:28, E4:34, E4:35, E4:36, E4:44, E4:45, E5:26, E5:27, E5:34, E5:35, E5:36, E5:44, E5:45, E8:2, E22:1, E22:2, E23:1, E54:26, E54:27, E54:28, E54:34, E54:35, E54:36, E54:44, E54:45,
(kvalitet i skolan)

Motion E8:2 (Kristianstads arbetarekommun) yrkar att resurserna till metodutveckling i grundskolan kopplad till forskning och utveckling ökas. Motionerna E54:26 (Haninge arbetarekommun) E5:26 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:26 (Solna arbetarekommun) yrkar att uppföljningssystem, kvalitets- och förbättringsarbete intensifieras och förenklas så att skolverksamheter och kommuner i alla led möter utmaningar och får feedback på sin verksamhet i enlighet med vad den samlade konsensusforskningen inom skolområdet menar utmärker framgångsrika skolsystem. Motionerna E54:27 (Haninge arbetarekommun) E5:27 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:27 (Solna arbetarekommun) yrkar att förskolans kvalitetsutvärdering i högre utsträckning fokuseras. Motionerna E54:28 (Haninge arbetarekommun) och E4:28 (Solna arbetarekommun) yrkar att skolorna får mer tid för själva huvudprocessen i lärandet, mötet mellan pedagoger och elever. Motionerna E54:34 (Haninge arbetarekommun) E5:34 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:34 (Solna arbetarekommun) yrkar att kraven blir mer uttryckliga på skolorna att upprätta bra och jämförbara kvalitetsredovisningar. Motionerna E54:35 (Haninge arbetarekommun) E5:35 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:35 (Solna arbetarekommun) yrkar att Skolverket i större utsträckning ska granska likvärdigheten i skolornas arbete med bedömning och betygsättning. Motionerna E54:36 (Haninge arbetarekommun) E5:36 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:36 (Solna arbetarekommun) yrkar att varje skola måste ha fungerande system för systematisk utvärdering och analys av sina resultat. Motionerna E54:44 (Haninge arbetarekommun) E5:44 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:44 (Solna arbetarekommun) yrkar att det inrättas ett institut för forsknings- och utvecklingsfrågor inom skolan. Motionerna E54:45 (Haninge arbetarekommun) E5:45 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:45 (Solna arbetarekommun) yrkar att utvecklingsarbetet i alla skolor ska ha vetenskaplig grund och vara forskningsanknutet. Motion E22:1–2 (Karlskrona arbetarekommun) yrkar att Skolverket får i uppdrag att ta fram kriterier för granskning och godkännande av läromedel samt att en rådgivande organisation för granskning och kvalitetsbedömning av

läromedel skapas under Skolverket. Motion E23:1 (Umeå arbetarekommun) yrkar att klasstorlekarna i skolan ska minska.

Alla elever har rätt att gå i en bra skola, och alla elever har rätt att behandlas likvärdigt. Vi vill att skolan ska ha som ett tydligt mål, inskrivet i skollagen, att utjämna skillnader och kompensera de barn som inte kommer från hem med studietradition. Vi vill styra resurser till de skolor som har svårast förutsättningar. Lika chanser kräver olika resurser. Vi vill lyfta de skolor som har störst problem att nå målen och där resultaten är sämst. Vi har höga ambitioner på detta område, men är medvetna om att varje utgift och inkomst måste vägas noga och att takten i reformarbetet avgörs av det ekonomiska läget.

Skillnader i resultat mellan olika elevgrupper måste ligga till grund för målmedvetna och handfasta insatser i alla skolor. Men det krävs även ett nationellt ansvar för kunskapsuppföljning. Partistyrelsen anser att det ska tas fram ett program för kvalitetssäkring av svenska skolan. Det ska innehålla tydliga kvalitetsmått som alla skolor måste uppfylla, samt uppföljningssystem av elevernas kunskapsutveckling i varje årskurs från första klass, men även stödåtgärder så att alla skolor ges reella möjligheter att leva upp till kraven. Skolornas resultat ska utvärderas varje år och för de skolor som inte når kvalitetsmått ska huvudmannen, kommunen eller friskolan, ha en lagstiftad skyldighet upprätta en handlingsplan som visar vilka åtgärder man avser vidta för att förbättra resultaten. Handlingsplanen ska godkännas av Skolverkets inspektion. På nationell nivå bör det bildas särskilda "utvecklingsteam" med goda pedagoger och andra experter som ställs till de skolors förfogande som har stora kvalitetsbrister. Om en skola trots dessa insatser inte kan visa på påtagliga förbättringar bör Skolverket ha befogenheter att ingripa, och som en yttersta åtgärd ska skolor som inte fungerar kunna läggas ned. Det behöver även finnas stödåtgärder så att alla skolor ges reella möjligheter att leva upp till kraven.

Partistyrelsen anser att kvalitet, utveckling och uppföljning av skolornas arbete behöver få större utrymme i partiets skolpolitik. Såväl förskolans som grundskolans kvalitetsutvärderingar behöver i högre utsträckning fokuseras. Läroplan och kursplan bör bli en helhet med färre och tydligare mätbara mål för att underlätta kunskapsuppföljning och nå en större likvärdighet. Vi vill kvalitetssäkra all förskoleverksamhet oavsett form och huvudman och skapa garantier för att verksamheten följer läroplan och har utbildad personal. Varje skola ska ha ett fungerande system för systematisk utvärdering och analys av sina resultat, och redovisningarna måste vara utformade så att resultaten är jämförbara. Det är viktigt såväl för Skolverkets möjligheter till kvalitativ granskning, för att kunna fördela resurser på ett riktigt sätt, och för att öka transparensen gentemot kommuninvånare, föräldrar och elever. Partistyrelsen instämmer i att även skolornas betygssättning behöver granskas tydligare för att stärka jämförbarheten. Skolverkets kvalitetsgranskning bör även innefatta läromedel.

Skolforskningen behöver utvecklas. De forskningsinstitutioner som får ta del av medel till skolforskning bör också få en förstärkt och förtydligad samverkansuppgift för att garantera att nya forskningsresultat verkligen vidareförmedlas till dem som är verksamma i skolan och att kunskaperna omsätts i praktiken. Vi vill också att fler yrkesverksamma lärare ska ges möjlighet till egen forskning som en del av eller parallellt med sitt ordinarie arbete. Partistyrelsen är inte säker på att nya institutioner är den faktor som bäst stärker kvaliteten i skolans utveckling, vill i dagsläget inte förespråka inrättandet av fler organ för forsknings- och utvecklingsfrågor inom skolan.

Klasstorlekarna är en viktig aspekt på kvaliteten i skolan. Partistyrelsen är positiv till att fortsätta de satsningar som påbörjades under den förra socialdemokratiska regeringen för att anställa fler lärare och minska klasstorlekarna. Vi har höga ambitioner på många områden men är medvetna om att varje utgift och inkomst måste vägas noga och att takten i reformarbetet avgörs av det ekonomiska läget.

Gymnasieskolor ska vara skyldiga att regelbundet följa upp sina elever efter att de lämnat gymnasiet. Informationen om andelen i jobb och vidare studier ska vara obligatoriska inslag i alla gymnasieskolors kvalitetsredovisningar och fungera både som en utvärdering av gymnasieskolan men också fungera som information till elever inför val av gymnasieprogram.

Vi vill också att kommunala skolor och fristående skolor kommer närmare varandra, och vill tydligt markera att alla skolor ska ingå i samma gemensamma skolväsende. Utvärderingssystem och tillsyn, såväl statlig som kommunal, ska följa samma regler och gälla alla skolor.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att bifalla motionerna E4:27, E4:34, E4:35, E4:36, E5:27, E5:35, E5:36, E54:27, E54:34, E54:35, E54:36,

att avslå motion E22:2,

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E4:26, E4:28, E4:44, E4:45, E5:26, E5:34, E5:44, E5:45, E8:2, E22:1, E23:1, E54:26, E54:28, E54:44, E54:45, E54:49.

Motion E22

Karlskrona arbetarekommun

Behov av kontroll av skolans läromedel

I vårt land finns ingen nationell granskning av läromedel. Det innebär att varje enskild skola själv måste granska alla läromedel som ska köpas in.

Många gånger händer det att granskningen på grund av tidsbrist eller av annat skäl inte blir ordentligt genomförd. Ett läromedel kan ha tendentiöst, främlingsfientligt eller könsdiskriminerande innehåll eller på annat sätt avvika från läroplanen. Det finns då risk att en enskild skola får ”dras med” ett olämpligt läromedel under flera år, då det normalt inte finns tillräckliga resurser för att ersätta ett läromedel. Det finns från flera håll stark kritik mot vissa läromedel som används i skolan i dag. I ett pressmeddelande från Skolverket (<http://www.skolverket.se/sb/d/1271/a/7509>) sägs bland annat:

”Skolverkets granskning av läroböcker visar att det förekommer onyanserade och stereotypa beskrivningar i läroböckerna som kan upplevas som kränkande eller diskriminerande av olika grupper av elever.”

Det kan tyckas naturligt att varje skola före ett inköp gör en noggrann kontroll av de läromedel som ska inhandlas. Detta skulle då utföras av enskilda personer eller grupper på varje skola i landet. Det antal timmar som det allmänna då skulle betala för att få detta genomfört är stort, vilket gör att kostnaderna för detta är stora.

Det finns ett behov av en nationell granskning och en kvalitetsstämpling av läromedel. Det gäller till exempel böcker, film och material som distribueras via webb, gratis eller mot betalning.

Följande föreslås:

E22:1 att Skolverket får i uppdrag att ta fram kriterier för granskning och godkännande av läromedel,

E22:2 att en rådgivande organisation för granskning och kvalitetsbedömning av läromedel skapas under Skolverket.

Paul Melén

Trossö Socialdemokratiska förening Karlskrona

Karlskrona arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E23

Umeå arbetarekommun

Mindre klasser en klassfråga

Utvecklingen av den västerländska skolan går i riktning mot större grad av professionalisering. Detta innebär i praktiken att till och med undervisningens situation har förändrats väsentligt och i motsatt riktning mot de konventionella förmedlingspedagogiska doktrinerna. Detta betyder i praktiken att katederundervisningen (löpande bandet-undervisningen) i det postindustriella samhället allt mer tenderar att försvinna till förmån för mer tids- och arbetslivsanpassade undervisningsformer.

Individualisering, samarbete över ämnes- och årskursgränser, projektarbete, tät skriftlig rapportering, kreativitetsträning och en anseilig utökning av skolbyråkratin är sedvanliga inslag i dagens skolvärld. Till dessa tidskrävande och utvecklade former kan tilläggas att dagens lärare har extremt påfrestande arbetsförhållanden, med en avsevärd utökning av byråkratin, en orolig värld som destabiliserar ungdomarnas och föräldrarnas välmående, med mera.

Detta kräver, framför allt för att det ska gagna de så kallade ”svaga eleverna”, att undervisningen bör ske, som många studier på både internationell såväl som på nationell arena har påpekat, i så små grupper som möjligt. Det forskarnas resultat påvisar är att för att undervisningen ska hålla hög kvalitet och prestationerna ska utöka, förutom att moderna undervisningsformer bör tillämpas, bör gruppernas storlek inte överskrida mer än tjugo elever per klass.

En av flera amerikanska studier om klasstorlekars betydelse för prestationen visar med övertygande resultat betydelsen av mindre grupper för den goda prestationen.

Belgien har som ett av många länder redan tillämpat denna princip i Europa, och i den övriga världen (Dubai 15 med flera asiatiska länder i spetsen), har förstått den kognitiva betydelsen av minskade grupper vid undervisningen med en maximering till 20 elever per klass.

Undervisning i små klasser leder till bättre resultat bland eleverna. Särskilt gäller detta annars svaga elevgrupper, till exempel de med invandrarbakgrund. Det visar en ny undersökning i 16 Stockholmskolor, som presenteras på DN Debatt av Finansdepartementets expertgrupp ESO. En ny ESO-undersökning i Stockholms skolor slår fast: Små klasser ger bättre elever.

Under 1990-talet minskade de sammanlagda svenska resurserna till grundskolan och gymnasieskolan. Merparten av dessa nedskärningar har sedan kompenseras genom nya resurser, men antalet elever per lärare är i dag högre än för tio år sedan. Räknat som andel av BNP har dock skolan inte fått någon återställare.

I en ny ESO-studie visar forskarna samstämt nu motsatsen till vad andra hävdar i debatten – att genom att satsa mer resurser på att minska antalet elever i varje klass åstad-

kommer man en ökning av elevernas prestationer genomsnittligt sett. Detta understöds av resultatet av en mängd forskning på området, såväl i Sverige som internationellt. Även analysen av data från det enda storskaliga experimentet kring effekterna av små klasser, det så kallade Starprojektet i Tennessee, visar samma sak. Särskilt är det elever från så kallade försummade grupper som presterar bättre om de undervisas i mindre grupper.

Precis som i den amerikanska studien visar det sig även i Sverige att undervisning i små klasser leder till bättre resultat, särskilt för de grupper av elever som annars brukar prestera sämre.

Det har också visat sig att effekterna delvis är bestående, det vill säga även många år senare presterar de som gick i mindre klasser bättre resultat i olika prov.

Forskare i Sverige och Europa har också bevisat att som konkurrensfaktor är mindre klasser av avgörande betydelse för föräldrarnas val av skolan. Jämför här med de så kallade friskolorna som maximerade klasstorlekar till tjugo elever per klass.

Alltså mer resurser bör tilldelas de kommunala skolorna för att införa denna kanske den viktigaste reformen att implementera i den kommunala skolan. Det politiska arbetet bör sträva efter långsiktiga effekter. Mindre klasser skulle sannolikt, med visst stöd av forskningen, även inverka på lärarnas hälsa, till exempel i form av lägre sjukskrivningar.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår jag:

E23:1 att klasstorlekarna i skolan ska minska.

Alfredo Castro

Umeå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E4:2, E4:3, E4:4, E4:6, E4:10, E4:11, E5:2, E5:3, E5:4, E5:6, E5:10, E5:11, E24:1, E24:2, E25:1, E26:1, E27:1, E28:1, E54:2, E54:3, E54:4, E54:6, E54:10, E54:11, E113:2, E118:2 (uppföljning av elevers kunskap)

Motion E54:2 (Haninge arbetarekommun) E5:2 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:2 (Solna arbetarekommun) yrkar att mål- och styrdokumentet blir färre och ges ett tydligare fokus på kunskapsmål. Motion E54:3 (Haninge arbetarekommun) E5:3 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:3 (Solna arbetarekommun) yrkar att tidiga kontroller och uppföljning av kunskapsresultat styr undervisning och insatser. Motion E54:4 (Haninge arbetarekommun) E5:4 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:4 (Solna arbetarekommun) yrkar att alla elever får både en rätt och en skyldighet att lämna skolan med fullständiga betyg och goda kunskaper – ingen elev får lämna grundskolan utan fullständiga betyg. Motion E54:6 (Haninge arbetarekommun) E5:6 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:6 (Solna arbetarekommun) yrkar att skolorna redan från första årskursen och även senare systematiskt kontrollerar elevernas kunskaper i läsning och matematik för att se vilket stöd de behöver. Motion E54:10 (Haninge arbetarekommun) E5:10 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:10 (Solna arbetarekommun) yrkar att samhällets kunskapskrav formuleras som kontrakt mellan eleven, läraren och föräldrarna för att därigenom förtydliga skolans och elevens ansvar för resultaten. Motion E54:11 (Haninge arbetarekommun) E5:11 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:11 (Solna arbetarekommun) yrkar att alla elever får rätt till en god, tydlig och muntlig och skriftlig återkoppling om sin kunskapsutveckling. Motion E24:1–2 (Eskilstuna arbetarekommun) yrkar att partikongressen beslutar att verka för ett

betygsfritt utbildningssystem samt att verka för att intagnings tester ryms inom samhällets studiebidragssystem. Motion E25:1 (Kronobergs partidistrikt) yrkar att Socialdemokraterna tar ställning emot nationella prov i årskurs tre. Motion E28:1 (Kronobergs partidistrikt) yrkar att Socialdemokraterna tar ställning emot tidigare betyg. Motion E26:1 (Järfälla arbetarekommun) yrkar att partikongressen ger partistyrelsen i uppdrag att verka för att införa nationella prov på svenska som andraspråk och på elevernas modersmål. Motion E118:2 (Umeå arbetarekommun) yrkar att förslaget om nationella prov i klass 3 tas bort. Motion E113:2 (enskild, Varbergs arbetarekommun) yrkar att betygsättningen ska vara reglerad centralt för att kunna användas som ett mätinstrument och samtidigt motverka feltolkningar. Motion E27:1 (Västerbottens partidistrikt) yrkar att skolan ska vara klassbrytande.

Skolan syftar till att ge alla människor en så bra start i livet som möjligt, goda möjligheter för ett framtida yrkesliv, och uppmuntra engagemang och omtanke i samhället. Genom att ge alla elever oavsett bakgrund bästa möjliga förutsättningar är skolan central för att uppnå ett jämlikt Sverige. För att kunna jämna ut livschanser behövs olika resurser sättas in för olika elever. Varje elev ska få just det stöd som hon eller han behöver. Elever, oavsett om de har särskilt svårt eller extra lätt i skolan eller i enskilda ämnen, ska möta utmaningar som ökar deras kunskaper. Därför måste den socialdemokratiska skolpolitiken fokusera på framgångsfaktorer som ger dokumenterat resultat. Det handlar om tydliga mål, systematisk uppföljning och höga förväntningar på varje elev. Vår politik bygger på en bergfast övertygelse om att alla vill och kan lära.

Ska skolan fungera som ett redskap för ökad jämlikhet, måste vi satsa mer på tidiga insatser och en systematisk uppföljning så att brister upptäcks i tid. Därför är det viktigt med konkreta och mätbara kunskapsmål genom hela skolan, och tydliga och handfasta nationella instrument för uppföljning. Utan uppföljning och utvärdering av elevernas uppnådda kunskaper blir det betydligt svårare att sätta in rätt åtgärder. Då blir det också svårare att skapa en skola som stärker de svagaste eleverna och de elever vars föräldrar har svagast ekonomisk ställning eller studiebakgrund. En skolpolitik präglad av tydliga kunskapsmål och en effektiv uppföljning av hur väl varje elev når dessa mål, är en skolpolitik för ökad jämlikhet.

Två viktiga instrument för uppföljning är nationella prov och betyg. Partistyrelsen anser att nationella prov ska genomföras i årskurs 3, 6 och 9 och omfatta fler ämnen för en nationell avstämning av elevernas kunskaper som grund för att fördela resurser efter behov mellan skolor och klasser. Nationella prov är ett viktigt verktyg för att utvärdera elever, skolor, klasser och lärare.

Ambitionen måste vara att ett nytt betygssystem ska kunna hålla under lång tid – även efter ett maktskifte – och ha en bred förankring bland lärare, skolläda-re, föräldrar och elever. Socialdemokraterna bör i en sådan bred överenskommelse vara öppna för betyg tidigare än i dagens årskurs 8. Samtidigt tar vi starkt avstånd från att små barn utsätts för betyg eller betygsomdömen.

Vi vill också vara tydliga om att betyg ska användas för att följa upp hur väl eleven nått kunskapsmålen, en uppföljning som ska ligga till grund för rätt stöd och insatser för varje elev. Betyg ska inte användas för en ökad sortering av elever. Därför säger vi också nej till relativa betyg som bara syftar till att gradera och sortera eleverna inbördes. Sådana betyg leder inte till mer kunskap. Varje betygssteg måste ha nationella riktlinjer. Betygssystem som saknar detta försvårar jämförbarheten och ökar risken för godtycklig behandling – elever ska behandlas med respekt och har rätt att på förhand veta och förstå vilka kunskaper som krävs för ett visst betyg.

Läroplan och kursplan ska bli en helhet med färre och tydligare mätbara mål för att underlätta kunskapsuppföljning och nå en större likvärdighet. De individuella utvecklingsplanerna för varje elev bör utvecklas till ett verkligt ”kontrakt” mellan skolan, eleven och hemmet. Med den individuella utvärderingen som grund ska skolan skriftligen precisera vilka insatser som görs för att stödja elevens kunskapsutveckling, och eleven och hemmet ska tydliggöra vilka insatser som de avser göra för att ta sin del i det gemensamma ansvaret.

Partistyrelsen anser också att det så snart det konstateras svårigheter för en elev att nå målen ska en skriftlig ”åtgärdsplan” upprättas som tydliggör vilka insatser och vilka resurser skolan bidrar med för att eleven ska kunna nå målen. Tidiga och omedelbara insatser ska prioriteras. För de elever, som trots tidigare insatser, inför årskurs 8 bedöms riskera att inte nå behörighet till gymnasieskolan ska skolan påta sig att ge särskild läxhjälp och extra undervisning på kvällar, helger, lov och under sommaren. Samtidigt ska eleven och hemmet påta sig att ställa upp på fritid för att följa sin del av ”kontraktet”. Det behövs ett ”handslag” mellan skolan och hemmen för att ingen ska behöva lämna grundskolan utan godkända betyg.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att avslå motionerna E24:1, E25:1, E28:1, E118:2,

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E4:2, E4:3, E4:4, E4:6, E4:10, E4:11, E5:2, E5:3, E5:4, E5:6, E5:10, E5:11, E24:2, E26:1, E27:1, E54:2, E54:3, E54:4, E54:6, E54:10, E54:11, E113:2.

Motion E24

Eskilstuna arbetarekommun

Betygsfri skola

Betygssystemen i skolan har varierat genom årens lopp och det har också varierat i vilka åldersgrupper betyg har getts. Även i ordning och uppförande har det delats ut betyg.

Är då betyg något som gagnar kunskapsutvecklingen för eleverna? Vilka kunskaper är det som ska betygsättas? Kan alla kunskaper betygsättas? Dessa frågeställningar har i allt för liten omfattning diskuterats inom det skolpolitiska området. Det finns enligt forskning inget tydligt samband som säger att betyg leder till bra resultat i skolan. Vidare har synen på kunskap justerats över tid. I en debattreplik hänvisar docenten i pedagogik, Hans-Åke Scherp, till en rapport från OECD:

”I OECDs Education Policy Analysis 2002 behandlades frågan om vilka kompetenser som är väsentliga för att främja ekonomisk tillväxt. Ansträngningar har gjorts för att ’mäta’ humankapitalet varvid man framförallt fokuserat på det lätt mätbara, till exempel läsfärdighet och matematiskt kunnande. Dessa kompetenser har dock visat sig ha svaga samband med såväl ekonomisk tillväxt som individuellt välbefinnande. OECD föreslår därför en vidgad definition av begreppet humankapital där kritiskt tänkande, samarbetsförmåga, självständighet och problemlösningsförmåga inkluderas samt att detta uppmärksammas mer i utbildningspolitisk planering.”

För de elever som har lätt i skolan kan betygen kanske fungera som något slags uppmantran. Samtidigt gäller ofta motsatsen för den som har det svårt i skolan, där betyget blir bara ytterligare ett bevis på misslyckande. I dag arbetas det med pedagogisk dokumentation i olika former. Varje elev ska ha en egen utvecklingsplan som följs upp vid utvecklingssamtal. Utvecklingsplanen anger på ett bra sätt vad eleven behöver göra för att utveckla sina starka ämnen ytterligare och samtidigt förbättra sig i de ämnen där det

går lite sämre. Planen följs gemensamt upp av skolan, eleven och föräldrarna och blir på så sätt ett levande dokument som kontinuerligt finns som stöd för elevens utveckling.

Med fungerande utvecklingsplaner blir betyg överflödiga utom som urvalsinstrument för högre studier. Även där går det att på sikt få bort betygen genom att skapa ett utbildningssystem där genomgången grund- och gymnasieskola tillsammans med intagnings- tester blir avgörande för vem som kommer in på olika utbildningar.

Vi yrkar:

E24:1 att partikongressen beslutar att verka för ett betygsfritt utbildningssystem,

E24:2 att verka för att intagnings- tester ryms inom samhällets studiebidragssystem.

Johan Nilsson, Geerth Gustavsson, Tine Bröns, Majo Kuusikoski, Aza Safari, Malin Norfall, Håkan Unnerdal, Peter Norberg, Susann Karlsson, Michael Wallbom
Eskilstuna arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E25

Kronobergs partidistrikt

Nationella prov i årskurs tre

Prov tillför inga kunskaper, prov genererar inga färdigheter och prov är dessutom enbart ett av många sätt att skapa sig en bild av hur undervisningen fungerar och vad elever lär sig. Prov kan till och med i vissa fall vara kontraproduktiva, speciellt i de lägre åldrarna. Och frågan blir huruvida prov som form ens kan klara att ge en bild av kunskapsnivåer och förståelse.

Vi väljer att tro på lärarens pedagogiska kunskap och utbildning, inte på provmekanismen. För att uppfylla sitt pedagogiska uppdrag anser vi inte denna yrkesgrupp behöver fler kontrollmekanismer, vi väljer hellre förslag om fler lärare, mindre elevgrupper och mer tid. Vi väljer att stå bredvid lärarkåren och tro på deras förmåga att upptäcka elever som har svårigheter, även utan prov och kunskaps- tester. För vem är fler och tidigare prov till för? Är de till för barnen, läraren eller förvaltning och politiker? Vi ser hellre till barnen än till kontrollen, hellre till vilja och lust än till kontroll och prov.

Vi yrkar därför:

E25:1 att Socialdemokraterna tar ställning emot nationella prov i årskurs tre.

S-kvinnor Växjö

Kronobergs partidistrikt beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E26

Järfälla arbetarekommun

Nationella prov på modersmål

Skolverket har gjort en mindre studie om huruvida de nationella proven lever upp till sin roll att vara ett stöd för likvärdig bedömning och betygssättning. De intervjuer med elever, lärare och rektorer som gjordes på fyra olika skolor med olika program visade bland annat att de nationella proven gynnar vissa elever och missgynnar andra. Lärarna ansåg att elever med annat modersmål än svenska och elever med läs- och skrivsvårigheter missgynnas vid proven.

Elever som har svårt att tillgodogöra sig undervisning på svenska och elever med läs- och skrivsvårigheter ska ges samma möjligheter som sina kamrater att klara av de na-

tionella proven. Ett sätt att göra de nationella proven rättvisa är att individualisera dessa. Den möjligheten finns redan för elever i behov av särskilt stöd och för elever med dyslexi.

I de flesta av landets kommuner finns skolor med elever med annat språk än svenska som modersmål. Av de drygt 13 000 elever som läsåret 2007/08 ej uppnådde målen i ämnen som krävs för grundläggande behörighet till nationellt program i gymnasieskolan hade 33 procent "utländsk bakgrund".

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi:

E26:1 att partikongressen ger partistyrelsen i uppdrag att verka för att införa nationella prov på svenska som andraspråk och på elevernas modersmål.

Flora Villalobos Castillo, Solveig Byberg, Aziz Alkass, Amelia Olsson, Carl Grandinsson, Hani Ghattas

Järfälla arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E27

Västerbottens partidistrikt

Skolan som klassbrytare

Det var för att bryta klassamhället vi stred för den sammanhållna gemensamma skolan där barn med olika bakgrund skulle gå tillsammans. Om du är barn i dag och inte är född av välbärgade föräldrar, eller om du bor i fel kommun eller om du inte talar språket riskerar du att hamna utanför eller helt slås ut. I dag är det, inte minst med den nya borgerliga politiken, inte samma förutsättningar för eleverna. Men skolan själv kan inte förändra klassmönstret, särskilt inte då vi fortsätter att satsa på världens mest generösa friskolepolitik.

Att bryta klassamhället är en stor och svår fråga där hela samhället och inte minst utbildningssystemet måste vara delaktigt.

I dag är de flesta friskolor vinstdrivande koncerner eller av religiös karaktär. Det får inte vara så, då detta bidrar till segregation och förstärker skillnaderna mellan eleverna och mellan skolorna.

Kommunerna kan i dag bara yttra sig om nya friskoleetableringar men borde ha initiativrätt och veto när det gäller skoletableringar. Skolan ska fortsatt vara ett kommunalt samhällsansvar, men statens och kommunernas respektive roller bör förtydligas då rollfördelningen under de senaste åren har förändrats i samband med allt fler friskolor. Många gånger tror medborgarna att kommunen är den som har ansvaret även för friskolorna och förväntar sig naturligtvis hjälp och stöd när det inte fungerar. Det måste därför finnas en likvärdighet mellan kommunala skolor och friskolor. Därför bör Skolverkets utvärdering av friskolor vara densamma som för kommunala skolor.

Det är viktigt att lagstiftningen förändras så att kommunen äger frågan om vem som får bedriva utbildning i den egna kommunen.

Vi hemställer att kongressen uppmanar partiet verka för:

E27:1 att skolan ska vara klassbrytande,

E27:2 att friskolor ska omfattas av samma regler och tillsyn som den kommunala skolan,

E27:3 att skolan inte får vara vinstdrivande eller av religiös karaktär, det ska även gälla förskolan och gymnasium,

E27:4 att ge kommuner vetorätt mot friskolor.

Isak Frohm

Västerbottens partidistrikt beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E28

Kronobergs partidistrikt

Tidigare betyg

Att lära sig ska vara lustfyllt och lärandet ska vara för kunskapens skull och livslångt. Ingen tjänar på ett lärande enbart för betygens skull, ett studerande enbart för poäng eller bokstäver. Vi ser med oro på en skola som prioriterar betyg högt och som ser på kunskap som något som enbart ska mätas och prövas. Hur väl en elev klarar av målen, att tillgodogöra sig kunskap och sträva efter ett livslångt lärande får inte tidigt vara en fråga om betyg. Att sälla agnarna från vetet i unga år är inget vi ser som eftersträvansvärt.

Det är viktigt med kunskap om hur en elev förhåller sig till de uppsatta målen, men vi tror inte på betygsvägen i unga år. Att sätta betyg på våra elever tidigare tror vi är fel väg att gå för att ge fler möjlighet att få tillgång till den kunskap de har rätt till. Betyg och betygshets tidigare ställer vi oss starkt emot.

Vi yrkar därför:

E28:1 att Socialdemokraterna tar ställning emot tidigare betyg.

S-kvinnor Växjö

Kronobergs partidistrikt beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E4:5, E4:12, E4:15, E5:5, E5:12, E5:15, E29:1, E30:1, E30:2, E40:2, E41:2, E48:3, E48:5, E49:2, E54:5, E54:12, E54:15 (individualisering och kvalitet i skolan)

Motion E54:5 (Haninge arbetarekommun) E5:5 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:5 (Solna arbetarekommun) föreslår att utreda förutsättningarna för en skola där det inte är antalet timmar som är obligatoriskt utan kunskapsmålen. Motion E54:12 (Haninge arbetarekommun) E5:12 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:12 (Solna arbetarekommun) yrkar att dagens detaljerade styrning kring kurser, ämnen och timmar tas bort. Motion E54:15 (Haninge arbetarekommun) E5:15 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:15 (Solna arbetarekommun) yrkar att skolan ser mer individuellt till elevernas behov och att inte alla förväntas göra samma sak vid samma tidpunkt. Motion E40:2 (Nora arbetarekommun) E49:2 (Lindesbergs arbetarekommun) och E41:2 (Degerfors arbetarekommun) yrkar att skolans arbete med att individualisera arbetsätten för eleverna fokuseras på arbetsätten före tidsåtgången. Motion E48:3,5 (Laxå arbetarekommun) yrkar att den socialdemokratiska skolpolitiken ska utformas i en anda som utgår från ett flexibelt förhållningsätt till elevers olika sätt att lära samt att skolans arbete med att individualisera arbetsätten för eleverna fokuseras på arbetsätten före tidsåtgången. Motion E30:1–2 (Örebro arbetarekommun) yrkar att läroplaner och kursplanerna i skolan revideras utifrån motionens ansatser samt att skolans arbete med att individualisera arbetsätten för eleverna fokuseras på arbetsätten och det demokratiska sammanhanget före tidsåtgången. Motion E29:1 (enskild, Malmö arbetarekommun) yrkar att Socialdemokraterna utformar en ny skola som ska se till att alla elever kan nå sin fulla potential.

Skolan stärker jämlikhet genom att ge alla barn bästa möjliga start i livet. Ett av skolpolitikens viktigaste mål är att skapa en likvärdig skola av hög kvalitet. Det finns flera verktyg för att uppnå detta. De nationella läroplanerna och timplanerna är ett av dessa redskap. De utgör ett stöd i skolans arbete, och en trygghet för elever och

föräldrar. Därtill finns fler och kanske viktigare verktyg. Starka uppföljnings- och utvärderingssystem ska garantera att skolor bedriver ett arbete som stödjer varje elev. Nationella prov och andra former av uppföljning av elevernas kunskap främjar nationell likvärdighet. Partistyrelsen anser även att ett tydligt mål med innebörden att skillnader ska utjämnas ska skrivas in i skollagen. Barn som inte kommer från hem med studietradition ska kunna kompenseras. Resurser ska styras till de skolor som har svårast förutsättningar.

Professionen, lärare och skolledare, ska ha ett tydligt ansvar att välja pedagogik, metoder och arbetssätt. Politikens roll ska vara att sätta mål, utvärdera resultat och fördela resurser efter behov. Därför vill vi att politiken, föräldrar och det omgivande samhället ger lärare och skolledare större respekt för deras yrkeskunnande och professionella arbete. Vi måste komma bort från detaljstyrning och inblandning i skolans pedagogiska ansvar.

Partistyrelsen anser att arbetet för att få alla elever att nå kunskapsmålen behöver individualiseras mer. Skolan måste kunna fördela tid och resurser efter varje elevs behov. Den elev som behöver mer tid för att nå kunskapsmålen ska få det. Den elev som når kunskapsmålen snabbare än andra ska kunna gå vidare och få extra utmaningar och uppgifter. De dokument som styr skolans arbete ska i högre grad fokusera på kunskapsmålen, inte tiden för att uppnå dem. Partistyrelsen är dock inte beredd att avskaffa all styrning avseende exempelvis antal timmar inom ett ämne. En alltför övergripande reglering av skolans innehåll skulle kunna medföra att elever och föräldrar får en svagare ställning och svårare att hävda sina rättigheter.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att bifalla motion E29:1,

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E4:5, E4:12, E4:15, E5:5, E5:12, E5:15, E30:1, E30:2, E40:2, E41:2, E48:3, E48:5, E49:2, E54:5, E54:12, E54:15.

Motion E29

Malmö arbetarekommun – enskild

En genomgripande förändring av det svenska skolsystemet

Den svenska skolan har genomgått många förändringar över tiden, men frågan är om så mycket har hänt. Undervisningssystemet har under väldigt lång tid varit indelat i tre olika delar:

- grundläggande utbildning
- påbyggnad
- universitet.

Förutom dessa steg har det funnits olika former av yrkesutbildning och lärlingssystem.

Grundläggande utbildning

Redan i 1686 års kyrkolagsstiftning finns undervisningsplikten inskriven. Det var varje prästs plikt att svara för undervisningen inom socknen. Denna undervisning gällde framför allt kristendomen; husförhör och konfirmationsundervisning ingick i detta. Att lära folket läsa var klockarens uppgift. Folkskolan infördes på 1800-talet och beslutet om grundskolan togs 1962. Oavsett form har den grundläggande utbildningen sedan lång tid varit obligatorisk och den skulle ge befolkningen den grundläggande utbildning som krävdes i det samhälle de levde i.

Påbyggnad

Gymnasierna har en lång historia i Sverige. De första startade redan under den första halvan av 1600-talet. Deras uppgift var både att ge ytterligare utbildning och förbereda studenter för universitetsstudier. Gymnasierna utvecklades och förändrades under historiens gång. År 1964 togs ett beslut som delade upp gymnasiet i fem treåriga linjer – humanistisk, naturvetenskaplig, samhällsvetenskaplig, ekonomisk samt en teknisk linje med ett fjärde år. Samtidigt inrättades tvååriga fackskolor, social, ekonomisk och teknisk, och 1970 inlemmades fackskolorna som linjer i den nya gymnasieskolan.

Universitet

De svenska universiteten daterar sig tillbaka till mitten av 1600-talet, Lund och Uppsala är de äldsta. Formerna har inte förändrats speciellt mycket, förutom antagningsreglerna.

Vägen till arbetslivet

I modern tid har vägen till arbetslivet via skolan varit väldigt olika för olika yrkesgrupper. Akademiker har alltid gått alla tre stegen i utbildningen, tjänstemannayrken har historiskt sett oftast gått två steg och arbetarna har enbart genomgått den grundläggande utbildningen. Yrkesträningen för arbetare har traditionellt skett på arbetsplatsen. Denna beskrivning är översiktlig och i vissa fall kanske det inte stämmer helt, men på det stora hela taget är den korrekt.

Så småningom inlemmades även praktiska linjer i gymnasieskolan, såsom fordonsteknisk, verkstad, bygg et cetera. Ända in på 1970-talet fanns det även många större företag som drev olika former av yrkeslinjer vars innehåll i stort motsvarade praktiskt gymnasium. Det fanns dock en avgörande skillnad – ungdomarna fick en anställning med avtalsenliga löner redan från början.

Förändringar

Mot slutet av 1970-talet försvann de företagsdrivna yrkeslinjerna, även om någon enstaka kan finnas kvar. Med dem försvann också den sista kvarvarande resten av den ordinarie arbetsmarknad som fanns för ungdomar med enbart grundskola. År 1975 fanns det möjlighet för en skoltrött 15-åring med låga betyg att gå rakt ut från skolan in på en större industri, få en yrkesutbildning och en anställning som gav en framtid och en plats i vuxenlivet. Så är det inte i dag.

I dag har vi en situation där grundskolan är obligatorisk. Gymnasieskolan däremot är formellt frivillig, men i praktiken obligatorisk, eftersom det inte finns någon arbetsmarknad för dem annars.

Frågor

- Varför är dagens skola fortfarande i grunden organiserad på samma sätt som den var på 1600-talet?
- Varför anses det vara det optimalt att först gå nio obligatoriska år i skolan och sedan ha en påbyggnadsdel på tre-fyra år som formellt är frivillig men i praktiken obligatorisk?
- Är dagens utbildningsstruktur byggd utifrån vad som är bäst för eleven?

Utmaningar för skolan

Morgondagens skola står inför stora utmaningar. Det är en skola som i praktiken ska kunna hantera en situation där alla måste fullgöra gymnasienivån för att kunna ta sig in på en arbetsmarknad som är stängd för dem med enbart grundskola och som dessutom i allt högre grad kräver universitetsutbildning för arbetsuppgifter som förut enbart krävde gymnasieskola.

Vi vet också att en alltför många av dagens skolkullar inte kommer in på de nationella programmen utan hamnar i IV-programmen. Det måste understrykas att det inte är ungdomarnas fel utan det beror på att skolan inte är utformad utifrån deras behov. Skolan är också slussen mellan barndom och vuxenliv. Skolan ska rusta alla barn med kunskaper och egenskaper som gör att de när de tar examen ska kunna träda in i vuxenlivet med kraft och självförtroende. Så är det inte alltid i dag.

En ny skola

Dagens skola har sina rötter i 1600-talets bondesamhälle, morgondagens skola måste se framåt utan att ta hänsyn till traditioner och sedvänjor, vilka är starka inom skolan.

Morgondagens skola måste kunna se till alla elevers behov, och kunna ta vara på alla elevers potential. Samhället har dessutom inte råd att låta en stor grupp unga människor hamna utanför arbetsmarknadens gemenskap varje år. Det berövar dem rätten att själva kunna ta kontroll över sina liv och utveckla sig själva. För oss socialdemokrater handlar det i grunden om att värna alla människors lika värde.

Morgondagens skola har inte grund- och gymnasieskola. När arbetslivet som regel kräver gymnasieskola är det meningslöst att fortsätta som om gymnasieskolan vore frivillig. Det är bättre att skapa en sammanhållen skola. Det är också helt förödande att behålla ett system som har ett inneboende utslagningsmoment, nämligen ansökningsprocessen till gymnasieskolan.

Morgondagens skola har också ett annat antagningssystem till högre utbildning. Det kan inte vara optimalt att kunskapen i historia är avgörande för vem som ska bli läkare. Den ensidiga tron på betyget som urvalsverktyg måste brytas. Det finns exempel på andra metoder; högre utbildningar inom konst och kultur har redan i dag antagningar som till viss del är baserade på arbetsprov. I andra länder finns andra typer av antagningssystem, betygsurvalet är inte allenarådande.

Därför kräver jag:

E29:1 att Socialdemokraterna utformar en ny skola som ska se till att alla elever kan nå sin fulla potential,

E29:2 att grund- och gymnasieskolan slås ihop till en sammanhållen skola,

E29:3 att nya former för antagning till högre utbildning utformas.

Peter Johansson Möllevångens Socialdemokratiska Förening

Malmö arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Motion E30

Örebro arbetarekommun

Skolans uppdrag

Frågan om vad vi vill att skolan ska verka för, det vill säga vilka uppdrag skolan ska ha, är den allra mest grundläggande i utformandet av en skolpolitik. Sveriges framtida tillväxt, välfärd och demokratiska utveckling grundar sig till stor del på att alla barn och ungdomar, flickor och pojkar, får möjlighet att utveckla hela sin potential och stimuleras till att spränga hindrande gränser.

Barn och unga ska få med sig kunskaper att möta, förstå och agera i ett föränderligt samhälle. För oss socialdemokrater handlar det om kunskap och lärande för en hållbar utveckling. De flesta människor associerar hållbar utveckling till miljöfrågor även om begreppet hållbar utveckling omfattar både social, ekonomisk och miljömässig hållbar

utveckling. När vi pratar om kunskap och lärande för en hållbar utveckling tar vi vår utgångspunkt i en helhetssyn på människors och samhällets behov, förutsättningar och problem. Detta är ett försök att visa att hållbar utveckling handlar om synsätt och perspektiv som kan genomsyra hela vårt utbildningssystem.

Förändringar i samhället och på arbetsmarknaden går snabbt. 80 procent av den nuvarande tekniken fanns exempelvis inte för tio år sedan. I det perspektivet är det viktigt att barn och ungdomarna får en god grundläggande kompetens och att de ges insikter i nödvändigheten av att hela tiden lära nytt och lära om. Vi socialdemokrater ser utbildning som en nyckel till hållbar utveckling och lärande som en förutsättning för att barn och ungdomar ska kunna hantera de utmaningar och det arbetsliv som vårt samhälle står inför.

Forskning visar att lärandet utvecklas bäst om det på något sätt anknyter till elevens vardag eller tidigare kunskaper och om det blir föremål för diskussion och skapar möjligheter att omvärdera eller fördjupa sådant vi redan känner till. En ensidig användning av faktakunskaper och korvstoppningsmetoder har visat sig leda till kunskaper som snabbt försvinner och som är svåra att använda i nya sammanhang. Studier har också visat att olika människor lär bäst på olika sätt. Att prata om en individualiserad och flexibel skolgång bör därför sättas i relation till pedagogens förmåga att anpassa undervisningen efter det enskilda barnet. Men arbetet får aldrig bli ett privat lärande för den enskilda eleven. Att utvecklas och lära av andra i gruppen är ett viktigt steg i vår demokratiska fostran. I våra resonemang om en individualiserad och flexibel skola kan vi därför inte i första hand lägga fokus på antalet år i skolan eller tidpunkten för skolstart. Vi kan heller inte tro att prov som mäter ytliga kunskaper är lösningen på barns och ungdomars möjlighet att lära. Nationella prov kan vara ett stöd i arbetet för den enskilda läraren, men det är inte ett redskap som är avsett att sätta fokus på den enskilda eleven. Men om prov och utvärderingar ska bidra till utveckling måste de utformas på ett sådant sätt att de fokuserar på elevernas analytiska och resonerande förmåga.

Grunden i vår socialdemokratiska utbildningspolitik handlar om att ge barn och ungdomar möjlighet att genomföra sina livsprojekt. Vi anser att en socialdemokratisk utbildningspolitik handlar om att skapa en skola för kunskap och lärande. Vi vill bygga en skola som ger elever kunskaper som de kan omsätta i handling. En skola där eleverna tillägnar sig kunskaper och färdigheter i en stimulerande och trygg miljö.

Socialdemokraterna i Örebro vänder sig mot en ytlig kunskapssyn där kunskap främst handlar om att ge eleverna faktakunskaper i syfte att enbart få höga betyg eller prestera höga resultat på proven. Kunskap inte är detsamma som lösryckt information, utan kunskap skapas när elever förstår något på djupet och kritiskt kan reflektera över detta och sätta in det i ett sammanhang. Detta är även kunskaper som behöver uppvärderas i den svenska skolan.

Med det som utgångspunkt kan vi inte nöja oss med att mäta en skolas kvalitet genom snittbetyg och elevers kunskaper i läsförståelse. Ett sådant system riskerar att skapa en skola med ensidig kunskapssyn där allt mindre tid ägnas åt att skapa dialoger för förståelse. I en sådan skola stimuleras inte elever att utmana sina egna föreställningar, inte heller utvecklar barn och unga kunskap utöver det förväntade.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi att den socialdemokratiska skolpolitiken ska utformas i en anda som utgår från:

- att skapa en skola för en hållbar utveckling (socialt, ekonomiskt och miljömässigt)
- en kunskapssyn som betonar betydelsen av kritiskt tänkande och dialog i ett förändligt samhälle
- ett flexibelt förhållningssätt till elevers olika sätt att lära.

Därför föreslår vi:

E30:1 att läroplaner och kursplanerna i skolan revideras utifrån motionens ansatser,

E30:2 att skolans arbete med att individualisera arbetssätten för eleverna fokuseras på arbetssätten och det demokratiska sammanhanget före tidsåtgången.

Lena Baastad, Vintrosa socialdemokratiska förening, Örebro arbetarekommun

Örebro arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E4:29, E4:30, E5:29, E5:30, E54:29, E54:30, E109:2

(resursstyrning i skolan)

Motionerna E109:2 (Bodens arbetarekommun) yrkar att alla elever i behov av särskilt stöd får detta för att kunna klara godkända betyg. Motionerna E54:29-30 (Haninge arbetarekommun) E5:29-30 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:29-30 (Solna arbetarekommun) föreslår att resurser till skolan utgår ifrån elevernas förutsättningar och behov samt att nya skolresurser i första hand styrs mot skolans lägre åldrar.

Lika chanser kräver olika resurser. Partistyrelsen menar att skolan ska ha som ett tydligt mål, inskrivet i skollagen, att utjämna skillnader och kompensera de barn som inte kommer från hem med studietradition. Resurser ska i ökad utsträckning fördelas efter behov mellan skolor och klasser. Vi vill lyfta de skolor som har störst problem att nå målen och där resultaten är sämst. Skillnader i resultat mellan olika elevgrupper måste ligga till grund för målmedvetna och handfasta insatser i alla skolor.

Så snart det konstateras svårigheter för en elev att nå målen ska en skriftlig åtgärdsplan upprättas som tydliggör vilka insatser och vilka resurser skolan bidrar med för att eleven ska kunna nå målen. Tidiga och omedelbara insatser ska prioriteras. För de elever, som trots tidigare insatser, inför årskurs 8 bedöms riskera att inte nå behörighet till gymnasieskolan ska skolan påta sig att ge särskild läxhjälp och extra undervisning på kvällar, helger, lov och under sommaren. Samtidigt ska eleven och hemmet påta sig att ställa upp på fritid för att följa sin del av "kontraktet". Det behövs ett "handslag" mellan skolan och hemmen för att ingen ska behöva lämna grundskolan utan godkända betyg.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att bifalla motionerna E4:29, E5:29, E54:29, E109:2,

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E4:30, E5:30, E54:30.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

C2:26, E4:13, E4:16, E4:17, E4:18, E4:51, E4:54, E5:13, E5:16, E5:17, E5:18, E5:28, E5:49, E5:51, E5:54, E31:1, E32:1, E33:1, E33:2, E34:1, E35:1, E36:1, E37:1, E37:2, E37:3, E37:4, E37:5, E38:1, E38:2, E38:3, E38:4, E38:5, E39:1, E40:1, E41:1, E42:1, E42:2, E43:1, E43:2, E44:1, E44:2, E45:1, E45:2, E46:1, E47:1, E48:1, E48:2, E48:4, E49:1, E54:13, E54:16, E54:17, E54:18, E54:49, E54:51, E54:54, E54:62, H103:3, I60:4 (skolans innehåll och nya ämnen)

Motionerna E54:13 (Haninge arbetarekommun) E5:13 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:13 (Solna arbetarekommun) yrkar att skolorna prioriterar helhet, meningsfullhet, koncentration och fördjupning. Motionerna E54:16 (Haninge arbetarekommun) E5:16 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:16 (Solna arbetarekommun) yrkar att nya metoder och alternativa inlärningsstilar uppmuntras mycket mer än i dag, Motionerna E54:17 (Haninge arbetarekommun) E5:17 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:17 (Solna arbetarekommun) yrkar att estetiska uttrycksformer tydligt lyfts fram i skolan och får interagera med teoretiska ämnen. Motionerna E54:18 (Haninge arbetarekommun) E5:18 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:18 (Solna arbetarekommun) yrkar att förskolans sätt att arbeta med helhetssyn kring barnen i större utsträckning används i skolan. Motionerna E54:49 (Haninge arbetarekommun) och E5:49 (Nynäshamn arbetarekommun) yrkar att det satsas mer på förskolans och skolans utomhuspedagogik. Motionerna E54:51 (Haninge arbetarekommun) E5:51 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:51 (Solna arbetarekommun) yrkar att det införs krav på obligatorisk fysisk aktivitet varje dag i skolan. Motionerna E54:54 (Haninge arbetarekommun) E5:54 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:54 (Solna arbetarekommun) yrkar att retorik, konsten att tala, blir en naturlig del i skolans undervisning. Motion E54:62 (Haninge arbetarekommun) yrkar att erbjuda tvåspråkiga elever tvåspråkiga undervisningsformer. Motion E32:1 (Sotenäs arbetarekommun) yrkar att allemansrätten bättre integreras i skolundervisningen. Motion E39:1 (Skara arbetarekommun) yrkar att partikongressen beslutar att verka för en läroplan som utgår från eleven och bygger på elevaktivt lärande och skapande av sammanhang, speglar det samhälle vi lever i, öppenhet för förändringar och möter kraven från en arbetsmarknad i förändring. Motion E47:1 (Kalmar läns partidistrikt) yrkar att distriktskongressen beslutar att bifalla motionen enligt styrelsens förslag till utlåtande. Motion E34:1 (Hallsbergs arbetarekommun) yrkar att Socialdemokraterna arbetar för att undersöka möjligheten att påbörja körkortsstudier inom gymnasieskolan. Motion E40:1 (Nora arbetarekommun) E49:1 (Lindesbergs arbetarekommun) och motion E41:1 (Degerfors arbetarekommun) yrkar att läroplaner och kursplanerna i skolan revideras utifrån dessa ansatser att skapa en skola för en hållbar utveckling (socialt, ekonomiskt och miljömässigt), en kunskapssyn som betonar betydelsen av kritiskt tänkande och dialog i ett förändligt samhälle och ett flexibelt förhållningssätt till elevers olika sätt att lära). Motion E45:1–2 (Lekebergs arbetarekommun) E44:1–2 (Örebro läns partidistrikt) yrkar att alla elever i Sverige, oavsett skolform, ska ha 30 minuters schemalagd motion per skoldag, samt att alla elever i Sverige, oavsett skolform, ska ha minst två idrottslektioner per vecka i idrottshall eller motsvarande anläggning. Motion E43:1–2 (Askersunds arbetarekommun) yrkar att alla elever i Sverige, oavsett skolform, ska ha 30 minuters schemalagd motion per skoldag samt att alla elever i Sverige, oavsett skolform, ska ha minst två idrottslektioner per vecka. Motion E48:1–2,4 (Laxå arbetarekommun) yrkar att en skola skapas för

en hållbar utveckling (socialt, ekonomiskt och miljömässigt), att kunskapssynen betonar betydelsen av kritiskt tänkande och dialog i ett förändligt samhälle, samt att läroplaner och kursplanerna i skolan revideras utifrån dessa ansatser. Motion E33:1–2 (Borlänge arbetarekommun) yrkar att en förändring i skolplanen görs där man lägger till en grundläggande undervisning i arbetarrörelsens historia i grund- och gymnasieskolan samt att goda kunskaper om arbetsrätt och arbetsmarknad säkerställs i undervisning i grund- och gymnasieskolan. Motion E36:1 (Söderhamns arbetarekommun) yrkar att en ökad internationell prägel ska genomsyra skolans läroplaner. Motion E5:28 (Nynäshamns arbetarekommun) yrkar att skolorna får mer tid för själva huvudprocessen i lärandet, mötet mellan pedagoger och elever. Motion E46:1 (Sundbybergs arbetarekommun) yrkar att en storsatsning på matematik görs i skolan i enlighet med ovanstående. Motion H103:3 (Umeå arbetarekommun) yrkar att livskunskap införs som obligatoriskt ämne i skolan. Motion E35:1 (Skellefteå arbetarekommun) yrkar att Socialdemokraternas utbildningspolitik ska utgå från elevernas behov och bygga på vetenskap och pedagogik, inte bara på vad föräldrarna vill ha. Motionerna E37:1–5 (Dalarnas partidistrikt) E38:1–5 (Uppsala arbetarekommun) yrkar att partikongressen beslutar att uppdra åt partistyrelsen att verka för att partiets företrädare i riksdag och i kommunala beslutande församlingar kraftfullt stöder ambitionen att det svenska utbildningssystemet ska präglas av perspektivet hållbar utveckling och att nödvändiga resurser avsätts för detta, uppdra åt partistyrelsen att i valmanifestet inför valet år 2010 särskilt uppmärksamma utbildningens roll i arbetet för en hållbar utveckling, uppdra åt partistyrelsen att verka för att partiets företrädare i en efter valet 2010 kommande regering, under andra delen av FN:s årtionde(2005-2014), kraftfullt driver frågan om utbildning för hållbar utveckling i alla relevanta internationella organ till exempel EU, Nordiska rådet, Nordiska ministerrådet, Unesco och Europarådet, uppdra åt partistyrelsen att verka för att partiets företrädare i Europaparlamentet kraftfullt driver frågan om utbildning för hållbar utveckling under FN:s årtionde samt att uppdra åt partistyrelsen att överväga att ovanstående föreslagna satsningar i relevanta delar ska ske i form av ett kunskapslyft för utbildning för hållbar utveckling liknande den stora satsning som gjorts för till exempel IT i skolan. Motion I60:4 (enskild, Upplands Bro arbetarekommun) yrkar att i religiösa skolor ska, på elevernas eget språk med hjälp av tolk, en utomstående ”utbildningsmyndighet” upplysa och undervisa om barnkonventionen, jämställdhet, kvinnors rättigheter och status i samhället med mera. De kunskaperna bör sedan ingå i ett nationellt prov med krav på godkänd nivå. Motion E42:1–2 (Askersunds arbetarekommun) yrkar att skolan utökar antalet idrotts- och motionstimmar i enlighet med målet och att det läggs stor vikt vid att se idrotten som en viktig lektionstimme där kravet på pedagogik är stort för att få så många människor som möjligt att vilja ta eget ansvar i frågan. Motion E31:1 (Kristinehamns arbetarekommun) yrkar att kvinnokonventionen ska ingå som en del i grundskoleutbildningen. Motion C2:26 (Stockholms arbetarekommun) yrkar att det inom myndighetens arbete återupptas en särskild satsning på genus- och regnbågspedagogik i skola och förskola.

Den svenska skolans två viktigaste uppdrag är kunskapsuppdraget och demokratiuppdraget. Under den senaste tiden har det kommit undersökningar som visar att svenska elever halkar efter i matematik och läsutveckling. Även om den svenska skolan är bättre än vad som förespeglas i den offentliga debatten, är detta mycket oroande eftersom kunskaper i dessa ämnen är avgörande för framgång i andra ämnen. Samtidigt kommer positiva signaler som visar att skolans demokrati- och

värdegrundsarbete fungerar. I internationella jämförelser visar det sig att svenska elever känner sig trygga och att de har en god relation till sina lärare.

Skolan består av många ämnen och perspektiv, och flera skulle behöva betonas än tydligare eller få ännu mera tid till sitt förfogande. Samtidigt är tiden begränsad, och partistyrelsens bedömning är att målen i skolan i första hand behöver bli färre och tydligare. Förändringar av skolans innehåll ska främst utgå från de nya kunskaper våra elever behöver för framtiden, för att kunna utföra arbetsuppgifter och förstå samhället bättre. Därför har partistyrelsen generellt en avvaktande inställning till nya mål, ämnen och perspektiv i skolan.

När det gäller demokrati och de demokratiska värderingarna så utgör dessa naturliga delar av skolans värdegrundsuppdrag som omfattar alla ämnen. Kunskaper om det demokratiska beslutsfattandet ingår därutöver i kursplanerna för samhällskunskap. Arbetarrörelsens historia ska liksom andra delar och perspektiv på Sveriges utveckling finnas med i skolan, och från och med 2011 kommer historia också att vara ett kärnämne i gymnasiet. Partistyrelsen anser även att det är viktigt att svenska elever får kunskaper om arbetsrätt och arbetsmarknadens funktioner, men att detta bör ske inom ramen för befintliga ämnen.

Den satsning på genuspedagoger i förskola och skola som den socialdemokratiska regeringen genomförde var enligt utvärderingar framgångsrik och uppskattad. Ett liknande arbete bör återupptas.

Matematikdelegationen har fastslagit att elever med annat modersmål än svenska kan utveckla sina kunskapsresultat bättre om de ges möjlighet att läsa något eller några kärnämnen på sitt modersmål parallellt med sin undervisning på svenska. Ämnesundervisning på modersmål sker idag i mycket liten omfattning, på de flesta håll inte alls. Partistyrelsen vill se över möjligheten att utöka detta.

Arbetet för hållbar utveckling ska genomsyra såväl förskolans som skolans arbete. Detta har fastslagits i flera läroplaner och bland andra Skolverket har till uppdrag att stödja huvudmännen i detta arbete. Partistyrelsen menar att förskolans och skolans roll för hållbar utveckling ska fortsatt betonas kraftfullt. Frågan ska drivas av partiets företrädare i relevanta nationella och internationella organ.

Alla skolor, oavsett om de är konfessionella eller inte, ska verka för jämställdhet och respekt för kvinnors och mäns rättigheter.

Partistyrelsen delar motionärernas uppfattning om att fysisk aktivitet i skolan är viktigt för elevernas hälsa. Under förra mandatperioden presenterade den socialdemokratiska regeringen ett paket om ökad fysisk aktivitet i skolan. Bakgrunden var de larmrapporter som kom från flera håll om elevers försämrade hälsa både fysiskt och psykiskt. Paketet bestod av fyra delar:

- Daglig och regelbunden fysisk aktivitet för alla barn skrevs in i läroplanen. Regeringen uttalade också att 30 minuters fysisk aktivitet om dagen kunde vara ett bra riktvärde. Ambitionen var att de fysiska aktiviteterna skulle ha ett ämnesövergripande perspektiv.
- Uppdrag gavs till Myndigheten för skolutveckling att följa upp ändringen av läroplanen.
- Regeringen inrättade Nationellt centrum för främjande av fysisk aktivitet och hälsa hos barn och ungdom. Syftet var att stödja skolorna i deras arbete med att stimulera och utveckla barns och ungas attityder till fysisk aktivitet.
- Regeringen avsatte en miljard för "Handslaget" med idrottsrörelsen där samverkan med skolan var en viktig del.

Många skolor har ett ämnesövergripande perspektiv på arbetet med daglig fysisk aktivitet och många har integrerat den fysiska aktiviteten med olika ämnen, främst naturorienterade och samhällsorienterade. Partistyrelsen anser att detta är mycket positivt. Partistyrelsen anser dock inte att staten ska detaljstyra hur grundskola och gymnasium organiserar sina fysiska aktiviteter eller undervisning i idrott och hälsa.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att avslå motionerna E43:2, I60:4,

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet C2:26, E4:13, E4:16, E4:17, E4:18, E4:51, E4:54, E5:13, E5:16, E5:17, E5:18, E5:28, E5:49, E5:51, E5:54, E31:1, E32:1, E33:1, E33:2, E34:1, E35:1, E36:1, E37:1, E37:2, E37:3, E37:4, E37:5, E38:1, E38:2, E38:3, E38:4, E38:5, E39:1, E40:1, E41:1, E42:1, E42:2, E43:1, E44:1, E44:2, E45:1, E45:2, E46:1, E47:1, E48:1, E48:2, E48:4, E49:1, E54:13, E54:16, E54:17, E54:18, E54:49, E54:51, E54:54, E54:62, H103:3.

Motion E31

Kristinehamns arbetarekommun

Utbildning om kvinnokonventionen

Idag har 173 av FN:s 191 medlemsstater ratificerat FN:s kvinnodeklaration om avskaffande av alla former av diskriminering av kvinnor. Ändå försätter diskriminering av kvinnor i hela världen. Och ännu värre, få personer känner till kvinnokonventionen som den 3 september i år 2009 funnits i 30 år. Kvinnokonventionen måste bli lika känd som barnkonventionen. Information och utbildning är ett måste.

Jag föreslår:

E31:1 att kvinnokonventionen ska ingå som en del i grundskoleutbildningen,

E31:2 att kvinnokonventionen ska ingå som ett del i lärarutbildningen.

Inga-Lill Röhr

Kristinehamns arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E32

Sotenäs arbetarekommun

Allemansrätten

För många av oss är allemansrätten en självklarhet men den ifrågasätts allt mer, bland annat på grund av ett utnyttjande som denna sedvanerätt inte avsåg.

En grundbult i svensk friluftspolitik och en viktig del av folkhälsan är allemansrätten. Den är en omistlig grundförutsättning för friluftslivet. Medvetenhet och kunskap om allemansrätten, om rättigheter såväl som skyldigheter, är en förutsättning för att den ska kunna bevaras för framtiden.

Kunskapen om allemansrätten ska förmedlas av skolan till alla barn. Om och hur detta görs är i dag en fråga som har en låg prioritet inom skolan. Att kunskapen om allemansrätten också kan kopplas till pedagogiken inom skolan borde vara en självklarhet men så är tyvärr inte fallet.

Yrkande:

E32:1 att allemansrätten bättre integreras i skolundervisningen.

Sotenäs arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E33 Borlänge arbetarekommun

Arbetarrörelsens historia in i skolplanen

Det saknas en tydlig och sann beskrivning av arbetarrörelsens historia i skolans läroplan. Det är en mycket viktig del av den svenska historien som nästan helt saknas i nuvarande undervisning, långt viktigare än alla kungar och årtal som eleverna fortfarande tvingas lära sig! Samma förhållande gäller för kunskaper i arbetsrätt och arbetsmarknad. Det är viktigt att skolelever får kunskaper om denna så betydelsefulla del av vårt lands historia.

Vi har till exempel konflikten i Vaxholm som ett exempel på att det råder stor oförståelse bland svenska folket om kollektivavtalets betydelse. När våra barn och ungdomar kommer in på arbetsmarknaden blir de lätt lurade på grund av att de inte känner till lagar och avtal. Vi måste verka för att en förändring av läroplanen genomförs angående detta.

Jag föreslår:

E33:1 att en förändring i skolplanen görs där man lägger till en grundläggande undervisning i arbetarrörelsens historia i grund- och gymnasieskolan,

E33:2 att goda kunskaper om arbetsrätt och arbetsmarknad säkerställs i undervisning i grund- och gymnasieskolan.

Bengt Lindgren

Borlänge arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E34 Hallsbergs arbetarekommun

Att ha körkort – klassfråga!

Att ha körkort underlättar delaktigheten i samhället. Fler arbeten står till förfogande för den som har körkort. Det är också många arbetsgivare som kräver körkort för att man över huvud taget ska kunna få en anställning.

Det är kostsamt att ta körkort, vilket gör att många ungdomar måste avstå på grund av ekonomiska skäl. För ungdomar från höginkomsttagarfamiljer är körkort en självklarhet, oavsett de höga kostnaderna. Att ta körkort håller således på att bli en klassfråga. Därför bör det bli möjligt, att utan kostnad för den enskilde eleven, kunna ta körkort under tiden han/hon finns inom gymnasieskolan.

Med anledning av ovanstående yrkar jag:

E34:1 att Socialdemokraterna arbetar för att undersöka möjligheten att påbörja körkortsstudier inom gymnasieskolan.

Gunnel Hedström

Hallsbergs arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E35

Skellefteå arbetarekommun

Avskaffandet av betyg i grundskolan

”Skolans uppgift är som sig bör att skola arbetskraften.
Om kvastarna ska sopa bra får man inte slarva med skaften.
Spärrar och kvoter och testprogram är ett system för att sälla,
agnarna från vetet och föra var och en till hans rätta fälla.”
Leif Nylén (Blå Tåget)

Det sägs att det var Socialdemokraternas flummiga skolpolitik som ledde till att regeringsmakten förlorades i det förra valet. Detta påstående gick till och med så långt att det accepterades av partiledningen som en sanning. Ett val måste förstås alltid utvärderas för att man ska kunna veta vad som fungerat bra och vad som fungerat dåligt, men den skyndsamhet som partiledningen visade i fråga om skolpolitiken är inte annat än en fråga om panik.

I efterhand har många av de påståenden som kastades fram i valrörelsen av den dåvarande oppositionsledaren i fråga om skolfrågor, visat sig gravt missledande eller direkt felaktiga. Tyvärr har de redan gett effekt i regeringens skolpolitik och, vad värre är, i vårt eget partis skolpolitik.

På ett socialdemokratiskt förtroenderåd i Stockholm hösten 2007 gav ombuden partiledningen rätt att söka en kompromiss med den borgerliga regeringen i fråga om betygen i skolan. Tanken var att försöka skjuta upp betygen till årskurs 6 men det innebär också att vi förlorade frågan. Ifall vi säger att det är ok med betyg i årskurs 6 – hur kan man samtidigt ifrågasätta betygens pedagogiska värde? Svaret är att det kan man inte!

Detta blev än mer tragikomiskt när det hölls allsång på förtroenderådets middag. Sången som citeras ovan sjöngs med full hals.

Betygen används för att sortera barn. Tidigare betyg innebär att vuxenvärldens intåg i sorteringsprocessen startar tidigare. Lärare som ska behandla alla likvärdigt tvingas gå in och förklara varför ena barnet ska ha si i betyg och det andra så. Det kan vara svårt nog att förstå för en elev som går i gymnasiet, men att göra det redan i sexan? Dåliga betyg leder till dåligt självförtroende, dåligt självförtroende leder till dålig självkänsla och det innebär, i sin tur, att betygen verkar kontraproduktivt ur pedagogisk synvinkel.

Det finns inte heller några bevis för att betyg gör att resultaten i skolan blir bättre. Tanken med prestationsbaserade betyg faller också när dessa samtidigt ska användas för urval till högre studier. Eleverna läser inte för att få kunskap, de läser för att få bra betyg. Det är faktiskt inte samma sak då det leder till kortsiktigt ”provpluggande” och vetande som glöms bort sekunden efter att det ”spytts” ut på provpappret.

Ett annat argument för att införa betygen tidigare är att föräldrarna ska kunna få information om hur det går för deras barn i skolan. Det måste finnas bättre sätt än att ge ut ett betyg två gånger per år.

Föräldrarnas valmöjligheter och preferenser betonas väldigt tydligt i de texter som kommit ut inför rådslagsarbetet. Det jag saknar är en text om elevernas rättigheter till en bra utbildning och inte bara elevinflytande i en skola som andra beslutat om. Utbildningen ska väl vara för barnens skull, så att de får de instrument som krävs för att bli fria, starka individer med egen vilja och egna drömmar.

Vi vet att barn utvecklas olika snabbt. Att bedöma barn går därför inte att göra enbart utifrån åldersspann. Grundskolan är obligatorisk för alla barn. Det innebär att de också

har rätt till god utbildning, rätt till likvärdig behandling och rätt att utvecklas i sin egen takt. Betyg i tidigare åldrar motverkar alla dessa mål.

Det fanns, en gång i tiden, en tanke om att skolpolitiken skulle styras av den senaste forskningen och de senaste pedagogiska insikterna. Det innebar också att politiken höll sig i framkant och många gånger tvingades försvara sig mot gammalmodiga ideal. Politik handlar om att vilja. Att bara göra som den mest högljudda vill är inte att vilja, det är att vika. Vi socialdemokrater ska stå för en skola byggd på frihet, jämlikhet och solidaritet, inte en skola som bygger på de ideal som fungerade på 1950-talet.

Jag vill därför föreslå:

E35:1 att Socialdemokraternas utbildningspolitik ska utgå från elevernas behov och bygga på vetenskap och pedagogik, inte bara på vad föräldrarna vill ha.

Daniel Ådin

Skellefteå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E36

Söderhamns arbetarekommun

Internationalisering

Sedan Sveriges inträde i Europeiska unionen har vi mer och mer tagit till oss att vi är europeer. Detta avspeglas också i mycket av det som sker i dagens grundskola och gymnasium. På många håll arbetas det både brett och djupt med internationella frågor. Bland annat kan nämnas det arbete som sker i ”Den globala skolan” som varje år ger kommuner och skolor möjlighet att förstå utvecklingsländernas vardagliga liv och villkor på plats. Efter det så implementeras kunskaperna hemma på skolorna i det vardagliga arbetet med eleverna.

I Gävleborgs län har Söderhamns kommunfullmäktige beslutat att alla elever under sin skoltid ska få besöka ett annat europeiskt land och Hudiksvalls kommun har under en lång följd av år låtit sina elever åka ut på internationell feriepraktik mellan årskurs 2 och årskurs 3 på gymnasiet. Flera exempel på ett gott internationellt arbete finns från andra delar av landet.

Jag menar att det internationella arbetet i grundskola och gymnasium är viktigt och att det också bör systematiseras och skrivas in i läroplanerna för grund- och gymnasieskolan. Ett arbete med att förtydliga hur detta ska se ut bör komma till stånd snarast.

Med anledning av ovanstående föreslås kongressen besluta:

E36:1 att en ökad internationell prägel ska genomsyra skolans läroplaner.

Sven-Erik Lindestam

Söderhamns arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E37

Dalarnas partidistrikt

Lärande och utbildning för hållbar utveckling

Beslutet vid partikongressen 2005

”Utbildning för hållbar utveckling och för det gröna folkhemmet” var namnet på en motion från Uppsala arbetarekommun till partikongressen i Malmö i november 2005. Den fick i avgörande delar stöd av partistyrelsen och partikongressen. Kongressen ansåg att utbildning är avgörande för en hållbar samhällsutveckling och att det därför är nöd-

vändigt att hela utbildningsväsendet, från förskola till högskola och även folkbildningen genomsyras av perspektivet hållbar utveckling. Det framhölls också att regeringens ambition var att såväl skollag som läroplan skulle justeras så att dessa frågor får en tydligare ställning i skolan.

I svaret på motionen konstaterades även ”att utbildning för hållbar utveckling har vuxit fram som kanske ett av de viktigaste medlen för att nå målen om ett hållbart samhälle och att det därför är angeläget att alla delar av socialdemokratien tar ansvar för att lyfta fram utbildning som en väg till framgång.”

Motionens fjärde att-sats avslögs däremot. I den föreslogs att ett kunskapslyft liknande den stora satsning som gjorts för till exempel IT i skolan skulle göras för utbildning om hållbar utveckling. I skälet till avslag anfördes att det ”i detta skede inte är lämpligt att genomföra ett så kallat kunskapslyft”. Frågan ansågs vara för tidigt väckt och att det först krävdes olika former av nationella informations- och utbildningsinsatser.

Goda beslut och dåliga

Omedelbart efter partikongressen visade den socialdemokratiska regeringen och riksdagsgruppen att man tagit frågan om utbildning för hållbar utveckling på sådant allvar att högskolelagen ändrades så att från den 1 februari 2006 har alla universitet och högskolor ålagts att ”i sin verksamhet främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa”. Förutom detta lät regeringen arbeta in perspektivet hållbar utveckling i förslaget till ny gymnasieskola, Gy-07, och i förslaget till ny skollag.

Genom valförlusten 2006 kom dock varken Gy-07 eller förslaget till ny skollag att förverkligas. Därmed drabbades det viktiga arbetet att främja detta perspektiv av mycket kraftiga bakslag. Inte heller i utredningsförslaget till ny lärarutbildning (2008) finns detta för framtidens lärare så viktiga perspektiv med.

Utbildning för hållbar utveckling nu viktigare än någonsin

Partikongressen slog alltså redan för fyra år sedan fast att ”utbildning är avgörande för en hållbar samhällsutveckling och att det därför är nödvändigt att hela utbildningsväsendet, från förskola till högskola och även folkbildningen genomsyras” av detta perspektiv. I dag kan ingen tvivla på att detta är mer sant än någonsin. Hoten mot vår miljö blir allt mer uppenbara. I takt med att världsekonomin växer och allt fler länder industrialiseras ökar påfrestningarna – år från år. Klimatfrågan står redan högst upp på den globala politiska dagordningen. Spridning av gifter och kemikalier är ett växande hot mot naturen och människors hälsa. Vattenbristen tilltar och den biologiska mångfalden utarmas. Samtidigt visar den globala finanskrisen att hållbar utveckling inte bara handlar om miljö utan också om hållbar ekonomisk och social utveckling. Kortsiktig vinstmaximering i global konkurrens kan inte lägga grunden för ett hållbart välstånd. En politik för hållbar ekonomisk och social utveckling måste i stället bygga på de mänskliga resurser som utgör basen i samhällsekonomin: människors hälsa, kunskap och arbetsförmåga. Hållbar utveckling kräver sammanhållning, social rättvisa och global solidaritet, inom ramen för en levande demokrati

Det brådskar med olika slag av åtgärder för att få till stånd en mer hållbar samhällsutveckling, nationellt och internationellt. Sanningen är den att denna utveckling aldrig kan bli verklighet om vi försummar att se och utnyttja den oerhörda kraft till förändring som utbildningssystemen representerar.

Förenta nationernas generalförsamling proklamerade 2002 ett särskilt FN-årtionde, 2005–2014, för utbildning för hållbar utveckling. Detta FN-årtionde bör uppfattas både

som en vädjan från FN och som en stark tilltro till utbildningens roll i det ofrånkomliga arbetet för en ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling i världen. Detta FN-årtionde bör även ses som ett gyllene tillfälle för seriösa förskollärare, lärare, skolledare, universitetsföreträdare och skolpolitiker på olika nivåer att tillsammans med likasinnade kollegor över hela världen låta arbetet för en sådan utveckling bli en ledstjärna i deras utbildargärning.

Vad är utbildning för hållbar utveckling?

Det handlar om att genom denna utbildning bidra till att skapa en medvetenhet bland medborgarna i alla samhällen om vilka utmaningar mänskligheten står inför, så att dessa i demokratiska val väljer de politiska företrädare som har modet och kunskapen att ta långsiktiga beslut, som tar hänsyn också till våra barn och barnbarns behov.

I betänkandet "Lärande för hållbar utveckling" (SOU 104:2004) framhålls att syftet med en sådan utbildning är att elever och studenter får en "förmåga och vilja att verka för en hållbar utveckling globalt och lokalt." Där identifieras också vissa karaktärsdrag i utbildningen som är väsentliga. Det handlar om att "ge många och mångsidiga belysningar av ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden och förlopp och behandla dessa på ett integrerat sätt med stöd av ett ämnesövergripande arbetssätt." Detta utesluter naturligtvis inte att man inom ett ämne kan bedriva en undervisning som påtagligt bidrar till att stärka eleverna vilja och förmåga att bidra till en hållbar utveckling. Man kan till exempel inom undervisningen i språk välja innehåll i texterna som belyser sociala eller miljömässiga problem.

Att påvisa sambandet mellan lokala och globala frågor är naturligtvis viktigt och att göra det på ett sådant sätt att det är relevant för eleverna eller studenterna på den ort man befinner sig på. Ett demokratiskt arbetssätt där eleverna är delaktiga från början och "har inflytande över utbildningens form och innehåll" framhålls av många framstående lärare som helt avgörande för att lyckas med utbildningen. En av dem uttryckte detta med orden: "Om vi inte involverar eleverna ordentligt från början kan vi glömma resten."

Att inrikta lärandet på problemlösning och kritiskt tänkande är också viktiga delar av utbildningen. Denna får av naturliga skäl inte bli någon form av indoktrinering av det enkla skälet att vi inte med säkerhet i dag kan veta vad som innebär en hållbar utveckling inom olika områden.

Vad bör Socialdemokraterna vilja?

Om vi socialdemokrater menar allvar med vad partikongressen slog fast redan för fyra år sedan om att hela utbildningssystemet ska genomsyras av detta perspektiv måste det komma till tydligt uttryck i våra utbildningspolitiska förslag och åtgärder i alla delar och på alla nivåer i utbildningssystemet. Så är det inte i dag annat än i undantagsfall. På kommunal nivå är Malmö ett av dessa undantag, där man tagit lärande för hållbar utveckling på allvar. Men var finns alla våra kommunala skolpolitiker, som i sina beslutande församlingar driver frågan om lärande och utbildning för hållbar utveckling? Var finns tankarna om sådan utbildning i partiets rådslagsmaterial, i partiets riksdagsmotioner eller i förslagen hos våra företrädare i Europaparlamentet? Om inte svensk socialdemokrati tar uppmaningarna på allvar från Förenta nationernas generalförsamling, FN:s ekonomiska kommission för Europa (UNECE) eller UNESCO om att se utbildningen som den avgörande kraften i arbetet för en hållbar utveckling, vilka ska då göra det?

Som socialdemokrater har vi ett stort ansvar att i utbildningsdebatten lyfta fram vad som sker i förskolan, skolan, på universiteten och inom folkbildning för att främja en hållbar utveckling, men framför allt, vad som skulle kunna ske om hållbar utveckling blev

en tydlig ledstjärna där. Som socialdemokrater måste vi på alla politiska nivåer kraftfullt arbeta för att hela utbildningsväsendet, från förskola till högskola, och folkbildningen genomsyras av detta perspektiv.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås partikongressen besluta:

- E37:1 att uppdra åt partistyrelsen att verka för att partiets företrädare i riksdag och i kommunala beslutande församlingar kraftfullt stöder ambitionen att det svenska utbildningssystemet ska präglas av perspektivet hållbar utveckling och att nödvändiga resurser avsätts för detta,
- E37:2 att uppdra åt partistyrelsen att i valmanifestet inför valet år 2010 särskilt uppmärksamma utbildningens roll i arbetet för en hållbar utveckling,
- E37:3 att uppdra åt partistyrelsen att verka för att partiets företrädare i en efter valet 2010 kommande regering, under andra delen av FN:s årtionde(2005–2014), kraftfullt driver frågan om utbildning för hållbar utveckling i alla relevanta internationella organ till exempel EU, Nordiska rådet, Nordiska ministerrådet, Unesco och Europarådet,
- E37:4 att uppdra åt partistyrelsen att verka för att partiets företrädare i Europaparlamentet kraftfullt driver frågan om utbildning för hållbar utveckling under FN:s årtionde,
- E37:5 att uppdra åt partistyrelsen att överväga att ovanstående föreslagna satsningar i relevanta delar ska ske i form av ett kunskapslyft för utbildning för hållbar utveckling liknande den stora satsning som gjorts för till exempel IT i skolan.

Dalarnas socialdemokratiska partidistrikt

Motion E38

Uppsala arbetarekommun

Lärande och utbildning för hållbar utveckling

Beslutet vid partikongressen 2005

”Utbildning för hållbar utveckling och för det gröna folkhemmet” var namnet på en motion från Uppsala arbetarekommun till partikongressen i Malmö i november 2005. Den fick i avgörande delar stöd av partistyrelsen och partikongressen. Kongressen ansåg att utbildning är avgörande för en hållbar samhällsutveckling och att det därför är nödvändigt att hela utbildningsväsendet, från förskola till högskola och även folkbildningen genomsyras av perspektivet hållbar utveckling. Det framhölls också att regeringens ambition var att såväl skollag som läroplan skulle justeras så att dessa frågor får en tydligare ställning i skolan.

I svaret på motionen konstaterades även ”att utbildning för hållbar utveckling har vuxit fram som kanske ett av de viktigaste medlen för att nå målen om ett hållbart samhälle och att det därför är angeläget att alla delar av socialdemokratin tar ansvar för att lyfta fram utbildning som en väg till framgång.”

Motionens fjärde att-sats avslogs däremot. I den föreslogs att ett kunskapslyft liknande den stora satsning som gjorts för till exempel IT i skolan skulle göras för utbildning i hållbar utveckling. I skälet till avslag anfördes att det ”i detta skede inte är lämpligt att genomföra ett så kallat kunskapslyft.” Frågan ansågs vara för tidigt väckt och att det först krävdes olika former av nationella informations- och utbildningsinsatser.

Goda beslut och dåliga

Omedelbart efter partikongressen visade den socialdemokratiska regeringen och riksdagsgruppen att man tagit frågan om utbildning för hållbar utveckling på sådant allvar att högskolelagen ändrades så att från den 1 februari 2006 alla universitet och högskolor har ålagts att ”i sin verksamhet främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa.” Förutom detta lät regeringen arbeta in perspektivet hållbar utveckling i förslaget till ny gymnasieskola, Gy-07, och i förslaget till ny skollag.

Genom valförlusten 2006 kom dock varken Gy-07 eller förslaget till ny skollag att förverkligas. Därmed drabbades det viktiga arbetet att främja detta perspektiv av mycket kraftiga bakslag. Inte heller i utredningsförslaget till ny lärarutbildning (2008) finns detta för framtidens lärare så viktiga perspektiv med.

Utbildning för hållbar utveckling nu viktigare än någonsin

Partikongressen slog alltså redan för fyra år sedan fast att ”utbildning är avgörande för en hållbar samhällsutveckling och att det därför är nödvändigt att hela utbildningsväsendet, från förskola till högskola och även folkbildningen genomsyras” av detta perspektiv. I dag kan ingen tvivla på att detta är mer sant än någonsin. Hoten mot vår miljö blir allt mer uppenbara. I takt med att världsekonomin växer och allt fler länder industrialiseras ökar påfrestningarna – år från år. Klimatfrågan står redan högst upp på den globala politiska dagordningen. Spridning av gifter och kemikalier är ett växande hot mot naturen och människors hälsa. Vattenbristen tilltar och den biologiska mångfalden utarmas. Samtidigt visar den globala finanskrisen att hållbar utveckling inte bara handlar om miljö utan också om hållbar ekonomisk och social utveckling. Kortsiktig vinstmaximering i global konkurrens kan inte lägga grunden för ett hållbart välstånd. En politik för hållbar ekonomisk och social utveckling måste i stället bygga på de mänskliga resurser som utgör basen i samhällsekonomin: människors hälsa, kunskap och arbetsförmåga. Hållbar utveckling kräver sammanhållning, social rättvisa och global solidaritet, inom ramen för en levande demokrati.

Det brådskar med olika slag av åtgärder för att få till stånd en mer hållbar samhällsutveckling, nationellt och internationellt. Sanningen är den att denna utveckling aldrig kan bli verklighet om vi försummar att se och utnyttja den oerhörda kraft till förändring som utbildningssystemen representerar.

Förenta nationernas generalförsamling proklamerade 2002 ett särskilt FN-årtionde, 2005–2014, för utbildning för hållbar utveckling. Detta FN-årtionde bör uppfattas både som en vädjan från FN och som en stark tilltro till utbildningens roll i det ofrånkomliga arbetet för en ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling i världen. Detta FN-årtionde bör även ses som ett gyllene tillfälle för seriösa forskollärare, lärare, skolledare, universitetsföreträdare och skolpolitiker på olika nivåer att tillsammans med likasinnade kollegor över hela världen låta arbetet för en sådan utveckling bli en ledstjärna i deras utbildargärning.

Vad är utbildning för hållbar utveckling?

Det handlar om att genom denna utbildning bidra till att skapa en medvetenhet bland medborgarna i alla samhällen om vilka utmaningar mänskligheten står inför, så att dessa i demokratiska val väljer de politiska företrädare som har modet och kunskapen att ta långsiktiga beslut som tar hänsyn också till våra barn och barnbarns behov.

I betänkandet ”Lärande för hållbar utveckling” (SOU 104:2004) framhålls att syftet med en sådan utbildning är att elever och studenter får en ”förmåga och vilja att verka

för en hållbar utveckling globalt och lokalt.” Där identifieras också vissa karaktärsdrag i utbildningen som väsentliga. Det handlar om att ”ge många och mångsidiga belysningar av ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden och förlopp och behandla dessa på ett integrerat sätt med stöd av ett ämnesövergripande arbetssätt.” Detta utesluter naturligtvis inte att man inom ett ämne kan bedriva en undervisning som påtagligt bidrar till att stärka eleverna vilja och förmåga att bidra till en hållbar utveckling. Man kan till exempel inom undervisningen i språk välja innehåll i texterna som belyser sociala eller miljömässiga problem.

Att påvisa sambandet mellan lokala och globala frågor är naturligtvis viktigt och att göra det på ett sådant sätt att det är relevant för eleverna eller studenterna på den ort man befinner sig på. Ett demokratiskt arbetssätt där eleverna är delaktiga från början och ”har inflytande över utbildningens form och innehåll” framhålls av många framstående lärare som helt avgörande för att lyckas med utbildningen. En av dem uttryckte detta med orden: ”Om vi inte involverar eleverna ordentligt från början kan vi glömma resten.”

Att inrikta lärandet på problemlösning och kritiskt tänkande är också viktiga delar av utbildningen. Denna får av naturliga skäl inte bli någon form av indoktrinering av det enkla skälet att vi inte med säkerhet i dag kan veta vad som innebär en hållbar utveckling inom olika områden.

Vad bör Socialdemokraterna vilja?

Om vi socialdemokrater menar allvar med vad partikongressen slog fast redan för fyra år sedan om att hela utbildningssystemet ska genomsyras av detta perspektiv måste det komma till tydligt uttryck i våra utbildningspolitiska förslag och åtgärder i alla delar och på alla nivåer i utbildningssystemet. Så är det inte i dag annat än i undantagsfall. På kommunal nivå är Malmö ett av dessa undantag, där man tagit lärande för hållbar utveckling på allvar. Men var finns alla våra kommunala skolpolitiker, som i sina beslutande församlingar driver frågan om lärande och utbildning för hållbar utveckling? Var finns tankarna om sådan utbildning i partiets rådslagsmaterial, i partiets riksdagsmotioner eller i förslagen hos våra företrädare i Europaparlamentet?

Om inte svensk socialdemokrati tar uppmaningarna på allvar från Förenta nationernas generalförsamling, FNs ekonomiska kommission för Europa (UNECE) eller UNESCO om att se utbildningen som den avgörande kraften i arbetet för en hållbar utveckling, vilka ska då göra det?

Som socialdemokrater har vi ett stort ansvar att i utbildningsdebatten lyfta fram vad som sker i förskolan, skolan, på universiteten och inom folkbildning för att främja en hållbar utveckling, men framför allt, vad som skulle kunna ske om hållbar utveckling blev en tydlig ledstjärna där. Som socialdemokrater måste vi på alla politiska nivåer kraftfullt arbeta för att hela utbildningsväsendet, från förskola till högskola, och folkbildningen genomsyras av detta perspektiv.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås partikongressen besluta:

- E38:1 att uppdra åt partistyrelsen att verka för att partiets företrädare i riksdag och i kommunala beslutande församlingar kraftfullt stöder ambitionen att det svenska utbildningssystemet ska präglas av perspektivet hållbar utveckling och att nödvändiga resurser avsätts för detta,
- E38:2 att uppdra åt partistyrelsen att i valmanifestet inför valet år 2010 särskilt uppmärksamma utbildningens roll i arbetet för en hållbar utveckling,

- E38:3 att uppdra åt partistyrelsen att verka för att partiets företrädare i en efter valet 2010 kommande regering, under andra delen av FN:s årtionde (2005–2014), kraftfullt driver frågan om utbildning för hållbar utveckling i alla relevanta internationella organ till exempel EU, Nordiska rådet, Nordiska ministerrådet, Unesco och Europarådet,
- E38:4 att uppdra åt partistyrelsen att verka för att partiets företrädare i Europaparlamentet kraftfullt driver frågan om utbildning för hållbar utveckling under FN:s årtionde,
- E38:5 att uppdra åt partistyrelsen att överväga att ovanstående föreslagna satsningar i relevanta delar ska ske i form av ett kunskapslyft för utbildning för hållbar utveckling liknande den stora satsning som gjorts för till exempel IT i skolan.

Emilia Friberg, Mattias Kristenson, Carl Lindberg, Bengt Sandblad, Lena Somwestad, Irene Söderhäll, Harald Vallgård

Uppsala arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E39

Skara arbetarekommun

Läroplan för framtiden – skolans roll som bärare av framtidens samhälle

Vi socialdemokrater ska vara stolta över de förändringar vi genomfört på skolans område under vår hundraåriga historia som parti. Vi ska vara stolta över att vi vågat gå före för att bereda väg för samhällets utveckling genom att våga lyfta blicken på skolans område. Låt oss inte ta ett eller flera steg tillbaka. Låt oss fortsätta framåt.

Allt sedan de borgerliga allianspartiernas intåg på det skolpolitiska området har kraven på ordning, disciplin, prov och betyg varit i fokus. Självkritiskt kan konstateras att även vi fallit in i kritiken mot den svenska skolans innehåll, mål och resultat. Men skolverksamhet ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet. Inte på Jan Björklunds längtan till en tid och en skola som flytt.

Den kritiska frågan som måste ställas är vilken framtid dagens och morgondagens elever ska möta när skola och utbildning är avslutade. Är det en arbetsmarknad som kommer att kräva kreativa kunskaper och färdigheter? Ska det finnas utrymme för kritiskt och ifrågasättande synsätt i förhållande till omgivningens krav och information? Är det samarbetsorienterade och sociala ungdomar som ska möta framtiden på den svenska och internationella arbetsmarknaden?

För många med mig är svaret att vi inte ska falla i fällan om en tillbakagång till en delad skola där teoretiska och praktiska utbildningar åtskils och åter skapar klyftor, utan att vi står fast vid en sammanhållen skola där tillgång och möjlighet till ett livslångt lärande står i fokus.

Vi måste våga vara långsiktiga i byggandet av en skola för framtiden och inte hänge oss åt ytliga kunskaper och kortsiktiga höjningar av betygmedelvärden. För oss socialdemokrater torde det stå klart att eleven ska vara i centrum. För oss bör elevaktivt lärande vara målet, inte lärarcentrerad undervisning. Låt utbildningssystemet vara elevens utvecklingspartner, inte elevens övervakare och kontrollant.

Baskunskaper och färdigheter är grundstenar i den svenska skolan och ska så förbli. Men att tro att detta enbart är vägen till målet med självständiga, kreativa, sociala samt fritt och kritiskt tänkande elever är naivt. Skolan måste handla om förmågan att se sammanhang samt kunskaper och övning i att omsätta förmågorna i praktiska situationer och

i samverkan med andra. Skolan måste i en föränderlig värld klara att forma elever öppna för förändringar för att bättre kunna fungera i yrkesliv och det civila samhället.

Med anledning av ovanstående yrkas att partikongressen beslutar:

E39:1 att verka för en läroplan som utgår från eleven och bygger på elevaktivt lärande och skapande av sammanhang, speglar det samhälle vi lever i, öppenhet för förändringar och möter kraven från en arbetsmarknad i förändring.

Fredrik Nordström

Skara arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E40

Nora arbetarekommun

Linjemotion om skolan

Frågan om vad vi vill att skolan ska verka för, det vill säga vilka uppdrag skolan ska ha, är den allra mest grundläggande i utformandet av en skolpolitik. Sveriges framtida tillväxt, välfärd och demokratiska utveckling grundar sig till stor del på att alla barn och ungdomar, flickor och pojkar, får möjlighet att utveckla hela sin potential och stimuleras till att spränga hindrande gränser.

Barn och unga ska få med sig kunskaper att möta, förstå och agera i ett föränderligt samhälle. För oss socialdemokrater handlar det om kunskap och lärande för en hållbar utveckling. De flesta människor associerar hållbar utveckling till miljöfrågor även om begreppet hållbar utveckling omfattar både social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling. När vi pratar om kunskap och lärande för en hållbar utveckling tar vi vår utgångspunkt i en helhetssyn på människors och samhällets behov, förutsättningar och problem. Detta är ett försök att visa att hållbar utveckling handlar om synsätt och perspektiv som kan genomsyra hela vårt utbildningssystem.

Förändringar i samhället och på arbetsmarknaden går snabbt. 80 procent av den nuvarande tekniken fanns exempelvis inte för tio år sedan. I det perspektivet är det viktigt att barn och ungdomar får en god grundläggande kompetens och att de ges insikter i nödvändigheten att hela tiden lära nytt och lära om. Vi socialdemokrater ser utbildning som en nyckel till hållbar utveckling och lärande som en förutsättning för att barn och ungdomar ska kunna hantera de utmaningar och det arbetsliv som vårt samhälle står inför.

Forskning visar att lärandet utvecklas bäst om det på något sätt anknyter till elevens vardag eller tidigare kunskaper och om det blir föremål för diskussion och skapar möjligheter att omvärdera eller fördjupa sådant vi redan känner till. En ensidig användning av faktakunskaper och korvstoppsmetoder har visat sig leda till kunskaper som snabbt försvinner och som är svåra att använda i nya sammanhang. Studier har också visat att olika människor lär bäst på olika sätt. Att prata om en individualiserad och flexibel skolgång bör därför sättas i relation till pedagogens förmåga att anpassa undervisningen efter det enskilda barnet. Det handlar om förmågan att sätta in saker i ett sammanhang och en helhet. En individualiserad och flexibel skola ska inte i första hand lägga fokus på antalet år i skolan eller tidpunkten för skolstart. Vi kan heller inte tro att prov som mäter ytliga kunskaper är lösningen på barn och ungdomars möjlighet att lära. Nationella prov kan vara ett stöd i arbetet för den enskilda läraren, men det är inte ett redskap som är avsett att sätta fokus på den enskilda eleven.

Grunden i vår socialdemokratiska utbildningspolitik handlar om att ge barn och ungdomar möjlighet att genomföra sina livsprojekt. Vi anser att en socialdemokratisk utbildningspolitik handlar om att skapa en skola för kunskap och lärande. Vi vill bygga

en skola som ger elever kunskaper som de kan omsätta i handling. En skola där eleverna tillägnar sig kunskaper och färdigheter i en stimulerande och trygg miljö.

Socialdemokraterna i Nora vänder sig mot en ytlig kunskapssyn där kunskap främst handlar om att ge eleverna faktakunskaper i syfte att enbart få höga betyg eller prestera höga resultat på proven. Kunskap inte är detsamma som lösryckt information, utan kunskap skapas när elever förstår något på djupet och kritiskt kan reflektera över detta och sätta in det i ett sammanhang. Detta är även kunskaper som behöver uppvärderas i den svenska skolan.

Med det som utgångspunkt kan vi inte nöja oss med att mäta en skolas kvalitet genom snittbetyg och elevers kunskaper i läsförståelse. Ett sådant system riskerar att skapa en skola med ensidig kunskapssyn där allt mindre tid ägnas åt att skapa dialog för förståelse. I en sådan skola stimuleras inte elever att utmana sina egna föreställningar, inte heller utvecklar barn och unga kunskap utöver det förväntade.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi att den socialdemokratiska skolpolitiken ska utformas i en anda som utgår från:

- att skapa en skola för en hållbar utveckling (socialt, ekonomiskt och miljömässigt)
- en kunskapssyn som betonar betydelsen av kritiskt tänkande och dialog i ett förändligt samhälle
- ett flexibelt förhållningsätt till elevers olika sätt att lära.

Därför föreslår vi:

E40:1 att läroplaner och kursplanerna i skolan revideras utifrån dessa ansatser,

E40:2 att skolans arbete med att individualisera arbetsätten för eleverna fokuseras på arbetsätten före tidsåtgången.

Svenerik Nykvist Nora socialdemokratiska förening

Nora arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E41 Degerfors arbetarekommun

Linjemotion om skolan

Frågan om vad vi vill att skolan ska verka för, det vill säga vilka uppdrag skolan ska ha, är den allra mest grundläggande i utformandet av en skolpolitik. Sveriges framtida tillväxt, välfärd och demokratiska utveckling grundar sig till stor del på att alla barn och ungdomar, flickor och pojkar, får möjlighet att utveckla hela sin potential och stimuleras till att spränga hindrande gränser.

Barn och unga ska få med sig kunskaper att möta, förstå och agera i ett föränderligt samhälle. För oss socialdemokrater handlar det om kunskap och lärande för en hållbar utveckling. De flesta människor associerar hållbar utveckling till miljöfrågor även om begreppet hållbar utveckling omfattar både social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling. När vi pratar om kunskap och lärande för en hållbar utveckling tar vi vår utgångspunkt i en helhetssyn på människors och samhällets behov, förutsättningar och problem. Detta är ett försök att visa att hållbar utveckling handlar om synsätt och perspektiv som kan genomsyra hela vårt utbildningssystem.

Förändringar i samhället och på arbetsmarknaden går snabbt. 80 procent av den nuvarande tekniken fanns exempelvis inte för tio år sedan. I det perspektivet är det viktigt att barn och ungdomar får en god grundläggande kompetens och att de ges insikter i nödvändigheten att hela tiden lära nytt och lära om. Vi socialdemokrater ser utbildning

som en nyckel till hållbar utveckling och lärande som en förutsättning för att barn och ungdomar ska kunna hantera de utmaningar och det arbetsliv som vårt samhälle står inför.

Forskning visar att lärandet utvecklas bäst om det på något sätt anknyter till elevens vardag eller tidigare kunskaper och om det blir föremål för diskussion och skapar möjligheter att omvärdera eller fördjupa sådant vi redan känner till. En ensidig användning av faktakunskaper och korvstoppningsmetoder har visat sig leda till kunskaper som snabbt försvinner och som är svåra att använda i nya sammanhang. Studier har också visat att olika människor lär bäst på olika sätt. Att prata om en individualiserad och flexibel skolgång bör därför sättas i relation till pedagogens förmåga att anpassa undervisningen efter det enskilda barnet. Det handlar om förmågan att sätta in saker i ett sammanhang och en helhet.

En individualiserad och flexibel skola ska inte i första hand lägga fokus på antalet år i skolan eller tidpunkten för skolstart. Vi kan heller inte tro att prov som mäter ytliga kunskaper är lösningen på barns och ungdomars möjlighet att lära. Nationella prov kan vara ett stöd i arbetet för den enskilda läraren, men det är inte ett redskap som är avsett att sätta fokus på den enskilda eleven.

Grunden i vår socialdemokratiska utbildningspolitik handlar om att ge barn och ungdomar möjlighet att genomföra sina livsprojekt. Vi anser att en socialdemokratisk utbildningspolitik handlar om att skapa en skola för kunskap och lärande. Vi vill bygga en skola som ger elever kunskaper som de kan omsätta i handling. En skola där eleverna tillägnar sig kunskaper och färdigheter i en stimulerande och trygg miljö.

Socialdemokraterna i Degerfors vänder sig mot en ylig kunskapssyn där kunskap främst handlar om att ge eleverna faktakunskaper i syfte att enbart få höga betyg eller prestera höga resultat på proven. Kunskap inte är detsamma som lösryckt information, utan kunskap skapas när elever förstår något på djupet och kritiskt kan reflektera över detta och sätta in det i ett sammanhang. Detta är även kunskaper som behöver uppvärderas i den svenska skolan.

Med det som utgångspunkt kan vi inte nöja oss med att mäta en skolas kvalitet genom snittbetyg och elevers kunskaper i läsförståelse. Ett sådant system riskerar att skapa en skola med ensidig kunskapssyn där allt mindre tid ägnas åt att skapa dialog för förståelse. I en sådan skola stimuleras inte elever att utmana sina egna föreställningar, inte heller utvecklar barn och unga kunskap utöver det förväntade.

Mot bakgrund av ovanstående förslår vi att den socialdemokratiska skolpolitiken ska utformas i en anda som utgår från:

- att skapa en skola för en hållbar utveckling (socialt, ekonomiskt och miljömässigt)
- en kunskapssyn som betonar betydelsen av kritiskt tänkande och dialog i ett förändligt samhälle
- ett flexibelt förhållningsätt till elevers olika sätt att lära.

Därför föreslår vi:

E41:1 att läroplaner och kursplanerna i skolan revideras utifrån dessa ansatser,

E41:2 att skolans arbete med att individualisera arbetsätten för eleverna fokuseras på arbetsätten före tidsåtgången.

Mary-Anne Landberg Degerfors socialdemokratiska förening
Degerfors arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E42

Askersunds arbetarekommun

Mer idrott på lektionstid

Larmen duggar tätt i media om att ohälsotalen ökar drastiskt. Den största faran i dag är övervikt med tillhörande hälsoproblem. Ett av de få förslag som synts till är att höja skatten på fett och socker. Något som knappast kan ses som ett seriöst försök att få människor att verkligen må bättre.

Alla som idrottat eller motionerat vet vilken skön känsla det är och vilken styrka det ger. Effekten av att vi inte rör oss i skolan, på jobbet och på fritiden får långt mer förödande effekter än att vi ska kunna lösa problem med att straffa plånboken för dem som redan har det knapert.

I dag lämnar vi detta problem vind för våg, som så många andra problem, åt marknaden. Dom få människor som faktiskt lyckas hitta en mirakelkur och därmed finner ett högre välbefinnande är lätträknade.

Det handlar om att lära sig vara sund mot sin kropp och hitta metoder som passar redan när man är ung. Då har människor en bättre grund att stå på. Vi har successivt dragit ner på den utbildning inom skolan som har kunskapen inom detta område och ger eleverna chans att aktivera sig på ett pedagogiskt sätt. Detta måste ändras om inte kostnaderna ska skena totalt.

I den debatt som råder i skolan om stökiga barn som inte vet var de ska göra av sin energi och de problem vi får, både på personligt plan men även inom vården, gör också att det är dags att utöka utbildandet om vikten av att motionera.

Därför föreslår jag:

E42:1 att skolan utökar antalet idrotts- och motionstimmar i enlighet med målet,

E42:2 att det läggs stor vikt vid att se idrotten som en viktig lektionstimme där kravet på pedagogik är stort för att få så många människor som möjligt att vilja ta eget ansvar i frågan.

Magnus Niklasson

Askersunds arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E43

Askersunds arbetarekommun

Ökad motion

Den svenska ungdomens fysiska status är inte på topp. Allt fler ungdomar är överviktiga. Det är ett problem. Detta kan bland annat härledas till en stillasittande livsstil men det finns även en klassaspekt på problemet. Barn från arbetarklassen har ofta en sämre hälsa än de som har bättre bemedlade föräldrar.

Fysisk aktivitet ska inte enbart ses som en fritidssysselsättning utan bör sättas in i ett bredare perspektiv. Ett aktivare liv ger ökad ork och ett friskare liv. Daglig motion ger positiva effekter ur både ett folkhälsoperspektiv och ett pedagogiskt perspektiv då barn som rör sig har lättare att fokusera.

Skolan spelar en viktig roll i att våra barn och ungdomar får en så positiv utveckling och start på livet som möjligt. Därför ska fysisk aktivitet vara en naturlig del av skoldagen, oavsett skolform.

Kongressen föreslås besluta:

E43:1 att alla elever i Sverige, oavsett skolform, ska ha 30 minuters schemalagd motion per skoldag,

E43:2 att alla elever i Sverige, oavsett skolform, ska ha minst två idrottslektioner per vecka.

Siv Ahlstrand

Askersunds arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E44

Örebros partidistrikt

Ökad motion

Den svenska ungdomens fysiska status är inte på topp. Allt fler ungdomar är överviktiga. Det är ett problem. Detta kan bland annat härledas till en stillasittande livsstil men det finns även en klassaspekt på problemet. Barn från arbetarklassen har ofta en sämre hälsa än de som har bättre bemedlade föräldrar.

Fysisk aktivitet ska inte enbart ses som en fritidssysselsättning utan bör sättas in i ett bredare perspektiv. Ett aktivare liv ger ökad ork och ett friskare liv. Daglig motion ger positiva effekter ur både ett folkhälsoperspektiv och ett pedagogiskt perspektiv då barn som rör sig har lättare att fokusera.

Skolan spelar en viktig roll för att våra barn och ungdomar får en så positiv utveckling och start på livet som möjligt. Därför ska fysisk aktivitet vara en naturlig del av skoldagen, oavsett skolform.

Därför föreslår vi:

E44:1 att alla elever i Sverige, oavsett skolform, ska ha 30 minuters schemalagd motion per skoldag,

E44:2 att alla elever i Sverige, oavsett skolform, ska ha minst två idrottslektioner per vecka i idrottshall eller motsvarande anläggning.

Södra socialdemokratiska föreningen

Örebros partidistrikt beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E45

Lekebergs arbetarekommun

Ökad motion

Den svenska ungdomens fysiska status är inte på topp. Allt fler ungdomar är överviktiga. Det är ett problem. Detta kan bland annat härledas till en stillasittande livsstil men det finns även en klassaspekt på problemet. Barn från arbetarklassen har ofta en sämre hälsa än de som har bättre bemedlade föräldrar.

Fysisk aktivitet ska inte enbart ses som en fritidssysselsättning utan bör sättas in i ett bredare perspektiv. Ett aktivare liv ger ökad ork och ett friskare liv. Daglig motion ger positiva effekter ur både ett folkhälsoperspektiv och ett pedagogiskt perspektiv då barn som rör sig har lättare att fokusera.

Skolan spelar en viktig roll för att våra barn och ungdomar får en så positiv utveckling och start på livet som möjligt. Därför ska fysisk aktivitet vara en naturlig del av skoldagen, oavsett skolform.

Därför föreslår vi:

E45:1 att alla elever i Sverige, oavsett skolform, ska ha 30 minuters schemalagd motion per skoldag,

E45:2 att alla elever i Sverige, oavsett skolform, ska ha minst två idrottslektioner per vecka i idrottshall eller motsvarande anläggning.

Kristine Andersson

Lekebergs arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E46 Sundbyberg arbetarekommun

Satsa på matematiken!

Andelen som väljer naturvetenskapligt program på gymnasiet har halverats på bara tio år och ligger nu på cirka elva procent av alla gymnasieelever. Svenska elever i årskurs 8 presterar under EU/OECD-genomsnittet i matematik och trenden är nedåtgående, enligt den internationella skolundersökningen TIMSS 2007. Sedan 1995 har andelen elever som inte når upp till den mest grundläggande kunskapsnivån i matematik mer än fördubblats. Samtidigt har andelen elever som presterar på den mest avancerade nivån minskat ännu mer. I naturvetenskap presterar de svenska eleverna i nivå med EU/OECD-genomsnittet., men resultaten har stadigt försämrats sedan 1995.

För att Sverige ska kunna konkurrera som kunskapsnation på en global marknad måste denna utveckling brytas. Naturvetenskap och matematik är närbesläktade ämnen, och det verkar rimligt att anta att den försämrade kunskapsnivån i matematik också påverkar de svenska elevernas intresse för naturvetenskap.

Naturvetenskaplig och teknisk kompetens är inte den enda som behövs i ett kunskapsamhälle, men den spelar en viktig roll. Den forskning och utveckling som ger hög avkastning är ofta naturvetenskaplig, och det är inom de naturvetenskapliga områdena Sverige i dag ofta ligger i framkant – informations- och kommunikationsteknologi (IKT), life science (läkemedel et cetra), med mera. Mycket av den tillväxt som välfärdssamhället byggt på kommer sig av ett framgångsrikt tekniskt kunnande inom industrin. Även om framtiden kommer att se annorlunda ut verkar det osannolikt att behoven av tekniskt och naturvetenskapligt kunnande kommer att minska i den takt som gymnasieelevernas val antyder, inte minst därför att vår tids största utmaning, klimatfrågan, ställer höga krav på snabb teknisk utveckling.

Problemet är inte nytt utan har uppmärksammats en längre tid. Dessvärre finns det inga tecken på att utvecklingen är på väg att brytas. Det är därför nödvändigt att lyfta upp frågan högt på den politiska dagordningen. Matematikundervisningen, som är en förutsättning för det naturvetenskapliga och tekniska kunnandet, måste bli bättre och få ta större plats i skolan. Den pedagogiska forskningen spelar en viktig roll i att tala om hur detta bör göras. En matematiksatsning borde exempelvis innebära en storsatsning på kompetensutveckling av lärare på alla nivåer – kanske inte bara dem som specifikt undervisar i matematik. En annan idé är att erbjuda matematikundervisning för föräldrar, som kanske tycker att det är svårt att hjälpa barnen med matteläxorna. Det är också möjligt att mer tid borde ägnas åt matematikundervisning i skolan. Eleverna måste uppleva att matteundervisningen är roligare och känns mer meningsfull än den gör i dag. Absolut nödvändigt är att de elever som är i behov av särskilt stöd får det – och tidigt.

Mot bakgrund av ovanstående yrkar jag:

E46:1 att en storsatsning på matematik görs i skolan i enlighet med ovanstående.

Marika Lindgren Åsbrink

Sundbyberg arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E47

Kalmar arbetarekommun

Sex- och samlevnadsundervisningen

Aborterna bland unga kvinnor i Sverige har ökat kraftigt. Sverige har i dag det högsta antalet aborter bland de nordiska länderna. Rätten till abort är självklar för de flesta i vårt land, även om det dock finns tecken på att abortmotståndet, som finns hos framför allt sympatisörer till ett av regeringspartierna, nu börjar komma till starkare uttryck.

Men det är givetvis angeläget att arbeta för att minska antalet aborter. Att aborterna ökar är troligen en indikation på att sex- och samlevnadsundervisningen behöver förbättras i skolan. Skolverkets granskning visar att det finns stora brister och stora kvalitetsskillnader mellan landets skolor. I Dagens Nyheter säger Kristina Gemzell, professor och överläkare: ”Vi tar för givet att det här med sexualundervisningen fungerar, men det blir mer och mer kunskapsluckor.”

Det är viktigt att sex- och samlevnadsundervisningen i skolorna stärks och att man tar upp frågan ur olika ståndpunkter. Det finns givetvis en biologisk aspekt men även frågor som genus, risker för könssjukdomar och information om HBT-frågor måste tas upp i undervisningen. Att ha en bra sexualundervisning i såväl grundskolan som gymnasieskolan är oerhört viktigt. Det måste också finnas bra lärarkompetens i sex- och samlevnadsfrågor, så att lektionerna blir meningsfulla.

Med ovanstående föreslår jag årsmötet för Socialdemokraterna i Kalmar besluta:

E47:1 att distriktkongressen beslutar att bifalla motionen enligt styrelsens förslag till utlåtande.

Désirée Liljevall, Kalmar

Kalmar läns partidistrikt beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E48

Laxå arbetarekommun

Skolpolitik

Frågan om vad vi vill att skolan ska verka för, det vill säga vilka uppdrag skolan ska ha, är den allra mest grundläggande vid utformandet av en skolpolitik. Sveriges framtida tillväxt, välfärd och demokratiska utveckling grundar sig till stor del på att alla barn och ungdomar, flickor och pojkar, får möjlighet att utveckla hela sin potential och stimuleras till att spränga hindrande gränser.

Barn och unga ska få med sig kunskaper att möta, förstå och agera i ett föränderligt samhälle. För oss socialdemokrater handlar det om kunskap och lärande för en hållbar utveckling. De flesta människor associerar hållbar utveckling till miljöfrågor även om begreppet hållbar utveckling omfattar både social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling. När vi pratar om kunskap och lärande för en hållbar utveckling tar vi vår utgångspunkt i en helhetssyn på människors och samhällets behov, förutsättningar och

problem. Detta är ett försök att visa att hållbar utveckling handlar om synsätt och perspektiv som kan genomsyra hela vårt utbildningssystem.

Förändringar i samhället och på arbetsmarknaden går snabbt – 80 procent av den nuvarande tekniken fanns exempelvis inte för tio år sedan. I det perspektivet är det viktigt att barn och ungdomarna får en god grundläggande kompetens och att de ges insikter i nödvändigheten att hela tiden lära nytt och lära om. Vi socialdemokrater ser utbildning som en nyckel till hållbar utveckling och lärande som en förutsättning för att barn och ungdomar ska kunna hantera de utmaningar och det arbetsliv som vårt samhälle står inför.

Forskning visar att lärandet utvecklas bäst om det på något sätt anknyter till elevens vardag eller tidigare kunskaper och om det blir föremål för diskussion och skapar möjligheter att omvärdera eller fördjupa sådant som vi redan känner till. En ensidig användning av faktakunskaper och korvstoppningsmetoder har visat sig leda till kunskaper som snabbt försvinner och som är svåra att använda i nya sammanhang. Studier har också visat att olika människor lär bäst på olika sätt. Att prata om en individualiserad och flexibel skolgång bör därför sättas i relation till pedagogens förmåga att anpassa undervisningen efter det enskilda barnet. Det handlar om förmågan att sätta in saker i ett sammanhang och en helhet. En individualiserad och flexibel skola ska inte i första hand lägga fokus på antalet år i skolan eller tidpunkten för skolstart. Vi kan heller inte tro att prov som möter ytliga kunskaper är lösningen på barns och ungdomars möjlighet att lära. Nationella prov kan vara ett stöd i arbetet för den enskilda läraren, men det är inte ett redskap som är avsett att sätta fokus på den enskilda eleven.

Grunden i vår socialdemokratiska utbildningspolitik handlar om att ge barn och ungdomar möjlighet att genomföra sina livsprojekt. Vi anser att en socialdemokratisk utbildningspolitik handlar om att skapa en skola för kunskap och lärande. Vi vill bygga en skola som ger elever kunskaper som de kan omsätta i handling. En skola där eleverna tillägnar sig kunskaper och färdigheter i en stimulerande och trygg miljö.

Socialdemokraterna i Laxå vänder sig mot en ytlig kunskapssyn där kunskap främst handlar om att ge eleverna faktakunskaper i syfte att enbart få höga betyg eller prestera höga resultat på proven. Kunskap inte är detsamma som lösryckt information, utan kunskap skapas när elever förstår något på djupet och kritiskt kan reflektera över detta och sätta in det i ett sammanhang. Detta är även kunskaper som behöver uppvärderas i den svenska skolan.

Med det som utgångspunkt kan vi inte nöja oss med att mäta en skolas kvalitet genom snittbetyg och elevers kunskaper i läsförståelse. Ett sådant system riskerar att skapa en skola med ensidig kunskapssyn där allt mindre tid ägnas åt att skapa dialoger för förståelse. I en sådan skola stimuleras inte elever att utmana sina egna föreställningar, inte heller utvecklar barn och unga kunskap utöver det förväntade.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi att den socialdemokratiska skolpolitiken ska utformas i en anda som utgår från:

- E48:1 att en skola skapas för en hållbar utveckling (socialt, ekonomiskt och miljömässigt),
- E48:2 att kunskapssynen betonar betydelsen av kritiskt tänkande och dialog i ett förändligt samhälle,
- E48:3 att ett flexibelt förhållningsätt till elevers olika sätt att lära,
- E48:4 att läroplaner och kursplanerna i skolan revideras utifrån dessa ansatser,
- E48:5 att skolans arbete med att individualisera arbetsätten för eleverna fokuseras på arbetsätten före tidsåtgången.

Susanne Stenlund, socialdemokratiska föreningen Finnerödja
Laxå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E49

Lindesbergs arbetarekommun

Utformningen av vår skolpolitik

Vilka uppdrag skolan ska ha är den allra mest grundläggande frågan i utformandet av en skolpolitik. Sveriges framtida tillväxt, välfärd och demokratiska utveckling grundar sig till stor del på att alla barn och ungdomar, flickor och pojkar, får möjlighet att utveckla hela sin potential och stimuleras till att spränga hindrande gränser.

Barn och unga ska få med sig kunskaper att möta, förstå och agera i ett föränderligt samhälle. För oss socialdemokrater handlar det om kunskap och lärande för en hållbar utveckling. De flesta människor associerar hållbar utveckling till miljöfrågor även om begreppet hållbar utveckling omfattar både social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling. När vi pratar om kunskap och lärande för en hållbar utveckling tar vi vår utgångspunkt i en helhetssyn på människors och samhällets behov, förutsättningar och problem. Detta är ett försök att visa att hållbar utveckling handlar om synsätt och perspektiv som kan genomsyra hela vårt utbildningssystem.

Förändringar i samhället och på arbetsmarknaden går snabbt – 80 procent av den nuvarande tekniken fanns exempelvis inte för tio år sedan. I det perspektivet är det viktigt att barn och ungdomar får en god grundläggande kompetens och att de ges insikter i nödvändigheten av att hela tiden lära nytt och lära om. Vi socialdemokrater ser utbildning som en nyckel till hållbar utveckling och lärande som en förutsättning för att barn och ungdomar ska kunna hantera de utmaningar och det arbetsliv som vårt samhälle står inför.

Forskning visar att lärandet utvecklas bäst om det på något sätt anknyter till elevens vardag eller tidigare kunskaper och om det blir föremål för diskussion och skapar möjligheter att omvärdera eller fördjupa sådant vi redan känner till. En ensidig användning av faktakunskaper och korvstoppningsmetoder har visat sig leda till kunskaper som snabbt försvinner och som är svåra att använda i nya sammanhang. Studier har också visat att olika människor lär bäst på olika sätt. Att prata om en individualiserad och flexibel skolgång bör därför sättas i relation till pedagogens förmåga att anpassa undervisningen efter det enskilda barnet. Det handlar om förmågan att sätta in saker i ett sammanhang och en helhet. En individualiserad och flexibel skola ska inte i första hand lägga fokus på antalet år i skolan eller tidpunkten för skolstart. Vi kan heller inte tro att prov som mäter ytliga kunskaper är lösningen på barns och ungdomars möjlighet att lära. Nationella prov kan vara ett stöd i arbetet för den enskilda läraren, men det är inte ett redskap som är avsett att sätta fokus på den enskilda eleven.

Grunden i vår socialdemokratiska utbildningspolitik handlar om att ge barn och ungdomar möjlighet att genomföra sina livsprojekt. Vi anser att en socialdemokratisk utbildningspolitik handlar om att skapa en skola för kunskap och lärande. Vi vill bygga en skola som ger elever kunskaper som de kan omsätta i handling. En skola där eleverna tillägnar sig kunskaper och färdigheter i en stimulerande och trygg miljö.

Socialdemokraterna i Lindesberg vänder sig mot en ytlig kunskapssyn där kunskap främst handlar om att ge eleverna faktakunskaper i syfte att enbart få höga betyg eller prestera höga resultat på proven. Kunskap inte är detsamma som lösryckt information, utan kunskap skapas när elever förstår något på djupet, kritiskt kan reflektera över detta och sätta in det i ett sammanhang. Detta är även kunskaper som behöver uppvärderas i den svenska skolan.

Med det som utgångspunkt kan vi inte nöja oss med att mäta en skolas kvalitet genom snittbetyg och elevers kunskaper i läsförståelse. Ett sådant system riskerar att skapa en skola med en ensidig kunskapssyn där allt mindre tid ägnas åt att skapa dialog för förståelse.

I en sådan skola stimuleras inte elever att utmana sina egna föreställningar, inte heller utvecklar barn och unga kunskap utöver det förväntade.

Mot bakgrund av ovanstående förslår vi att den socialdemokratiska skolpolitiken ska utformas i en anda som utgår från:

- att skapa en skola för en hållbar utveckling (socialt, ekonomiskt och miljömässigt)
- en kunskapssyn som betonar betydelsen av kritiskt tänkande och dialog i ett förändligt samhälle
- ett flexibelt förhållningsätt till elevers olika sätt att lära
- att fokusera på ovanstående snarare än betyg och användning av ensidiga faktakunskaper.

Därför föreslår vi:

E49:1 att läroplaner och kursplanerna i skolan revideras utifrån dessa ansatser,

E49:2 att skolans arbete med att individualisera arbetssätten för eleverna fokuseras på arbetssätten före tidsåtgången.

Arnold Bengtsson Lindesbergs socialdemokratiska förening

Lindesbergs arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E4:40, E4:41, E4:42, E4:43, E4:46, E5:40, E5:41, E5:42, E5:43, E5:46, E31:2, E54:40, E54:41, E54:42, E54:43, E54:46, E54:63, E56:4, E75:4, H103:2 (lärarnas utbildning)

Motion E54:40 (Haninge arbetarekommun) E5:40 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:40 (Solna arbetarekommun) yrkar att lämplighetstest i samband med intagning till lärarutbildningen införs. Motion E54:41 (Haninge arbetarekommun) E5:41 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:41 (Solna arbetarekommun) yrkar att det införs fler möjligheter att sortera ut olämpliga personer från lärarutbildningen. Motion E54:42 (Haninge arbetarekommun) E5:42 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:42 (Solna arbetarekommun) yrkar att varje lärare ska garanteras en rätt till ordentligt fortbildning motsvarande ett halvt års högskolestudier var tionde termin. Motion E54:43 (Haninge arbetarekommun) E5:43 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:43 (Solna arbetarekommun) yrkar att kompetenta lärare erbjuds möjligheter till kontakter med universitet och forskning inom den egna skolan. Motion E54:46 (Haninge arbetarekommun) E5:46 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:46 (Solna arbetarekommun) yrkar att lärarnas prestationer utvärderas, främst av skolledningen men även av eleverna i syfte att stimulera utveckling av metodik och lärares ledarskap. Motion E54:63 (Haninge arbetarekommun) yrkar att rekryteringsvägarna breddas till lärarutbildningen för att främja mångfald. Motion E75:4 (enskild, Karlskrona arbetarekommun) yrkar att det införs ett krav att endast behörig personal ska ha utbildningsansvar inom grund- och gymnasieskolorna. Motion E56:4 (enskild, Västerås arbetarekommun) yrkar att resurser för skolutveckling förs över till högskolor och universitet och alla lärare garanteras en betald fortbildningstermin vart tionde arbetsår. Motion H103:2 (Umeå arbetarekommun) yrkar att skolans personal ges bättre möjligheter till kompetensutveckling i att samtala med barn samt kompetensutveckling i grupprocesser och ledarskap. Motion E31:2 (Kristinehamns arbetarekommun) yrkar att kvinnokonventionen ska ingå som ett del i lärarutbildningen.

Sverige ska ha världens bästa lärare. Det är det överlägset främsta målet om

skolan ska lyckas med sitt viktigaste uppdrag, att ge alla elever gedigna kunskaper som grund för ett livslångt lärande. Lärarutbildningen är också synnerligen viktig för att forma en nationellt likvärdig skola. Vi behöver lärare som kan fånga lusten till lärande och utmana alla barn och elever att vilja utvecklas maximalt efter sin förmåga. Inte minst är det avgörande för de barn och elever som inte har studie-tradition med sig hemifrån.

2001 års lärarutbildningsreform flyttade fram positionerna och var en viktig reform för att utveckla Svensk skola. Den kritik som Högskoleverket riktat mot utbildningen ska dock tas på allvar och åtgärdas. En konkret åtgärd är att andelen disputerade lärare på lärarutbildningarna ska öka. Partistyrelsen vill se en sammanhållen lärarutbildning, en utvecklad professionsutbildning samt en ökad forskningsanknytning av all lärarutbildning med utbildningsvetenskap som ett sammanhållande kitt.

Det måste finnas olika vägar in till läraryrket och partistyrelsen är positiv till nya intagningsregler för att antas till lärarutbildningen. Partistyrelsen vill också fokusera på vikten av lämplighet och fallenhet för lärarrollen. Intervjuer, tester och praktik i skolan med bedömare kan vara alternativ som komplement till en ren betygsintagning. Det kan vara bättre och mer rättssäkert att utvärdera en students lämplighet som framtida lärare efter att en viss del utbildningen genomgått än direkt vid antagningen. Det kan också vara klokt att pröva möjligheten av att införa en "AT-tjänstgöring" för lärare, motsvarande vad som i dag gäller för läkare. Först efter godkänd "AT-tjänst" ska läraren fullt ut ha befogenheter att utföra alla lärares uppgifter, exempelvis betygsättning och utvecklingssamtal. Ett utvecklat system för antagning, kombinerat med kontrollstationer för studenter som ska ges behörighet som lärare, och en väl utvecklad studie- och yrkesvägledning kan vara mer framkomliga vägar än att öka möjligheten att avskilja studenter från lärarutbildningen.

Skolans värdegrund är central i lärarutbildningen, och partistyrelsen anser att innebörden i FN:s kvinnokonvention utgör en naturlig del av lärarutbildningens värdegrundsarbete.

Lärarnas prestationer ska utvärderas. Detta är främst skolledningens ansvar, men utvärderingar från elever av hur undervisningen fungerar kan vara ett viktigt underlag. Inte minst hur eleverna presterar i relation till de uppsatta målen är en viktig faktor att beakta. Kompetensutveckling är jämte grundläggande lärarutbildning ett mycket viktigt instrument för att nå en nationellt likvärdig skola. Det måste därför finnas ett stort utrymme för fortbildning och vidareutbildning så att alla lärare får möjlighet till nya impulser. Lärare och skolledare måste få tillgång till det senaste inom forskning och utveckling och samtidigt själv bidra med sina erfarenheter till andra. Lärare måste ges möjlighet att utvecklas och specialisera sig i yrket. Partistyrelsen anser att skolforskningen är en viktig del i detta. Exakt hur fortbildningen ska organiseras och om den ska motsvara en termins högskolestudier vart tionde år eller inte måste vara upp till varje huvudman att avgöra i diskussion med de fackliga organisationerna. Partistyrelsen är dock inte främmande för att staten tar ett tydligare ansvar för att garantera kvalitet och likvärdighet i lärarnas fortbildning.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E4:40, E4:41, E4:42, E4:43, E4:46, E5:40, E5:41, E5:42, E5:43, E5:46, E31:2, E54:40, E54:41, E54:42, E54:43, E54:46, E54:63, E56:4, E75:4, H103:2.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E4:37, E4:38, E4:39, E5:37, E5:38, E5:39, E54:37, E54:38, E54:39

(rektorer och skolledning)

Motionerna E54:37-39 (Haninge arbetarekommun) E5:37-39 (Nynäshamn arbetarekommun) samt E4:37-39 (Solna arbetarekommun) föreslår att det blir enklare att byta ut skolledningar som inte fungerar och lättare att lägga ner skolor som har bristfällig måluppfyllelse, att det införs behörighetskrav och femåriga förordnanden för rektorstjänster, samt att en ny längre utbildning genomförs som stärker rektorernas pedagogiska roll.

Skolledarna har en central roll i utvecklingen av skolan. De ansvarar för skolans pedagogiska utveckling, att de nationella målen följs samt uppföljning av skolans resultat och ska samtidigt vara arbetsledare med ett ekonomiskt ansvar att bygga en organisation för att nå högsta möjliga måluppfyllelse. Därför bör chefskapet i skolan få ett ökat fokus. Partistyrelsen vill stärka skolledarnas roll genom att införa en obligatorisk statlig utbildning för skolledare, och att varje skolledare ska bli certifierad efter genomförd utbildning. På sikt ska alla skolledare i landet ha denna certifiering för att få anställas som ledare inom skolans verksamhet. En väg för att jämställa rektorer med andra kommunala chefer, och betona deras viktiga roll, kan vara att införa tidsbegränsningar av deras uppdrag.

Idag kan Skolverket inte ingripa mot en misskött skola så länge den är föremål för rättslig prövning och prövningen kan pågå under en lång tid. Partistyrelsen menar att en kunskapsgaranti för eleverna bör införas. Den innebär att det ska göras en självständig bedömning av Skolverket om skolan har förutsättningar att leva upp till skollagen redan innan skolan startar. Den innebär också att Skolverket med omedelbar verkan ska kunna stänga skolor som uppenbarligen missköts.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E4:37, E4:38, E4:39, E5:37, E5:38, E5:39, E54:37, E54:38, E54:39.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E4:53, E4:60, E5:53, E5:60, E29:2, E50:1, E51:1, E52:1, E53:1, E54:1, E54:53, E54:60, E54:64, E55:1, E56:1, E56:2, E57:1, E57:3, E58:1, E59:1, E60:1, E60:2, E61:1, E62:1, E62:2, E63:1, E86:2

(sammanhållet skolsystem)

Motion E55:1 (Sollentuna arbetarekommun) yrkar att staten återtar styrning och ansvar för grund- och gymnasieskolan från kommunerna. Motion E53:1 (Borås arbetarekommun) yrkar att ge partistyrelsen i uppdrag att fram till valet 2010 ta fram ett skolpolitiskt program som utgår från sin motion och återinföra den sammanhållna gemensamma skolan för alla barn. Motion E52:1 (Luleå arbetarekommun) yrkar att Sveriges Socialdemokratiska Arbetareparti tillsammans med samarbetspartierna bildar en skolgrupp för att skapa 2000-talets skolpolitik inför valet 2010. Motion E60:1-2 (Östersunds arbetarekommun) yrkar att den socialdemokratiska kongressen ställer sig bakom rätten att bedriva skolverksamhet på entreprenad i enlighet med motionens intentioner samt att socialdemokratiska partiet arbetar aktivt på alla plan för att få i stånd en lagändring omgående. Motion E51:1 (Växjö arbetarekommun) yrkar att en statlig kommission med bred

parlamentarisk sammansättning tillsätts som utreder konsekvensen av ”den fria marknaden” på gymnasieskolorna. Motionerna E54:1 (Haninge arbetarekommun) yrkar att förskoleklass och gymnasium blir del av en sammanhållen och obligatorisk skolgång och att antalet skolformer minskas. Motionerna E54:53 (Haninge arbetarekommun) E5:53 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:53 (Solna arbetarekommun) yrkar att samtliga förskolor och skolor får ett lokalt självstyre med långtgående delegation och en skyldighet att ingå i de gemensamma uppföljnings- och utvärderingssystemen. Motionerna E54:60 (Haninge arbetarekommun) E5:60 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:60 (Solna arbetarekommun) yrkar att partikongressen i övrigt bekräftar principerna i förtroenderådets skolpolitiska uttalande från 2007. Motion E54:64 (Haninge arbetarekommun) yrkar att motionen ska utgöra underlag för utarbetandet av den nya skolpolitiken. Motion E62:1–2 (enskild, Uddevalla arbetarekommun) yrkar att det så kallade frisöket slopas i nuvarande form samt att nationella riktlinjer införs som grundar sig på närhetsprincipen och stimulerar integrations- och mångfaldsinitiativ. Motion E86:2 (Eskilstuna arbetarekommun) yrkar att partikongressen beslutar verka för att ge kommunerna möjlighet att bedriva skolverksamhet i entreprenadform. Motion E56:1–2 (enskild, Västerås arbetarekommun) yrkar att förskolan och grundskolan ska ha kommunen som huvudman samt att gymnasieskolan ska ha sin utgångspunkt från region via regionförbund eller kommunförbund. Motion E61:1 (Munkedals arbetarekommun) yrkar att det införs nationella riktlinjer som grundar sig på närhetsprincipen och stimulerar integrations- och mångfaldsinitiativ. Motion E59:1 (Söderhamns arbetarekommun) yrkar att partiet ska arbeta för att ge möjlighet för kommunerna att låta grundskolor och gymnasier drivas på entreprenad med kommunerna som tillståndsgivare. Motion E29:2 (enskild, Malmö arbetarekommun) yrkar att grund- och gymnasieskolan slås ihop till en sammanhållen skola. Motion E57:1, 3 (enskild, Malmö arbetarekommun) yrkar att regler skapas för att kompetenta lärare får möjligheter att utveckla sina idéer och förnya pedagogiska metoder i de kommunala skolorna samt att alla skolor ska ha samma värdegrund. Motion E63:1 (Linköpings arbetarekommun) yrkar att ovanstående arbetas in i den skolpolitik som läggs fast på partikongressen. Motion E58:1 (Osby arbetarekommun) yrkar att Socialdemokraterna ställer sig positivt till intraprenader och andra mer självstyrande alternativ inom den kommunala skolan och förskolan. Motion E50:1 (enskild, Umeå arbetarekommun) yrkar att partistyrelsen fram till valet 2010 tar fram ett skolpolitiskt program som utgår från rättvisa, solidaritet och jämlikhet samt återinför den sammanhållna gemensamma skolan för alla barn.

För oss Socialdemokrater är skolan vårt samhälles centrala mötesplats där barn och unga med olika kön, social, etnisk och religiös bakgrund berikar varandra. Just därför att vi är olika behöver vi förstå och respektera varandra. Ett sammanhållet skolsystem har också visat sig effektivt och framgångsrikt. Skolsystem som inte tidigt sorterar eleverna efter bakgrund når i internationella jämförelser bättre resultat för alla elever. Trots att vi säkerligen fortfarande har ett av världens mest sammanhållna och jämlika skolsystem oroar det oss djupt att utvecklingen går åt fel håll.

Under det gångna året har röster om återförstatligande av skolan höjts. Partistyrelsen avvisar detta. Kommunaliseringen av skolan innebar att det blev lättare för kommunerna att ta ett helhetsansvar för skolan, och förutsättningarna för samverkan mellan skola, förskola, skolbarnomsorg och andra utbildningsformer

stärktes. Att huvudansvaret för skolan ligger på kommunal nivå stärker också medborgarnas möjlighet att utkräva ansvar. Partistyrelsen är dock öppen för att staten får en tydligare roll avseende utvärdering, uppföljning och för ökad likvärdighet.

Frisök innebär en stor valfrihet för eleverna. Skollagen bör dock kompletteras med regler som garanterar att alla föräldrar och elever alltid ska ha tillgång till en skola nära bostaden. Etablering av nya skolor får inte gå ut över elevernas rätt att gå i en skola nära hemmet.

Alla barn är inte lika och alla skolor har inte samma villkor. Lika chanser kräver olika resurser. Därför säger partistyrelsen nej till en nationell skolpeng som är lika för alla – elevernas behov ska vara styrande för hur man fördelar resurser.

Partistyrelsen instämmer i att reglerna för skolornas marknadsföring behöver ses över, och vill se en särskild lagstiftning som reglerar hur skolor får marknadsföras.

Att samma rättigheter och skyldigheter ska gälla för alla huvudmän innebär att kvalitetskraven vid etableringen av nya skolor behöver tydliggöras. Partistyrelsen menar att det inte är acceptabelt att elever tvingas gå i skolor med undermåliga skollokaler där det exempelvis saknas utegårdar, idrottshallar, bibliotek eller moderna läromedel.

Dagens system för att organisera och dimensionera gymnasieskolan har en rad brister. Kommunerna är i många fall för små för att kunna erbjuda tillräcklig kvalitet och bredd, inte minst inom yrkesutbildning, och utbudet motsvarar inte alltid arbetsmarknadens behov. Inom vissa områden finns en kraftig överetablering medan andra områden och regioner har brist på rätt utbildad arbetskraft. Sammantaget leder detta till att de totala resurserna som samhället satsar på gymnasieskolan inte utnyttjas maximalt. Mycket talar för att bristerna i dagens system kommer att bli än mer tydliga när de stora ungdomskullarna lämnar gymnasieskolan de kommande åren. Partistyrelsen är därför beredd att pröva ett nytt system för att förändra gymnasieskolan. Kvalitet och resultat behöver bli bättre på alla utbildningar så att den kan ge mer kunskap till fler. Ett tydligt fokus behöver riktas mot att stärka yrkesutbildningarna. Samverkan med företag och arbetsliv måste utvecklas och innehållet i utbildningarna förnyas i nära samarbete med branscherna så att det motsvarar det moderna arbetslivets behov. Särskilda kursplaner bör införas i svenska, engelska och matematik anpassade för varje yrkesutbildning utifrån vad som krävs i arbetslivet – men utan att högskolebehörigheten tas bort eller återvändsgränder skapas. Alla elever behöver gedigna kunskaper i kärnämnen. Det är en demokratisk rättighet. Vi vill se över systemet för etablering och dimensionering av gymnasieskolan. Målet bör vara att bättre anpassa utbudet efter arbetsmarknadens behov nationellt och regionalt, undvika överetablering och få en tydligare arbetsfördelning och specialisering mellan olika skolor och kommuner inte minst vad gäller yrkesutbildningar. Företag, branscher och parterna på arbetsmarknaden bör involveras. Ett nytt system bör omfatta såväl kommunala gymnasieskolor som friskolor.

Partistyrelsen anser att det vore en god idé om förskoleklassen blir en del av en ny 10-årig obligatorisk grundskola samtidigt som samverkan och samarbetet mellan personal i förskola och skola stärks. Gymnasieskolan är en skolform för såväl myndiga som omyndiga personer. Gymnasieskolan bör enligt partistyrelsens uppfattning kvarstå som en skolform som är organisatoriskt självständig men nära samverkande med grundskolan.

Inför valet 2010 har en arbetsgrupp mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet bildats. Vårt partis hållning kommer att utgå från det skolrådslag

och det uttalande om skolan som fastslagits av partiets förtroenderåd samt, givetvis med överordnad status, de ställningstaganden som fastslås av denna kongress. Partistyrelsen menar därför att något ytterligare skolpolitiskt program inte behöver tas fram inför valet.

Partistyrelsen instämmer med de motionärer som ger uttryck för att det måste vara möjligt för skolledare och lärare att få utlopp för idéer, pedagogisk kreativitet och förslag till effektiviseringar utan att vara tvungna att starta eller ta anställning i en fristående skola. Detta ska kunna ske inom dagens ramar för den kommunala skolan, eller inom ramen för mer självstyrande kommunala skolor. Partistyrelsen ser därför i sak positivt på möjligheten att bedriva skolverksamhet på entreprenad, men vill inte låsa fast sitt ställningstagande vid just denna form. Partistyrelsen anser inte heller att alla skolor eller förskolor ska tvingas in i någon ny form utan att detta ska vara upp till varje kommun att besluta.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att bifalla motionerna E56:1, E57:1, E57:3, E58:1, E59:1,

att avslå motionerna E29:2, E53:1, E54:1, E55:1, E61:1, E62:1,

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E4:53, E4:60, E5:53, E5:60, E50:1, E51:1, E52:1, E54:53, E54:60, E54:64, E56:2, E60:1, E60:2, E62:2, E63:1, E86:2.

Motion E50

Umeå arbetarekommun – enskild

Avskaffa friskolereformen

Den borgerliga skolpolitiken är en anpassning till deras mål att skapa lydiga och disciplinerade barn. En väg som leder till att ta ifrån samhället en ifrågasättande, lärande och utvecklande pedagogik.

Min önskan är att vår socialdemokratiska skolpolitik ska kännetecknas av rättvisa, solidaritet och jämlikhet. En skolpolitik som vågar återvända till den sammanhållna skolan för alla barn. Där skolan ses som ett gemensamt ansvar för alla medborgare. En skola där barn från olika sociala, ekonomiska och etniska miljöer kan mötas.

Det är rättvisa, solidaritet och jämlikhet som håller ihop vårt samhälle. Till den skolan behövs engagerade föräldrar, personal och organisationer som tar ansvar och deltar i det gemensamma skoluppdraget.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår jag:

E50:1 att partistyrelsen fram till valet 2010 tar fram ett skolpolitiskt program som utgår från rättvisa, solidaritet och jämlikhet samt återinför den sammanhållna gemensamma skolan för alla barn,

E50:2 att ett förslag tas fram som syftar till att avskaffa friskolereformen.

Keykaus Abbasi

Umeå arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen

Motion E51

Växjö arbetarekommun

Betygspoäng?

Elever som söker till gymnasieskolan befinner sig på en ”marknad” där bland annat redovisade betygspoäng är det man konkurrerar med. Vad leder detta till? Betygsinflation?

Kommunala skolor och friskolor konkurrerar på olika villkor. En del friskolor avstår från att satsa på specialundervisning, bibliotek, naturvetenskapliga institutioner med mera för att i stället kunna dela ut datorer, språkresor med mera.

Följande yrkas:

E51:1 att en statlig kommission med bred parlamentarisk sammansättning tillsätts som utreder konsekvensen av ”den fria marknaden” på gymnasieskolorna.

Erik Jansson

Växjö arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E52

Luleå arbetarekommun

Bevara och utveckla den svenska enhetsskolan

Man kan med vissa reservationer se utvecklingen i svenskt skolväsende från Tage Erlanders tid som ecklesiastikminister till den siste ecklesiastikministern Olof Palme, samt tiden fram till Lpo 1994, som en visserligen ganska trög, men dock en utvecklingsprocess mot en skola som tar mer och mer hänsyn till modern vetenskaplig forskning och modern pedagogisk teori omkring skolan samt dess syfte och mål.

Nedgången i ekonomin och skolhuvudmännens uppenbara behov av att spara pengar under förra århundradets sista decennium ledde inte till att skolutvecklingen direkt kunde blomstra men dock kunde Sverige i TIMMS-undersökningen 1995 konstatera att Sveriges skolbarn toppade resultaten i matematik. Resultat som likt väljarundersökningar kan gå både upp och ner. Dock har till dags dato inte siffrorna för dessa resultat varit under OECD-ländernas genomsnitt, vilket man kan förledas att tro genom den kampanj mot den moderna skolan i Sverige som tog sin början i mitten av förra seklets sista decennium. Dessutom finns siffror från flera internationella undersökningar som visar att Sverige toppar siffrorna för trivsel och trygghet i skolan samt elevernas självförtroende.

Sveriges största dagstidning och Folkpartiet levererade ammunition till kampanjen vars syfte var att misskreditera skolan för alla, där allas kvaliteter skulle räknas jämlika. Dokumentation om kampanjen kan läsas om bland annat i Matilda Wiklunds doktorsavhandling ”Kunskapens fanbärare” (Örebro studies in education 17, 2005).

I samband med valrörelsen 2006 och efter alliansens makttillträde intensifierades kampanjen mot skolan och ledde till direkta lögner av skolministern. Allt detta finns väl dokumenterat i radioprogrammen ”Kris skolan” vars program kan avlyssnas på webben (<http://www.sr.se/sida/default.aspx?programid=3238>). Där hittar man också länkar till Skolverkets dokument samt till aktuella undersökningar, bland annat den undersökning som skolministern blev tvungen att beställa av Skolverket i samband med avslöjandet om hans lögner och överdrifter.

Kunskap eller kunnande? Olika syn på kunskapsbegreppet

I förarbetena till Lpo 94 finns intressanta resonemang om kunskapsbegreppet. Bland annat talas det om de fyra f:en – faktakunskap, förståelsekunskap, färdighetskunskap och

förtrogenhetskunskap. Vad man försöker göra är att förena dessa fyra kunskapsformer till en helhet som bör ingå i en modern människas intellektuella förmåga och kunnande. I detta sammanhang kan vi påminna oss om renässansen vars människoideal var en kreativ och konstnärligt verksam vetenskapsman. En Leonardo da Vinci som förenade alla kunskapskvaliteter inom sig. En bild gjord av da Vinci, "Den vitruvianska mannen", kan symboliskt gestalta den hela människa som läroplanen från 1994 ville försöka få skolan att förverkliga.

Dagens kunskapssamhälle, som sedan mitten av 1800-talet prioriterat de första två, behöver för att skapa en ny renässans i det framväxande kunskapssamhället, även få tillgång till färdighet och förtrogenhet. Modern hjärnforskning och kognitiv forskning har visat att hjärnan kan sägas vara uppdelad i två halvor som styr olika delar av vår verklighetsuppfattning, vårt skapande av mening. Den ena är logisk och matematisk, den andra språklig och kreativ. De båda hjärnhalvorna styr den motsatta delen av kroppen, vilket vår symboliska da Vinci-bild förutsätts visa. Aristoteles kallade det för *Energia* och *Ergon*, och det moderna universitetets skapare Wilhelm von Humboldt använde de resonemangen i skapandet av universitet i Berlin. Man kan dra en parallell till dessa tvåhundra år gamla idéer.

Nationalencyklopedin beskriver för oss att Humboldt i dag står som symbol för vitt utbredda ideal om undervisningens förening med forskning, lärarnas oberoende och studenternas fria studieval.

I sina språkfilosofiska arbeten, uttryckte han tanken att ett språk har en "inre" form, som representerar en hel världssyn.

"Han betecknade språket som 'energeia', en skapande verksamhet, i motsats till 'ergon', ett färdigt verk." (NE)

Syftet med verksamheten, lärandet, uppstår alltså i det aktiva arbetet med "energeia", i vårt fall den kreativa och skapande processen, och målet för verksamheten ("ergon") är det som skapats materiellt eller kommunicerats till andra med andras förståelse av dess mening som resultat. Slutsatsen blir alltså att intellektuell träning bör kombineras med skapande verksamhet, gärna i form av färdigheten att gestalta kunskapen som inhämtats och därigenom vinna förtrogenhet med bland annat den helhet som kunskapen är en del utav.

Den kunskapssyn som alliansen förespråkar inrymmer till stor del bara den högra halvan av modellen ovan, vilket inte räcker för att göra det uppväxande släktet nog förberett på sitt uppdrag under livet – speciellt som vi tycks vara inne i en ny historisk period liknande renässansen, präglad av att vi de senaste 150 åren genomgått en revolution av kommunikationsteknologi som skakar om samhället.

Socialdemokratin måste bestämma sig för att fullfölja den skolpolitik som framsynta pedagoger, bland annat Dewey och Freinet, arbetade för redan i början av förra seklet. Den kunskapssyn och den skolpolitik som Tage Erlander och Olof Palme stod för. En skolpolitik med folkbildningsrötter som före begreppet "livslångt lärande" införde och arbetade just med det.

Kreativitet, självkänsla, självförtroende, lust att lära hela livet är "ämnesområden" som måste komplettera "läsa, skriva, räkna" för att skolan ska fungera bra för alla. I Läroplanskommitténs betänkande "Skola för bildning" (SOU 1992:94) står mycket klokt. Jag väljer att citera de sista raderna:

"Mot bakgrund av den forskningsgenomgång som görs i kapitlet, kan skolans kunskapsuppgift inte enkelt reduceras till en fråga om urval av kunskaper att förmedla. Kunskaper kan inte betraktas som färdiga produkter, som kan förstås isolerade från de sammanhang där de utvecklades. På samma sätt påverkas elevernas kunskapsutveckling

av hur skolans verksamhet är organiserad. Skolan måste erbjuda ett socialt sammanhang där elevernas kunskapande blir meningsfullt. Eleverna måste tillägna sig begrepp och strukturer från olika ämnesområden på ett sätt så att de kan fungera som intellektuella verktyg. I skolan ska det finnas en balans mellan praktiska och teoretiska kunskapsformer. Genom reflexion över praktiska erfarenheter och praktisk erfarenhet av teoretiskt arbete utvecklas förmågan till tänkande och reflexion och läggs en första grund för utveckling av ett vetenskapligt förhållningssätt. I det kunskapande arbetet ingår också kreativa, estetiska och etiska dimensioner.”

Mot bakgrund av ovanstående hävdar Sunderby socialdemokratiska förening att det behövs en framåtsiktande kreativ skolpolitik i detta land som hämtar kraft ur forskning och tradition och som tar sikte på framtiden. En enhetsskola där alla fyra kunskapsbegreppen bildar en helhet.

Därför föreslår vi :

E52:1 att Sveriges socialdemokratiska arbetareparti tillsammans med samarbetspartierna bildar en skolgrupp för att skapa 2000-talets skolpolitik inför valet 2010.

Jan-Ivar Johansson och Sunderby socialdemokratiska förening
Luleå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E53

Borås arbetarekommun

En sammanhållen skola ger kunskap, lärande och utveckling för alla
Dagens socialdemokratiska skoldebatt präglas av en stor otydlighet. Kanske vilshenhet. Vad vill vi med skolan? Ska vi gradvis anpassa oss till den kunskapssyn som högeralliansen står för med tidigare betyg, fler nationella prov, mer av statisk gammaldags kunskapssyn, mer krav, disciplin och kontroller. Eller vill vi stå upp och bilda opinion för en demokrati- och kunskapssyn som ger våra barn och ungdomar möjlighet att utvecklas till självständigt tänkande vuxna med goda kunskaper och ett gott självförtroende?

En bra skola för alla barn förutsätter tillräckliga ekonomiska resurser till skolan. Vi måste ge de förutsättningar som krävs för att alla barn ska få samma möjligheter till kunskap, lärande och personlig utveckling. Då krävs mindre undervisningsgrupper där alla barn blir sedda. Då krävs ständig fortbildning av personalen. Då krävs tillräcklig tid för att anpassa undervisningen till varje barns speciella behov.

Den negativa utveckling som många socialdemokrater om och om igen har varnat för, allt sedan den borgerliga regeringen införde de skattefinansierade privata friskolorna, blir för varje dag allt tydligare. Vi har fått en allt mer segregerad skola där de barn som har aktiva, välutbildade eller förmögna föräldrar väljer bort den kommunala skolan. På det viset har vi återfått ett skolsystem som har sin grund i den urgamla uppdelningen i folkskola, realskola och läroverk.

Socialdemokraternas rådslagsmaterial om skolan inleds så här:

”Skolan är för oss en språngbräda för det jämlika samhället. Genom att ge alla barn och ungdomar samma möjlighet till kunskap, lärande och utveckling så skapar vi förutsättningar för fler att förverkliga sina livsdrömmar. En skola för alla ger mest till dem som har de tuffaste förutsättningar.”

Senare läser vi följande:

”Rätten att välja skola både mellan olika kommunala skolor och mellan en allt större andel friskolor tenderar att öka segregationen... Samtidigt är friskolorna här för att stanna.”

Vackra ord om ett jämlikt samhälle. Men utan handling blir orden tomma. Det ger inte barnen samma möjligheter till kunskap, lärande och utveckling.

De privata friskolorna har i dag blivit en böld som tar resurser från de barn som behöver mest. De med de tuffaste förutsättningar. Vi finansierar med skattemedel olika religiösa samfunds påverkan på barn. Vi stöder med skattemedel utbildningskoncerners mångmiljonvinster. Vi accepterar att investmentbolag har inflytande över våra barns lärande och utveckling. Vi har ett av världens generösaste privatskolesystem. I England vill Torypartiet införa det svenska friskolesystemet, med ett undantag. Man säger nej till vinstdrivande skolor. Vad säger vi socialdemokrater? Jo, att friskolor har kommit för att stanna.

På kultursidan i Expressen (Nils Schwartz, den 23 november 2007) beskrivs de fristående skolorna med följande ord:

”Statusen höjs definitivt inte av att vinstdrivna friskolor anställer obehöriga lärare. Konkurrensen från friskolorna har knappast förbättrat undervisningskvaliteten, den har bara förbättrat medelklassens möjligheter att sätta sina barn i skolor där de slipper att störas av de stökigaste barnen och försämrat för de fattiga kommunala skolorna att över huvud taget komma till rätta med problemet. Under slagordet valfrihet är friskolereformen sannolikt den politiska åtgärd på senare år som starkast har cementerat klasskillnaderna och ökat segregationen.”

Det är med sorg i hjärtat vi konstaterar att denna ojämlika, segregering och ekonomiskt förödande skolpolitik har fått växa fram under ett socialdemokratiskt regeringsinnehav. Nu läggs till detta en anpassning till den skolpolitik som den borgerliga drivna myten om ”flumskolan” innebär. En anpassning till högerregeringens mål att skapa lydiga, disciplinerade barn. Denna väg leder ifrån en ifrågasättande, lärande och utvecklande pedagogik.

Vi vill ha en socialdemokratisk skolpolitik som kännetecknas av rättvisa, solidaritet och jämlikhet. En skolpolitik som vågar återvända till den sammanhållna skolan för alla barn. Där skolan ses som ett gemensamt ansvar för alla medborgare. En skola där barn från olika sociala och ekonomiska miljöer möts är viktig. Det är kittet som håller ihop vårt samhälle. Till den skolan behövs engagerade föräldrar, personal, kyrkor och organisationer som tar ansvar och deltar i det gemensamma skoluppdraget.

Om vi vill ge våra barn en skola som präglas av demokrati och jämlikhet krävs aktiva socialdemokrater som bildar opinion och tar strid för den gemensamma skolan. Om inte vi socialdemokrater vågar, kan eller vill ta striden för en bra sammanhållen skola för alla barn, vem ska då göra det?

Vi föreslår partikongressen besluta:

E53:1 att ge partistyrelsen i uppdrag att fram till valet 2010 ta fram ett skolpolitiskt program som utgår från ovanstående och återinför den sammanhållna gemensamma skolan för alla barn.

Solveig Kjörnsberg och Anders Österberg

Borås arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E54

Haninge arbetarekommun

En skola som gör skillnad

Socialdemokratisk utbildningspolitik vilar på en lång och stolt tradition. Vårt parti har gått i fronten för att bygga upp ett kunskapssamhälle som i många delar är värt att berömma.

Men situationen är långt ifrån perfekt och vårt parti måste därför eftertryckligt kritisera och åtgärda skolans brister.

Var femte elev lämnar grundskolan utan fullständiga betyg. Många unga människor flyttas slentrianmässigt vidare i skolsystemet utan tillräckliga kunskaper. Förväntningar och mål för lärandet är otydliga och i vissa fall för låga. Likvärdigheten i bedömningen av kunskaperna brister. Flera skolor visar en otillräcklig kvalitet och måluppfyllelse. En allt för stor andel av eleverna upplever att de inte har tillräcklig arbetsro i skolan. Många som arbetar i skolan är tyvärr dåligt rustade för det ledarskap och de krav som ställs. Listan kan göras ännu längre. Sammantaget innebär det att svenska elever inte får den kunskap de har rätt till och når sämre resultat än de borde göra.

Socialdemokraternas fokus i utbildningspolitiken måste vara att alla barn får den kunskap de har rätt till. Vi måste ha fortsatt höga ambitioner för alla barn i skolan. Vi måste sätta större vikt vid skolornas kvalitet och undervisning än på socioekonomiska bakgrundsfaktorer eller vem som utför utbildningen. Det handlar om att tro på alla barn, oavsett föräldrarnas inkomst, utbildning eller bostadsadress.

En förnyad socialdemokratisk skolpolitik får absolut inte sänka skolans höga ambitioner på kunskapsområdet. Skolan gör skillnad och har en avgörande betydelse för om eleverna når målen eller inte. Det går inte att skylla på det omgivande samhället eller att ensidigt lägga ansvaret på den enskilda eleven. Det är skolpolitikerna och de vuxna som arbetar i skolan som bär huvudansvaret.

Mycket klokt uttalade förtroenderådet i slutet av 2007 sig om att Socialdemokraternas skolpolitik ska bygga på framgångsfaktorer som ger dokumenterade resultat. Vi behöver en skola med tydlig fokusering på skolans kunskapsuppdrag, en skola som bryter av ekonomiska mönster och sociala arv. Vår erfarenhet säger oss att vi måste satsa på att utveckla kunskapsmål, bättre följa upp elever och skapa en skola som utformar undervisningen efter behov. Ingen ska kunna ta miste på att Socialdemokraterna i första hand företräder barnens behov av kunskap.

Det finns mycket som är positivt i den svenska skolan. Men ingenting är så bra att det inte kan bli bättre. Det behövs ett ordentligt och nödvändigt nytänkande kring den socialdemokratiska skolpolitiken. Därför föreslår vi ett antal uttryckliga och långsiktiga punkter som alla handlar om att utveckla den svenska skolan.

Förslag till beslut:

- E54:1 att förskoleklass och gymnasium blir del av en sammanhållen och obligatorisk skolgång och att antalet skolformer minskas,
- E54:2 att mål- och styrdokumenterna blir färre och ges ett tydligare fokus på kunskapsmål,
- E54:3 att tidiga kontroller och uppföljning av kunskapsresultat styr undervisning och insatser,
- E54:4 att alla elever får både en rätt och en skyldighet att lämna skolan med fullständiga betyg och goda kunskaper – ingen elev får lämna grundskolan utan fullständiga betyg,
- E54:5 att utreda förutsättningarna för en skola där det inte är antalet timmar som är obligatoriskt utan kunskapsmålen,
- E54:6 att skolorna redan från första årskursen och även senare systematiskt kontrollerar elevernas kunskaper i läsning och matematik för att se vilket stöd de behöver,
- E54:7 att alla elever får rätt till mer undervisningstid genom bland annat fler eller längre skoldagar,

- E54:8 att alla elever får möjlighet till läxhjälp och annat stöd under kvällar, helger och lov – det måste vara möjligt att göra färdigt skolarbetet i skolan,
- E54:9 att alla elever garanteras grundläggande högskolekompetens efter avklarad gymnasieskola,
- E54:10 att samhällets kunskapskrav formuleras som kontrakt mellan eleven, läraren och föräldrarna för att därigenom förtydliga skolans och elevens ansvar för resultaten,
- E54:11 att alla elever får rätt till en god, tydlig och muntlig och skriftlig återkoppling om sin kunskapsutveckling,
- E54:12 att dagens detaljerade styrning kring kurser, ämnen och timmar tas bort,
- E54:13 att skolorna prioriterar helhet, meningsfullhet, koncentration och fördjupning,
- E54:14 att en samlad skoldag förstärks så att så kallade håltimmar undviks,
- E54:15 att skolan ser mer individuellt till elevernas behov och att inte alla förväntas göra samma sak vid samma tidpunkt,
- E54:16 att nya metoder och alternativa inlärningsstilar uppmuntras mycket mer än i dag,
- E54:17 att estetiska uttrycksformer tydligt lyfts fram i skolan och får interagera med teoretiska ämnen,
- E54:18 att förskolans sätt att arbeta med helhetssyn kring barnen i större utsträckning används i skolan,
- E54:19 att det genomförs en omfattande satsning på trygghet, arbetsro och studiegädje i skolan – ordningsproblem ska hanteras snabbt och handlingskraftigt,
- E54:20 att enskilda skolor får rätt att varna eller stänga av elever under kortare tid,
- E54:21 att elever som begår allvarliga brott omedelbart tillfälligt tas bort från skolan under en kortare tid medan de utreds av socialtjänsten,
- E54:22 att skolor får en skyldighet att agera och meddela föräldrarna samma dag vid skolk, mobbning och andra ordningsproblem,
- E54:23 att vuxennärvaron under rasterna kraftig ökas,
- E54:24 att varje skola måste ha en konkret handlingsplan för att skapa arbetsro som även innehåller en tydlig rättighets- och skyldighetskatalog för elever och föräldrar,
- E54:25 att skolorna åläggs att upprätthålla en levande diskussion om den egna värdegrunden i syfte att skapa goda relationer, trygghet och arbetsro,
- E54:26 att uppföljningssystem, kvalitets- och förbättringsarbete intensifieras och förenklas så att skolverksamheter och kommuner i alla led möter utmaningar och får feedback på sin verksamhet i enlighet med vad den samlade konsensusforskningen inom skolområdet menar utmärker framgångsrika skolsystem,
- E54:27 att förskolans kvalitetsutvärdering i högre utsträckning fokuseras,
- E54:28 att skolorna får mer tid för själva huvudprocessen i lärandet, mötet mellan pedagoger och elever,
- E54:29 att resurser till skolan utgår ifrån elevernas förutsättningar och behov,
- E54:30 att nya skolresurser i första hand styrs mot skolans lägre åldrar,
- E54:31 att det införs en allmän, avgiftsfri förskola på heltid för alla barn,
- E54:32 att alla skolor oavsett driftsform ska ha lika regler när det gäller rättigheter, skyldigheter, insyn och uppföljningar,

- E54:33 att skolor med religiös, etnisk och politisk inriktning inte ska få skattefinansiering eftersom de ofta leder till ytterligare segregation och sortering,
- E54:34 att kraven blir mer uttryckliga på skolorna att upprätta bra och jämförbara kvalitetsredovisningar,
- E54:35 att Skolverket i större utsträckning ska granska likvärdigheten i skolornas arbete med bedömning och betygsättning,
- E54:36 att varje skola måste ha fungerande system för systematisk utvärdering och analys av sina resultat,
- E54:37 att det blir enklare att byta ut skolledningar som inte fungerar och lättare att lägga ner skolor som har bristfällig måluppfyllelse,
- E54:38 att det införs behörighetskrav och femåriga förordnanden för rektorstjänster,
- E54:39 att en ny längre utbildning genomförs som stärker rektorernas pedagogiska roll,
- E54:40 att lämplighetstest i samband med intagning till lärarutbildningen införs,
- E54:41 att det införs fler möjligheter att sortera ut olämpliga personer från lärarutbildningen,
- E54:42 att varje lärare ska garanteras en rätt till ordentligt fortbildning motsvarande ett halvt års högskolestudier var tionde termin,
- E54:43 att kompetenta lärare erbjuds möjligheter till kontakter med universitet och forskning inom den egna skolan,
- E54:44 att det inrättas ett institut för forsknings- och utvecklingsfrågor inom skolan,
- E54:45 att utvecklingsarbetet i alla skolor ska ha vetenskaplig grund och vara forskningsanknutet,
- E54:46 att lärarnas prestationer utvärderas, främst av skolledningen men även av eleverna i syfte att stimulera utveckling av metodik och lärares ledarskap,
- E54:47 att det satsas på förebyggande arbete genom fler kuratorer och skolsköterskor,
- E54:48 att det genomförs en stor satsning på att åstadkomma kreativa, trygga, nytänkande och kvalitativa skollokaler,
- E54:49 att det satsas mer på förskolans och skolans utomhuspedagogik,
- E54:50 att undervisning i andra miljöer utanför skolan uppmuntras,
- E54:51 att det införs krav på obligatorisk fysisk aktivitet varje dag i skolan,
- E54:52 att skolmåltiderna kvalitetssäkras och att ett minimipris per portion genomförs,
- E54:53 att samtliga förskolor och skolor får ett lokalt självstyre med långtgående delegation och en skyldighet att ingå i de gemensamma uppföljnings- och utvärderingsystemen,
- E54:54 att retorik, konsten att tala, blir en naturlig del i skolans undervisning,
- E54:55 att elevernas interna organisation för inflytande, oftast klass- och elevråden, får en viktigare roll och ökad status,
- E54:56 att elever som tar ansvar för de gemensamma frågorna i skolan bör kunna få bevis på detta i sina betyg,
- E54:57 att det genomförs en ordentlig satsning på att få fram fler fritidspedagoger och förskollärare,

E54:58 att skolbarnomsorgen bör tydligare kopplas till skolans arbete så som tänkt i målbeskrivningarna för fritidshemmen för att på ett bättre sätt kunna stödja elevernas kunskapsutveckling och andra förmågor,

E54:59 att det införs två föräldradagar per år i skolan inom ramen för föräldraförsäkringen,

E54:60 att partikongressen i övrigt bekräftar principerna i förtroenderådets skolpolitiska uttalande från 2007,

E54:61 att varje elev som slutar skolan har rätt till vuxenutbildning,

E54:62 att erbjuda tvåspråkiga elever tvåspråkiga undervisningsformer,

E54:63 att bredda rekryteringsvägarna till lärarutbildningen för att främja mångfald,

E54:64 att motionen ska utgöra underlag för utarbetandet av den nya skolpolitiken.

Robert Noord Haninge, Ulla Gisslar Haninge, Thomas Johansson Södertälje,

Anna Ljungdell Nynäshamn, Martin Nilsson Tyresö, Johanna Graaf Solna,

Eva Eriksson Solna, Jens Sjöström Botkyrka

Haninge arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E55

Sollentuna arbetarekommun

Förstatligande av grund- och gymnasieskolan

I dag pratas det om att införa elitskolor i Sverige. Ett nytt betygssystem, som påminner om forna tiders system, är på väg att införas. Det kommer rapport på rapport som visar att segregationen ökar inom den svenska skolan.

De svenskar som är födda på 1940-talet eller tidigare gick som alla barn i folkskolan i sex eller sju år och därefter var det yrkeslivet som gällde för de allra flesta. Nää, inte alla! De som hade föräldrar som var socialt etablerade och/eller dessutom hade pengar fick studera vidare i realskolor och liknande, varpå följde gymnasium med studentexamen och därpå i allmänhet studier vid universitet och högskolor.

På 1960-talet genomgick den svenska skolan en stor förändring. Enhetskolan/grundskolan ersatte den gamla folkskolan. Gymnasieskolan blev en skola för både teoretiska och yrkestekniska utbildningar. Det var inte längre den sociala bakgrunden som enbart styrde vilken utbildning unga människor skulle skaffa sig. I slutet av 1960-talet etablerades så småningom den kommunala vuxenutbildningen, då människor som av olika skäl aldrig fått möjlighet att studera nu fick chansen. Alla de – inte minst kvinnor – som missat skolan tog nu revansch.

Det som sett ut som en positiv utveckling under 1970- och 1980-talen började i början av 1990-talet att vackla. Den statliga styrningen av skolan tas mer eller mindre bort. Hugs-kott från olika kommuner kommer. Man talar om 0–9-skolor, ja ibland t o m 0–16-skolor. Lärarutbildningen förfuskas! Det som förr kallades lägstadielärare hade plötsligt ingen självklar kompetens att lära barn att läsa, skriva och räkna. Rektorer och skolledare som väl visste vad olika ämnen och stadier krävde för olika kompetenser kunde ersättas av personer som inte hade dessa kunskaper. I stället talades om ”en helhetssyn” på barnen.

När utvecklingen så gick vidare in i 2000-talet kom nästa dråpslag: Kommunerna släpper det direkta ansvaret och privatiseringarna börjar. Allt ifrån seriösa anordnare till företag som nu såg en chans att tjäna pengar, och på senare år märkliga ideella, politiska eller religiösa sammanslutningar som vill etablera skolor. Och alla vill naturligtvis komma åt ”skolpenningen”. Allt detta för med sig – framför allt i storstadskommuner – att en

ny segregering startar. Det visar sig att vissa privata och kommunala skolor fungerar bra varför naturligtvis föräldrar vill att deras barn ska gå där. Andra tappar elever. En oro sprider sig. Tryggheten och stabiliteten i kompetens bland personal ruckas på. Lärarkyrket tappar i popularitet.

Vilka är det då som är skyldiga till de senaste decenniernas utveckling? Ja, dessvärre ligger en del av skulden för detta på vårt eget parti. Socialdemokraterna tog inte skolfrågor på allvar under 1990-talet och hejdade inte den negativa utvecklingen i början av 2000-talet. Därför kan idag – med viss rätt – olika borgerliga opportunister komma med det ena ogenomtänkta förslaget efter det andra.

Staten måste återta styrningen och ansvaret för grund- och gymnasieskolan och därmed ålägga kommunerna tydligare och striktare regler. Kompetensen hos skolans personal – inte bara hos lärare och skolledare, utan även hos skolsköterskor, skolläkare, kuratorer samt studie- och yrkesvägledare – måste uppvärderas och tydliggöras.

Med bakgrund i ovanstående föreslår jag partikongressen besluta:

E55:1 att staten återtar styrning och ansvar för grund- och gymnasieskolan från kommunerna.

Thorwald Nybom Sollentuna

Sollentuna arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E56

Västerås arbetarekommun – enskild

Framtidens skolas organisation

En nationell likvärdig skola kräver tydliga resultatmål och nationell uppföljning. För att fortsätta att hänga med i den globala konkurrensen krävs krafttag och omorganisering.

Huvudmannen ska själv avgöra hur utförandet av utbildningarna ska ske, det vill säga vilka utbildningar som ska drivas i offentlig regi och vilka som med fördel kan drivas av andra entreprenörer. Huvudmannen blir då ansvarig för kvaliteten även hos de alternativa utförarna.

Kommunen ska vara huvudman för förskola och grundskola med målsättning att alla barn får en god grundutbildning utifrån den nationella läroplanen. Kvalitet, resurser och uppföljning ska tydligt redovisas. Förskolan ska ha tonvikt på pedagogisk verksamhet och vara kostnadsfri. Grundskolan och dess huvudman ska ansvara för att alla elever uppnår de nationella målen.

En ny nationell skolstyrelse inrättas med ansvar för kvalitetsuppföljning och som tilldelas resurser för särskilda stödinsatser mot kommuner med svaga elevresultat.

Utvecklingsresurserna förs över till lärarutbildning, forskning och vidareutbildning inom högskolans regi. Alla lärare ska garanteras en betald fortbildningstermin vart tionde arbetsår.

Gymnasieskolan ska som i dag ha en mer studieförberedande och yrkesinriktad inriktning med krav på kärnämneskunskaper. Teoretiska utbildningar ska ha en tydligare koppling till och samverkan med högskolor. Praktiska utbildningar kopplas närmare företag med branschriktning och i samverkan med statliga KY-utbildningar.

En ny handledarutbildning med yrkeslärarstatus inrättas med koppling till företag. Handledaren blir betygsättande för de uppgifter som gäller företagsförlagda utbildningsmoment. Handledaren är kopplad till skolan och ersätts ekonomiskt därifrån beroende på antal elever och timplanens omfattning.

Förkunskaper till respektive utbildningsinriktning klarläggs och de elever från grund-

skolan som uppnått fastställda förkunskaper garanteras en plats i gymnasieskolan utifrån de inriktningsval som eleven eftersträvar. Samma resonemang gäller för eftergymnasial utbildning det vill säga att förkunskaperna klarläggs och att eleven ges en utbildningsgaranti med tydlig inriktning mot jobb eller forskning.

Vi föreslår:

- E56:1 att förskolan och grundskolan ska ha kommunen som huvudman,
- E56:2 att gymnasieskolan ska ha sin utgångspunkt från region via regionförbund eller kommunförbund,
- E56:3 att eftergymnasial utbildning ska ha en nationell och internationell prägel,
- E56:4 att resurser för skolutveckling förs över till högskolor och universitet och alla lärare garanteras en betald fortbildningstermin vart tionde arbetsår.

Staffan Jansson

Västerås arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen

Motion E57

Malmö arbetarekommun – enskild

Jämställ friskolor och kommunala skolor

Skolan är en del av det samhället har valt att ha och finansiera gemensamt för att ge alla våra unga likvärdig chans till utveckling. Att öppna en friskola har varit ett sätt för lärare och rektorer att utveckla sina idéer och förnya pedagogiska metoder. Men nu har en del av friskolorna blivit en marknad för friskoleägares ekonomiska eller fundamentalistiska intresse. Friskolornas vinstintresse ska inte vara skolornas drivkraft.

Kongressen föreslås besluta:

- E57:1 att regler skapas för att kompetenta lärare får möjligheter att utveckla sina idéer och förnya pedagogiska metoder i de kommunala skolorna,
- E57:2 att friskolors eventuella vinster ska återbetalas till verksamheten igen,
- E57:3 att alla skolor ska ha samma värdegrund.

Malmö arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Motion E58

Osby arbetarekommun

Skola

Vi har i vårt parti en fin tradition av folkbildning. Kunskap var vår väg till makten i Sverige, inte fina nätverk eller ärvda slantar.

Den svenska skolan är en skola att vara stolt över! Vi socialdemokrater utgår i vår skolpolitik inte från att det finns ett motsatsförhållande mellan lärare och elever. Vi utgår inte från att elever inte vill lära sig saker av egen fri vilja eller att kunskap endast kan mätas med betyg och skriftliga omdömen.

Vi måste fråga oss hur vi bäst använder resurserna i hela utbildningsväsendet från förskola till vuxenutbildning. Är det effektivt att, som vi gör i dag, förvänta oss av alla att skaffa sig en allmän behörighet i ung ålder? Kan det inte vara mer kostnadseffektivt att lägga en del av de pengar som i dag går åt i det individuella programmet på vuxenutbildning senare i livet? Vi anser att allmän behörighet är en rättighet som ska kvarstå längre upp i vuxen ålder än 21 år, för dem som vill ta en paus i studierna.

Vi socialdemokrater har sagt att vi ska ha en skola för alla. De barn som i dag finns i vårt utbildningssystem är olika och behöver utvecklas som individer, vilket läroplanen stödjer fullt ut. Vi måste våga ställa oss frågan varför så många föräldrar i dag ändå väljer en friskola framför offentliga alternativ. En av anledningarna kan vara att det i dag finns en mängd olika pedagogiska alternativ att välja mellan bland privata förskolor, grundskolor och gymnasieutbildningar. En annan anledning kan vara att en mängd oseriösa aktörer i dag genom aggressiv marknadsföring och erbjudanden som till exempel egen dator lockar elever till sig med det enda syftet att utbildningsföretaget ska gå med vinst. En vinst som försvinner ut ur företaget till aktieägarna.

Vi tror det är viktigt att den kommunala skolan kan erbjuda olika pedagogiska alternativ och vi ställer oss därför mycket positiva till tanken att uppmuntra intraprenader eller andra mer självstyrande kommunala alternativ. Däremot vill vi förhindra att pengar försvinner från verksamheten i form av bonussystem och liknande. Det finns ingen anledning att göra om samma misstag som tyvärr blev fallet då vi införde skolpeng i Sverige. Genererad vinst ska alltid tillfalla eleverna genom återinvestering i verksamheten. Skolsystemet i sin nuvarande form läcker miljontals skatte kronor rakt ner i aktieägarnas fickor, pengar som rimligen tillhör barnen! Detta skulle sannolikt göra att de avarter vi i dag ser på marknaden försvinner för att lämna plats åt andra mer seriösa, idéburna alternativ som drivs av ett engagemang.

Vi ser det som högst rimligt och nödvändigt att ändra lagstiftningen så att ingen grundskola eller gymnasieskola kan drivas i vinstsyfte. Detta gäller naturligtvis såväl privata alternativ som intraprenader och andra mer självstyrande alternativ inom den kommunala skolan och förskolan.

Vi föreslår därför partikongressen besluta:

- E58:1 att Socialdemokraterna ställer sig positivt till intraprenader och andra mer självstyrande alternativ inom den kommunala skolan och förskolan,
- E58:2 att Socialdemokraterna vid ett maktövertagande snarast ändrar lagstiftningen för att förhindra att grundskolor och gymnasieskolor drivs i vinstsyfte. Genererad vinst ska alltid tillfalla eleverna genom återinvestering i verksamheten,
- E58:3 att allmän behörighet är en rättighet som ska kvarstå längre upp i vuxen ålder än till 21 år för dem som vill ta en paus i studierna, för detta måste ekonomiska möjligheter skapas.

Kerstin Nordström, Marika Bjerstedt Hansen

Osby arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E59

Söderhamns arbetarekommun

Skolor på entreprenad

Finns alternativ till fristående skolor? Jag vill mena att det skulle kunna göras med ett annat regelverk. Om det skulle ges möjlighet till att driva grundskolor och gymnasier helt eller till vissa delar på entreprenad så skulle den kommunala planeringen underlättas och fler utbildningsanordnare skulle kunna berika varandra utan att den kommunala egenregin och ekonomin skulle dräneras. Det skulle till exempel kunna innebära att enstaka gymnasieprogram eller delar av program skulle kunna bedrivas av andra än kommunen.

Detta skulle både berika grundskolans verksamhet och gymnasieskolans. Det skulle också underlätta oerhört mycket för kommunerna om vi tillsammans med entreprenörer

skulle få dela planeringen. Samtidigt skulle det också kunna innebära att människor som bär på en idé som de vill pröva skulle kunna få göra det i samverkan i stället för konkurrens med kommunen. Jag anser vidare att det är kommunerna som ska vara tillståndsgivande myndighet för dessa entreprenader.

I vårt land har vi nu under ganska lång tid låtit diskussionens vågor gå höga när vi pratat för och emot fristående skolor. På Socialdemokraternas kongress i Västerås 2001 slogs fast att alla skolor ska vara goda skolor, oavsett vem som är deras huvudman. I partiet och bland socialdemokratiska skolpolitiker är det sällan synpunkter finns mot att fristående skolor existerar. Det är många som precis som jag tycker att det finns ett starkt berättigande för fristående skolor, att de kan berika de kommunala skolorna och även i annan betydelse vara värdefulla. Till exempel så har det visat sig vid många tillfällen att processen för att starta en fristående skola varit mycket positiv för att skapa en vikänsla mellan föräldrar, personal och elever.

Dock är allt inte problemfritt när det gäller tillståndsgivningen för att få starta fristående skolor. Sverige har i dag världens liberalaste lagstiftning och inställning när det gäller etablering och drift, och kommunernas åsikter hörs inte i tillräcklig omfattning. Det är oftast där tveksamheten finns mot andra huvudmän – inte att de finns utan för att skattebetalarnas pengar ska räcka till fler lokaler och fler anställda. Vissa hävdar att konkurrens är nyttig och att det faktiskt blir billigare i längden, men jag menar att det är de kommunala skolorna som drabbas ekonomiskt. Det är därför som många s-märkta skolpolitiker och kommunalråd oftast oförtjänt utmålats som motståndare till friskolor.

I förskolan och inom den kommunala gymnasiala vuxenutbildningen så finns lång erfarenhet av att bedriva utbildning på entreprenad. Mina egna erfarenheter av den utbildningspluralism som kom med kunskapslyftet och av att låta folkhögskolor och utbildningsföretag bedriva utbildning vid sidan av den kommunala egenregin är goda. Där gavs vi i kommunerna möjlighet att få prova olika utbildningsanordnare med olika pedagogiska idéer. Vi hade naturligtvis kvar vår egen högkvalitativa verksamhet men vi mötte och samverkade också med andra utbildningsanordnare, men hela tiden var det kommunen som var utbildningsmyndighet. Det var kommunerna som utfärdade betyg och gjorde kvalitetsbedömningar.

Så låt fler alternativ få komma till stånd och öppna upp för utbildning på entreprenad. Detta tjänar såväl kommunerna som utbildningsanordnarna på, fast allra mest naturligtvis eleverna och det är för dem skolan finns till.

Med anledning av ovanstående föreslås kongressen besluta:

E59:1 att partiet ska arbeta för att ge möjlighet för kommunerna att låta grundskolor och gymnasier drivas på entreprenad med kommunerna som tillståndsgivare.

Sven-Erik Lindestam

Söderhamns arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E60

Östersunds arbetarekommun

Skolverksamhet på entreprenad genom ett teckna kontrakt med kooperativ eller nonprofittaktiebolag

Bakgrund

Nuvarande system med två lagstiftningar som styr huvudmannaskapsfrågan för skolverksamhet skapar stora problem för kommunerna. Kommunerna är enligt skollagen ansvarig

för alla barns skolgång. Samtidigt är det fritt för privata företag att bilda fristående skola efter godkännande av Skolverket. Möjligheten för kommunerna att planera för alla barns skolgång försvåras, genom att det bildas nya fristående skolor. Dels blir det ett stort osäkerhetsmoment när det gäller antalet elever i den kommunala skolan, dels är osäkerheten stor över de ekonomiska förutsättningar som gäller. Till detta ska läggas att en fristående skola kan bygga en ny skola och – oavsett vad den kostar – skicka räkningen till kommunerna. Detta försöker nu staten göra något åt genom ny lagstiftning där genomsnittshyran för den egna kommunen ska utgöra storleken på det bidrag som kommunen ska skicka till den enskilda skolan. Det finns dessutom en tydlig tendens att stora skolkoncerner driver allt större del av de fristående skolorna och använder överskottet till aktieutdelning i stället för att återinvestera i skolverksamheten. Detta är i längden ohållbart.

Förslag

Vi socialdemokrater har nu en uppenbar chans att försöka få en positiv ändring till stånd. Så länge det lagstadgade ansvaret ligger på kommunerna, måste de ges förutsättningar att involvera de skolor som drivs av andra utförare i den samlade skolplaneringen. På det sättet kan kommunerna ta ansvaret för planeringen av alla barns skolgång samtidigt som det engagemang och entreprenörskap som finns bland medborgarna kan tas tillvara i socialdemokratisk anda.

Detta kan enklast ske genom att det upprättas ett kontrakt mellan kommunerna och de kooperativ eller nonprofit-företag som driver skolan. Då uppstår ett regelrätt entreprenadförhållande. Då kan den skola som drivs av detta enskilda företag ingå i kommunens planering på samma villkor som alla andra kommunala skolor. Det blir en del av den kommunala skolverksamheten men bedrivs självständigt av annan utförare enligt ett upprättat kontrakt. I avtalet kan parterna komma överens om antalet barn, lärartäthet, lokalkostnader, skolskjutsar med mera. Likvärdiga villkor kan då gälla för alla barn i kommunen, men hur skolan drivs kan variera med olika former av pedagogik, föräldramedverkan med mera.

På det viset kan vi ta tillvara det lokala engagemanget och den entreprenörsanda som finns bland medborgarna. Vi vill också förhindra att aktiebolag delar ut vinster till aktieägarna – pengar som tas från skolans verksamhet och som direkt riskerar att skapa ojämlika förutsättningar för olika barn.

Vi föreslår kongressen besluta:

E60:1 att den socialdemokratiska kongressen ställer sig bakom rätten att bedriva skolverksamhet på entreprenad i enlighet med motionens intentioner,

E60:2 att socialdemokratiska partiet arbetar aktivt på alla plan för att få i stånd en lagändring omgående.

Robert Uitto, Jens Nilsson, Björn Sandal, Mona Modin

Östersunds arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E61 Munkedals arbetarekommun

Slopa frisöket

Vi vill att Socialdemokraternas partikongress 2009 fattar beslut om att avskaffa det så kallade frisöket i den svenska grundskolan, då det aktivt bidrar till ökad segregation i etniskt, religiöst och socialt avseende, vilket leder till att våra barn riskerar att växa upp i parallella verkligheter.

Det är inte så vi socialdemokrater vill att samhället ska utvecklas. Vi tror på solidaritet och gemenskap, på alla människors lika värde och på den svenska enhetsskolans styrka och möjligheter.

Sedan frisöket infördes ser vi att naturliga upptagningsområden utarmas, barn som bor i miljonprogrammets hyresrätter går inte längre i samma skola som villabarnen som bor ett stenkast därifrån.

Många föräldrar till barn från etniskt svenska familjer i socialt tyngda bostadsområden eller stadsdelar väljer allt oftare att skicka sina barn till skolor i andra delar av kommunen, där de kommer till skolor med en överväldigande majoritet av ”svensk” etnicitet.

Detta görs av flera skäl anser vi:

- För att föräldrar är rädda för att mångfalden av etniska, religiösa och sociala grupper ska leda till brister i undervisningen för det egna barnet.
- För att föräldrar anser att barn med annan religion än den egna har en negativ inverkan på barnens skolmiljö.
- För att föräldrar bär på fördomar, rädslor eller förutfattade meningar om andra etniska grupper och därför vill ha sina barn i en skola någon annanstans bland ”sina egna”.

I många av landets kommuner har vi i dag näst intill eniskt segregerade skolor, antingen med traditionellt svensk majoritet eller med en majoritet av utomnordiska barn. Det beror bland annat beror på det fria skolvalet och det vill vi ändra på!

I en allt mer globaliserad och föränderlig värld vill vi värna solidaritet och gemenskap, mångfald och alla människors lika värde. Vi tror på en svensk enhetsskola där fokus ligger på att lära barnen att läsa, skriva och räkna samt på prioriterad undervisning kring grundläggande demokratiska värden. Vi anser att segregationen av våra barn måste upphöra och att vi aktivt vidtar åtgärder samt samhällsförändringar, för att aktivt bidra till en bättre integration för allas våra barn.

Vi vill därför att partikongressen 2009 fattar beslut om:

E61:1 att införa nationella riktlinjer som grundar sig på närhetsprincipen och stimulerar integrations- och mångfaldsinitiativ.

Åsa Karlsson

Munkedals arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E62 Uddevalla arbetarekommun – enskild

Slopa frisöket

Vi vill att Socialdemokraternas partikongress 2009 fattar beslut om att avskaffa det så kallade frisöket i den svenska grundskolan, då det aktivt bidrar till ökad segregation i etniskt, religiöst och socialt avseende, vilket leder till att våra barn riskerar att växa upp i parallella verkligheter.

Det är inte så vi socialdemokrater vill att samhället ska utvecklas. Vi tror på solidaritet och gemenskap, på alla människors lika värde och på den svenska enhetsskolans styrka och möjligheter.

Sedan frisöket infördes ser vi att naturliga upptagningsområden utarmas, barn som bor i miljonprogrammets hyresrätter går inte längre i samma skola som villabarnen som bor ett stenkast därifrån.

Många föräldrar till barn från etniskt svenska familjer i socialt tyngda bostadsområden

eller stadsdelar, väljer allt oftare att skicka sina barn till skolor i andra delar av kommunen, där de kommer till skolor med en överväldigande majoritet av ”svensk” etnicitet.

Detta görs av flera skäl anser vi:

- För att föräldrar är rädda för att mångfalden av etniska, religiösa och sociala grupper ska leda till brister i undervisningen för det egna barnet.
- För att föräldrar anser att barn med annan religion än den egna har en negativ inverkan på barnens skolmiljö.
- För att föräldrar bär på fördomar, rädslor eller förutfattade meningar om andra etniska grupper och därför vill ha sina barn i en skola någon annanstans bland ”sina egna”.

I många av landets kommuner har vi i dag näst intill eniskt segregerade skolor, antingen med traditionellt svensk majoritet eller med en majoritet av utomnordiska barn. Det beror bland annat beror på det fria skolvalet och det vill vi ändra på!

I en allt mer globaliserad och föränderlig värld vill vi värna solidaritet och gemenskap, mångfald och alla människors lika värde. Vi tror på en svensk enhetsskola där fokus ligger på att lära barnen att läsa, skriva och räkna, samt på prioriterad undervisning kring grundläggande demokratiska värden. Vi anser att segregationen av våra barn måste upphöra och att vi aktivt vidtar åtgärder samt samhällsförändringar, för att aktivt bidra till en bättre integration för allas våra barn.

Vi vill därför att partikongressen 2009 fattar beslut om:

E62:1 att slopa det så kallade frisöket i nuvarande form,

E62:2 att införa nationella riktlinjer som grundar sig på närhetsprincipen och stimulerar integrations- och mångfaldsinitiativ.

Krister Kronlid, Cecilia Sandberg Uddevalla arbetarekommun

Uddevalla arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Motion E63

Linköpings arbetarekommun

Socialdemokratisk utbildningspolitik

Vår skolpolitik måste utgå från det samhälle vi lever i och tror oss leva i de kommande årtiondena. Socialdemokraterna har länge drivit linjen att Sverige ska konkurrera med kompetens – inte låga löner. Vi opponerar mot dem – inom och utom vårt parti – som ropar på sänkta kunskapskrav som ett sätt att lösa problem. Detta är en återvändsgränd som kommer att öka klyftorna mellan människor och försämra Sveriges konkurrenskraft och möjlighet till en god välfärd. Det borde i stället handla om hur vi gör kunskapen tillgänglig för alla.

Men, skolan ska inte enbart förbereda för ett samhällsliv och arbetsliv – vi måste samtidigt slå fast att skolan också är en viktig del av livet självt. De allra flesta tillbringar en stor del av de första 20–25 åren i förskolan, grundskolan, gymnasieskolan och någon eftergymnasial utbildning. Skolan måste vara meningsfull här och nu. Fokus borde vara inställt på en lust att lära hela livet.

Barn och ungdomar går i skolan för att lära sig nya saker. En ung människa som inte blir godkänd ska få rätt insatser. Här måste vi se till specialpedagogiska kompetenser, men också sociala insatser. Varje barn måste ges de bästa förutsättningarna att utvecklas maximalt utifrån sina förutsättningar oavsett föräldrarnas utbildningsnivå, modersmål, inkomster, kön, etnicitet, funktionshinder. Detta låter sig bäst göras i en sammanhållen skola där barn och ungdomar får möjlighet att möta jämnåriga med annan bakgrund,

kulturellt och socialt. Det är viktigt för att motverka segregering och det lägger grunden för ett jämlikt samhälle.

Mot bakgrund av ovanstående anser vi att den socialdemokratiska utbildningspolitiken borde slå fast följande på vägen mot en skola för alla.

Sätt kunskap och lärande i centrum

Varje barns kunskapsutveckling är skolans huvuduppgift. Vi ska inte stämpla eller sortera bort barn i unga år. Vi behövs alla i det kunskapsamhälle vi har och vill skapa. Skolans uppgift är i stället att se till att även den elev som har svårt får känna tillfredsställelse i att ha klarat av det svåra.

Samtidigt behöver våra barn inte bara lära sig fakta om världen och hur den ser ut. Det är också viktigt att få utveckla sin empatiska och analytiska förmåga i skolan. Och viktigast av allt – en lust och glädje för lärandet och en tro på sig själv och sin förmåga. Svenska skola har de tryggaste barnen – det ska vi fortsatt värna om. Det är genom en politik som gör att alla kan utvecklas maximalt som vi så småningom kan få de världsledande spetsforskarna.

Skolan är en av landets största och viktigaste arbetsplatser. Självklart ska det vara lugn och ro i klassrummen. Det är en grundförutsättning för att skapa en bra läromiljö. För detta krävs tydliga regler som måste vara kända och accepterade av alla som är i skolan. Det är också en självklarhet att elever ska ha reellt inflytande över förutsättningar på sin arbetsmiljö. Det är i själva verket en av förutsättningarna för lärande men också en demokratisk rättighet.

De individuella utvecklingsplanerna är ett hiskeligt bra verktyg för kunskapsutveckling. Genom dessa planer fokuserar man på förbättringsområden och vilka insatser som behövs för att nå målen. Betyg är aldrig framåtblickande utan ger enbart en nulägesbedömning. Vi vill ju att alla ska få chansen att utvecklas och få stöd att nå sina drömmars framtid.

Nationell likvärdighet och decentralisering

Skolutveckling sker i skolan i mötet mellan barn, personal, lärarutbildningar, föräldrar och det omkringliggande samhället i övrigt. Samtidigt finns allvarliga signaler om att likvärdigheten i skolan minskat de senaste åren. Därför måste den kommunala och nationella styrningen av skolan ses över. Det är viktigt att upprätthålla balansen mellan det goda i decentraliseringen och det nödvändiga i att forma en likvärdighet med hög kvalitet.

Förstärkt skola i socialt utsatta miljöer – satsa på språket

Svensk utbildningspolitik måste satsa på att förstärka språkutvecklingen för barn och ungdomar med annan språkbakgrund. Det borde vara en rättighet att få tillgång till språkverkstäder, vi måste knyta modersmålsundervisningen ännu närmare skolan och fördela utbildningspengen efter behov. Sverige är på många sätt ett segregerat samhälle och allt för ofta har vi lämnat barn med invandrarbakgrund i sticket. Det måste vi ändra på.

Förbättra barn och ungdomars hälsa

Elever med svårigheter i skolan är ofta barn och ungdomar med problem som inte alltid har direkt samband med skolarbetet, som inte kan lösas med mer betyg eller mer undervisning. Många barn och ungdomar behöver någon vuxen att tala med, någon att söka hjälp och vård hos. Andelen barn och ungdomar som uppger sig ha psykiska och psykosomatiska symtom har ökat. Mot denna bakgrund behövs en satsning på elevhälsan. Vi vill lagstifta om fria skolmåltider både i grund- och gymnasieskolan, om elevhälsa med flera professioner på varje skola samt ge elever ökade rättigheter till reellt inflytande över sin arbetsmiljö.

Föräldrar som stöd i barns lärande

Flera kommuner har de senaste åren bedrivit ett framgångsrikt arbete med familjestöd. Vi vill att kommunerna utvecklar sitt arbete kring barn, unga och deras föräldrar. Familjestöd är en viktig del av generella välfärdsprojekt – inte ett projekt för riskfamiljer. Föräldrars medverkan i skolan behöver också stärkas. Vi anser att skolorna ska vara mer än enbart utbildningslokal – här ska finnas plats för mer, till exempel kultur- och fritidsaktiviteter. Detta gör att skolan blir mer lättillgänglig och öppen för alla både dag- och kvällstid. En skola mitt i byn.

Satsa på skolans pedagoger – utveckla pedagogiska metoder

En satsning på skolans professionella pedagoger är den enskilt viktigaste faktorn för att höja kvaliteten och ge alla elever goda kunskaper.

Förskolan lägger grunden för det livslånga lärandet

Förskolan är det första steget i ett livslångt lärande. Den pedagogik kring leken som utvecklas i förskolan betyder mycket för lärandet. De som får tillgång till en bra verksamhet lyckas också bättre under den fortsatta skolgången. För att förskolan ska kunna stimulera barns lärande och utveckling krävs en hög personaltäthet, välutbildad personal och tillgång till små barngrupper. Samtidigt som vårt parti har anledning att vara stolt över förskolan, behöver också verksamheten utvärderas på ett bättre sätt och kvalitetsjämförelser utvecklas.

En gymnasieskola för arbetsliv, medborgarskap och vidare studier

Gymnasieskolan har tre viktiga funktioner – förbereda för ett utvecklat arbetsliv, ett aktivt medborgarskap och för vidare studier. Vår politik måste utgå från hur samhället ser ut i dag. I dag kräver arbetslivet mer kunskaper i till exempel svenska, engelska och matematik. Därför är en treårig gymnasieutbildning nödvändig. Gymnasieskolan behöver knytas närmare arbetslivet och den bransch som programmet utbildar för. Samtidigt behöver vi en fortsatt integrering mellan kärn- och karaktärsämnen.

Vuxenlärande för tillväxt och fördelningspolitik

Samhälle och arbetsliv förändras ständigt. Kunskapskraven ökar och förändras och detta motiverar en vuxenutbildning. Alla medborgare kan någon eller några gånger under sitt liv behöva lära om och lära nytt. Möjligheten till yrkesutbildning behöver stärkas. Vi vill se en flexibel vuxenutbildning som finns där människorna finns. Det betyder att vuxenutbildningen i högre grad måste bort från skolhusen och bedrivas på arbetsplatser, i föreningslokaler, på bibliotek och varhelst människor befinner sig. Vuxenutbildning är både fördelningspolitik och tillväxtpolitik. Men den bör också vara en viktig del av den personalpolitik som offentliga och privata arbetsgivare (borde) ägna sig åt. Vuxenutbildning kan aldrig reduceras till en insats i lågkonjunktur – det finns alltid behov av en väl utbyggd vuxenutbildning med bra studiefinansieringsmöjligheter.

Inkludering – inte exkludering

Särskolan har de senaste åren präglats av inkluderingstanken – alla barn ska så långt det bara är möjligt få utrymme i den vanliga skolan. Verksamheten måste kunna anpassas efter vilka barn som finns där. En skola för alla. Barn ska inkluderas – inte exkluderas. Vi måste fortsätta bygga vår politik på att inkludera alla barn i skolan och se till att resurser och kompetens räcker till för att göra detta möjligt.

Gör upp med de fristående skolorna – frigör mer i det kommunala

Det är dags att forma en långsiktig politik för fristående skolor och försöka nå breda politiska uppgörelser. Kommunens ställning måste stärkas vid etablering samtidigt som friskolor är ett viktigt komplement. Vi måste slå fast ett förbud mot att religiösa samfund får bedriva fristående skolor, vi måste också kraftigt begränsa möjligheten att ta ut vinst. Självklart ska skolans lagar och regler även gälla de fristående skolorna. Samtidigt måste de kommunala skolorna ges möjligheter att arbeta flexibelt, ha egna verksamhetsstyrelser och att kunna använda sina ekonomiska resurser friare över tid.

Avslutningsvis vill vi föra fram det viktiga i att vi tar fram en socialdemokratisk utbildningspolitik som grundar sig på socialdemokratiska värderingar. Det är så vi ska bygga framtidens skola. Vi får inte luras att tro på den borgerliga majoritetens lösningar. Det finns svagheter med vår förda skolpolitik, men lösningen är inte att acceptera en utsorteringskola.

Mot bakgrund av ovanstående yrkar vi:

E63:1 att ovanstående arbetas in i den skolpolitik som läggs fast på partikongressen.

Kent Waltersson, Eva Lindh, Jakob Björneke

Linköpings arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

A60:8, A60:9, E4:32, E4:33, E5:32, E5:33, E8:6, E8:7, E27:2, E27:3, E27:4, E50:2, E54:32, E54:33, E57:2, E58:2, E64:1, E65:1, E65:2, E66:1, E66:2, E66:3, E67:1, E67:2, E67:3, E67:4, E67:5, E68:1, E68:2, E68:3, E68:4, E68:5, E69:1, E69:2, E69:3, E70:1, E70:2, E70:3, E70:4, E71:1, E72:1, E72:2, E72:3, E72:4, E73:1, E74:1, E75:1, E75:2, E75:3, E76:1, E77:1, E77:2, E78:1, E78:2, E78:3, E79:1, E79:2, E79:3, E79:4, E79:5, E80:1, E80:2, E80:3, E80:4, E80:5, E80:6, E80:7, E80:8, E80:9, E80:10, E80:11, E80:12, E80:13, E81:1, E82:1, E82:2, E82:3, E83:1, E83:2, E84:1, E84:2, E85:1, E85:2, E85:3, E85:4, E85:5, E86:1, E87:1, E88:1, E88:4, E89:1, E89:4, E90:1, E90:4, E91:1, E92:1, E92:2, E92:3, E93:1, E93:2, E93:3, E93:4, E93:6, E94:1, E95:1, E96:1, E96:4, E97:1, E97:4, E98:1, E99:1, E100:1, E100:2, E101:1, E102:1, E103:1, E104:1, E104:2, E104:3, E105:1, E105:2, E105:3, E105:4, E106:1, E106:2, E106:3, E107:1, G17:3, H5:9, I60:5 (fristående skolor)

Motion E72:3 (Sollentuna arbetarekommun) yrkar att friskolorna blir skyldiga att arkivera betyg och annan dokumentation kring elever hos den kommun som skolan är verksam i. Motion E98:1 (Ängelholms arbetarekommun) yrkar att samma krav vad gäller tillgänglighet och stöd till elever med särskilda behov ska ställas på friskolorna som på de kommunala skolorna. Motion E68:3 (Luleå arbetarekommun) yrkar att friskolorna på något sätt integreras i det regelverk som gäller för kommunala skolor och gymnasier, med krav på tillgång till bibliotek, gymnastiksal, anpassning för funktionshindrade och så vidare. Motion E107:1 (Ängelholms arbetarekommun) yrkar att partikongressen beslutar att det behövs initiativ till en översyn av regelverket för friskolorna. Motionerna E54:32 (Haninge arbetarekommun), E5:32 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:32 (Solna arbetarekommun) yrkar att alla skolor oavsett driftsform ska ha lika regler när det gäller rättigheter, skyldigheter, insyn och uppföljningar. Motion E93:3 (Umeå arbetarekommun) yrkar att friskolor ska omfattas av samma regler som den kommunala skolan. Motion E105:1, 4 (Uppsala arbetarekommun) yrkar att ett nytt nationellt regelverk

som omfattar både fristående och kommunala skolor ska utformas samt att tydliga regler införs för skolors marknadsföring. Motion E67:3 (Uppsala arbetarekommun) yrkar att friskolorna på något sätt integreras i det regelverk som gäller för kommunala skolor och gymnasier, med krav på tillgång till bibliotek, gymnastiksal, anpassning för funktionsnedsatta och så vidare. Motion E27:2 (Västerbottens partidistrikt) yrkar att friskolor ska omfattas av samma regler och tillsyn som den kommunala skolan. Motion E72:2 (Sollentuna arbetarekommun) yrkar att verka för att kommunerna ges tillsynsrätt för fristående skolor som verkar inom kommunens gränser. Motion E68:4 (Luleå arbetarekommun) yrkar att friskolor förhindras neka särskilda elever tillträde. Motion E64:1 (enskild, Växjö arbetarekommun) yrkar att friskolor som inte ansluter sig till offentlighetsprincipen får till exempel 85 procent av kommunens skolpeng (det vill säga en reduktion med 15 procent). Motion E82:3 (Lekebergs arbetarekommun) yrkar att offentlighetsprincipen även ska gälla fristående skolor. Motion E104:3 (Sörmlands partidistrikt) yrkar att vi måste verka för att Skolverket ska granska friskolorna på samma sätt som de kommunala skolorna. Motion E78:3 (enskild, Örebro arbetarekommun) yrkar att offentlighetsprincipen ska gälla även fristående skolor. Motion E80:3 (Stockholms arbetarekommun) yrkar att samma regler ska gälla för fristående och för kommunala skolor när det gäller till exempel tillgänglighet för funktionshindrade, skyldighet att använda utbildade och behöriga lärare, skyldighet att samverka med till exempel socialtjänst och sjukvård. Motion E80:5-9 (Stockholms arbetarekommun) yrkar att fristående skolor ska ha samma skyldigheter som offentliga utförare att lämna statistikuppgifter, redovisa resultat, delta i jämförelser, uppföljningar med mera, att fristående skolor ska ha skyldighet att ta emot alla elever – även dem med större behov, att fristående skolor ska ha skyldighet att ha en öppen ekonomisk redovisning så att både kommunen som ansvarar för finansieringen och medborgarna som har rätt att veta hur skattemedlen används ska få insyn i skolans ekonomi, att anställda i fristående skolor ska ha samma meddelarskydd som i den kommunala skolan och att kollektivavtal ska vara en självklarhet, att fristående skolor på samma sätt som kommunala skolor ska anställa behöriga lärare. Motion E71:1 (Stockholms arbetarekommun) yrkar att förskolans läroplan blir obligatorisk för alla förskolor oavsett driftsform. Motion E93:4 (Umeå arbetarekommun) yrkar att friskolor inte har rätt att säga nej till elever med funktionshinder. Motion E67:4 (Uppsala arbetarekommun) yrkar att friskolor förhindras neka särskilda elever tillträde. Motion I60:5 (enskild, Upplands Bro arbetarekommun) att friskolors budskap och pedagogik ska vara transparenta och ta ansvar för harmonisk integration och samhällsutveckling. Motion E85:2 (Sundsvalls arbetarekommun) yrkar att Socialdemokraterna ska verka för att kommunerna inte ska behöva betala för lokaler med mer än de genomsnittliga lokalkostnaderna för kommunala skolor. Motion E79:4-5 (Jönköpings arbetarekommun) yrkar att det införs tydligare regler som tvingar friskolorna att erbjuda plats även för de elever som kräver omfattande resurser samt att friskolorna aktivt arbetar med ett mångfaldsarbete för att motverka social och etnisk snedrekrytering till den egna skolan. E94:1 (Täby arbetarekommun) yrkar att regelverket för fristående skolor ses över både vad gäller insyn, driftsformer och garanterade möjligheter för alla elever att fritt välja skola. Motion E106:1-3 (Karlskrona arbetarekommun) yrkar att Sverige upprättar ny bolagsform avsedd för friskolor, att den nya bolagsformen inte ger möjlighet till avkastning till aktieägare utan all avkastning eller överskott i bolaget ska återinvesteras i skolan och eleverna samt att alla som önskar driva en

friskola måste starta ett bolag enligt den nya bolagsformen. Motion H5:9 (Jönköpings arbetarekommun) yrkar att utbildningspolitiken måste orienteras till en modern syn på utbildning. Både kunskap och värdegrund är angelägna för en människas växt. Den gamla betygsorienterade skolan är omodern. Utbildningspolitikens inriktning ska vara ett livslångt lärande, där omställning och nya chanser är centralt. Yrkesutbildning bör uppvärderas och självklart ha som grund att likt andra gymnasieutbildningar vara behörig för högskola. Fristående skolors etablering ska avgöras av kommuner. Vinstuttag från verksamheten avvisas. Motion E4:33 (Sandvikens arbetarekommun) offentlig finansierad skola ej ska få bedrivas i vinstsyfte. Motion E72:4 (Sollentuna arbetarekommun) yrkar att friskolorna i lag förbjuds att dela ut vinst till sina ägare. Skolornas överskott ska återinvesteras i verksamheten i den kommun som verksamheten bedrivs i. Motion E68:2 (Luleå arbetarekommun) yrkar att friskolorna fråntas rätten att göra ekonomisk vinst. Motion E70:1–4 (Halmstads arbetarekommun) yrkar att aktieutdelning av vinster i friskolor förbjuds, att eventuella vinster i friskolan oavkortat går tillbaka till eleverna, att aktieutdelning av vinster i de enskilda förskolorna förbjuds samt att eventuella vinster i de enskilda förskolorna oavkortat går tillbaka till barnen. Motion E101:1 (Ängelholms arbetarekommun) yrkar att all vinst i de privata skolorna återförs till skolverksamheten. Motion E76:1 (enskild, Växjö arbetarekommun) yrkar att friskolor som inte låter hela vinsten gå tillbaka till skolan får till exempel 90 procent av kommunens skolpeng (det vill säga en reduktion med 10 procent). Motion E103:1 (Uddevalle arbetarekommun, enskild) yrkar att Socialdemokraternas partikongress 2009 tar initiativ till att motverka nyetableringar av privat- och friskolor som drivs i syfte att ge ekonomisk vinst till enskilda, eller som ska drivas på konfessionell grund. Det bör ske genom ändring av relevant lagstiftning. Motion E92:1 (Trollhättans arbetarekommun) yrkar på att forma ett system som hindrar vinstutdelning från privatiserade skolor. Motion E84:1 (Karlstads arbetarekommun) yrkar att fristående skolor ej ska få drivas med vinstintresse. Motion E88:1 (Nora arbetarekommun) och E89:1 (Degerfors arbetarekommun) yrkar att Socialdemokraterna verkar för att begränsa vinstmotivet som drivkraft för friskoleetableringar och att överskott som görs ska återinvesteras i skolan. Motion E82:1 (Lekebergs arbetarekommun) yrkar att fristående skolor förbjuds att ta ut vinster ur skolan. Allt överskott som görs ska återinvesteras i skolan. På så sätt garanterar vi att skattemedel används på ett korrekt sätt. Motion E97:1 (Laxå arbetarekommun) yrkar att Socialdemokraterna verkar för att begränsa vinstmotivet som drivkraft för friskoleetableringar och att överskott som görs ska återinvesteras i skolan. Motion E100:1 (Borlänge arbetarekommun) yrkar att antalet friskolor minskas kraftigt och att man inför ett absolut förbud för friskolor som drivs med vinstintresse. Enstaka friskolor kan tillåtas om man efter en noggrann kontroll finner att de inte påverkar den kommunala skolan negativt. Motionerna E78:1 och E83:1 (enskild, Örebro arbetarekommun) yrkar att fristående skolor förbjuds att ta ut vinster ur skolan. Allt överskott som görs ska återinvesteras i skolan. På så sätt garanterar vi att skattemedel används på ett korrekt sätt. Motion E80:10-13 (Stockholms arbetarekommun) yrkar att lagstiftningen snarast ses över för att kunna garantera lika villkor för alla utförare av offentligt finansierad välfärdsverksamhet oavsett om de är privata eller offentliga. En sådan lagstiftning bör utgå från att non-profit ska gälla för alla skattefinansierade skolor för att säkerställa att vinster återinvesteras i verksamheten, att nya friskolor som drivs som vinstgivande företag förbjuds, de existerande friskolor som drivs som vinstgi-

vande företag stegvis fasas ut samt att lagstiftningen snarast ses över för att kunna garantera lika villkor för alla utförare av offentligt finansierad välfärdsverksamhet oavsett om de är privata eller offentliga. En sådan lagstiftning bör förhindra att skattemedel plockas ut som ohemula vinster i stället för att finansiera skolans investeringar i höjd kvalitet. Motion E93:2 (Umeå arbetarekommun) yrkar att friskolor inte får drivas med vinstintresse. Motion E57:2 (enskild, Malmö arbetarekommun) yrkar att friskolors eventuella vinster ska återbetalas till verksamheten igen. Motion E65:1 (Skellefteå arbetarekommun) yrkar att de offentliga medel som betalas ut till fristående skolor ovillkorligen ska återinvesteras i skolverksamheten. Motion G17:3 (Sandvikens arbetarekommun) yrkar att offentligt finansierad skola ej ska få bedrivas i vinstintresse. Motion E105:3 (Uppsala arbetarekommun) yrkar att etableringen av vinstdrivande skolor samt skolor som står på konfessionell grund förbjuds. Motion E67:2 (Uppsala arbetarekommun) yrkar att friskolorna fråntas rätten att göra ekonomisk vinst. Motion E85:4 (Sundsvalls arbetarekommun) yrkar att friskolor inte ska bedrivas i vinstdrivande syfte. Motion E79:3 (Jönköpings arbetarekommun) yrkar att fristående skolors vinst inte ska tillåtas lämna verksamheten utan i stället användas för att utveckla och förbättra densamma. Motion E96:1 (Askersunds arbetarekommun, enskild) yrkar Socialdemokraterna verkar för att begränsa vinstmotivet som drivkraft för friskoleetableringar och att överskott som görs ska återinvesteras i skolan. Motion E77:1 (Askersunds arbetarekommun) yrkar att fristående skolor förbjuds att ta ut vinster ur skolan. Allt överskott som görs ska återinvesteras i skolan. På så sätt garanterar vi att skattemedel används på ett korrekt sätt. Motion E58:2 (Osby arbetarekommun) yrkar att Socialdemokraterna vid ett maktövertagande snarast ändrar lagstiftningen för att förhindra att grundskolor och gymnasieskolor drivs i vinstsyfte. Genererad vinst ska alltid tillfalla eleverna genom återinvestering i verksamheten. Motion E66:2 (Lunds arbetarekommun) yrkar att fristående skolor och enskilda förskolor inte får drivas i vinstsyfte. Motion E102:1 (enskild, Lunds arbetarekommun) yrkar att friskolors vinst ska leda till bidragssänkning motsvarande vinsten. Motion E27:3 (Västerbottens partidistrikt) yrkar att skolan inte får vara vinstdrivande eller av religiös karaktär. Det ska även gälla förskolan och gymnasium. Motion E90:1 (Örebro arbetarekommun) yrkar att Socialdemokraterna verkar för att begränsa vinstmotivet som drivkraft för friskoleetableringar och att överskott som görs ska återinvesteras i skolan. Motion A60:8 (Skånes partidistrikt) yrkar att kommunal vetorätt vid etableringar av friskolor införs. Motion E72:1 (Sollentuna arbetarekommun) yrkar att verka för att kommunerna ges avgörande inflytande vid etablering av fristående skolor. Motion E69:1–3 (Bodens arbetarekommun) yrkar att partiet arbetar för en översyn av friskolors etableringsrätt, att partiet arbetar för att stärka primärkommunernas möjlighet att styra etablerande av friskolor samt att inrättande av friskolor ska ingå i den kommunala skolplanen. Motion E8:6–7 (Kristianstads arbetarekommun) yrkar att kommunerna ges ett ökat inflytande över friskoleetableringar samt att det socialdemokratiska partiets skolpolitik i övrigt utvecklas i enlighet med intentioner och förslag i den här motionen. Motion E68:1 (Luleå arbetarekommun) yrkar att ett kommunalt veto införs för etablering av friskolor, både på grund- och gymnasienivå, eller att kommunernas rätt att fördela pengar till utbildning på annat sätt garanteras. Motion E75:1–3 (Karlskrona arbetarekommun, enskild) yrkar att ett temporärt stopp för ytterligare etableringar av friskolor införs på grund- och gymnasieskolenivå under tiden som regelverket omarbetas i en riktning som innebär konkurrens på lika villkor mellan

kommunala skolor och friskolorna, att kommunal vetorätt införs i samband med alla etableringar av friskolor så att beslutsfattandet harmonierar med det ekonomiska ansvaret samt att utförsäljning och bolagisering av kommunala skolor stoppas. Motion E99:1 (enskild, Karlskrona arbetarekommun) yrkar att varje kommun har vetorätt då det gäller etablering av friskolor, när etableringen överstiger 10 procent av elevunderlaget. Motion E92:2 (Trollhättans arbetarekommun) att så länge skolor är ett kommunalt ansvar ges kommuner veto mot etablering av friskolor. Motion E84:2 (Karlstads arbetarekommun) yrkar att kommunerna ska kompenseras för de omkostnader som uppstår till följd av etableringar av fristående skolor, som sker utom kommunens kontroll genom beslut av statlig myndighet, Skolverket. Motion E88:4 (Nora arbetarekommun) och E89:4 (Degerfors arbetarekommun) yrkar att kommunerna får större inflytande över etablering av friskolor. Motion E82:2 (Lekebergs arbetarekommun) yrkar att kommuner ges vetorätt när det gäller etableringar av fristående skolor. Kommunerna som är ansvariga för barn och ungdomars rätt till utbildning måste få avgöra vilka skolor som ska etableras i kommunen. Motion E86:1 (Eskilstuna arbetarekommun) yrkar att partikongressen beslutar verka för införande av kommunalt veto vid etablering av friskolor. Motion E73:1 (Timrå arbetarekommun) yrkar att våra riksdagsledamöter verkar för en översyn av regelverket för friskolorna när det gäller etableringsrätt, prövning, kommunalt inflytande och ersättningsystem i enlighet med motionens anda. Motion E97:4 (Laxå arbetarekommun) yrkar att kommunerna får större inflytande över etablering av friskolor. Motion E91:1 (Munkedals arbetarekommun) yrkar att Socialdemokraternas partikongress 2009 tar initiativ till att motverka nyetableringar av privat- och friskolor som drivs i syfte att ge ekonomisk vinst till enskilda, eller som ska drivas på konfessionell grund. Det bör ske genom ändring av relevant lagstiftning. Motion E100:2 (Borlänge arbetarekommun) yrkar att det tas fram en norm för hur stor del av den kommunala skolbudgeten som maximalt får användas till friskolor. Ju lägre procentsats desto bättre. Motion E78:2 och E83:2 (enskild, Örebro arbetarekommun) yrkar att kommuner ges vetorätt när det gäller etableringar av fristående skolor. Kommunerna som är ansvariga för barns och ungdomars rätt till utbildning måste få avgöra vilka skolor som ska etableras i kommunen. Motion E90:4 (Örebro arbetarekommun) yrkar att kommunerna får större inflytande över etablering av friskolor. Motion E80:1–2 (Stockholms arbetarekommun) yrkar att kommunerna ges möjlighet att ytterst avgöra om en ny fristående skola som uppfyller Skolverkets kvalitetskrav ska få etablera sig i kommunen, var i kommunen och med vilken inriktning. Även när det blir aktuellt att minska antalet skolor i en kommun bör samtliga skolor, både kommunala och fristående, bedömas likvärdigt, att kommunerna, utifrån objektivt framtagna kriterier, ska kunna väga in alla utförare i bedömning av nedläggning av skolor utifrån de behov som finns. Motion E74:1 (Karlskrona arbetarekommun) yrkar att verka för att kommunerna får ansvaret för hur många friskolor som kommunen kan ha utan att äventyra den gemensamma kommunala skolan. Motion E93:1,6 (Umeå arbetarekommun) yrkar att friskolan ska ses som ett komplement till den kommunala, samt att kommunerna får vetorätt vid etablering av fristående skolor. Motion E65:2 (Skellefteå arbetarekommun) yrkar att kommunerna, med det ansvar som ålagts dem för att tillförsäkra eleverna utbildning av god kvalitet ska ges vetorätt i samband med att en fristående skola etableras. Motion E81:1 (Västerbottens partidistrikt) yrkar att distriktskongressen beslutar att uppdraga till länets s-riksdagsledamöter att verka för att ersättningen till fristående sko-

lor förändras enligt motionens intention och att detta uppdrag även ska omfatta att kommunerna får större möjligheter att påverka etablering av fristående skolor på såväl grund- som gymnasienivå. Motion E67:1 (Uppsala arbetarekommun) yrkar att ett kommunalt veto införs för etablering av friskolor, både på grund- och gymnasienivå, eller att kommunernas rätt att fördela pengar till utbildning på annat sätt garanteras. Motion E85:1 (Sundsvalls arbetarekommun) yrkar att Socialdemokraterna bör verka för att kommunerna får vetorätt i frågan om nyetablering av friskolor. Motion E79:1–2 (Jönköpings arbetarekommun) yrkar att friskolorna är ett komplement till den kommunala skolan samt att den enskilda kommunen ska ha det avgörande inflytandet om en friskola ska få starta verksamhet i kommunen. Motion E96:4 (Askersunds arbetarekommun, enskild) yrkar att kommunerna får större inflytande över etablering av friskolor. Motion E77:2 (Askersunds arbetarekommun) yrkar att kommuner ges vetorätt när det gäller etableringar av fristående skolor. Kommunerna som är ansvariga för barn och ungdomars rätt till utbildning måste få avgöra vilka skolor som ska etableras i kommunen. Motion E66:1 (Lunds arbetarekommun) yrkar att kommunerna får det avgörande inflytandet vad gäller tillstånd för etablering av fristående skolor och enskilda förskolor. Motion E27:4 (Västerbottens partidistrikt) yrkar att kommunerna ska ges vetorätt mot friskolor. Motion E105:2 (Uppsala arbetarekommun) yrkar att en förändring i lagstiftningen införs i avsikt att stärka det kommunala inflytandet över fristående skolors etablering samt den kommunala tillsynen och kvalitetssäkringen av alla skolor. Motion A60:9 (Skånes partidistrikt) yrkar att religiösa friskolor inte ska omfattas av skolpengssystemet. Motionerna E54:33 (Haninge arbetarekommun) E5:33 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:33 (Solna arbetarekommun) yrkar att skolor med religiös, etnisk och politisk inriktning inte ska få skattefinansiering eftersom de ofta leder till ytterligare segregation och sortering. Motion E95:1 (Trollhättans arbetarekommun) yrkar att Socialdemokraterna tar kraftfulla initiativ till nödvändiga förändringar så att religiösa friskolor försvinner, inte bara blir av med eventuella bidrag. Motion E80:4 (Stockholms arbetarekommun) yrkar att att skolor i princip bör vara icke-konfessionella för att säkerställa alla barns rätt till saklig och allsidig undervisning liksom deras möjlighet att möta barn med olika erfarenheter och bakgrunder i sin skolvardag. Möjligheten att bedriva fristående skolor på konfessionell grund bör därför begränsas. Motion E85:5 (Sundsvalls arbetarekommun) yrkar att religiösa och ideologiska friskolor ska förbjudas. Motion E66:3 (Lunds arbetarekommun) yrkar att fristående skolor som drivs utifrån religiösa, etniska eller politiska värderingar inte ska ha rätt till offentlig finansiering. Motion E72:3 (Sollentuna arbetarekommun) att verka för att kommunerna ges tillsynsrätt för fristående skolor som verkar inom kommunens gränser. Motion E68:5 (Luleå arbetarekommun) att skolpengen avskaffas och ett alternativt system för finansiering av skolor upprättas som tar hänsyn till elevers olika behov, skolornas olika kostnader för dessa och kommunens övergripande ansvar för barns utbildning. Motion E92:3 (Trollhättans arbetarekommun) att inleda ett arbete för ett nytt skolsystem där systemet med skolpeng avskaffas och att privatiserade skolor blir så marginella att de inte längre hotar den generella svenska välfärdsmodellen. Motion E67:5 (Uppsala arbetarekommun) yrkar att skolpengen avskaffas och ett alternativt system för finansiering av skolor upprättas som tar hänsyn till elevers olika behov, skolornas olika kostnader för dessa och kommunens övergripande ansvar för barns utbildning. Motion E104:1–2 (Sörmlands partidistrikt) yrkar att partiet utvärderar hur skolans värld har för-

ändrats sedan friskolereformens införande samt att utvärderingen särskilt bör beläggas utifrån ett jämlikhets- och rättviseperspektiv. Motion E85:3 (Sundsvalls arbetarekommun) yrkar att det långsiktiga målet för den svenska skolan ska vara att den kommunala skolan ska vara så bra att friskolor inte behövs. Motion E87:1 (Stockholms läns partidistrikt) yrkar att verka för en förnyad och förändrad skolpolitik i enlighet med ovanstående. Motion E50:2 (Umeå arbetarekommun, enskild) yrkar att ett förslag tas fram som syftar till att avskaffa friskolereformen.

För oss Socialdemokrater är målet en sammanhållen skola där alla elever har rätt till en likvärdig och hög kvalitativ utbildning. Det finns en uppenbar risk för målkonflikt mellan valfrihet och den gemensamma skolan. Om rätten att välja skola bara utnyttjas av de välutbildade eller ett stort antal skolor etableras på etnisk, religiös eller social grund kommer vi på sikt inte längre att ha en gemensam skola. Svaret på denna målkonflikt är dock inte att förvägra föräldrar och elever rätt att välja skola eller att förbjuda friskolor. Friskolorna kan och bör inte avskaffas, däremot behöver regelverken förändras i syfte att nå ett sammanhållet skolsystem.

Partistyrelsen anser att politikens roll ska vara att sätta upp tydliga kvalitetskriterier, fördela resurser efter behov och följa upp resultat. Alla skolor oavsett huvudman ska ges samma frihetsgrader och samma garantier för trygga långsiktiga spelregler. Det viktigaste är inte skolans driftsformer eller huvudmannaskap – utan alla elevers rätt till en skola med bra kvalitet. Grundläggande är att alla skolor oavsett huvudman ska vara öppna för alla elever. Alla skolor ska ha samma rättigheter och skyldigheter. Alla skolor ska verka under samma skollag, följa samma nationella läroplan, kursplan och betygssystem. Granskning, insyn och kvalitetskrav måste vara likvärdiga för alla skolor oavsett huvudman.

Med detta som grund vill vi genomföra en förnyelse av friskolesystemet. Ett nytt reformerat system måste bygga på den grundläggande principen att alla skolor oavsett huvudman ska tillhöra vårt gemensamma nationella svenska skolsystem. I ett nationellt skolsystem har kommunerna en central roll för att garantera alla barn och unga rätt till god utbildning med hög kvalitet. Kommunernas roll bör därför stärkas även vad gäller elever som går i skolor med annan huvudman.

Under allt för lång tid har debatten om friskolor präglats av konflikt och lösningar mellan olika huvudmän. Partistyrelsen anser att det nu är dags att flytta fokus från konkurrens till samarbete. Vi föreslår att det införs ett obligatoriskt samråd mellan kommunen och friskolan som innebär att en friskola inte kan få tillstånd att starta utan att kommunen och friskolan först har kommit överens i ett samarbetsavtal. Av samrådet ska framgå vid vilken tidpunkt och var i kommunen etablering är mest lämplig. Samrådet bör även gälla den löpande samverkan som exempelvis gemensamma kvalitetsredovisningar och information till elever och föräldrar men kan också öppna för ett erfarenhetsutbyte. Såväl kommunen som friskolor ska vara skyldiga att bidra till att samarbetsavtalet kommer till stånd och grundprincipen ska vara att endast i få undantagsfall ska någon behöva anmäla avvikande uppfattning. Om kommunen och friskolan trots detta inte blir överens bör den nationella nivån träda in som oberoende tredje part. Under tiden bör i så fall etableringen skjutas upp under exempelvis två till tre år. I dessa få undantagsfall då den nationella nivån kan behöva träda in måste kommunens samlade ansvar för alla barn och ungdomars utbildning tillmätas större betydelse och tyngd än vad som gäller i dagens regler och tillämpning.

Med den modell för tillstånd att starta nya friskolor som partistyrelsen här föreslår ges kommunerna ett helt annat och mycket starkare inflytande vid nyetab-

lering av friskolor än vad som gäller i dagens system. Partistyrelsen bedömning är att syftet bakom kravet om kommunalt veto därmed är tillgodosett samtidigt som de fristående skolorna ges en nationell likvärdighet behandling. Utgångspunkten ska vara att föräldrar och elever ska ha rätt att välja mellan olika alternativ och att alla aktörer, offentliga som privata, tar ett gemensamt ansvar för elevens rätt till en utbildning av hög kvalitet.

Partistyrelsen vill också att en rad åtgärder genomförs som gör att kommunala skolor och fristående skolor kommer närmare varandra och tydligt markera att alla skolor ingår i samma gemensamma skolväsende. Samråd och samverkan mellan kommuner och friskolor ska gälla såväl vid nyetablering som med befintliga friskolor. Utvärderingssystem och tillsyn, såväl statlig som kommunal, ska följa samma regler och gälla alla skolor. Fortbildning och utvecklingsarbete ska ske gemensamt och samma regler för sekretess, öppenhet, insyn och meddelarskydd ska gälla i alla skolor oavsett huvudman. Friskolor och kommunala skolor ska kunna åläggas att samarbeta och utväxla relevant information om elever, med bevarad integritet för den enskilde eleven och möjlighet till sekretess. Ett sådant åläggande anser partistyrelsen blir mer effektivt än att reglera var och hur friskolor ska arkivera betyg och annan dokumentation.

Partistyrelsen anser att de nationella kvalitetskraven vid etableringen av nya skolor ska bli tydligare. Det är inte acceptabelt att elever tvingas gå i skolor med undermåliga skollokaler där det exempelvis saknas utegårdar, idrottshallar, bibliotek eller moderna läromedel. Sådana förstärkta krav skulle också bidra till mer rättvisa villkor mellan olika skolor och minska riskerna för att skolor sänker kvaliteten för att tillgodose ägarens krav på ökad avkastning. Skollagen bör också kompletteras med regler som garanterar att alla föräldrar och elever alltid ska ha rätt att gå i en skola nära bostaden. Etablering av nya skolor får inte gå ut över elevernas rätt att gå i en skola nära hemmet.

De senaste åren har en rad fall av genomförda eller försök till utförsäljningar av kommunala skolor skett i borgerligt styrda kommuner. I flera fall till ett pris långt under marknadsvärdet och med köpare kopplade till den borgerliga majoriteten. Partistyrelsen anser det mycket angeläget att hindra denna utveckling. Kommunala skolor ska inte säljas mot föräldrars, lärares och elevers vilja. I den mån avknoppningar beslutas ska de ske öppet, och medborgarnas egendom får aldrig slumpas ut till underpris. De gemensamma resurserna ska inte slösas bort utan användas så effektivt som möjligt till en bättre undervisning.

Skolan ska inte vara del av marknadsekonomin. Det är ingen vara som ska säljas på en marknad. Skolan är en del av det vi valt att finansiera gemensamt för att ge alla våra unga likvärdig chans till utveckling. När de resurser vi gemensamt avsatt för våra barns skola istället går till stora vinstuttag till privata aktieägare visar det att regelverket inte fungerar. Partistyrelsens principiella uppfattning är att offentliga skattemedel avsedda för skolan också ska användas för bästa möjliga kvalitet för våra barn och unga. Vi vill därför utvärdera dagens tillämpning av skolpengsystemet och utreda möjligheten att genom förstärkta kvalitetskrav och skärpta etableringsvillkor säkerställa att de gemensamma resurserna verkligen används för att ge alla barn en bra skola.

Partistyrelsen uppfattning är att alla barn och unga i den svenska skolan, oavsett huvudman för skolan, ska garanteras en undervisning som står fri från religiös eller politisk påverkan. Alla barn och unga måste själva få välja religion och politisk inriktning, inte påtvingas det via föräldrar eller skola. Partistyrelsen anser därför

att det i skollagen ska slås fast att all undervisning ska vara ickekonfessionell oavsett huvudman. Det innebär att skollagen måste skärpas och en kunskapsgaranti införs som innebär att all undervisning ska vila på vetenskaplig grund. En sådan tydlig formulering i lagen får direkta effekter på Skolverkets tillståndsprövning och tillsyn. Partistyrelsen anser att det redan vid tillståndsprövningen ska det göras en helhetsbedömning om huvudmannen har förutsättningar att leva upp till kraven om att undervisningen ska vara icke konfessionell, vila på vetenskaplig grund och om det är troligt att skolans huvudman kommer att följa läroplanens värdegrund, annars får den inte starta. En ny starkare och tydligare formulering i skollagen ger också Skolverket helt andra möjligheter än i dag vid tillsynen. Dessutom bör en skola som vid inspektion inte uppfyller de nya kraven i skollagen kunna stängas omedelbart. Partistyrelsen anser att dessa skärpningar i skollagen och dess tillämpning är den mest effektiva och verkningsfulla metoden att komma tillrätta med de avarter som finns.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att bifalla motionerna E4:32, E5:32, E8:6, E27:2, E54:32, E66:1, E67:3, E68:3, E69:1, E69:2, E71:1, E72:1, E73:1, E78:3, E79:2, E79:5, E80:3, E80:5, E80:7, E80:8, E80:9, E80:13, E82:3, E88:1, E88:4, E89:1, E89:4, E90:1, E90:4, E93:3, E94:1, E96:1, E96:4, E97:1, E97:4, E104:3, E105:1, E105:4, E107:1,

att avslå motionerna E50:2, E64:1, E75:1, E76:1, E100:2, E102:1,

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet A60:8, A60:9, E4:33, E5:33, E8:7, E27:3, E27:4, E54:33, E57:2, E58:2, E65:1, E65:2, E66:2, E66:3, E67:1, E67:2, E67:4, E67:5, E68:1, E68:2, E68:4, E68:5, E69:3, E70:1, E70:2, E70:3, E70:4, E72:2, E72:3, E72:4, E74:1, E75:2, E75:3, E77:1, E77:2, E78:1, E78:2, E79:1, E79:3, E79:4, E80:1, E80:2, E80:4, E80:6, E80:10, E80:11, E80:12, E81:1, E82:1, E82:2, E83:1, E83:2, E84:1, E84:2, E85:1, E85:2, E85:3, E85:4, E85:5, E86:1, E87:1, E91:1, E92:1, E92:2, E92:3, E93:1, E93:2, E93:4, E93:6, E95:1, E98:1, E99:1, E100:1, E101:1, E103:1, E104:1, E104:2, E105:2, E105:3, E106:1, E106:2, E106:3, G17:3, H5:9, I60:5.

Motion E64

Växjö arbetarekommun – enskild

Avsaknaden av offentlighetsprincipen i friskolor

I kommunala skolor gäller offentlighetsprincipen, meddelandefrihet med mera. I friskolorna däremot gäller affärshemlighetsprincipen där överträdelser mot så kallade affärshemligheter, till exempel kritik mot skolan, kan ligga till grund för uppsägning.

I kommunala skolor kan allmänheten ta del av budget och bokslut som granskas av kommunala revisorer. I friskolor finns ingen självklar rättighet till insyn i budget och bokslut, trots att de är skattefinansierade. Här gäller affärshemlighetsprincipen.

Följande yrkas:

E64:1 att friskolor som inte ansluter sig till offentlighetsprincipen får till exempel 85 procent av kommunens skolpeng (det vill säga en reduktion med 15 procent).

Erik Jansson

Växjö arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Motion E65

Skellefteå arbetarekommun

Bidrag till fristående skolor och kommunalt veto i samband med tillståndsgivning

Sverige behöver en skola som hävdar sig väl i den internationella konkurrensen. Ett viktigt medel för att skapa den skolan är att de pengar som tillförs också stannar i skolan och kommer elever och personal tillgodo. Under de senaste åren kan vi se att många privata intressen berikar sig på offentliga medel avsatta för att ge våra unga bästa tänkbara förutsättningar under sin skoltid.

Att driva en fristående skola är ingen skillnad mot att driva ett aktiebolag på den öppna och konkurrensutsatta marknaden. Vissa skolhuvudmän för fristående skolor tar genom sitt fastighetsbolag ut höga hyror av skolverksamheten som sedan fördelas till ägarna i form av aktieutdelning. Andra huvudmän kopplar ett servicebolag till skolan för att göra på samma sätt. Frågan är om det var så här friskolereformen i början på 1990-talet var tänkt.

Ett av huvudskälen för de fristående skolornas tillkomst var att skapa ett utrymme för alternativ pedagogik. Av det ser vi i stort sett ingenting i dag. I stället ser multinationella företag svensk grund- och gymnasieskola som en lukrativ marknad, inte minst därför att den innehåller mycket pengar och är okänslig för konjunktursvängningar.

Nuvarande system, där kommunerna har ansvar för att alltid tillhandahålla utbildning men har svårt att påverka en etablering av en fristående skola, är inte bra. På samma sätt är det rimligt att tillförsäkra eleverna att de offentliga medel som utbetalas till en fristående skola också kommer eleverna till del. Det är helt enkelt dags, efter 15 år med fristående skolor, att Socialdemokraterna sätter ned foten och bestämmer vilken väg vi vill gå för att skapa en skola i världsklass.

Med anledning av ovanstående yrkas:

E65:1 att de offentliga medel som betalas ut till fristående skolor ovillkorligen ska återinvesteras i skolverksamheten,

E65:2 att kommunerna, med det ansvar som ålagts dem för att tillförsäkra eleverna utbildning av god kvalitet ska ges vetorätt i samband med att en fristående skola etableras.

Bertil Almgren

Skellefteå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E66

Lunds arbetarekommun

Dags att ta ansvar för friskolereformens konsekvenser

Världens mest avreglerade skolsystem?

Friskolesystemet innebär att Sverige med största sannolikhet har det mest avreglerade skolsystemet i världen. Ingen annanstans är privata skolföretag fullt ut finansierade genom fri dragningsrätt på offentliga skattemedel, samtidigt som finansören inte har något som helst inflytande över etablering och bidragsgivning. Friskolor är helt befriade från återinvesteringskrav och ägarna har rätt att ta ut hur stora vinster de vill ur verksamheten trots att den är helt finansierad med skattemedel. Samtidigt har friskolor med verksamheter i flera kommuner rätt att flytta de ekonomiska resurserna fritt mellan sina verksamheter, så att medborgarnas finansiella insatser från en kommun direkt subventionerar skolor i andra delar av landet.

Med stor frihet medföljer ofta ett stort ansvar, men dessvärre har varken friskolorna eller någon riksdagsmajoritet sedan reformens införande visat sig vara beredd att ansvara för de konsekvenser som uppstått. Dagens lagstiftning och regler har inte förutsättningar att leda till en rimlig utveckling inom skolområdet och måste därför förändras.

Ett hot mot en skola för alla

Dagens system med friskolor och enskilda förskolor innebär i avgörande delar ett direkt ifrågasättande av idén om en sammanhållen och gemensam skola och förskola. Skolan och förskolan ska spela rollen av ett sammanhållande kitt i samhället där barn med olika bakgrund möts. Fungerar inte detta är risken stor för tilltagande segregation. Därför behövs en förändring av friskolesystemet, inte minst utifrån ett jämlikhetsperspektiv.

För att garantera god kvalitet med möjlighet till utveckling för alla, samt att de gemensamma resurserna fördelas efter behov, anser vi att skolan ska drivas i kommunal regi och därmed vara i medborgarnas händer. Det är vilseledande att hävda att det är möjligt att ge alla människor utbildning efter behov samtidigt som verksamheten inom detta område utsätts för konkurrens.

Valet av skola eller utbildning kan varken för individen eller samhället reduceras till att jämföras med valet av tandkrämssort eller elleverantör. Skolan är inget område som lämpar sig för en marknad. När skolor som har sämre kvalitet, misslyckas och slås ut innebär också att barn och ungdomar drabbas hårt. Man kan ju rimligtvis inte begära att det enskilda barnet får skylla sig själv för valet av en dålig skola. Skolan måste i stället vara öppen för insyn, medverkan och inflytande från föräldrar, elever och anställda och medborgare. På så sätt kan hög kvalitet och delaktighet uppnås, vilket främjar att alla skolor utvecklas. Ingen ska behöva gå i en dålig skola.

Skolans och förskolans uppdrag

Viljan att se alternativa pedagogiska metoder i skolan är inget skäl för en ohämmad framväxt av friskolor. Alla lärare borde i stället rustas med breda pedagogiska kunskaper oavsett i vilken skola de kommer att vara verksamma. Genom att behärska flera pedagogiska tillvägagångssätt kan undervisningen i högre utsträckning situationsanpassas utifrån elevens individuella förutsättningar och inte begränsas av en lärares pedagogiska ”reper-toar”. Därför bör i stället flera alternativa pedagogiker kunna behärskas av lärarna inom inte minst den kommunala skolan. Att ensidigt slå fast att på en viss skola så tillämpas endast vissa pedagogiska principer och metoder är inte pedagogisk mångfald i en riktigt positiv bemärkelse där elevens individuella behov sätts i centrum.

Skolan har en central roll som kunskapsförmedlare men också ett särskilt uppdrag att fostra barn och ungdomar till demokratiska och aktiva samhällsmedborgare. Tillsammans med att lära ut kunskaper och färdigheter är skapandet av förståelse och respekt för andra människor och deras uppfattningar skolans huvuduppgifter i ett demokratiskt samhälle. För detta krävs att barn och ungdomar med olika bakgrund, oavsett samhällsklass, religion eller etniskt ursprung, dagligen möts och utvecklas individuellt och tillsammans. Detta möte är grundläggande för en demokratisk fostran.

Kommunernas förutsättningar måste förändras

I skolan måste eleven ha möjligheten att pröva sina idéer mot andras och få chansen att se saker och ting på ett nytt sätt. Alla skolor ska drivas så att barnens rätt att själv bilda sig en uppfattning vad gäller till exempel religiös åskådning och politisk ideologi respekteras. Det måste stå individen fritt att efter eget val känna sig fram till sin egen tro, vilket förutsätter undervisning och insyn i flertalet religioner och att ingen åskådning på förhand definieras

av lärarna som den enda rätta. Detta innebär att fristående skolor som bedrivs utifrån religiösa, etniska eller politiska värderingar inte kan accepteras. De innebär per definition att segregationen i samhället förstärks och försvårar individens frihet och utveckling.

Skolor ska inte heller drivas för ägarnas fromma i form av vinster. När vinstkrav blir en huvudsaklig drivkraft inom verksamheten finns en uppenbar risk att elever behandlas olika och att kvaliteten försämras. I en skola med vinstkrav finns det en risk att man strävar efter att välja de elever man kan tjäna mest pengar på. Det kan leda till att skolan undviker elever med särskilda behov, vilket även det leder till segregering. Därför kan inte heller skolor som drivs i vinstsyfte accepteras.

I dag har kommunerna i praktiken inget inflytande över etableringar av friskolor. Detta avviker från vad som gäller för all annan kommunal verksamhet. För icke-kommunala driftsformer inom lokalvård, parkskötsel, äldreomsorg, kollektivtrafik et cetera, gäller helt andra regler. Det vanliga är då en avtalsrelation reglerad av lagen om offentlig upphandling (LOU), men på skolans område gäller fri etableringsrätt förenad med fri dragningsrätt från kommunernas kassakistor. Det skulle framstå som närmast absurt att tillämpa samma fria etableringsrätt på övriga kommunala ansvarsområden. Detta säger mer om friskolesystemets säregna utformning än om skolans behov av särbehandling när det gäller driftsformer. Dagens ordning med helt fristående huvudmannaskap måste upphöra och rimligtvis ersättas med ett avtalsförhållande med kontrakt, avtalstider med mera.

Det är kommunerna som har det övergripande ansvaret för barns och ungdomars utbildning. I enlighet med demokratiska principer måste medborgarna ha inflytande över verksamhetens utveckling och garanteras att verksamheten håller hög kvalitet. Det är också på den lokala nivån man kan planera och organisera den samlade skolverksamheten bäst. Skola och förskola står i dag för hälften av de kommunala utgifterna. Att dessa verksamheters utveckling, prioritering och framtid i allt större utsträckning helt står utanför medborgarnas, tillika finansiärernas, kontroll är inte rimligt. Därför måste det lokala demokratiska inflytandet stärkas så att kommunerna får det avgörande inflytandet vad gäller fristående skolors etablering. Skolverkets uppgift bör förändras från tillståndsgivning till att avgöra vilka eventuella privatskolor som lägeskommunen har rätt att ge tillstånd och finansiering.

Vi yrkar därför:

E66:1 att kommunerna får det avgörande inflytandet vad gäller tillstånd för etablering av fristående skolor och enskilda förskolor,

E66:2 att fristående skolor och enskilda förskolor inte får drivas i vinstsyfte,

E66:3 att fristående skolor som drivs utifrån religiösa, etniska eller politiska värderingar inte ska ha rätt till offentlig finansiering.

Anders Almgren

Lunds arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E67

Uppsala arbetarekommun

En sammanhållen skola och gymnasieskola

Den socialdemokratiska skolpolitiken vilar på principen om icke-segregering. Alla har rätt till en god skolgång och utbildning och alla har rätt att träffa barn från olika samhällsklasser och med olika livserfarenheter. Socialdemokratin måste bedriva en skolpolitik som minskar skillnaderna i livsförutsättningar mellan människor, inte ökar dem. I dagsläget håller den svenska skolan, både grundskolan och gymnasieskolan, på att bli allt mer seg-

regerad. En segregerad skola får återverkningar på samhället under lång tid framöver. Vill vi socialdemokrater skapa ett mer jämlikt samhälle måste problemen med den ökande segregationen i grund- och gymnasieskola åtgärdas.

Det är ett problem att Sverige har ett av världens mest generösa system för offentlig finansiering av privata skolor. Dessutom är kraven på friskolorna allt för lågt ställda, jämfört med de krav som ställs på de kommunala skolorna vad gäller exempelvis tillgång till gymnastiksal, bibliotek, kuratorer, handikappanpassning och kraven på att ta emot alla elever som söker sig till skolan. Den fria etableringsrätten gör det omöjligt för kommunerna att förutse kostnaderna för skolan i den kommunala budgeten. Ofta tvingas man finansiera privata skolor som det egentligen inte finns något behov av i kommunen. När dessa skolor sedan slår igen är det kommunen som har ansvar för de elever som snabbt måste få en ny skola att gå till. Vidare har möjligheten att ta ut vinst i friskolorna resulterat i att stora koncerner etablerats som gör privata vinster på skattebetalarnas pengar. Det är en märklig skolpolitik.

Att begränsa den fria etableringsrätten och strama upp regelverket kring friskolor är nödvändigt. Socialdemokratin måste se till att de friskolor som i dag finns integreras i ett sammanhållet skolsystem, för målet om en icke-segregerande skola. På sikt bör antalet friskolor, särskilt i de kommuner där dessa bidrar till ökad segregation eller annan ojämlikhet mellan barns livsvillkor, drastiskt minska. Skolpengens reformering är ett ytterligare medel att stärka kvaliteten i den kommunala skolan.

Vi yrkar därför på:

- E67:1 att ett kommunalt veto införs för etablering av friskolor, både på grund- och gymnasienivå, eller att kommunernas rätt att fördela pengar till utbildning på annat sätt garanteras,
- E67:2 att friskolorna fråntas rätten att göra ekonomisk vinst,
- E67:3 att friskolorna på något sätt integreras i det regelverk som gäller för kommunala skolor och gymnasier, med krav på tillgång till bibliotek, gymnastiksal, anpassning för funktionsnedsatta och så vidare,
- E67:4 att friskolor förhindras neka särskilda elever tillträde,
- E67:5 att skolpengen avskaffas och ett alternativt system för finansiering av skolor upprättas som tar hänsyn till elevers olika behov, skolornas olika kostnader för dessa och kommunens övergripande ansvar för barns utbildning.

Laboremus genom Tony Kenttä, ordförande

Uppsala arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E68

Luleå arbetarekommun

En sammanhållen skola och gymnasieskola

Den socialdemokratiska skolpolitiken vilar på principen om icke-segregering. Alla har rätt till en god skolgång och utbildning och alla har rätt att träffa barn från olika samhällsklasser och med olika livserfarenheter. Socialdemokratin måste bedriva en skolpolitik som minskar skillnaderna i livsförutsättningar mellan människor, inte ökar dem. I dagsläget håller den svenska skolan, både grundskolan och gymnasieskolan, på att bli allt mer segregerad. En segregerad skola får återverkningar på samhället under lång tid framöver. Vill vi socialdemokrater skapa ett mer jämlikt samhälle måste problemen med den ökande segregationen i grund- och gymnasieskola åtgärdas.

Det är ett problem att Sverige har ett av världens mest generösa system för offentlig finansiering av privata skolor. Dessutom är kraven på friskolorna allt för lågt ställda, jämfört med de krav som ställs på de kommunala skolorna vad gäller exempelvis tillgång till gymnastiksal, bibliotek, kuratorer, handikappanpassning och kraven på att ta emot alla elever som söker sig till skolan. Den fria etableringsrätten gör det omöjligt för kommunerna att förutse kostnaderna för skolan i den kommunala budgeten. Ofta tvingas man finansiera privata skolor som det egentligen inte finns något behov av i kommunen. När dessa skolor sedan slår igen är det kommunen som har ansvar för de elever som snabbt måste få en ny skola att gå till. Vidare har möjligheten att ta ut vinst i friskolorna resulterat i att stora koncerner etablerats som gör privata vinster på skattebetalarnas pengar. Det är en märklig skolpolitik.

Att begränsa den fria etableringsrätten och strama upp regelverket kring friskolor är nödvändigt. Socialdemokratin måste se till att de friskolor som i dag finns integreras i ett sammanhållet skolsystem, för målet om en icke-segregerande skola. På sikt bör antalet friskolor, särskilt i de kommuner där dessa bidrar till ökad segregering eller annan ojämlikhet mellan barns livsvillkor, drastiskt minska. Skolpengens reformering är ett ytterligare medel att stärka kvaliteten i den kommunala skolan.

Med anledning av ovanstående kräver jag:

- E68:1 att ett kommunalt veto införs för etablering av friskolor, både på grund- och gymnasienivå, eller att kommunernas rätt att fördela pengar till utbildning på annat sätt garanteras,
- E68:2 att friskolorna fråntas rätten att göra ekonomisk vinst,
- E68:3 att friskolorna på något sätt integreras i det regelverk som gäller för kommunala skolor och gymnasier, med krav på tillgång till bibliotek, gymnastiksal, anpassning för funktionshindrade och så vidare,
- E68:4 att friskolor förhindras neka särskilda elever tillträde,
- E68:5 att skolpengen avskaffas och ett alternativt system för finansiering av skolor upprättas som tar hänsyn till elevers olika behov, skolornas olika kostnader för dessa och kommunens övergripande ansvar för barns utbildning.

Johan Lennartsson

Luleå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E69 Bodens arbetarekommun

Etablering av friskolor

Vi vet i dag att kommuner har problem med att organisera ett väl fungerande och heltäckande system för sina grundskoleelever. Detta är naturligtvis ett mångfacetterat problem, men en bidragande orsak är etableringen av fristående skolor. En kommun kan genomföra omfattande strukturförändringar, med avsikt att mer effektivt använda de ekonomiska medel de har, endast för att följande år få denna struktur sönderslagen av nyetablerade friskolor.

Medan vi anser att friskolor har en plats i dagens samhälle, så anser vi även att Skolverket tar för lite hänsyn till kommunernas önskemål.

Därför yrkar vi:

- E69:1 att partiet arbetar för en översyn av friskolors etableringsrätt,
- E69:2 att partiet arbetar för att stärka primärkommunernas möjlighet att styra etablerande av friskolor,
- E69:3 att inrättande av friskolor ska ingå i den kommunala skolplanen.

Leif Pettersson Ordförande i Bodens arbetarekommun
Bodens arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E70

Halmstads arbetarekommun

Förbud mot vinstdrivande friskolor och enskilda förskolor

Socialdemokratin är de som införde friskolesystemet i Sverige och friskolorna har lett till att fler olika pedagogiska inriktningar har berikat skolvärlden. Friskolor kan vara något positivt och något som vi som socialdemokrater bör fortsätta stödja.

Detta betyder dock inte att dagens system är utan problem. Ett av dessa problem är att de vinstdrivande friskolorna nu har blivit så attraktiva på marknaden att de köps och säljs till olika bolag där barns och ungdomars undervisning inte längre är det centrala. Under hösten 2008 så såldes till exempel friskolejätten John Bauer sina skolor till det danska investmentbolaget Axcel. Enligt Axcels idébeskrivning ska skolorna säljas vidare inom 5–7 år för att generera vinst till investerarna.

Över huvud taget är det fel att svenska skattemedel nu delas ut som vinst till aktieägarna i flera olika friskolor! I vilken annan sektor delar vi ut skattemedel som kan användas direkt till aktieutdelning på vinsten? De bidrag som våra kommuner delar ut till friskolorna måste gå oavkortat till de barn och ungdomar som går i friskolorna. I Norden är Sverige ensamt om att tillåta aktieutdelning på vinsterna i friskolor. I övriga länder finns det regleringar om att all vinst ska gå tillbaka till eleverna.

Det svenska friskolesystemet är unikt i sitt slag och det finns flera länder som vänder sina blickar mot vårt system. De framhålls som en framgång av till exempel konservativa Tories i England. Inte ens de är dock villiga att låta det gå så långt att man tillåter aktieutdelning på vinsten.

Om det infördes ett förbud mot aktieutdelning på vinsten i friskolorna och de enskilda förskolorna så skulle det antagligen leda till att de som startar dessa verksamheten verkligen är de som vill skapa en bra utbildning för våra barn och ungdomar. Och det måste väl vara det övergripande målet för den socialdemokratiska skolpolitiken?

Med anledning av ovan yrkar vi på:

- E70:1 att aktieutdelning av vinster i friskolor förbjuds,
- E70:2 att eventuella vinster i friskolan oavkortat går tillbaka till eleverna,
- E70:3 att aktieutdelning av vinster i de enskilda förskolorna förbjuds,
- E70:4 att eventuella vinster i de enskilda förskolorna oavkortat går tillbaka till barnen.

Halmstads arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E71

Stockholms arbetarekommun

Förskolan

Sverige har världens bästa förskola. De flesta barn i Sverige går till en förskola med en läroplan, utbildade pedagoger och väl genomtänkta miljöer och aktiviteter. Barn i förskolan utvecklas tillsammans med andra barn och får förutom värdefulla kunskaper genom planerade aktiviteter också erfarenheter av att agera i grupp, ta hänsyn och lära sig ta plats. Att alla barn från början ges lika möjligheter till utbildning och kunskap är en jämlikhetsfråga. Här skiljer Sverige sig från många länder och detta är något vi ska vara stolta över.

Förskolan innebär att alla föräldrar kan arbeta heltid i trygg förvisning om att deras barn har det bra. Maxtaxan i förskolan gör dessutom att alla familjer har råd att sätta barnen i förskola. Detta är ett i internationellt perspektiv unikt system. Att barn har någonstans att vara medan föräldrar är på jobbet är både en jämställdhetsfråga och en klassfråga.

Förskolan måste ges förutsättningar att fungera väl för alla barn. Därför får inte barngrupperna vara för stora och därför bör alla förskolor som finansieras gemensamt, även de privata, följa förskolans läroplan.

Förskoleverksamheten är också en integrationsfråga. Barn i förskolan får träffa barn med annan kulturell bakgrund vilket ökar förståelsen och kunskapen om varandras likheter och olikheter. I förskolan får barn med icke-svensktalande föräldrar en rak väg in i det svenska språket. Den borgerliga regeringens politik med vårdnadsbidrag och kommande förslag om barnomsorgspong, som riskerar leda till att färre barn får möjlighet att gå i förskola, kan allvarligt försvåra integration och utveckling av det svenska språket hos barn i invandrarrika områden.

Förskolan finns i första hand till för barnens skull. Vi menar att alla barn ska ha rätt till den pedagogiska stimulans och den sociala utveckling som förskolan kan erbjuda. Därför borde också barn som får ett syskon, eller vars förälder blir arbetslös, få fortsätta gå till kompisarna på förskolan.

Enligt skollagen har alla barn till arbetslösa eller föräldralediga rätt till minst tre timmar förskola per dag, eller minst 15 timmar i veckan. Kommunerna har sedan möjlighet att utöka rätten till fler timmar. I Stockholm får barn vara på förskolan upp till 30 timmar i veckan, i Jönköping 20 medan man i Norrköping bara ger rätt till de obligatoriska 15 timmarna. Var barnet bor i Sverige påverkar alltså hur mycket barnet får gå i förskola, men ingenstans får ett barn gå heltid om föräldrarna inte arbetar heltid.

Är man föräldraledig är det ju för att ta hand om det nyfödda barnet. Hur ska man då ha tid att ta hand om de äldre syskonen? Den här ordningen bryter inte bara mot tanken om att barn har rätt till förskola, den bryter också mot arbetslinjen. Är man arbetslös ska man aktivt söka jobb, inte ta hand om barn.

Många föräldrar har arbetstider som gör att de i realiteten inte har någon hjälp av den kommunala barnomsorgen. Vi menar att även alla barn vars föräldrar jobbar skift eller på obekväma arbetstider ska ha möjlighet att få bra barnomsorg. Detta är viktigt för att möjliggöra för alla föräldrar att arbeta och det har särskilt stor betydelse för ensamstående föräldrar.

Förslag till beslut:

E71:1 att förskolans läroplan blir obligatorisk för alla förskolor oavsett driftsform,

E71:2 att barn ges rätt till heltid på förskola även då en vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetslös,

E71:3 att barnomsorg görs tillgängligt även på kvällar och helger för att anpassas till alla dem som arbetar skift och på obekväma arbetstid.

Stockholms arbetarekommun

Motion E72

Sollentuna arbetarekommun

Förstärkta möjligheter för kommunerna vad gäller tillsyn över fristående skolor

Det svenska skolväsendet har förändrats radikalt sedan början av 1990-talet. Det handlar främst om skolans kommunalisering och friskolornas intåg. Dessa förändringar märks tydligt i vår hemkommun, Sollentuna, där bortåt en fjärdedel av alla elever går i fristående grundskolor.

Friskolorna har kommit för att stanna. I dag gäller inte samma villkor för kommunala och fristående skolor. Ett första problem är att kommunen bara har insyn och ingen rätt till tillsyn i de fristående skolorna. Ett andra problem är att det är Skolverket, endast efter hörande av kommunen, som avgör om en ny friskola får öppna eller inte. Ett tredje gäller att friskolorna inte har något tvång att arkivera betyg och annan dokumentation kring eleverna. En fjärde aspekt är att friskolorna i dag ohämmat kan dela ut vinst till sina ägare.

I Sollentuna syns effekterna av den borgerliga systemskiftespolitiken tydligt. I Sollentuna har den borgerliga majoriteten i princip inte föreslagit att Skolverket ska avstyra etableringen av någon friskola som velat etablera sig i kommunen. Den har därmed sagt ja till fler friskolor än vad som är realistiskt att det finns plats för i kommunen. Som tur är har inte alla skolor kommit igång. Den fria etableringsrätten av grundskolor har lett till att en stor kommunal skola fick stänga för några år sedan och när kommunen nyligen försökte stänga en skola i Norrviken ledde det till att två skolor knoppade av och blev friskolor.

Den tidigare socialdemokratiska regeringen har försökt att lösa några av de problem vi pekar på. Redan år 2001 lades en proposition som föreslog att kommunerna ska få uppdraget att följa upp och utvärdera de fristående skolorna samt att finansieringen görs mer rättvis genom att undanta den så kallade skolpliktskostnaden vid bidragsgivningen. Förslag som skulle gjort att fokus flyttas från friskoleägarnas bästa till alla barns bästa. När riksdagen behandlade propositionen sa en riksdagsmajoritet bestående av de borgerliga partierna samt Miljöpartiet nej till att stärka den kommunala insynen och kvalitetsgranskningen av de fristående skolorna.

Då skolan sedan länge är kommunaliserad är det rimligt att kommunerna har det avgörande ansvaret för all skolverksamhet i kommunen. Det borde därmed vara grundläggande att den som betalar för skolan, det vill säga kommunen, också ska ha insyn och inflytande över hur skattemedlen används.

Sverige är ett av få länder som inte har någon begränsning vad gäller utdelning av vinst till de aktieägare som äger friskolorna. SVT:s nyhetsprogram Rapport visade i en undersökning i oktober 2008 att fem av sex aktiebolag som driver friskolor går med vinst. Sammanlagt hade de 300 bolag som driver friskolor, en omsättning på 10,7 miljarder kronor. Vinsten var drygt en halv miljard, enligt Rapportens granskning. Enligt granskningen hade vart tredje bolag aktieutdelning 2007. Sammanlagt delades 84 miljoner kronor ut. Skolbolagen kan också flytta pengarna mellan kommunerna.

En friskola kan gå i konkurs. Eleverna tvingas då att söka sig till andra skolor. När det gäller grundskolan har kommunerna skyldighet att ordna skolplats genom kommunernas sistahandsansvar. För gymnasieskolan finns ingen sådan skyldighet. Det som dock är

gemensamt i båda skolformerna är att friskolorna inte har någon skyldighet att arkivera elevernas betyg och dokumentation. Det blir då upp till eleverna att kunna visa vilka kurser de klarat av och fått betyg i. Annars riskerar de att få läsa om kurserna. När en fristående skola går i konkurs är det alltså eleverna som blir de stora förlorarna.

Mot bakgrund i ovanstående föreslår vi partikongressen att besluta:

- E72:1 att verka för att kommunerna ges avgörande inflytande vid etablering av fristående skolor,
- E72:2 att verka för att kommunerna ges tillsyns rätt för fristående skolor som verkar inom kommunens gränser,
- E72:3 att friskolorna blir skyldiga att arkivera betyg och annan dokumentation kring elever hos den kommun som skolan är verksam i,
- E72:4 att friskolorna i lag förbjuds att dela ut vinst till sina ägare. Skolornas överskott ska återinvesteras i verksamheten i den kommun som verksamheten bedrivs i.

Roger Sjöberg, Berit Forsberg, Bernt Sundberg, Robin Sjöberg, Stig Nyman, Alfonso Ramirez, Larsaxel Johansson, Lars Westberg, Kjell Ekdahl, Åke Burstedt, Lennart Östling, Ove Nilsson, Margareta Henkel
Sollentuna arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E73

Timrå arbetarekommun

Friskolor och deras förutsättningar

Debatten om de fristående skolornas vara eller icke vara har böljat fram och tillbaka under de senaste åren. Många debattörer har pekat ut de fristående skolorna som en förnämlig möjlighet till utveckling och valfrihet. Parallellt med denna debatt har vi i ett antal kommuner i Sverige börjat se vilka ekonomiska bekymmer som de fristående skolorna medfört. Debatten just nu speglar ett kraftigt ifrågasättande av friskolornas stora positiva resultat och ägarnas kraftiga vinster. Är det rimligt att skattepengarna går direkt ner i aktieägarnas fickor? Det finansieringssystem som de borgerliga partierna, tillsammans med Miljöpartiet, tvingat fram innebär i praktiken att de fristående skolorna har ”fri dragningsrätt” på den kommunala budgeten.

En fristående skola på grundskolenivå har rätt till bidrag från kommunen till skollokaler samt ett bidrag per elev motsvarande kommunens egen kostnad. När en fristående skola etableras får/tar den elever från en mängd olika kommunala skolor. Det gör att många klasser tappar någon enstaka elev, vilket innebär att man inte på kort sikt – kanske inte heller på medellång sikt – kan ta igen den förändring som detta borde innebära i form av färre klasser och mindre lokalkostnader i den kommunala skolan. Med samma budget och samma totala kostnad per elev får denna fria dragningsrätt för de fristående skolorna i praktiken effekten att de kommunala skolorna får sämre ekonomi. På sikt innebär det också att bidraget per elev till de fristående skolorna sjunker. Inom flera kommuner kan vi nu se att det totala antalet skolor är flera än vad de någonsin har varit och det kan inte vara speciellt effektivt utnyttjande av våra skattekonor!

I grunden borde möjligheten att välja mellan flera skolor vara positiv för alla elever och deras föräldrar, men vi får inte förledas att tro att valfrihet är gratis. En reell valfrihet förutsätter i praktiken att det ständigt finns en viss ledig kapacitet på alla skolor. När systemet får till effekt att elever med speciellt goda förutsättningar att klara studierna koncentreras på vissa skolor och elever som kräver mer insatser koncentreras till andra

skolor, då har någonting grundläggande gått förlorat i det svenska samhället. När elever från olika social och kulturell bakgrund inte längre kommer att mötas dagligen under sin uppväxt, då kommer okunskapen om andra människors livsvillkor att öka, och då riskerar vi ökade sociala spänningar och större otrygghet.

Låt oss vidga bilden något. De flesta är naturligtvis positiva till att man utvecklar olika pedagogiska inriktningar och olika profiler på skolor i kommunerna och i landet i övrigt. Men med dagens system får vi så många negativa effekter att det är absolut nödvändigt att åstadkomma förändringar när det gäller regelsystemet.

Ett sätt att lösa de finansiella bekymren ur en kommunal synvinkel är att staten tar på sig ansvaret för finansieringen av de merkostnader som de fristående skolorna medför. Ett annat sätt att hantera frågan skulle kunna vara att kommunerna är de som avgör när och var en skola ska drivas på entreprenad. Ett tredje alternativ skulle kunna vara att ge Skolverket nya direktiv att de innan beslut ska beakta dels de ekonomiska konsekvenserna för kommunen i samband med etablering av friskola, dels om etableringen i sig bidrar till valfrihet och mångfald eller inte.

Vi föreslår därför:

E73:1 att våra riksdagsledamöter verkar för en översyn av regelverket för friskolorna när det gäller etableringsrätt, prövning, kommunalt inflytande och ersättningsystem i enlighet med motionens anda.

Ewa Lindstrand, Ewa Back

Timrå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E74

Karlskrona arbetarekommun

Friskolorna

”Låt alla skolor bli friskolor” säger Moderaterna och vill med detta dela upp Sveriges skolungdom i ett A- och ett B-lag. Problemet med friskolorna är att konkurrensen mellan dem och den kommunala skolan inte sker på lika villkor. Friskolorna är tillåtna att ha ett kösystem, vilket innebär att de fritt kan bestämma hur många elever de kan ta emot. De kan påverka sin situation i positiv riktning vad det gäller antal elever.

Vi ser nu hur allt fler kommuner får problem med ekonomin på grund av att det ges obegränsat med tillstånd på bekostnad av den kommunala skolan.

Den kommunala skolan kommer därför i underläge. Den kan till exempel inte planera för hur många lärare som behövs under en termin, då risken finns att elever som anmält sig till friskolan kommer tillbaka.

Vem tar ansvar när det har blivit så många friskolor så att någon kommunal skola måste läggas ned?

Vi föreslår kongressen besluta:

E74:1 att verka för att kommunerna får ansvaret för hur många friskolor som kommunen kan ha utan att äventyra den gemensamma kommunala skolan.

Bo Andersson LO-facken i Karlskrona, Jan-Anders Lindfors IF Metall Östra Blekinge
Karlskrona arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E75

Karlskrona arbetarekommun – enskild

Friskolorna och barnen som handelsvara

När beslutet att kommunalisera grund- och gymnasieskolutbildningen fattades inleddes också processen till den segregation som olika ekonomiska förutsättningar leder till. Den friskolereform som genomförts har inte förbättrat situationen, trots att den skulle bli ett bra komplement till den kommunala skolan, en reform som även omhulldes av många partivänner. Vad vi ser i dag är en näst intill okontrollerad tillväxt av friskolor på både grundskolenivå och inom gymnasieutbildningen.

Jag är väl medveten om att det finns etablerade friskolor som drivs seriöst utan vinstintresse som ledstjärna och där verksamheten bedrivs inom Skolverkets ramar. Tyvärr så tyder det mesta på en utveckling där vinstintresset sätts i fokus och utbildningen dessutom blir en handelsvara där både inhemska och internationella riskkapitalister vädrar morgonluft i sin iver att komma åt våra gemensamt inbetalade skattekonor – utan att för den skull bryta mot gällande lagstiftning.

Utvecklingen producerar många offer varav tre särskilt bör nämnas:

- de svag- och medelpresterande eleverna som inte är attraktiva i den utsällning som de facto bedrivs vid antagning till friskolorna,
- de elever som i samband med de allt mer frekventa konkurserna inom friskolorna står där med ”tvättad hals” utan att kunna fullfölja sin utbildning
- kommunerna som med det fulla ansvaret för varje elevs grundutbildning och det fulla ansvaret för att tillhandahålla gymnasieutbildning blir en uppsamlingsinstitution där andras misslyckande ska repareras.

I det debattklimat som råder angående friskolorna i dag fokuserar vi på det sätt som utbildningen bedrivs – antal behöriga lärare, betygssättning, lokaliteter, kuratorer, bolagsformer och vilka vinster det genererar – och ”hänger ut” anordnarna som bara följer regelverket. Jag ser problemet ur ett annat perspektiv: Det måste vara fel på lagstiftning och regelverk.

Det är inte utan att man undrar om det inte var bättre förr. På den tiden det var staten som hade helhetsansvaret för grundskole- och gymnasieutbildningen. Väl medveten om att gamla tider inte kommer tillbaka kan man tillåta sig att dagdrömma.

Kongressen föreslås besluta:

- E75:1 att ett temporärt stopp för ytterligare etableringar av friskolor införs på grund- och gymnasieskolenivå under tiden som regelverket omarbetas i en riktning som innebär konkurrens på lika villkor mellan kommunala skolor och friskolorna,
- E75:2 att kommunal vetorätt införs i samband med alla etableringar av friskolor så att beslutsfattandet harmonierar med det ekonomiska ansvaret,
- E75:3 att utförsäljning och bolagisering av kommunala skolor stoppas,
- E75:4 att det införs ett krav att endast behörig personal ska ha utbildningsansvar inom grund- och gymnasieskolorna.

Karl-Erik Håkansson

Karlskrona arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Motion E76

Växjö arbetarekommun – enskild

Friskolornas vinstintresse

Många friskolor drivs med vinstintresse. Deras verksamhet är skattefinansierad. Eleverna är en handelsvara där privata företag kan tjäna miljoner på skattepengar. Högre vinst får man till exempel genom rationaliseringar som drabbar elevernas lärande. Speciallärare, lektorer, bibliotek med mera tycker en del att man kortsiktigt kan spara in på.

Konkurrensen mellan olika skolor gör att mer och mer av skolpengen går till marknadsföring i stället för till undervisning.

Följande yrkas:

E76:1 att friskolor som inte låter hela vinsten gå tillbaka till skolan får till exempel 90 procent av kommunens skolpeng (det vill säga en reducering med 10 procent).

Erik Jansson

Växjö arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Motion E77

Askersunds arbetarekommun

Fristående skolor

Socialdemokratins människosyn har sin grund i principen om alla människors lika värde. Sedan den dagen socialdemokratien bildades har man arbetat för att alla barn ska ha rätt till utbildning. Oberoende av vilka ens föräldrar är, familjens ekonomi och bakgrund ska alla barn få samma möjligheter till bra utbildning. Socialdemokratins vision är att alla människor ska kunna frigöra sig. Kunskap är en väg att skapa förutsättningar för frigörelsen.

När fristående skolor tilläts att börja etablera sig var förhoppningen att skolor med annan pedagogik skulle etableras i kommuner. Dessa skolor skulle tillföra den kommunala skolan nya idéer, metoder och pedagogik. Många år senare ser vi att utvecklingen inte har blivit som man förutsåg. Vad vi ser i dag är att majoriteten av de fristående skolorna ägs av tre koncerner. Det är företag som tilläts göra stora vinster på skolorna. Vinster som hamnar i ett fåtals fickor i stället för att återinvesteras i skolorna. Det sker samtidigt som allt fler kommuner tvingas lägga ned kommunala skolor på grund av överetableringar av skolor. Det försvårar kommunernas ansvar för att garantera alla barns rätt att få gå i den kommunala skolan.

Trots att vi har lagar som förbjuder diskriminering av människor ser vi de fristående skolor sortera ut elever som de anser är kostsamma. Det är bland annat elever som har funktionshinder som utestängs. Det är inte värdigt ett samhälle som säger sig värna alla människors lika värde. Det är inte heller acceptabelt att samhället i ena stunden sätter upp visioner om integration och mångfald för att i nästa stund acceptera att våra gemensamma tillgångar går till fristående skolor som bidrar till segregation i staden.

Kongressen föreslås besluta:

E77:1 att fristående skolor förbjuds att ta ut vinster ur skolan. Allt överskott som görs ska återinvesteras i skolan. På så sätt garanterar vi att skattemedel används på ett korrekt sätt,

E77:2 att kommuner ges vetorätt när det gäller etableringar av fristående skolor. Kommunerna som är ansvariga för barn och ungdomars rätt till utbildning måste få avgöra vilka skolor som ska etableras i kommunen,

E77:3 att offentlighetsprincipen även ska gälla fristående skolor.

Siv Ahlstrand

Askersunds arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E78

Örebro arbetarekommun – enskild

Fristående skolor

Socialdemokratins människosyn har sin grund i principen om alla människors lika värde. Sedan den dagen socialdemokratin bildades har man arbetat för att alla barn ska ha rätt till utbildning. Oberoende av vilka ens föräldrar är, familjens ekonomi och bakgrund ska alla barn få samma möjligheter till bra utbildning. Socialdemokratins vision är att alla människor ska kunna frigöra sig. Kunskap är en väg för att skapa förutsättningar för frigörelsen.

När fristående skolor tilläts att börja etablera sig var förhoppningen att skolor med annan pedagogik skulle etableras i kommuner. Dessa skolor skulle tillföra den kommunala skolan nya idéer, metoder och pedagogik. Många år senare ser vi att utvecklingen inte har blivit som man förutsåg. Vad vi ser i dag är att majoriteten av de fristående skolorna ägs av tre koncerner. Det är företag som tillåts göra stora vinster på skolorna. Vinster som hamnar i ett fåtals fickor i stället för att återinvesteras i skolorna. Det sker samtidigt som allt fler kommuner tvingas lägga ned kommunala skolor på grund av överetableringar av skolor. Det försvårar kommunernas ansvar för att garantera alla barns rätt att få gå i den kommunala skolan.

Trots att vi har lagar som förbjuder diskriminering av människor ser vi de fristående skolor sortera ut elever som de anser är kostsamma. Det är bland annat elever som har funktionshinder som utestängs. Det är inte värdigt ett samhälle som säger sig värna alla människors lika värde. Det är inte heller acceptabelt att samhället i ena stunden sätter upp visioner om integration och mångfald för att i nästa stund acceptera att våra gemensamma tillgångar går till fristående skolor som bidrar till segregation i staden.

Därför föreslår vi:

E78:1 att fristående skolor förbjuds att ta ut vinster ur skolan. Allt överskott som görs ska återinvesteras i skolan. På så sätt garanterar vi att skattemedel används på ett korrekt sätt,

E78:2 att kommuner ges vetorätt när det gäller etableringar av fristående skolor. Kommunerna som är ansvariga för barns och ungdomars rätt till utbildning måste få avgöra vilka skolor som ska etableras i kommunen.

E78:3 att offentlighetsprincipen även ska gälla fristående skolor.

Dennis Begic, Jessica Ekerbring, Alaa Idris

Örebro arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen

Motion E79

Jönköpings arbetarekommun

Fristående skolor

Tiden är inne för arbetarrörelsen att söka sig tillbaka till de grundläggande värderingarna inom många områden, däribland skolan. Den svenska skolan har länge varit en mötesplats för barn med olika bakgrund. En plats att lära känna andra världar än den egna.

De intryck som präglar en människa under barn- och ungdomstiden finns kvar resten av livet. Oliktigheterna hos eleverna utgör den kommunala skolans styrka.

I dag kan vi konstatera att det gått snabbt att ändra grunderna för den svenska skolan. För tio år sedan var det några få föräldrar som satte sina barn i en friskola, ofta för att ge barnen en särskild pedagogik eller utbildningsform. I dag går fler barn i friskolor, men undersökningar visar att valet ändå är strikt klassbetingat. Det är välutbildade föräldrar som sätter sina barn i friskolor. Barn vars föräldrar saknar högre utbildning stannar ofta kvar i den kommunala skolan.

Privatiseringen av vårt skolväsende är en av de snabbaste i affärsbranchen. Det är strålande tider för privatiserarna och deras inkomster är bombsäkra eftersom de kommer från oss skattebetalare. Det är dessutom ett välbelagt faktum att förekomst av friskolor höjer kostnaden för kommunens skolverksamhet. Kostnadsökningen beror bland annat på omställningen i form av förändrad personalstyrka och lokaler, men också att kommunen måste ha en reservkapacitet för att kunna ta emot elever som "hoppas av" från friskolor. Gällande spelregler ger kommunerna ett mycket begränsat inflytande vid etablering av en friskola, utan i stället förfogar en statlig myndighet ensamt över beslutet och sedan tvingas kommunen att betala notan. Vi vet dessutom att det blivit en tydlig tävlan mellan olika skolor i att rekrytera elever, eftersom varje elev är värd en summa pengar. Kampen om eleverna har lett till mer eller mindre storslagna marknadsföringskampanjer. Kostnaden för denna marknadsföring uppgår på riksnivå till cirka en miljard kronor årligen, vilket motsvarar 2 000 lärartjänster på heltid!

I debatten framförs ofta synpunkter att fristående skolor når bättre resultat än den kommunala skolan. Skolverkets statistik visar att det inte finns någon grund för det påståendet. Vi har heller inte kunnat finna att det sker någon överföring av pedagogiska idéer från fristående skolor till offentliga. Snarare är det tvärtom. Driftiga lärare och skolledare har tagit med sig pedagogiska idéer till de fristående skolorna, idéer som de utvecklat i den kommunala skolan.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås partikongressen besluta:

- E79:1 att friskolorna är ett komplement till den kommunala skolan,
- E79:2 att den enskilda kommunen ska ha det avgörande inflytandet om en friskola ska få starta verksamhet i kommunen,
- E79:3 att fristående skolors vinst inte ska tillåtas lämna verksamheten utan i stället användas för att utveckla och förbättra densamma,
- E79:4 att det införs tydligare regler som tvingar friskolorna att erbjuda plats även för de elever som kräver omfattande resurser,
- E79:5 att friskolorna aktivt arbetar med ett mångfaldsarbete för att motverka social och etnisk snedrekrytering till den egna skolan.

Magnus Rydh och Tord Sundqvist

Jönköpings arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E80 Stockholms arbetarekommun

Fristående skolor

Värdet av idén om den gemensamma skolan har ökat i det mångkulturella samhälle vi nu lever i. Att låta barn från tidig ålder och genom hela sin skoltid få möta barn som lever

under andra villkor och lära sig förstå och uppskatta dem som sina kamrater är ovärderligt. Det är en förutsättning för att vi framgångsrikt ska kunna bygga ett hållbart samhälle. Särskilt värdefullt i denna utbildningsgemenskap är den inspiration till kunskapssökande som elever med stora kunskaper på olika områden kan ge till dem som av skilda skäl ännu inte blivit tillräckligt studiemotiverade.

Avgörande för att vi bland medborgarna ska få starkt stöd för vår idé om den gemensamma skolan är att alla kommunala skolor är bra skolor. Skolan måste tilldelas de resurser som behövs för att varje elev ska kunna gå ut med godkända betyg, som också ger möjlighet till vidare studier. Skolans medarbetare och ledare måste ha kunskap, förmåga och möjlighet att utifrån ett öppet sinne alltid sätta eleven i centrum. De ska se sig själva som lärande individer och vara öppna för nya pedagogiska idéer.

En stor och växande andel av eleverna i Stockholms kommun går i dag i fristående skolor – en femtedel av eleverna i grundskolan och en tredjedel av gymnasieeleverna. Antalet fristående gymnasieskolor är i dag mer än dubbelt så stort som antalet de kommunala i Stockholms kommun. Det betyder att de fristående skolorna i dag utgör en viktig del av Stockholms skolväsende och de elever som går i dessa skolor måste ha samma möjligheter att utvecklas i sin skola som de som går i en kommunal skola.

Samtidigt är utvecklingen i Stockholm ett tydligt exempel på att den nuvarande regleringen av de fristående skolorna måste ändras. Kommunen har i dagsläget inget reellt inflytande över nyetableringar av skolor i kommunen. I praktiken råder etableringsfrihet för de privata utbildningsbolagen som vill konkurrera om skattemedlen medan kommunen står kvar med ansvaret för finansieringen utan att kunna påverka antalet skolor, var de etableras eller deras inriktning. Detta leder till en irrationell användning av våra gemensamma resurser. Överetableringen av skolor i kommuner som till exempel Stockholm riskerar att tvinga såväl kommunala som fristående skolor att stänga. En överetablering riskerar att leda till att konkurrensen blir så hård att det inte är elevernas bästa som står i centrum när skolorna ska erbjuda utbildningar. Överetablering av utbildningsplatser leder också till att skolornas ekonomi kommer att urholkas så att det blir svårt att garantera en hög kvalitet på utbildningen med till exempel små klasser, utbildade lärare och hög lärartäthet. I slutändan är det med andra ord eleverna som drabbas av en överetablering.

I tider då elevantalet sjunker eller i tider av besparingar är det bara de kommunala skolorna som kan läggas ner. De fristående skolorna klarar sig så länge de på ett eller annat sätt kan locka elever medan en populär och bra kommunal skola kan tvingas stänga.

Flera av de fristående skolorna har bidragit till ny pedagogik och utveckling av undervisningens former. Men under senare år har vi sett allt fler exempel på att det håller på att skapas en skolmarknad där utbildningsföretag som främst drivs av vinstintresse konkurrerar om de mest lönsamma eleverna. Det har även förekommit rena avarter med obefintlig undervisning eller sektverksamhet på tveklaktig värdegrund för elever i vissa konfessionella skolor som till exempel Plymouthbrödernas skola. Vi är positiva till en mångfald av skolor med möjlighet att möta elever med skilda behov, men den utveckling vi nu ser på skolans område leder snarare mot allt större utbildningskoncerner och allt svårare segregation. Denna utveckling måste vändas, barns och ungdomars rätt till bra skola och goda kunskaper ska inte lämnas åt marknaden.

Vi menar att de fristående skolorna ska fortsätta att vara en del av det svenska skolväsendet. Utgångspunkten bör vara att det ska vara likvärdiga villkor mellan kommunala och fristående skolor. Kommunen, som enligt lag är skyldig att se till att alla barn får en bra skolgång och goda kunskaper, måste ges möjlighet att ytterst avgöra om en ny fristående skola ska få etablera sig i kommunen, var i kommunen och med vilken inriktning. Även

när det blir aktuellt att minska antalet skolor i en kommun bör samtliga skolor, både kommunala och fristående, bedömas likvärdigt.

De företag, organisationer och kooperativ som vill driva en fristående skola som finansieras gemensamt av skattemedel på samma sätt som kommunala skolor måste vara införstådda med att det är andra regler och krav som gäller än enbart konkurrens på en öppen marknad. Medborgarna kan förutom att ställa krav på hur den egna tjänsten ska tillhandahållas också kräva att de gemensamma skattemedlen används på ett för alla medborgare effektivt sätt. Det betyder att kommuner och landsting ska kunna styra användningen av resurser dit de bäst behövs.

Alla barn och ungdomar ska ha rätt till utbildning av god kvalitet. Därför bör samma regler gälla för fristående och för kommunala skolor när det gäller till exempel tillgänglighet för funktionshindrade, skyldighet att använda utbildade och behöriga lärare, skyldighet att samverka med till exempel socialtjänst och sjukvård.

Vi menar att det inte bör vara tillåtet för en fristående skola att neka tillträde för elever med större behov och hänvisa elever i behov av särskilt stöd till den kommunala skolan. Skolor som gör så bör omedelbart förlora sitt tillstånd att driva verksamheten. Fristående skolor bör inte heller ha rätten att själva stänga av elever från skolan. För de kommunala skolorna gäller att utbildningsnämnd eller motsvarande fattar beslut i sådana ärenden och motsvarande bör gälla för fristående skolor.

Ett problem med fristående skolor är insyn i hur verksamheten bedrivs. I Stockholm har flera fall av missförhållanden i förskolor och skolor uppdagats och då har det även blivit tydligt hur svårt det är att dra in ett beslut om att få bedriva en fristående skola. I dagsläget har inte fristående skolor skyldighet att släppa in en kommuns skolinspektörer, för att möjliggöra detta behövs en lagändring.

Antalet inspektioner från Skolverket behöver bli fler. Skolverket gör i dag inspektioner vart sjätte år och det är på förslag att inspektionerna ska utökas till att ske vart tredje år. Detta innebär dock fortfarande att en enskild elev kan hinna genomgå en hel gymnasieutbildning utan att skolan inspekteras. Det är inte rimligt. Inspektioner bör göras minst en gång per år och bör kunna ske oanmälda.

Konfessionella skolor riskerar att direkt motverka en skola där barn från olika bakgrunder, olika livsåskådningar och olika religioner möts och lär känna varandra i vardagen. Risken är stor att de bidrar till segregation och det finns en inbyggd motsättning för konfessionella skolor i att i praktiken följa läroplanens mål om allsidighet i undervisningen. Samtidigt finns flera konfessionella skolor som lyckas mycket bra med sina elever och som utgör en viktig del av mångfaldssamhället. Vi menar att barnens rätt till en allsidig och saklig undervisning liksom deras rätt till en skolgång som bidrar till att stärka deras egen möjlighet att göra medvetna val är av största vikt. Föräldrar äger inte sina barn och föräldrars ambitioner när det gäller barnens eventuella religiösa utbildning och uppfostran bör inte vara överordnad barnets rätt. Mot den bakgrunden menar vi att möjligheten att bedriva fristående skolor på konfessionell grund bör begränsas. Reglerna för godkännande av konfessionella skolor bör ses över i syfte att säkerställa alla barn ges rätt till saklig och allsidig undervisning liksom till deras möjlighet att möta barn med olika erfarenheter och bakgrunder i sin skolvardag.

Människor måste ha samma möjligheter till insyn, delaktighet och påverkan oavsett om det är en kommunal eller en fristående skola. De anställda ska ha samma meddelarskydd som i den kommunala skolan och kollektivavtal ska vara en självklarhet.

Kommunerna bör, som finansierare, ha motsvarande insyn i de skolor som bedrivs av företag och organisationer som man har i de offentliga skolorna. Fristående skolor bör ha

samma skyldigheter som offentliga utförare att lämna statistikuppgifter, redovisa resultat, delta i jämförelser och uppföljningar med mera.

Vi föreslår

- E80:1 att kommunerna ges möjlighet att ytterst avgöra om en ny fristående skola som uppfyller Skolverkets kvalitetskrav ska få etablera sig i kommunen, var i kommunen och med vilken inriktning. Även när det blir aktuellt att minska antalet skolor i en kommun bör samtliga skolor, både kommunala och fristående, bedömas likvärdigt,
- E80:2 att kommunerna, utifrån objektiva framtagna kriterier, ska kunna väga in alla utförare i bedömning av nedläggning av skolor utifrån de behov som finns,
- E80:3 att samma regler ska gälla för fristående och för kommunala skolor när det gäller till exempel tillgänglighet för funktionshindrade, skyldighet att använda utbildade och behöriga lärare, skyldighet att samverka med till exempel socialtjänst och sjukvård,
- E80:4 att skolor i princip bör vara icke-konfessionella för att säkerställa alla barns rätt till saklig och allsidig undervisning liksom deras möjlighet att möta barn med olika erfarenheter och bakgrunder i sin skolvardag. Möjligheten att bedriva fristående skolor på konfessionell grund bör därför begränsas,
- E80:5 att fristående skolor ska ha samma skyldigheter som offentliga utförare att lämna statistikuppgifter, redovisa resultat, delta i jämförelser, uppföljningar med mera,
- E80:6 att fristående skolor ska ha skyldighet att ta emot alla elever – även dem med större behov,
- E80:7 att fristående skolor ska ha skyldighet att ha en öppen ekonomisk redovisning så att både kommunen som ansvarar för finansieringen och medborgarna som har rätt att veta hur skattemedlen används ska få insyn i skolans ekonomi,
- E80:8 att anställda i fristående skolor ska ha samma meddelarskydd som i den kommunala skolan och att kollektivavtal ska vara en självklarhet,
- E80:9 att fristående skolor på samma sätt som kommunala skolor ska anställa behöriga lärare,
- E80:10 att lagstiftningen snarast ses över för att kunna garantera lika villkor för alla utförare av offentligt finansierad välfärdsverksamhet oavsett om de är privata eller offentliga. En sådan lagstiftning bör utgå från att non-profit ska gälla för alla skattefinansierade skolor för att säkerställa att vinster återinvesteras i verksamheten,
- E80:11 att nya friskolor som drivs som vinstgivande företag förbjuds,
- E80:12 att de existerande friskolor som drivs som vinstgivande företag stegvis fasas ut,
- E80:13 att lagstiftningen snarast ses över för att kunna garantera lika villkor för alla utförare av offentligt finansierad välfärdsverksamhet oavsett om de är privata eller offentliga. En sådan lagstiftning bör förhindra att skattemedel plockas ut som ohemula vinster i stället för att finansiera skolans investeringar i höjd kvalitet,

Stockholms arbetarekommun

Motion E81

Vilhelmina arbetarekommun

Fristående skolor

Etablering av fristående skolor kan vi knappast förhindra, trots problem med bland annat segregering, men regelverket kan vi se över.

I dagsläget skapar både etablering och ersättning problem för många kommuner. Inte bara för mindre orter och glesa bygder, men i kommuner med ett vikande befolkningsunderlag, där byar töms på invånare och tätorterna expanderar, blir det självklart mer problematiskt. För varje elev som av olika skäl lämnar den kommunala skolan, höjs ”elevpengen” och den interkommunala ersättningen. Fram till en viss gräns där skolor kan läggas ner eller klasser slås ihop, är det svårt att effektivisera den egna verksamheten. Kommunerna måste dessutom stå med en viss beredskap om elever väljer att komma tillbaka eller om den fristående skolan läggs ner.

Att slå ihop klasser eller lägga ner skolor innebär kanske inga märkbara problem för större orter där det finns fler skolor på rimligt avstånd, men för små kommuner kan det få förödande konsekvenser. Ta till exempel Vilhelmina kommun och Dikanäs skola. Dikanäs är beläget ca tio mil från Vilhelmina tätort. Skolan, en F-9 skola med väldigt lågt elevantal, har ett stort upptagningsområde som sträcker sig upp mot norska gränsen. Med tanke på de långa avstånden är det i stort sett omöjligt att lägga ner skolan.

I tätorten finns en fristående skola, även det en F-9 skola, som drivs av en kristen församling. Församlingen har köpt lokalerna, ett före detta ålderdomshem, för en krona av kommunen och erhållit bygdemedel för renovering. Skolan i sin tur hyr lokalerna av församlingen, men man hyr även lokaler för exempelvis idrott av kommunen och man köper in tjänster för elevvård med mera.

Eleverna i den fristående skolan skulle kunna inrymmas i den kommunala skolan till en betydligt lägre kostnad än den ersättning de erhåller.

Kommunen har renoverat många av sina lokaler vilket innebär att vi har förhållandevis höga fastighetskostnader, vi har psykolog, skolsköterskor, kuratorer samt studie- och yrkesvägledare anställda.

Den fristående skolan ersätts med 100 procent, även om deras kostnader inte är tillnärmelsevis desamma. Det innebär att man kan betala mer än faktisk kostnad till församlingen i lokalhyra, avsätta mer i undervisningen, eller göra som i Umeås fall, där ägarna personligen kunnat kvittera ut pengar. Kan detta vara skäligt? Vi anser inte det.

Fristående gymnasieskolor godkänns ofta utan hänsyn till vilka konsekvenser det kan få för andra kommuner i länet och utan hänsyn till att vi i länet har ett samverkansavtal mellan kommunerna.

En etablering av en fristående gymnasieskola i Umeå eller Skellefteå innebär problem för kommunen men inte för eleverna, för deras del finns utbudet kvar men med annan huvudman. För inlandskommunerna däremot, kommer det direkt att drabba eleverna. Med minskat elevantal, frisök och fler fristående gymnasieskolor kommer de mindre gymnasieorterna att få det allt svårare att behålla sina skolor. När program läggs ner, eller i värsta fall en hel skola, drabbar det även närliggande kommuner som inte har egen skola. Värst drabbas de elever som på grund av det tvingas söka till skolor längre bort.

Det kan inte vara rimligt att valfrihet för några ska bli tvång för andra. Beslutande instanser måste vidga sina vyer och förstå problematiken ur ett större perspektiv.

Vi föreslår därför:

E81:1 att distriktkongressen beslutar att uppdra till länets s-riksdagsledamöter att verka för att ersättningen till fristående skolor förändras enligt motionens intention och att detta uppdrag även ska omfatta att kommunerna får större möjligheter att påverka etablering av fristående skolor på såväl grund- som gymnasienivå.

Viveka Abramsson, Vilhelmina socialdemokratiska förening, Anita Johansson, Vojmådalens socialdemokratiska förening

Västerbottens partidistrikt beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E82 Lekebergs arbetarekommun

Fristående skolor

Socialdemokratiens människosyn har sin grund i principen om alla människors lika värde. Sedan den dagen socialdemokratien bildades har man arbetat för att alla barn ska ha rätt till utbildning. Oberoende av vilka ens föräldrar är, familjens ekonomi och bakgrund ska alla barn få samma möjligheter till bra utbildning. Socialdemokratiens vision är att alla människor ska kunna frigöra sig. Kunskap är en väg för att skapa föreutsättningar för frigörelsen.

När fristående skolor tilläts att börja etablera sig var förhoppningen att skolor med annan pedagogik skulle etableras i kommuner. Dessa skolor skulle tillföra den kommunala skolan nya idéer, metoder och pedagogik. Många år senare ser vi att utvecklingen inte har blivit som man förutsåg. Vad vi ser i dag är att majoriteten av de fristående skolorna ägs av tre koncerner. Det är företag som tilläts göra stora vinster på skolorna. Vinster som hamnar i ett fåtals fickor i stället för att återinvesteras i skolorna. Det sker samtidigt som allt fler kommuner tvingas lägga ned kommunala skolor på grund av överetableringar av skolor. Det försvårar kommunernas ansvar för att garantera alla barns rätt att få gå i den kommunala skolan.

Trots att vi har lagar som förbjuder diskriminering av människor ser vi de fristående skolor sortera ut elever som de anser är kostsamma. Det är bland annat elever som har funktionshinder som utestängs. Det är inte värdigt ett samhälle som säger sig värna alla människors lika värde. Det är inte heller acceptabelt att samhället i ena stunden sätter upp visioner om integration och mångfald för att i nästa stund acceptera att våra gemensamma tillgångar går till fristående skolor som bidrar till segregation i staden.

Därför föreslår vi:

E82:1 att fristående skolor förbjuds att ta ut vinster ur skolan. Allt överskott som görs ska återinvesteras i skolan. På så sätt garanterar vi att skattemedel används på ett korrekt sätt,

E82:2 att kommuner ges vetorätt när det gäller etableringar av fristående skolor. Kommunerna som är ansvariga för barn och ungdomars rätt till utbildning måste få avgöra vilka skolor som ska etableras i kommunen,

E82:3 att offentlighetsprincipen även ska gälla fristående skolor.

Kristine Andersson

Lekebergs arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E83

Örebro arbetarekommun – enskild

Fristående skolor

Socialdemokratiens människosyn har sin grund i principen om alla människors lika värde. Sedan den dagen socialdemokratin bildades har man arbetat för att alla barn ska ha rätt till utbildning. Oberoende av vilka ens föräldrar är, familjens ekonomi och bakgrund ska alla barn få samma möjligheter till bra utbildning. Socialdemokratiens vision är att alla människor ska kunna frigöra sig. Kunskap är en väg för att skapa förutsättningar för frigörelsen.

När fristående skolor tilläts att börja etablera sig var förhoppningen att skolor med annan pedagogik skulle etablera sig i kommunerna. Dessa skolor skulle tillföra den kommunala skolan nya idéer, metoder och pedagogik. Många år senare ser vi att utvecklingen inte har blivit som man förutsåg. Vad vi ser i dag är att majoriteten av de fristående skolorna ägs av tre koncerner. Det är företag som tilläts göra stora vinster på skolorna. Vinster som hamnar i ett fåtals fickor i stället för att återinvesteras i skolorna. Det sker samtidigt som allt fler kommuner tvingas lägga ned kommunala skolor på grund av överetableringar av skolor. Det försvårar kommunernas ansvar för att garantera alla barns rätt att få gå i den kommunala skolan.

Trots att vi har lagar som förbjuder diskriminering av människor ser vi de fristående skolorna sortera ut elever som de anser är kostsamma. Det är bland annat elever som har funktionshinder som utestängs. Det är inte värdigt ett samhälle som säger sig värna alla människors lika värde. Det är inte heller acceptabelt att samhället i ena stunden sätter upp visioner om integration och mångfald för att i nästa stund acceptera att våra gemensamma tillgångar går till fristående skolor som bidrar till segregation i staden.

Därför föreslår jag:

- E83:1 att fristående skolor förbjuds att ta ut vinster ur skolan. Allt överskott som görs ska återinvesteras i skolan. På så sätt garanterar vi att skattemedel används på ett korrekt sätt,
- E83:2 att kommuner ges vetorätt när det gäller etableringar av fristående skolor. Kommunerna som är ansvariga för barns och ungdomars rätt till utbildning måste få avgöra vilka skolor som ska etableras i kommunen,
- E83:3 att offentlighetsprincipen även ska gälla för fristående skolor.

Joakim Carlsson

Örebro arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Motion E84

Karlstads arbetarekommun

Fristående skolor

Vi anser att skolan inte är en del av marknadsekonomin. En skola är ingen vara som vi säljer på en marknad eller som producerar bara för att generera maximal vinst. Skolan är en del av det som samhället valt att ha och finansiera gemensamt för att ge alla våra unga likvärdig chans till utbildning och utveckling.

Många fristående skolor har i dag en ägandestruktur och ett bolagsintresse som syftar till att optimera vinst och ge en god utdelning till sina aktieägare. Vi anser att skattemedlen för utbildning oavkortat ska gå till elevernas utbildning och inte till del överföras som aktieutdelning inom ett bolag.

En fristående skola ansöker hos Skolverket om tillstånd för etablering. Kommunen får yttra sig angående konsekvenser för kommunens skolor, men dessa tas oftast ingen hänsyn till. Det innebär att staten beslutar och kommunerna har finansieringsansvaret. Kommunerna ansvarar för att erbjuda alla barn och ungdomar en utbildning med hög kvalitet. Kommunerna blir också ansvariga för konsekvenser som uppstår om en fristående skola upphör med sin verksamhet.

De ekonomiska konsekvenserna för exempelvis grundskolorna i Karlstads kommun till följd av redan beslutad etablering samt ansökan från ytterligare en fristående skola, handlar om cirka 20 miljoner kronor årligen i kostnadsökning de första två åren. En kostnadsökning som innebär rationaliseringskrav på befintlig verksamhet, samtidigt som skolan har stora elevminskningar. Elevminskningen de närmaste åren gör nya etableringar extra kännbara för kommunerna.

Vid en internationell jämförelse så har Sverige bland de mest liberala reglerna kring etableringar av fristående skolor. Detta är en situation som vi vill förändra.

De gemensamma resurserna som vi avsätter för utbildningsverksamhet ska oavkortat gå till verksamhet för elevernas bästa. Vi anser att man bör se över lagstiftningen kring vinstintresse för de fristående skolorna. Friskolereformen genomfördes i Sverige 1992 av den borgerliga regeringen ledd av Carl Bildt. Efter det har det inte funnits någon politisk majoritet i riksdagen för att förändra friskolornas verksamhet.

Med hänvisning till ovanstående föreslår vi partikongressen besluta:

E84:1 att fristående skolor ej ska få drivas med vinstintresse,

E84:2 att kommunerna ska kompenseras för de omkostnader som uppstår till följd av etableringar av fristående skolor, som sker utom kommunens kontroll genom beslut av statlig myndighet, Skolverket.

Lennart Jansson, Christer Alnebratt

Karlstads arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E85

Sundsvalls arbetarekommun

Hårdare tag mot friskolor

I ett flertal kommuner runt om i landet ökar antalet friskolor enormt. Detta trots att flertalet kommuner inte har vare sig pengar eller elever nog att ha fler skolor. Detta gör att man måste lägga ner kommunala skolor, eftersom kommunen som betalar för friskolorna inte får lägga ner friskolor. Detta är ett djupt orättvist system. Kommunerna ska inte behöva betala för friskolor, och man ska få vetorätt i frågan om nya skolor ska etablera sig eller inte.

En av de stora anledningarna till att friskolor har blivit så populära är att de kommunala skolorna har varit allt för dåliga. Kvaliteten för den kommunala skolan måste höjas och det långsiktiga målet måste vara att den kommunala skolan är så bra att friskolor inte behövs.

Många friskolor bedrivs i vinstdrivande syfte och det bör förbjudas, skolan ska man inte kunna tjäna pengar på. Detsamma gäller religiösa och ideologiska friskolor som bör förbjudas. Skolan ska ägas av seriösa aktörer, det vill säga den offentliga sektorn i första hand.

Kongressen föreslås besluta:

- E85:1 att Socialdemokraterna bör verka för att kommunerna får vetorätt i frågan om nyetablering av friskolor,
- E85:2 att Socialdemokraterna ska verka för att kommunerna inte ska behöva betala för lokaler med mer än de genomsnittliga lokalkostnaderna för kommunala skolor,
- E85:3 att det långsiktiga målet för den svenska skolan ska vara att den kommunala skolan ska vara så bra att friskolor inte behövs,
- E85:4 att friskolor inte ska bedrivas i vinstdrivande syfte,
- E85:5 att religiösa och ideologiska friskolor ska förbjudas.

Niklas Säwén, SSU Sundsvall, Johanna Meiding, SSU Sundsvall, Lisa Lööf, SSU Sundsvall Sundsvalls arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E86

Eskilstuna arbetarekommun

Kommunal vetorätt vid etablering av fristående skolor samt möjlighet för skolverksamhet i entreprenadform

Fristående skolor har på kort tid etablerat sig i stor omfattning runt om i landet. Oftast på större orter. Oavsett var etableringarna skett har inte kommunen i någon större grad kunnat påverka dem. Eftersom Skolverket är beslutsfattare är det endast kommunernas yttranden som varit möjlighet till påverkan.

Vi tycker inte detta är acceptabelt. Ska det vara någon mening med kommunal självstyrelse måste respektive kommun ha ett avgörande inflytande över etableringar. De som valts att företräda medborgarna i en kommun ska, utifrån lokala förutsättningar, fatta beslut om etableringar. Det är de förtroendevalda som väljarna kan ställa till svars för handlingarna under en mandatperiod. Styrelsen för en fristående skola kan inte ställas till svars av medborgarna. I många fall är det endast aktieägarna som har det avgörande inflytandet.

Dessutom innebär nuvarande system att kommunen är skyldig att betala till en fristående skola även om en majoritet i kommunfullmäktige inte vill ha den. Till yttermera visso är systemet sådant att hyreskostnaderna i stort sett hamnar ograverade hos kommunen. Ett exempel: I Eskilstuna beslutades om nedläggning av en kommunal skola för att möta minskningen av elevantalet i grundskolan. Skolan köptes av ett fastighetsbolag, renoverades och hyrdes ut till en fristående skola. Kostnaden för kommunen, som räknade med att spara pengar motsvarande hyran för den nedlagda skolan, fördubblades i stället när hyran för den renoverade skolan skulle betalas.

Ur kommunal aspekt vore det bättre att ha möjlighet att använda sig av entreprenader. Då har den lokala politiska majoriteten fortfarande kontrollen över beslutsfattandet. Vill man att någon ska bedriva skola på entreprenad bestämmer kommunen villkoren och utövar tillsynen. Om entreprenören inte uppfyller villkoren i avtalet kan det sägas upp. Enligt vårt förmenande är det ett bättre system än det nuvarande med fristående skolor.

Därutöver handlar det också om var pengarna tar vägen. Kommer de alltid eleverna till del? Under hösten har det redovisats flera fall där aktieägarna tillskansat sig stora vinster genom att bedriva skolverksamhet. Vinster som enligt vårt synsätt borde ha kommit eleverna till del.

Vi yrkar:

E86:1 att partikongressen beslutar verka för införande av kommunalt veto vid etablering av friskolor,

E86:2 att partikongressen beslutar verka för att ge kommunerna möjlighet att bedriva skolverksamhet i entreprenadform.

Johan Nilsson, Tine Bröns, Geerth Gustavsson, Majo Kuusikoski, Håkan Unnerdal, Malin Norfall, Aza Safari, Peter Norberg, Susann Karlsson, Michael Wallbom
Eskilstuna arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E87 Stockholms läns partidistrikt

Kunskap till 100 procent – en skola för alla

Socialdemokratisk utbildningspolitik vilar på en lång och stolt tradition. Vårt parti har gått i fronten för att bygga upp ett kunskapsamhälle som i många delar är värt att berömma.

Men ingenting är så bra att det inte kan bli bättre. I valet 2006 blev det uppenbart att Socialdemokraterna inte gick i takt med väljarna i skolfrågan. Partiet var otydligt med skolans uppdrag och uppfattades stå för en politik som inte fokuserade på kunskap och studiero. Och visst är det ett stort misslyckande att var femte elev lämnar grundskolan utan fullständiga betyg – eller att det finns elever som inte känner trygghet och lugn i sin skola. Det finns anledningar att vara självkritiska. Partiet underskattade problemens allvar och omfattning och borde definitivt ha gjort någonting tidigare.

En förklaring till att socialdemokratisk skolpolitik har upplevts som flummig är att vi, till skillnad från de borgerliga partierna, vill att eleverna ska lära sig så oerhört mycket. Det räcker inte med att lära sig skriva, läsa och räkna. Vi vill att skolan ska rusta eleverna på så många andra sätt.

Skolans huvudsakliga fokus måste självklart vara kunskapsuppdraget. Skolan ska ge unga människor färdigheter och erfarenheter som gör dem rustade för att bygga morgondagens samhälle. Skolan ska föra kunskaper vidare generationer emellan. Skolan ska utmana eleverna och tänja gränserna för vad som är möjligt.

Socialdemokraterna ska ha den självklara inställningen att alla barn kan lära sig. Det är bara förutsättningarna som skiljer sig åt. Skolan har en avgörande betydelse för om eleverna når målen eller inte. Det går inte att skylla på det omgivande samhället eller att ensidigt lägga ansvaret på den enskilda eleven. Att förändra partiets skolpolitik får inte heller innebära en tillbakagång där man konstaterar att vissa elever lär med händerna och andra med huvudet. En förnyad socialdemokratisk skolpolitik ska absolut inte sänka skolans höga ambitioner på kunskapsområdet. Alla elever ska ha gott om möjligheter att studera vidare efter skolan.

Det finns mycket positivt i de svenska skolorna. Där finns fantastiska lärare och skolledare. Många elever lämnar skolan med höga betyg och goda framtidsutsikter. Men man måste också våga kritisera skolans brister där de finns. Det finns elever som råkar ut mobbning eller inte kan koncentrera sig på sina studier på grund av stök och oro. Det finns elever som inte når skolans mål. Det finns lärare som inte klarar sitt uppdrag. Det finns skolledare som inte kan styra sin skola. Det finns utbildningspolitiker som borde avgå.

Kunskaper

Eleverna får inte den kunskap de har rätt till. Alldeles för många lämnar i dag skolan utan godkända betyg. Man gör ofta eleverna en björntjänst genom att flytta dem vidare i skolsystemet trots att de inte har tillräckliga kunskaper.

Därför måste alla elever ha rätt och skyldighet att lämna skolan med fullständiga betyg och goda kunskaper. För att lyckas måste uppföljningar och insatser ske tidigare än i dag. Redan från start i första årskursen behöver skolan kontrollera elevernas kunskaper i läsning och matematik för att se vilka kunskaper de har med sig och vilket stöd de behöver. Det är rimligt att förvänta sig att samtliga elever bör ha knäckt läskoden i slutet av första skolåret. Genom nationella uppföljningar åtminstone vart tredje år ges en god bild av hur skolan lyckas ge eleverna kunskap. Om skolan inte lyckas ge eleven de kunskaper som krävs för att gå vidare har skolan ett absolut ansvar att sätta in de åtgärder som är nödvändiga.

Det måste vara möjligt att göra färdigt skolarbetet i skolan – och minimera antalet hemläxor. Skolans tidshantering kan bli mer lik det vanliga arbetslivets, där eleverna får ett antal semesterdagar per år att hantera. Skolan ska erbjuda elever extra studiehjälp och stödundervisning, bland annat genom möjligheter att studera kvällar, helger och lov. En extra studietimme och läxläsningshjälp vid skoldagens början och slut kan också spela en stor roll för vissa elever. Det kan förstås vara nödvändigt att anställa mer personal för att klara av vissa av dessa arbetsuppgifter.

Skolans arbetssätt ska vara inkluderande. Först av allt måste verksamheten planera för de elever som är i behov av särskilt stöd – den bästa värdemätaren är om skolan klarar av dessa elevers undervisning. I möjligaste mån ska alla barn och elever vara kvar i sin grupp och på skolan.

Ingen ska kunna lämna skolan utan godkända betyg, men det kan få ta lite olika lång tid att komma dit. På så sätt stimuleras både de som har tuffare utmaningar och de som har goda studieresultat. I förlängningen innebär detta att det bör införas begränsningar för skolan att kunna skicka elever som inte nått målen vidare inom skolsystemet. I första hand ska förstås skolorna försöka med åtgärdsplaner, större resurser och extra undervisning. Men om det inte hjälper kommer vissa elever alltså att behöva gå extra skolår under sin skolgång – andra kan slutföra sin skolgång på kortare tid än normalt.

Eleverna ska inte bara utöka sina faktakunskaper utan ska också i högre grad träna sig i hur man använder dessa kunskaper genom att analysera, dra slutsatser och kritiskt argumentera och kommentera dem. Ett vetenskapligt förhållningssätt är särskilt viktigt i slutet av skolan, alltså under åren som motsvarar dagens gymnasieskola.

Den svenska förskolan är bäst i världen. Rätten till en allmän, avgiftsfri förskola på heltid bör införas för alla barn. Förskolan spelar en mycket viktig roll i barnens utveckling. Det hjälper många barn till en mer jämlik skolstart.

I bland annat flera av landets storstadskommuner ökar stadigt andelen elever som inte har gått nioårig svensk grundskola. För att ge dessa elever likvärdiga förutsättningar bör särskilda insatser göras för att få till fler tvåspråkiga undervisningsformer, ökad täthet av språkpedagoger och bättre fortbildning av personalen.

Ett språkutvecklande arbetssätt ska genomsyra förskolan och skolan. Det räcker inte bara med att lära sig skriva och läsa. De språkliga färdigheterna behöver utvecklas och följas upp under hela skolgången. Det behövs även mer specialkunskap om barns och elevers språkutveckling. Lärarutbildningarna borde ge alla svensklärare utbildning i både svenska och svenska som andraspråk. Undervisningen i moderna språk bör också utvidgas att kunna gälla andra språk än de i dag traditionella.

I dag fortsätter problemen med att skolan flyttar upp icke godkända elever i skolsystemet, ett misslyckande som enbart drabbar eleverna. Det borde vara viktigare att i stället arbeta med högt ställda förväntningar och en tydlig skyldighet för skolan att ge eleverna den kunskap de har rätt till.

Bedömning och betyg

Förväntningar och mål för lärandet är för låga. Likvärdigheten i bedömningen av kunskaperna och återkopplingen brister på allt för många skolor.

Därför måste de kunskapskrav som samhället ställer tydliggöras. Kraven bör sedan formuleras som ett uttryckligt kontrakt mellan eleven, läraren och föräldrarna. Kunskapskontrakten ska innehålla konkreta mål för eleven så att han eller hon kan uppnå de nationella målen, alltså en sorts utveckling av dagens individuella utvecklingsplaner. Det ska klart vara kopplat till de nationella kunskapskraven och regelbundet följas upp. På så sätt ställs höga förväntningar på alla elever. Både skolans och elevens ansvar för resultaten förtydligas.

I låg ålder är kunskapsuppföljningen det viktigaste och under senare år kan sedan betygen vara ett komplement. Antalet betygssteg och när betygen först ges spelar en mindre roll. Det viktiga är att betygen mäter hur väl skolan lyckas i sitt uppdrag och hur eleverna uppnår kunskapsmålen. Eleverna har rätt till en likvärdig bedömning och att de betyg som ges verkligen motsvarar kunskapskraven. Genom att klargöra kunskapskraven och ha fler nationella uppföljningar kan detta säkerställas. Skolverkets granskningar måste utökas till att i större utsträckning granska likvärdigheten i skolornas bedömningar.

Varje skola och kommun måste också ingå i bedömningsnätverk för samtliga ämnen. Skolan ska observera, bedöma och utvärdera både det gemensamma och det individuella lärandet. De bedömningsmetoder som används ska vara sådana att de kan fungera som underlag för fortsatt lärande. I lärarnas planeringstid finns tid avsatt för gemensamt arbete med pedagogisk dokumentation.

Alla elever har rätt till en god, tydlig och skriftlig återkoppling om sin kunskapsutveckling samt behov av stöd när det behövs. Dialogen mellan elever, föräldrar och skolan är viktig. Tillsammans ska de kunna följa utvecklingen mot målen redan från det att eleven påbörjar sin skolgång.

Idag är bedömningar, krav och betyg ofta godtyckliga och skulden för skolans misslyckande läggs många gånger på omotiverade elever. Det borde vara självklart att eleverna motiveras genom att de konkret får veta vad som förväntas av dem.

Personalens förutsättningar

Många av dem som arbetar i skolan är tyvärr dåligt rustade för det ledarskap och de krav som ställs. Om inte lärarna och skolledningen klarar sitt uppdrag blir det förstås mycket svårare för eleverna att nå sina mål.

Lärarnas och rektorernas kvalitet och skicklighet spelar den absolut viktigaste rollen för en framgångsrik skola. Därför måste rektorerna ges den utbildning och kompetensutveckling som krävs för uppdraget. Den enskilda skolans framgång är beroende av rektors mod, kunskaper och kapacitet att utöva ett ledarskap. Behörighetskrav och femåriga förordnanden för rektorstjänster bör införas. Det ska också skapas en ny, längre rektorutbildning som stärker rektorernas pedagogiska roll och ger behörighet till forskning inom utbildningsvetenskap. Även kommunerna borde fortlöpande vidareutbilda sina rektorer utifrån lokala förutsättningar.

Läraryrket ska också förändras så att den svarar upp mot de krav som ställs. Lämplighetstest i samband med intag till läraryrket bör övervägas. Det vore önskvärt om man hittade bättre och snabbare sätt att utestänga olämpliga lärare både från utbildning och från tjänstgöring. Ökade krav på praktiskt arbete ute på skolorna under utbildningen är en självklarhet. En väg att höja lärarnas status kan vara att införa någon form av auktorisation av lärare. Lika intressant kan det vara att i stället ha någon form av lärarcertifikat. Läraryrket får inte vara den enda vägen till läraryrket. Det är nödvändigt att vidga rekryteringsvägarna till läraryrket och mer betona lämplighet och

kompetens. Obehöriga lärare ska erbjudas fler möjligheter till att komplettera sin utbildning med en lärarexamen. Särskilt viktigt är det med utbildning i didaktik. För att få fler med på skolans inriktning bör också tidsbegränsade förordnanden av lärare övervägas.

Det är angeläget att lärarnas fortbildning fortsätter även efter påbörjat yrkesliv. En metod är att garantera varje lärare en rätt till ordentligt fortbildning motsvarande tio högskolepoäng, i praktiken halvtidsstudier var tionde termin. Detta ska även kunna användas för utbildning i ledarskap och de lokala utmaningar som skolan brottas med. Kompetenta lärare måste erbjudas möjligheter till handfast forskning inom den egna skolan. Det kan ske genom ett väl uppbyggt nätverk mellan lärarutbildningarna och de enskilda skolorna. Dessutom bör system för utveckling av undervisning uppmuntras, till exempel så kallad spegling eller utbytesprogram mellan olika skolor. Det ska utvecklas ett eget utbildningsprogram på nationell nivå för situationsanpassat ledarskap inom skolan.

De små barnen är viktigast. De kunskaper som en förskollärare måste ha är lika viktiga och omfattande som kunskaperna för de lärare som undervisar äldre barn. De löneskillnader som i dag finns mellan till exempel förskollärare och gymnasielärare måste arbetas bort. Lönerna för dem som arbetar med yngre barn och elever kommer därför att höjas.

Skolledare och lärare riskerar i dag att drunkna i såväl administration och budget som frågor av social karaktär. För att skapa bättre förutsättningar för lärarnas huvuduppgift behöver elevhälsofrågorna i ett brett perspektiv förstärkas. Genom det förebyggande arbetet som alla gör och med fler kuratorer och skolsköterskor i skolan skapas mer tid för pedagogerna att utveckla lärandet.

Pedagogernas förmåga att ge eleverna kunskap håller en skiftande kvalitet. Det är självklart att rektorer och lärare själva måste skriva ordentligt för att kunna lära ut dessa kunskaper på ett bra sätt till eleverna. Lärarnas prestationer är viktiga för att nå den måluppfyllelse som alla eftersträvar. Det finns därför flera anledningar att den förmågan också mäts och utvärderas, bland annat av eleverna. En idé kan vara att utvärdera lärarnas insatser i samband med att de nationella proven genomförs. Det måste även börja talas öppet om att det finns lärare som inte klarar sitt uppdrag. Rektorens coachning av dessa lärare bör uppmärksammas och det bör samtidigt utvecklas fler möjligheter att ge andra arbetsuppgifter till de lärare som inte håller måttet.

I dag menar många debattörer att endast eleverna ska ändra sig. Det borde vara viktigare att ställa krav på att skolan har en ledning och personal med jämn och hög kvalitet och de förutsättningar som krävs för att ge alla elever god utbildning.

Demokrati

Många elevers och föräldrars åsikter tas inte till vara i skolan. Sverige behöver självständiga medborgare som kan ta för sig.

Därför ska samtliga förskolor och skolor ha ett lokalt självstyre med en långtgående delegation. De lokala styrelserna kan bestå av personal, elever, föräldrar, experter samt representanter från fackföreningar och näringslivet. Styrelserna ska fungera som konstruktiv diskussionspartner till rektor och erbjuda möjligheter till reellt inflytande över utbildningen och det övriga arbetet i skolan.

Ett levande och funktionellt språk skapar också kreativa och ifrågasättande barn och ungdomar. Hitills har politiker enbart pratat om att eleverna ska läsa och skriva bättre. Eleverna måste även ges bättre chanser att tala för sig, bli kritiskt ifrågasättande och hänga med i samhällsutvecklingen. Därför bör retorik bli en naturlig del i skolans undervisning. Mer pratglada elever kan alldeles utmärkt kombineras med skärpta ordningsregler och ett större studielugn.

Genom särskilda kunskapskontrakt och kursutvärderingar kan de enskilda eleverna

garanteras ett större inflytande över sin undervisning. Elevernas interna organisation för inflytande, oftast elev- och klassråden, måste också få en viktigare roll och ökad status. Eleverna ska finnas med i skolans beslutsforum, elevråd och skolledare ska få ordentlig utbildning i elevdemokrati. Elever som tar stort ansvar för de gemensamma frågorna i skolan bör kunna få bevis på detta i sina betyg.

Förskola och skola ska självklart förmedla och förankra de grundläggande värden som vårt samhälle vilar på: människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta. Barn och elever ska utveckla sociala färdigheter som omsorg, hänsyn, generositet, tolerans, ansvarstagande, förståelse och förmåga till inlevelse. Gemenskap, hälsa, trygghet och studiegäldje är alla nödvändiga delar för att nå skolans mål.

Den nuvarande skolan skapar i allt för hög grad tystlåtna elever utan inflytande. Det borde vara viktigare att ge skolans ledning den kontrast, det stöd och den kompetens som till exempel elever och föräldrar samt representanter från det omgivande samhället kan erbjuda.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Stockholms läns partidistrikt att partikongressen beslutar:

E87:1 att verka för en förnyad och förändrad skolpolitik i enlighet med ovanstående.
Stockholms läns partidistrikt

Motion E88 Nora arbetarekommun

Likvärdig skola oavsett huvudman

Socialdemokratin har sedan partiet bildades arbetat för att alla barn ska ha rätt till utbildning. Oavsett vilka ens föräldrar är, familjens ekonomi och bakgrund ska alla barn få samma möjligheter till bra utbildning. Socialdemokratins vision är att alla människor ska kunna frigöra sig. Utbildning är en väg för att skapa förutsättningar för frigörelsen.

Fristående skolor kan vara ett komplement till de kommunala skolorna men svenska friskolor har blivit lönsamma. De sex största friskolekoncernerna i Sverige gjorde förra året en sammanlagd vinst på 150 miljoner kronor. Det handlar alltså om en offentligt finansierad verksamhet som sedan enskilda personer ska ta ut vinster ifrån samtidigt som kommunerna brottas med kostnadsproblem för kommunala skolor som en följd av friskolornas etablering. Vi menar att alla överskott som görs ska återinvesteras i skolan och på så vis säkra likvärdig kvalitet för elever oavsett vilken huvudman skolan har. Men vi anser att också kommunerna har för litet inflytande över friskolornas etablering.

Skolan är en viktig del av samhället och samhällsutvecklingen. Det ställer stora krav på insyn, skolans organisation, lärarnas kompetens och att ansvariga beslutsfattare inte ser skolan som en isolerad ö i samhället. Därför bör vi se till att lika villkor råder för alla skolor, kommunala som fristående.

Vi tycker att det är viktigt med god insyn i all skolverksamhet och vill värna den offentlighetsprincip och meddelarfrihet som i dag finns i offentligt driven verksamhet. Vi menar att offentlighetsprincipen, meddelarfriheten och efterforskningsskyddet ska gälla fullt ut även i verksamheter som bedrivs av enskild huvudman och som finansieras med offentliga medel.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi:

- E88:1 att Socialdemokraterna verkar för att begränsa vinstmotivet som drivkraft för friskoleetableringar och att överskott som görs ska återinvesteras i skolan,
- E88:2 att Socialdemokraterna verkar för en lagändring som innebär att alla verksamheter som bedrivs av enskild huvudman och som ersätts med kommunala eller landstingskommunala medel ska tillämpa offentlighetsprincipen,
- E88:3 att Socialdemokraterna verkar för en lagändring som innebär att alla anställda i verksamheter som bedrivs av enskild huvudman och som ersätts med kommunala eller landstingskommunala medel ska omfattas av meddelarfriheten och efterforskningsskyddet likt anställda i offentlig verksamhet,
- E88:4 att kommunerna får större inflytande över etablering av friskolor.

Svenerik Nykvist Nora socialdemokratiska förening

Nora arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E89 Degerfors arbetarekommun

Likvärdig skola oavsett huvudman

Socialdemokratin har sedan partiet bildades arbetat för att alla barn ska ha rätt till utbildning. Oavsett vilka ens föräldrar är, familjens ekonomi och bakgrund ska alla barn få samma möjligheter till bra utbildning. Socialdemokratins vision är att alla människor ska kunna frigöra sig. Utbildning är en väg för att skapa förutsättningar för frigörelsen.

I Örebro län i dag går närmare var fjärde elev i en annan skola än den som är anvisningsskola. Många av dessa går i friskolor. Fristående skolor kan vara ett komplement till de kommunala skolorna men svenska friskolor har blivit lönsamma. De sex största friskolekoncernerna i Sverige gjorde förra året en sammanlagd vinst på 150 miljoner kronor. Det handlar alltså om en offentligt finansierad verksamhet som sedan enskilda personer ska ta ut vinster ifrån samtidigt som kommunerna brottas med kostnadsproblem för kommunala skolor som en följd av friskolornas etablering. Vi menar att alla överskott som görs ska återinvesteras i skolan och på så vis säkra likvärdig kvalitet för elever oavsett vilken huvudman skolan har.

Men vi anser att också kommunerna har för litet inflytande över friskolornas etablering. Skolan är en viktig del av samhället och samhällsutvecklingen. Det ställer stora krav på insyn, skolans organisation, lärarnas kompetens och att ansvariga beslutsfattare inte ser skolan som en isolerad ö i samhället. Därför bör vi se till att lika villkor råder för alla skolor, kommunala som fristående.

Vi tycker att det är viktigt med god insyn i all skolverksamhet och vill värna den offentlighetsprincip och meddelarfrihet som i dag finns i offentligt driven verksamhet. Vi menar att offentlighetsprincipen, meddelarfriheten och efterforskningsskyddet ska gälla fullt ut även i verksamheter som bedrivs av enskild huvudman och som finansieras med offentliga medel.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi:

- E89:1 att Socialdemokraterna verkar för att begränsa vinstmotivet som drivkraft för friskoleetableringar och att överskott som görs ska återinvesteras i skolan,
- E89:2 att Socialdemokraterna verkar för en lagändring som innebär att alla verksamheter som bedrivs av enskild huvudman och som ersätts med kommunala eller landstingskommunala medel ska tillämpa offentlighetsprincipen,

E89:3 att Socialdemokraterna verkar för en lagändring som innebär att alla anställda i verksamheter som bedrivs av enskild huvudman och som ersätts med kommunala eller landstingskommunala medel ska omfattas av meddelarfriheten och efterforskningskyddet likt anställda i offentlig verksamhet,

E89:4 att kommunerna får större inflytande över etablering av friskolor.

Mary-Anne Landberg Degerfors socialdemokratiska förening

Degerfors arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E90

Örebro arbetarekommun

Likvärdig skola oavsett huvudman

Socialdemokratin har sedan partiet bildades arbetat för att alla barn ska ha rätt till utbildning. Oavsett vilka ens föräldrar är, familjens ekonomi och bakgrund ska alla barn få samma möjligheter till bra utbildning. Socialdemokratins vision är att alla människor ska kunna frigöra sig. Utbildning är en väg för att skapa förutsättningar för frigörelsen.

I Örebro i dag går närmare var fjärde elev i en annan skola än den som är anvisningskola. Många av dessa går i friskolor. Fristående skolor kan vara ett komplement till de kommunala skolorna men svenska friskolor har blivit lönsamma. De sex största friskolekoncernerna i Sverige gjorde förra året en sammanlagd vinst på 150 miljoner kronor. Det handlar alltså om en offentligt finansierad verksamhet som sedan enskilda personer ska ta ut vinster ifrån samtidigt som kommunerna brottas med kostnadsproblem för kommunala skolor som en följd av friskolornas etablering. Vi menar att alla överskott som görs ska återinvesteras i skolan och på så vis säkra likvärdig kvalitet för elever oavsett vilken huvudman skolan har.

Men vi anser att också kommunerna har för litet inflytande över friskolornas etablering. Skolan är en viktig del av samhället och samhällsutvecklingen. Det ställer stora krav på insyn, skolans organisation, lärarnas kompetens och att ansvariga beslutsfattare inte ser skolan som en isolerad ö i samhället. Därför bör vi se till att lika villkor råder för alla skolor, kommunala som fristående.

Vi tycker att det är viktigt med god insyn i all skolverksamhet och vill värna den offentlighetsprincip och meddelarfrihet som i dag finns i offentligt driven verksamhet. Vi menar att offentlighetsprincipen, meddelarfriheten och efterforskningskyddet ska gälla fullt ut även i verksamheter som bedrivs av enskild huvudman och som finansieras med offentliga medel.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi:

E90:1 att Socialdemokraterna verkar för att begränsa vinstmotivet som drivkraft för friskoleetableringar och att överskott som görs ska återinvesteras i skolan,

E90:2 att Socialdemokraterna verkar för en lagändring som innebär att alla verksamheter som bedrivs av enskild huvudman och som ersätts med kommunala eller landstingskommunala medel ska tillämpa offentlighetsprincipen,

E90:3 att Socialdemokraterna verkar för en lagändring som innebär att alla anställda i verksamheter som bedrivs av enskild huvudman och som ersätts med kommunala eller landstingskommunala medel ska omfattas av meddelarfriheten och efterforskningskyddet likt anställda i offentlig verksamhet,

E90:4 att kommunerna får större inflytande över etablering av friskolor.

Lena Baastad, Vintrosa socialdemokratiska förening

Örebro arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E91

Munkedals arbetarekommun

Motverka nyetableringar av friskolor

Vi vill att Socialdemokratiska Arbetarepartiet tar initiativ till att hejda friskoleetableringarna i Sveriges kommuner, då de bidrar till ökad segregation, vidgade samhällsklyftor samt kostar skattebetalarna alldeles för mycket pengar i redan hårt ansträngda kommuner.

När friskolereformen gjorde sin entré i Sveriges kommuner var det för att utgöra ett komplement till den svenska enhetsskolan och de skulle då skapa möjligheter att tillgodose allas krav på utbildningsområdet och kunna svara upp till de unika behov som kunde finnas i olika delar av landet. Så ser inte bilden ut i dag.

I dag är det i stället så att riskkapitalbolag etablerar sig i ett rasande tempo runt om i landet för att tjäna stora pengar på våra barns behov av grundläggande utbildning och religiösa samfund bedriver en ofta segregeringande verksamhet. Många av de nya privata aktörerna lockar elever med enkla knep som en egen bärbar dator eller spännande profiler som språk, musik, idrott eller annat. Skolorna konkurrerar inte med undervisningskvalitet utan genom att appellera till barnens drömmar om kändisskap, flärd och glamour. Det vill vi ändra på!

Vi vill bevara och utveckla den svenska enhetsskolan till att samla landets olika religiösa, etniska och sociala delar i en gemensam skola, där vi värnar mångfald, demokrati och alla människors lika värde. Det anser vi vara vår skyldighet när vi ser hur segregationen breder ut sig och allas våra barn tenderar att växa upp och formas i parallella samhällen. Vi anser att enhetsskolan är en av hörnstenarna i en socialdemokratisk välfärdspolitik, den vill vi värna och utveckla för att kunna möta framtidens utmaningar.

Därför vill vi:

E91:1 att Socialdemokraternas partikongress 2009 tar initiativ till att motverka nyetableringar av privat- och friskolor som drivs i syfte att ge ekonomisk vinst till enskilda, eller som ska drivas på konfessionell grund. Det bör ske genom ändring av relevant lagstiftning.

Åsa Karlsson

Munkedals arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E92

Trollhättans arbetarekommun

Motverka privatiseringsvågen i skolan

Sverige sticker ut när det gäller att ge generösa stöd och villkor för dem som vill privatisera skolor. Till skillnad från de flesta andra av våra grannländer får den som vill starta en friskola mycket goda ekonomiska villkor och kan genom strategiskt beteende minska kostnader genom att dra ned på viktiga resurser och genom att socialt utestänga elever. Vi vet i dag att friskolor generellt motverkar att till exempel funktionshindrade väljer just deras friskola. Vi vet att det sociala tryck som finns i ett klassamhälle leder till att elever ur utsatta grupper socialt spärras ut från vissa av de mest vinstdrivande skolföretagen.

De som under 1980- och 1990-talen förespråkade friskolor som komplement såg säkert framför sig brinnande pedagoger som i mindre verksamheter ville hitta alternativ som i sin tur skulle kunna utveckla den offentliga skolan. Med dagens system har det i stället blivit en marknad för skolor som lett till att några få stora skolföretag gör stora vinster på skolans område. Skolor har i dag blivit en lukrativ bransch för några storföretag.

Det extremt nyliberala skolpengssystem som vi har i dag, i kombination med generösa regler, har skapat en privatiseringsvåg inom grund- och gymnasieskolan som varje ideologiskt skolad socialdemokrati borde skämmas över. Konsekvenserna har blivit allt mer svåra att acceptera.

Vi har fått se en ökad segregering, inte minst genom de religiösa friskolorna men också genom den sociala utsorteringsmekanism som finns i ett klassamhälle. Vissa skolor lockar genom reklamkampanjer med förmåner som datorer, men har sedan sparat på vikarier, undervisning, skolböcker, skolbibliotek, kuratorer, och lärare – allt för att maximera det egna aktiebolagets vinst. Stora resurser tvingas att läggas på reklam i stället för på undervisning. Vissa elever får aldrig möta andra elever från andra samhällsklasser. I vissa kommuner leder den näst intill fria etableringsrätten till allvarliga problem för den offentliga skolan.

I våra grannländer i Norden ges betydligt lägre ersättning för dem som väljer friskolor, vilket är naturligt eftersom de inte har samma krav på att ta emot alla elever som en offentlig skola har. I våra nordiska grannländer är det inte tillåtet att ta ut vinster i skolföretagen, vilket borde vara självklart för alla som har någon form av socialdemokratisk ideologisk kompass.

Med hänvisning till det nyliberala moras som i dag sker i de svenska friskolorna föreslås därför att den socialdemokratiska partikongressen beslutar:

- E92:1 att forma ett system som hindrar vinstutdelning från privatiserade skolor,
- E92:2 att så länge skolor är ett kommunalt ansvar ge kommuner veto mot etablering av friskolor,
- E92:3 att inleda ett arbete för ett nytt skolsystem där systemet med skolpeng avskaffas och att privatiserade skolor blir så marginella att de inte längre hotar den generella svenska välfärdsmodellen.

Handels socialdemokratiska förening Trollhättan

Trollhättans arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E93

Umeå arbetarekommun

Nytt regelverk för friskolor

Vid partikongressen 2005 var det många motioner om friskolornas förutsättningar och kommunernas möjligheter till insyn och påverkan på beslut.

I de politiska riktlinjerna som gäller alltjämt står det:

”Även om Sverige fortfarande har världens mest jämlika skolsystem finns tendenser att segregationen växer. Vi vill se en sammanhållen skola som är en mötesplats för barn från olika sociala miljöer och kulturer. Alla barn är inte lika och alla skolor har inte samma villkor. Men för oss socialdemokrater är det självklart att alla barn har rätt att gå i en bra skola. Därför måste resurserna till skolan fördelas efter behov, inte bara efter elevantal. Skolan ska vara avgiftsfri och möjligheten att ta ut avgifter för skolmåltider i gymnasiet ska avskaffas. Bara så kan vi förverkliga en jämlik skola, en skola för alla.”

Målet är tydligt: Alla skolor ska vara bra skolor. Pedagogisk utveckling och mångfald ska uppmuntras i alla skolor. Barn är olika – och det finns många sätt att lära. Fristående skolor kan fungera som ett komplement till den kommunala skolan, men etableringar av nya fristående skolor får inte leda till sämre undervisning och pedagogiska möjligheter för barnen i den kommunala skolan. Segregationsrisker ska särskilt beaktas när en fristående skola ska godkännas och kommunernas inflytande vid etablering av friskolor ska förstärkas väsentligt.

I det rådslagarbete som varit när det gäller skolan har diskussionen mycket handlat om alliansens politik och inte om vår egen, något som har känts märkligt då kongressen 2005 till stor del handlade om skolpolitiken och partiledningen fick även backa på många punkter.

Etablering av friskolor har fortsatt, segregeringen ökat och uttaget av vinster i friskolor har accelererat. Våra gemensamma skattemedel som ska gå till barnen blir utdelning till utbildningsbolagens ägare.

Att friskolor skulle stå för pedagogisk förnyelse är i dag historia, nej – i dag handlar det till och med om investmentbolag som ser det som en verksamhet med bra avkastning. När högerpartiet Tories i England vill införa vårt friskolesystem är man mycket tydliga, ingen vinstutdelning ska tillåtas! Vem kunde tro att ett ultrakonservativt parti skulle ta tydligare ställning än vi socialdemokrater lyckats med?

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi:

- E93:1 att friskolan ska ses som ett komplement till den kommunala,
- E93:2 att friskolor inte får drivas med vinstintresse,
- E93:3 att friskolor ska omfattas av samma regler som den kommunala skolan,
- E93:4 att friskolor inte har rätt att säga nej till elever med funktionshinder,
- E93:5 att friskolor ska omfattas av offentlighetsprincipen,
- E93:6 att kommunerna får vetorätt vid etablering av fristående skolor.

Skolrådslagsgruppen i Umeå AK genom Margareta Rönngren
Umeå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E94

Täby arbetarekommun

Översyn av regelverket för etablering av fristående skolor

Friskolereformen har inte lett till den pedagogiska mångfald som var en av avsikterna med reformen. I Sverige finansieras fristående skolor helt med skattemedel för att alla elever ska ha lika möjlighet att välja skola. Det kan dock konstateras att flera friskoleföretag har kringgått dessa bestämmelser. Dessutom finns det en laglig möjlighet för fristående skolor slippa att ta emot elever med funktionshinder.

Friskolereformen har också lett till en mindre effektiv användning av skattemedel genom utdelning till bolagsägare och vinster vid försäljning av skolor. Dessutom försvåras kommunernas möjlighet att planera när det etableras flera fristående skolor.

Offentlighetsprincipen gäller inte i privata företag. Detta leder till sämre insyn och mindre medborgarinflytande än i de kommunala skolorna.

Skollagen ger möjlighet till bolag, föreningar, samfälligheter, stiftelser och enskilda personer att driva fristående skolor. Allt fler av de fristående skolorna drivs numera av stora aktiebolag. På senare tid har frågorna kring vinstutdelning och vinster vid försäljning av skolor varit föremål för debatt. Krav har ställts från olika håll på förändringar i lagstiftningen för att förhindra att skolor ska kunna drivas med vinst.

Jag anser att samma regler ska gälla för fristående skolor som för kommunala skolor vad gäller skyldigheten att ta emot alla barn och offentlighetsprincipen. Dessutom bör lagstiftningen ses över beträffande driftsformer så att vinstutdelning som inte återinvesteras i verksamheten eller återförs till kommunen kan förhindras.

Kongressen föreslås besluta:

E94:1 att regelverket för fristående skolor ses över både vad gäller insyn, driftsformer och garanterade möjligheter för alla elever att fritt välja skola.

Janne Boman

Täby arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E95 Trollhättans arbetarekommun

Religiösa friskolor

Med hänvisning till FN:s barnkonvention kan man konstatera att samhället inte tar sitt ansvar för barnens bästa när det gäller religiösa friskolor. Själva poängen med dessa skolor är att inte vara religiöst neutrala, utan tvärtom påverka barnen i en viss riktning.

Möjligheten för samhället att utöva en bra tillsyn över dessa skolor är begränsad. Skillnader mellan skolor kan säkert finnas, men möjligheten till integration är sämre än för vanliga skolor. Som exempel kan nämnas en mycket erfaren och trovärdig person i Malmö, imamen Ali Ibrahim. Han menar att muslimska friskolor står för isolering, inte ger sina elever tillräckliga kunskaper för att klara sig i samhället och att föräldrarna ofta har för stort inflytande. Dessutom anmäler många friskolor inte om barnen far illa hemma, vilket man enligt lag är skyldig att göra.

Det finns tillräckligt med kunskap om religiösa friskolors brister. Vi kan inte längre låta dessa barn skolas in i ett utanförskap.

Jag yrkar därför:

E95:1 att Socialdemokraterna tar kraftfulla initiativ till nödvändiga förändringar så att religiösa friskolor försvinner, inte bara blir av med eventuella bidrag.

Sune Svensson ordförande i Lextorp-Velanda socialdemokratiska förening
Trollhättans arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E96 Askersunds arbetarekommun – enskild

Skolan ska vara likvärdig oavsett huvudman

Socialdemokratin har sedan partiet bildades arbetat för att alla barn ska ha rätt till utbildning. Oavsett vilka ens föräldrar är, familjens ekonomi och bakgrund ska alla barn få samma möjligheter till bra utbildning. Socialdemokratin vision är att alla människor ska kunna frigöra sig. Utbildning är en väg för att skapa förutsättningar för frigörelsen.

I Örebro i dag går närmare var fjärde elev i en annan skola än den som är anvisnings-skola. Många av dessa går i friskolor. Fristående skolor kan vara ett komplement till de kommunala skolorna men svenska friskolor har blivit lönsamma. De sex största friskolekoncernerna i Sverige gjorde förra året en sammanlagd vinst på 150 miljoner kronor. Det handlar alltså om en offentligt finansierad verksamhet som sedan enskilda personer ska ta ut vinster ifrån samtidigt som kommunerna brottas med kostnadsproblem för kommunala skolor som en följd av friskolornas etablering. Vi menar att alla överskott som görs ska återinvesteras i skolan och på så vis säkra likvärdig kvalitet för elever oavsett vilken huvudman skolan har.

Men vi anser att också kommunerna har för litet inflytande över friskolornas etablering. Skolan är en viktig del av samhället och samhällsutvecklingen. Det ställer stora krav

på insyn, skolans organisation, lärarnas kompetens och att ansvariga beslutsfattare inte ser skolan som en isolerad ö i samhället. Därför bör vi se till att lika villkor råder för alla skolor, kommunala som fristående.

Vi tycker att det är viktigt med god insyn i all skolverksamhet och vill värna den offentlighetsprincip och meddelarfrihet som i dag finns i offentligt driven verksamhet. Vi menar att offentlighetsprincipen, meddelarfriheten och efterforskningskyddet ska gälla fullt ut även i verksamheter som bedrivs av enskild huvudman och som finansieras med offentliga medel.
Vi föreslår kongressen besluta:

E96:1 att Socialdemokraterna verkar för att begränsa vinstmotivet som drivkraft för friskoleetableringar och att överskott som görs ska återinvesteras i skolan,

E96:2 att Socialdemokraterna verkar för en lagändring som innebär att alla verksamheter som bedrivs av enskild huvudman och som ersätts med kommunala eller landstingskommunala medel ska tillämpa offentlighetsprincipen,

E96:3 att Socialdemokraterna verkar för en lagändring som innebär att alla anställda i verksamheter som bedrivs av enskild huvudman och som ersätts med kommunala eller landstingskommunala medel ska omfattas av meddelarfriheten och efterforskningskyddet likt anställda i offentlig verksamhet,

E96:4 att kommunerna får större inflytande över etablering av friskolor.

Solveig Samuelsson

Askersunds arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Motion E97

Laxå arbetarekommun

Skola

Socialdemokratin har sedan partiet bildades arbetat för att alla barn ska ha rätt till utbildning. Oavsett vilka ens föräldrar är, familjens ekonomi och bakgrund ska alla barn få samma möjligheter till bra utbildning. Socialdemokratins vision är att alla människor ska kunna frigöra sig. Utbildning är en väg för att skapa förutsättningar för frigörelsen.

I Örebro i dag går närmare var fjärde elev i en annan skola än den som är anvisningsskola. Många av dessa går i friskolor. Fristående skolor kan vara ett komplement till de kommunala skolorna men svenska friskolor har blivit lönsamma. De sex största friskolekoncernerna i Sverige gjorde förra året en sammanlagd vinst på 150 miljoner kronor. Det handlar alltså om en offentligt finansierad verksamhet som sedan enskilda personer ska ta ut vinster från, samtidigt som kommunerna brottas med kostnadsproblem för kommunala skolor som en följd av friskolornas etablering. Vi menar att alla överskott som görs ska återinvesteras i skolan och på så vis säkra likvärdig kvalitet för elever oavsett vilken huvudman skolan har.

Men vi anser att också kommunerna har för litet inflytande över friskolornas etablering. Skolan är en viktig del av samhället och samhällsutvecklingen. Det ställer stora krav på insyn, skolans organisation, lärarnas kompetens och att ansvariga beslutsfattare inte ser skolan som en isolerad ö i samhället. Därför bör vi se till att lika villkor råder för alla skolor, kommunala som fristående.

Vi tycker att det är viktigt med god insyn i all skolverksamhet och vill värna den offentlighetsprincip och meddelarfrihet som i dag finns i offentligt driven verksamhet. Vi menar att offentlighetsprincipen, meddelarfriheten och efterforskningskyddet ska gälla fullt ut även i verksamheter som bedrivs av enskild huvudman och som finansieras med offentliga medel.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi:

E97:1 att Socialdemokraterna verkar för att begränsa vinstmotivet som drivkraft för friskoleetableringar och att överskott som görs ska återinvesteras i skolan,

E97:2 att Socialdemokraterna verkar för en lagändring som innebär att alla verksamheter som bedrivs av enskild huvudman och som ersätts med kommunala eller landstingskommunala medel ska tillämpa offentlighetsprincipen,

E97:3 att Socialdemokraterna verkar för en lagändring som innebär att alla anställda i verksamheter som bedrivs av enskild huvudman och som ersätts med kommunala eller landstingskommunala medel ska omfattas av meddelarfriheten och efterforskningskyddet likt anställda i offentlig verksamhet,

E97:4 att kommunerna får större inflytande över etablering av friskolor.

Susanne Stenlund, Finnerödja socialdemokratiska förening

Laxå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E98

Ängelholms arbetarekommun

Ställ samma krav på alla skolor!

I dag etableras ett stort antal friskolor runtom i landet, så även i skånska kommuner. Ett högst upprörande faktum är att en friskola har rätt att neka en sökande elev med hänvisning till elevens funktionsnedsättning. Friskolorna har inte heller skyldighet att redovisa vilka lokaler de avser att bedriva sin verksamhet i då de ansöker om att få etablera sig. Därmed kan krav på att skolan ska vara tillgänglig för alla elever inte ställas.

Dessa förhållanden kan inte tolkas som något annat än diskriminering gentemot elever med funktionsnedsättning.

Vi kräver:

E98:1 att samma krav vad gäller tillgänglighet och stöd till elever med särskilda behov ska ställas på friskolorna som på de kommunala skolorna.

Eva-Lena Lindell, Munka Ljungby-Hjärnarps socialdemokratiska förening

Ängelholms arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E99

Karlskrona arbetarekommun – enskild

Stoppa etableringsfriheten i skolan!

Många varnar för den negativa utveckling som blir allt mer påtaglig runt om i Sverige genom den ohejdade etableringstakten av friskolor som sker med Skolverkets goda medgivande. Sveriges kommuner måste värna om den kommunala skolan. Konkurrens och bristande elevunderlag leder till ekonomiska bekymmer för kommuner och vi måste våga säga nej till ytterligare etableringar av friskolor.

Det är dags att vi begränsar antalet friskolor utifrån det elevunderlag som finns i varje kommun. Målet bör vara att max 10 procent av elevunderlaget i en kommun genomför sina studier inom friskoleverksamheten. Debatten ska vara öppen, men någon form av begränsning måste ske för alla barns rätt till lika möjlighet gällande utbildning, oavsett bakgrund samt social och ekonomisk tillhörighet. Kommunal vetorätt gällande etablering av friskolor är en självklart.

För oss och många andra socialdemokrater så var uppfattningen att friskolorna kunde vara

ett komplement till den kommunala skolan, och inte en konkurrent med i många fall enbart stora vinstintressen och en god avkastning som tillfredställer aktieägare. Allt detta på Sveriges skattebetalares bekostnad. Är det så vi ska hantera våra kommunala skattemedel i Sverige?

Friskolornas ohejade etableringstakt har inte förbättrat undervisningskvaliteten i skolan. Däremot har resurserna för den kommunala skolan allt mer urholkats. Priset för detta får framför allt barn och ungdomar i behov av extrastöd betala. De här barnen har inte friskolorna något större intresse av då de är mer kostnadskrävande. Klasskillnaderna och segregationen ökar i skolans värld och det går fort.

Vi vill att en socialdemokratisk skolpolitik även i fortsättningen ska innehålla ledorden rättvisa, solidaritet och jämlikhet. En skola som uppfyller dessa ledord bör vara en självklarhet för varje socialdemokrat. Detta genererar en stark skola för alla barn och ungdomar, oavsett social bakgrund eller ekonomisk tillhörighet. En skola för alla barn och ungdomar på lika villkor. Är det så att vi även framöver vill att alla våra barn och ungdomar ska utvecklas till självständigt tänkande individer i vuxen ålder med kunskaper och individuella redskap för att komma dit så måste vi ge den kommunala skolan resurser.

Nyckeln kanske är att satsa på mindre antal elever i varje klass, fortbildning och pedagogiskt stöd för lärare så att alla blir sedda och ges den tid som behövs för den individuella inläringen. Genom en bra socialdemokratisk skolpolitik ska vi ge den kommunala skolan möjlighet att ge barn och ungdomar möjlighet till ifrågasättande, individuellt lärande efter de resurser man som individ har. Vi behöver satsa på en utvecklande pedagogik i stället att skapa lydiga ”jasägare” som står med ”mössan i hand och bugar”.

Vi socialdemokrater i utbildningsnämnden i Karlskrona vill att vi socialdemokrater gemensamt hjälps åt för att bevara den kommunala skolan och alla barns och ungdomars rätt till likvärdig utbildning. Vi anser att varje kommun i Sverige borde begränsa utbudet av friskolor till max tio procent av elevunderlaget. Vi inser dock att detta inte är möjligt i vissa kommuner i dag.

Vi föreslår kongressen besluta:

E99:1 att varje kommun har vetorätt då det gäller etablering av friskolor, när etableringen överstiger tio procent av elevunderlaget.

Utbildningsnämndens socialdemokratiska grupp i Karlskrona

Karlskrona arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Motion E100

Borlänge arbetarekommun

Stoppa explosionen av friskolor.

Vårt samhälle har under de senaste decennierna dragits med av de marknadsströmningar som gått fram över hela den industrialiserade världen. Nu är det dags att sätta stopp. Nu är tiden inne för arbetarrörelsen att söka sig tillbaka till de grundläggande värderingarna inom alla områden. Människovärdet är större än marknadsvärdet. Solidaritet måste gå före egenintresse. Att så många i dag tror blint på de så kallade marknadskrafterna är en stor gåta. Finns det något bevis för att marknadsliberalismen över huvud taget fungerar någonstans i världen?

Den ”demokratiska socialismen” är den enda rätta vägen att gå för att skapa ett samhälle av fria och jämlika människor i ett solidariskt samhälle. Ett av det viktigaste medlen för att nå målet med alla människors lika värde är att satsa på skolan. Utbildning ger frihet. Utbildning ger makt. En bra utbildning för alla bidrar till ett lands utveckling och sammanhållning. Det parallella utbildningssystemet med så kallade friskolor driver

utvecklingen i helt motsatt riktning. De friskolor som finns i dag är till stor del inget annat än privatskolor finansierade med kommunala skattemedel. I allt för många fall drivs de enbart med vinstintresse i stället för att ge eleverna en undervisning med hög kvalitet.

Det viktigaste skälet för en sammanhållen skola är att skoltiden är den enda perioden i livet när människor naturligt träffas över alla gränser. De intryck som präglar en människa under barn- och ungdomstiden finns kvar resten av livet. Olikheterna hos eleverna utgör den kommunala skolans styrka. Friskolorna utgör dess totala motsats, här träffas barn utifrån föräldrarnas särintressen, social tillhörighet, religiös inriktning med mera.

En bra undervisning för alla barn, med olika bakgrund och förutsättningar tillsammans, är det enda riktiga. Hur ser det ut inom en snar framtid med den uppdelning av barn och ungdomar som sker genom alla dessa friskolor som tillåts poppa upp som svampar ur jorden? Hur kommer vårt samhälle att se ut? Vår uppfattning är att barnen inte ska delas upp! Det är inte bra för barnen. Det är inte bra för vårt samhälle. Det är inte bra för vårt lands framtid.

Till dessa grundläggande förhållanden måste man lägga den ekonomiska aspekten. Vårt land har inte råd med två parallella skolsystem för den grundläggande utbildningen. Varje ny friskola bidrar till utarmningen av den kommunala skolan eftersom pengarna tas från befintlig budget. När kommunerna tvingas betala för nya grund- och gymnasieskolor i privat regi minskas möjligheterna att klara den kommunala skolan. Färre lärare, sämre lokaler, sämre undervisningsmaterial med mera blir följden. De enda som vinner på friskolorna är de "entreprenörer" som skor sig på våra skattepengar genom att bedriva en i många fall bristfällig undervisning. I vissa fall kanske marknadskrafterna är samhället till godo men absolut inte för något så grundläggande som utbildningen av våra barn och ungdomar. Skolan ska vara en frigörande kraft och ge alla barn samma möjligheter till en bra utbildning och därmed grunden för ett bra vuxenliv.

Det är dags att sätta stopp för explosionen av friskolor, denna borgerlighetens lekstuga med våra barn, ungdomar och skattepengar!

Vi kräver:

E100:1 att antalet friskolor minskas kraftigt och att man inför ett absolut förbud för friskolor som drivs med vinstintresse. Enstaka friskolor kan tillåtas om man efter en noggrann kontroll finner att de inte påverkar den kommunala skolan negativt,

E100:2 att det tas fram en norm för hur stor del av den kommunala skolbudgeten som maximalt får användas till friskolor. Ju lägre procentsats desto bättre.

Bengt Lindgen

Borlänge arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E101 Ängelholms arbetarekommun

Vinster i friskolor

Efter att vi har följt debatten i media om hur en del friskolor går med stora vinster, som resulterar i vinstutdelningar till ägarna anser vi att det är dags att införa ett regelverk som kräver att vinsterna återförs till verksamheten. I vårt grannland Danmark ser regelverket för friskolor helt annorlunda ut. Där ska all vinst som en friskola genererar återföras till verksamheten. Det innebär att vinsterna kommer eleverna till del genom investeringar i ökad lärartäthet, läromedel, inventarier och så vidare.

Vi föreslår kongressen besluta och att ge partistyrelsen i uppdrag att verka för:

E101:1 att all vinst i de privata skolorna återförs till skolverksamheten.

Christer Hansson, Emma Yngvesson, Munka-Ljungby och Hjärnarps socialdemokratiska förening

Ängelholms arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E102

Lunds arbetarekommun – enskild

Vinstöverföring ur friskolor

I dagsläget är det möjligt för friskolor att överföra hela eller delar utav en vinst till ägare – såväl svenska som utländska företag. Att på detta sätt överföra skattemedel, avsatta som en investering i samhällets framtid, till privata investerare är ur socialdemokratisk synvinkel förkastlig. Det eventuella överskott en skola genererar ska återinvesteras i verksamheten, till exempel genom vidareutbildning av lärare.

Ett överskott av verksamheten som överförs till ägare måste ses som att skolan antingen fått för mycket pengar eller inte utfört sitt uppdrag tillfredställande. Det är inte rimligt att multinationella koncerner ska kunna maximera sina vinster och därigenom överföra offentliga medel till privat ägo. Så som systemet är uppbyggt i dag uppmuntrar det till att minska till exempel lärartätheten och därigenom kvaliteten på undervisningen för att tjäna så mycket pengar som möjligt. I de fall friskolorna inte har uppfyllt de krav som ställs nationellt förutsätter vi att den tillsynsmyndighet som har ansvar att granska verksamheten agerar för att detta åtgärdas.

Då dessa vinster kan ses som ett bevis på att friskolorna i fråga inte är i behov av den nivå av offentliga medel de tidigare blivit tilldelade anser vi att deras bidrag ska minska med ett belopp motsvarande deras vinst. Detta torde också fungera som ett incitament för återinvesteringar i verksamheten och kvalitetshöjningar.

Lunds socialdemokratiska studentklubb kräver således:

E102:1 att friskolors vinst ska leda till bidragssänkning motsvarande vinsten.

Lunds socialdemokratiska studentklubb

Lunds arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Motion E103

Uddevalla arbetarekommun – enskild

Motverka nyetableringar av friskolor

Vi vill att socialdemokratiska arbetarepartiet tar initiativ till att hejda friskoleetableringarna i Sveriges kommuner, då de bidrar till ökad segregation, vidgade samhällsklyftor samt kostar skattebetalarna alldeles för mycket pengar i redan hårt ansträngda kommuner.

När friskolereformen gjorde sin entré i Sveriges kommuner var det för att utgöra ett komplement till den svenska enhetsskolan och de skulle då skapa möjligheter att tillgodose allas krav på utbildningsområdet och kunna svara upp till de unika behov som kunde finnas i olika delar av landet. Så ser inte bilden ut i dag.

I dag är det i stället så att riskkapitalbolag etablerar sig i ett rasande tempo runt om i landet för att tjäna stora pengar på våra barns behov av grundläggande utbildning, samt att religiösa samfund bedriver en ofta segregeringande verksamhet. Många av de nya privata

aktörerna lockar elever med enkla knep som en egen bärbar dator eller spännande profiler som språk, musik, idrott eller annat. Skolorna konkurrerar inte med undervisningskvalitet utan genom att appellera till banens drömmar om kändisskap, flärd och glamour. Det vill vi ändra på!

Vi vill bevara och utveckla den svenska enhetsskolan till att samla landets olika religiösa, etniska och sociala delar i en gemensam skola, där vi värnar mångfald, demokrati och alla människors lika värde. Det anser vi vara vår skyldighet när vi ser hur segregationen breder ut sig och allas våra barn tenderar att växa upp och formas i parallella samhällen. Vi anser att enhetsskolan är en av hörnstenarna i socialdemokratisk välfärdspolitik. Den vill vi värna och utveckla för att kunna möta framtidens utmaningar.

Därför vill vi:

E103:1 att Socialdemokraternas partikongress 2009 tar initiativ till att motverka nyetableringar av privat- och friskolor som drivs i syfte att ge ekonomisk vinst till enskilda, eller som ska drivas på konfessionell grund. Det bör ske genom ändring av relevant lagstiftning.

Krister Kronlid, Cecilia Sandberg Uddevalla arbetarekommun

Uddevalla arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen

Motion E104 Sörmlands partidistrikt

Friskolor

En av drivkrafterna för oss socialdemokrater är viljan att forma samhället med frihet, jämlikhet och rättvisa som ledord.

Partiet har ett kongressbeslut taget 2005 som säger: "Fristående skolor kan fungera som ett komplement till den kommunala skolan." Det är troligt att vi socialdemokrater inte insåg konsekvenserna av det fattade beslutet då det togs.

Var och varannan dag kan vi läsa i tidningar, lyssna på radio och se på tv om friskolornas framfart inom vårt utbildningsväsende – från att funktionshinder stängs ute av 10 procent av friskolorna till att aktieägare är de stora vinnarna på "skolmarknaden". Varje år bidrar kommunerna med skattemedel som tas ur budgeten för utbildning till denna "friskolecirkus" utan att ha någon direkt insyn i dessa skolors verksamhet. Kan partiet verkligen fortsätta acceptera att denna fördelning av skattemedel som ska gå till att finansiera vår gemensamma välfärd tillåts fortsätta utan att någon direkt insyn finns?

Den ohämmade friskoleetableringen skapar dessutom problem då många kommuner får ökade lokalkostnader per elev när elevunderlaget för den kommunala skolan sviktar på grund av ändrade förutsättningar. Den kommunala skolan har inte en rimlig möjlighet att anpassa sina fasta kostnader såsom personal och lokalkostnader till rådande ordning. Som lök på laxen är kommunen skyldig att ta hand om elever som haft otur att gå i en friskola som går i konkurs. Kan vi socialdemokrater få ihop denna ekvation?

Frågan som vi socialdemokrater bör ställa oss är: Hur får vi ihop friskoleexplosionen med våra ledord frihet, jämlikhet och rättvisa?

Frihet möjligen då föräldrar kan välja skola till sina barn men frågan är frihet för vem. Jämlikhet och rättvisa uppnår vi inte med friskolor. För borgerligheten är det inte valfriheten som är primär utan äganderätten.

Föreslår kongressen besluta:

E104:1 att partiet utvärderar hur skolans värld har förändrats sedan friskolereformens införande,

E104:2 att utvärderingen särskilt bör belysas utifrån ett jämlikhets- och rättviseperspektiv,

E104:3 att vi måste verka för att Skolverket ska granska friskolorna på samma sätt som de kommunala skolorna.

Torbjörn Johansson

Sörmlands partidistrikt beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E105

Uppsala arbetarekommun

Fristående skolors villkor

Allt sedan den borgerliga regeringen i början av 1990-talet införde en kommunal skyldighet att finansiera de fristående skolorna har antalet friskolor ökat kraftigt. Många ser nya möjligheter med att etablera en friskola – företag ser en lukrativ marknad, privatpersoner kan genomdriva egna pedagogiska idéer och religiösa samfund kan förverkliga sina idéer om skolor på religiös grund.

I dag ser vi många negativa effekter av en ohämmad och till stora delar oreglerad etableringsrätt. Det är ytterst angeläget att snarast förändra regelverket för de fristående skolorna. Alla skolor med kommunal finansiering bör lyda under samma regelverk och ha samma skyldigheter.

Fristående skolors regelverk

Friskolor lyder inte under samma regelverk som de kommunala skolorna. Fristående skolor har inte heller samma skyldigheter som de kommunala och kan därför bedriva sin verksamhet på helt andra grunder. De måste till exempel inte ha platser till alla som söker eller ta emot elever med svåra funktionsnedsättningar. Om vi ska kunna garantera likvärdiga förutsättningar och en likvärdig utbildning för alla elever måste alla skolor också lyda under gemensamma regler. Såväl etableringen av fristående skolor som deras skyldighet att ta emot elever med olika slags bakgrund måste regleras. Elevers säkerhet i de fall den fristående skolan går i konkurs måste likaså stärkas.

Stärk det kommunala ansvaret för alla skolor

Kommunerna har i många avseenden det yttersta ansvaret för barns och ungas uppväxt och utbildning. Trots detta har kommunerna i dag ingen som helst möjlighet att påverka etableringen av fristående skolor, att utöva tillsyn eller att ställa krav på skolors kvalitet och arbetsmiljö. Resultatet har i många kommuner blivit en kraftig överetablering av skolor samt skolor med stor andel obehöriga lärare och tvivelaktig kvalitet. Det behövs en förändring i lagar och förordningar som ger kommunerna samma befogenheter och skyldigheter gentemot de fristående skolorna som mot de kommunala.

Förbud mot konfessionella och vinstdrivande skolor

Möjligheterna för en skolas ägare att ta ut vinst från verksamheten måste förbjudas. Ett eventuellt ekonomiskt överskott måste återinvesteras i verksamheten. Det är stötande att skattebetalarnas pengar, som är avsedda för skolan och dess pedagogiska verksamhet, ska hamna i ägarnas fickor. Tillåtandet av skolor som står på konfessionell grund måste likaså upphöra. Skolan är en plats för lärande som ska stå på vetenskaplig grund. Alla former av religionsutövning inom skolans ram måste förbjudas.

Skolors marknadsföring måste regleras

Olika slags skolpengssystem har skapat en icke önskvärd marknad inom skolans värld och bjudit in till en kommersialisering av ungdomsskolan. Det finns en risk att skolans pengar går till den skola som lagt mest på marknadsföring. Många skolor lockar i dag med föremål och förmåner som är högst ovidkommande för utbildningen. En rad nya inriktningar och profiler av tvivelaktig art skapas för att profilera den egna skolan. Pengar som i dag går till marknadsföring och reklam skulle göra bättre nytta i den pedagogiska verksamheten.

Med anledning av ovanstående yrkar vi:

E105:1 att ett nytt nationellt regelverk som omfattar både fristående och kommunala skolor ska utformas,

E105:2 att en förändring i lagstiftningen införs i avsikt att stärka det kommunala inflytandet över fristående skolors etablering samt den kommunala tillsynen och kvalitetssäkringen av alla skolor,

E105:3 att etableringen av vinstdrivande skolor samt skolor som står på konfessionell grund förbjuds,

E105:4 att tydliga regler införs för skolors marknadsföring.

Mattias Kristensson, Irene Söderhäll, Emilia Friberg, Carl Lindberg, Bengt Sandblad, Harald Vallgård

Uppsala arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E106

Karlskrona arbetarekommun

Nya bolagsformer inom skolan

Det svenska friskolesystemet tillåter i dag att aktiebolag startar friskolor i vinstdrivande syfte. Vi är ett av få länder i världen som tillåter att våra skattemedel går ner i aktieägares plånböcker via skolsystemet.

Syftet med friskolor var att det skulle berika det pedagogiska utbudet för elever. Många friskolor drivs av engagerade lärare eller pedagoger som inte har som syfte att generera vinst för att ge en så stor aktieutdelning som möjligt. Men allt fler koncerner poppar upp som svampar ur marken, koncerner som har som huvudsyfte att ge avkastning till aktieägarna.

Eleverna drabbas för att de inte får de resurser de har rätt till. Vinstdrivande bolag blir dessutom mindre benägna att ta emot elever som behöver stöd och hjälp, då de eleverna är mer resurskrävande. Vinstdrivande bolag är inte heller särskilt intresserade av att driva yrkesinriktade utbildningar eftersom de kostar mer än studieförberedande. Det bästa för ett vinstdrivande bolag är om man, som en del bolag gjort, lyckas registrera ett yrkesinriktat program men driver det som ett studieförberedande program.

Det skapar en a- och en b-skola, där kommunen tvingas ta ansvar för de elever som behöver stöd och hjälp och där de yrkesinriktade programmen får mindre resurser eftersom kommunen måste betala ut pengar till vinstdrivande friskolebolag.

Vi tycker att det vore rimligt att Sverige stoppar möjligheten för friskolor att vara vinstdrivande. Den vinst som friskolor gör ska gå tillbaka till eleverna och skolan. Genom att inrätta en ny bolagsform skulle staten kunna styra upp de vinstdrivande friskolebolagen.

Vi föreslår kongressen besluta:

E106:1 att Sverige upprättar ny bolagsform avsedd för friskolor,

E106:2 att den nya bolagsformen inte ger möjlighet till avkastning till aktieägare utan all avkastning eller överskott i bolaget ska återinvesteras i skolan och eleverna,

E106:3 att alla som önskar driva en friskola måste starta ett bolag enligt den nya bolagsformen.

Utbildningsnämndens socialdemokratiska grupp i Karlskrona
Karlskrona arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E107 Ängelholms arbetarekommun

Se över regelverket för etablering av friskolor

Vem som helst kan ansöka om att etablera en friskola. Det finns inget annat land i Europa där det är så lätt att etablera en friskola. I till exempel Danmark ser regelverket för friskolor helt annorlunda ut. Där ska all vinst som en friskola genererar återföras till verksamheten.

Av ansökan ska det framgå vilken pedagogik som skolan ska arbeta med, elevprognoser, kursplaner, betyg, personal, skolhälsovård, ekonomi samt lokaler och utrustning. Många gånger är lokalfrågan inte löst innan ansökan lämnas in varför det senare kan visa sig att lokalerna inte är lämpliga för elever med funktionshinder. Tanken med friskoleetableringar var från början att dessa skulle kunna erbjuda en alternativ pedagogik som den kommunala skolan inte kunde erbjuda, men allt eftersom nya ansökningar tillkommer tycks de pedagogiska alternativen allt mer krystade och många gånger likvärdiga med vad kommunala skolor kan erbjuda.

På senare tid har det framkommit att många friskolor går med stora vinster. Detta resulterar i vinstutdelningar till ägarna i stället för investeringar i eleverna i form av till exempel ökad lärartäthet. Trots att elevprognoserna för framtiden är i sjunkande avspeglas detta inte i antalet nystartade friskolor.

Ytterst är det kommunerna som står för elevansvaret om en friskola går i konkurs. Men kommunerna har ingen vetorätt vid friskolornas etableringar. I grunden har vi socialdemokrater sett positivt på möjligheten att starta friskolor men det kan nu konstateras så många nackdelar att det finns skäl att ta initiativ till en förändring av regelverket.

Med hänvisning till ovanstående yrkas:

E107:1 att partikongressen beslutar att det behövs initiativ till en översyn av regelverket för friskolorna.

Kerstin Engle, Barkåkra Rebbelberga socialdemokratiska förening
Ängelholms arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

B129:1, B129:3, E4:9, E5:9, E54:9, E108:1, E109:1, E109:3, E110:1, E110:2, E111:1 (gymnasieskolan)

Motion B129:1,3 (Västerbottens partidistrikt) yrkar att alla program på gymnasiet ska ge behörighet till högskolan samt att arbetsliv och fackliga organisationer ska ha en naturlig koppling till skolan. Motion E109:1,3 (Bodens arbetarekommun) yrkar att alla program på gymnasiet ska ge grundläggande högskolebehörighet samt att man startar lärlingsutbildningar som möter individerna på den nivå de befinner sig när de lämnar grundskolan. Motion E54:9 (Haninge arbetarekommun) E5:9 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:9 (Solna arbetarekommun) yrkar att alla elever garanteras grundläggande högskolekompetens efter avklarad gymnasieskola. Motion E110:1–2(Karlskrona arbetarekommun) yrkar att Socialdemokraterna omedelbart river upp beslutet om ny gymnasiereform, om vi vinner valet samt att Socialdemokraterna tar fram ”vår” gymnasiereform 2007 och driver igenom den i riksdagen. Motion E111:1 (Söderhamns arbetarekommun) yrkar att förändra lagen för att ge möjlighet att positivt särbehandla vid intagning till högskolor och gymnasieskolor. Motion E108:1 (Umeå arbetarekommun) yrkar att alla gymnasieprogram ska ge behörighet till högskola och universitet.

Regeringen har nyligen föreslagit att de yrkesförberedande gymnasieprogrammen inte längre ska ge högskolebehörighet. När inte alla gymnasieutbildningar ger högskolebehörighet skapas återvändsgränder i utbildningssystemet. Förutsättningarna för ett livslångt lärande försämras väsentligt. De som gör ”fel” val i ungdomsåren får svårt att ta igen det senare i livet. För oss är det en självklarhet att alla har rätt till fler chanser i livet, den sorteringsskola som regeringen förordar är ett stort hot inte bara för studieresultaten utan även för sammanhållningen i samhället och för framtida tillväxt.

Dagens arbetsmarknad kräver goda kunskaper i svenska, engelska och matematik. Människor kan inte delas in i praktik eller teori utan har behov av båda delarna. Det är helt fel väg att gå att sänka ambitionskraven. Fler, inte färre, måste få de kunskaper som är så viktiga för deras framtid. En stor del av eleverna på flera yrkesförberedande program tänker sig redan idag att de inom några år ska studera på högskola. Många andra planerar att läsa på kvalificerade yrkesutbildningar, och en stor del av dessa utbildningar kräver grundläggande högskolebehörighet för antagning. Oavsett ens framtidsplaner ska möjligheten att studera vidare alltid finnas. De ämnen och kurser som ger grundläggande behörighet är också viktiga för de yrken och arbetsuppgifter elever på yrkesförberedande program studerar till.

När regeringen samtidigt monterar ner vuxenutbildningen blir dessa återvändsgränder än tydligare. En tredjedel av komvuxplatserna har försvunnit på bara några år, och möjligheterna att komplettera sina kunskaper på komvux är idag betydligt sämre under jobbkrisen, jämfört med vad de var under högkonjunkturen.

Därför anser partistyrelsen att alla gymnasieprogram ska ge grundläggande behörighet till högskolan. De som inte uppnår behörighet ska ha rätt att läsa in detta på komvux. Detta, tillsammans med grunddragen i GY, (Gymnasiereformen), 07, kommer att vara utgångspunkten för vår politik för gymnasieskolan. I GY 07 fanns flera konkreta åtgärder för att stärka kopplingen mellan skolan och arbetsmarknaden. Vi vill också att nya timplaner, nya kursplaner och ett nytt innehåll i gymnasieskolan utformas i nära samverkan med branscherna så att det motsvarar det moderna arbetslivets behov.

Den stora utmaningen i gymnasieskolan är att få alla elever att nå kunskaps-

målen och få gymnasiekompetens. Partistyrelsen anser att elever ska uppmuntras att göra icke-traditionella val. Detta kan till exempel ske genom att traditionellt manligt och kvinnligt dominerade ämnen och inriktningar kombineras i nya program. Det finns idag och under överskådlig tid framöver ett så stort utbud av gymnasieutbildningar och platser vid dessa att problematiken avseende vilka som antas till gymnasiet respektive högskolan skiljer sig åt. Partistyrelsen anser inte att positiv särbehandling vid antagning till gymnasiet är rätt väg att gå.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att bifalla motionerna B129:1, B129:3, E108:1, E109:1,

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E4:9, E5:9, E54:9, E109:3, E110:1, E110:2, E111:1.

Motion E108

Umeå arbetarekommun

Alla gymnasieprogram ska ge behörighet till högskola

Den borgerliga regeringen har som ambition att försvåra möjligheten till fortsatta studier och utbildning. I gymnasieremissen "Framtidsvägen" vill alliansen ge 5 program automatisk behörighet till högskola och universitet, medan de 14 yrkesförberedande programmen ej ska ge automatisk behörighet till högskola och universitet. Bland annat ska svenska och engelska minskas på yrkesutbildningarna.

Vi socialdemokrater har tidigare haft uppfattningen att behörighet till högskola från gymnasiet har varit grundplåten för att kunna delta i ett demokratiskt samhälle. Den borgerliga regeringens motiv till förändringen är att eleverna inte vill eller klarar av det. Frågan är om skolan ska döma andras förmåga att lyckas.

Arbetsgivarorganisationer har också uttalat sig negativt till förändringen, då det krävs högre språkkunskaper för att klara av en mer krävande arbetsmarknad i vår allt mer globaliserade värld.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi:

E108:1 att alla gymnasieprogram ska ge behörighet till högskola och universitet.

Skolrådslagsgruppen i Umeå AK genom Hans Lindberg

Umeå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E109

Bodens arbetarekommun

Högskolebehörighet från gymnasieskolans alla program

Anita Ferms utredning om gymnasiet innebär att inte alla elever som lämnar gymnasieskolan med godkända betyg har grundläggande högskolebehörighet. Detta tycker vi är förkastligt och en återgång till svunna tider. Om ungdomarna senare i livet kommer på att de vill läsa på högskolan innebär detta merkostnader och är tidskrävande för den enskilda individen eftersom de måste komplettera sina gymnasiebetyg. I utredningen föreslås att även lärlingsutbildningen kräver att man har godkänt i åtta ämnen från grundskolan. Elever som av olika orsaker har svårt att uppnå godkända betyg i grundskolan måste ha en chans att få fortsätta att utvecklas och kanske få ta längre tid på sig att uppnå både grundskole- och gymnasiekompetens.

Vi yrkar:

E109:1 att alla program på gymnasiet ska ge grundläggande högskolebehörighet,

E109:2 att alla elever i behov av särskilt stöd får detta för att kunna klara godkända betyg,

E109:3 att man startar lärlingsutbildningar som möter individerna på den nivå de befinner sig när de lämnar grundskolan.

Leif Pettersson ordförande i Bodens arbetarekommun

Bodens arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E110

Karlskrona arbetarekommun

Stoppa den borgerliga gymnasiereformen!

Den moderatledda regeringen driver våren 2009 igenom en gymnasiereform som innebär en tillbakagång i skolsystemet. Återigen ska vi dela upp elever så att det skapas en elit som får möjligheten att vidareutbilda sig, medan andra inte får rätt till allmän behörighet. Elever som väljer yrkesinriktade utbildningar eller en lärlingsutbildning får inte längre möjligheten att vidareutbilda sig då man tar bort den allmänna behörigheten.

Den moderatledda regeringen har fullständigt missuppfattat de krav som ställs på arbetsmarkanden i dag. Även en hantverkare behöver behörighet i kärnämnen för att kunna utöva sitt yrke. Björklund pratar om att Sveriges kunskapsresultat sjunker – men hur ska vi kunna höja den när vissa inte ens får möjlighet till kunskap?

Samtidigt drar den moderatledda regeringen ner på vuxenutbildningen och försämrar människors möjligheter till omval senare i livet. Det leder till att man på ett mycket oansvarigt sätt lägger ett livsval i en 15-åringers händer. Är det rimligt att anta att en 15-åring ska fatta ett så avgörande livsbeslut som inte ger möjlighet till omval senare i livet? Sverige är en kunskapselit i världen, därför att vi har så många människor som fått möjligheten till utbildning, oavsett ekonomiska eller sociala hemförhållanden.

Den skola som vi socialdemokrater byggt upp behöver utvecklas – inte avvecklas enligt Björklunds modell. Vi tycker det är absurt att dela upp elever! Vi motsätter oss att inte alla får möjlighet till vidareutbildning! Vår övertygelse är att det är fel att lägga ett livsval i en 15-åringers händer!

Vi föreslår att kongressen beslutar:

E110:1 att Socialdemokraterna omedelbart river upp beslutet om ny gymnasiereform, om vi vinner valet,

E110:2 att Socialdemokraterna tar fram ”vår” gymnasiereform 2007 och driver igenom den i riksdagen.

Utbildningsnämndens socialdemokratiska grupp i Karlskrona

Karlskrona arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E111

Söderhamns arbetarekommun

Möjlighet till positiv särbehandling vid intagning till gymnasieskolan, högskolan och universiteten

I diskrimineringslagen, där det talas om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, finns hinder mot att vid intagning positivt särbehandla sökanden. Detta motverkar rekrytering av de elever och studenter som på sikt skulle kunna

förändra den segregerade arbetsmarknaden som finns i vårt land i dag.

För att möjliggöra detta behövs en förändring av diskrimineringslagen så att det vid intagningar till gymnasieskolan, högskolorna och universiteten ges möjlighet att positivt särbehandla underrepresenterat kön vid intagning. Detta gäller inte bara med kön som grund utan också med etnicitet. Om vi ska arbeta offensivt med att bryta upp den segregerade studie- och arbetsmarknaden så behövs en förändring av denna lag.

Med anledning av ovanstående förslås kongressen besluta:

E111:1 att förändra lagen för att ge möjlighet att positivt särbehandla vid intagning till högskolor och gymnasieskolor.

Sven-Erik Lindestam

Söderhamns arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E112:1, E112:2, E112:3, E112:4 (studie- och yrkesvägledning)

Motion E112:1–4 (Munkedals arbetarekommun) föreslår att man fattar riktlinjer på nationell nivå angående studie- och yrkesvägledning inom skolans område, såväl grundskolor som gymnasieskolor, att det är krav på att det ska finnas studie- och yrkesvägledare på alla skolor, såväl grundskolor som gymnasieskolor, att man har krav på genomgången studie- och yrkesvägledare utbildning för att få anställas inom skolan, både på grundskolan och gymnasieskolan samt att detta även gäller friskolorna.

Partistyrelsen menar att studie- och yrkesvägledningen behöver förstärkas i både grundskolan och gymnasieskolan. Studie- och yrkesvägledningen behöver tydliga nationella riktlinjer som definierar verksamheten och hur den ska bedrivas. Varje kommun ska ha en plan för studie- och yrkesvägledningsverksamheten. Det behövs professionella nätverk på kommunnivå och nationellt för erfarenhetsutbyte och gemensamma initiativ. Gymnasieskolorna ska också redovisa vad tidigare elever på olika utbildningar gör efter exempelvis tre och sex år. Det ger en tydlig bild av olika utbildningsvägars möjligheter och resultat.

Skolverket har under 2009 tagit fram och implementerat riktlinjer i form av allmänna råd och kommentarer om studie- och yrkesorientering. Huruvida varje skola ska ha en egen vägledare anställd eller om flera skolor ska samarbeta om studie- och yrkesvägledningen är något som huvudmännen själv bör besluta om utifrån bästa tillgänglighet och kvalitet som mål.

Samtidigt som det är viktigt att alla elever kan möta studie- och yrkesvägledare som endast eller huvudsakligen arbetar med just vägledning, är det viktigt att alla lärare får en förståelse för frågorna. Studie- och yrkesvägledningsverksamhetens roll som en del av lärarutbildningen och skolläroverbyggnaden bör också ses över. Liksom vårt mål är att alla undervisande lärare ska vara behöriga, anser partistyrelsen anser att alla studie- och yrkesvägledare ska ha en adekvat utbildning.

Partistyrelsen anser att elevernas rätt till studie- och yrkesvägledning bör förtydligas i skollagen. Detta ska givetvis omfatta alla skolor oavsett huvudman.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att bifalla motion E112:2,

att avslå motion E112:3,

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E112:1, E112:4.

Motion E112

Munkedals arbetarekommun

Studie- och yrkesvägledning

Dagens debatt handlar mycket om att spara pengar och i detta sammanhang kommer kostnaden för skolorna ofta fram. Man ser att ett extra år på grundskolan och även på gymnasiet är dyrt. I detta pratar man även om omval som sker på gymnasiet på grund av elevernas felval och man hävdar att de fått en dålig grund att stå på. Om man då tittar på vad skolorna sparar in på så är det främst studie- och yrkesvägledning eftersom det a) inte är lagstadgat vilken utbildning man ska ha så man kan ta någon utan relevant utbildning billigare, b) det är över huvud taget inte reglerat likt skolsköterskorna att detta ska finnas. Så då är det enkelt att göra besparingen där.

Om man ser långsiktigt på de skolor som satsat på dessa frågor (behörig personal och tid) så är omvalen mindre. Man kan möta förväntningarna från näringslivet på ett helt annat sätt och den allra största vinsten är att eleven får en grund att stå på som gör att hon/han kan fatta väl avvägda beslut grundade på de verktyg hon/han förfogar över – för det vet de när den behörige studie- och yrkesvägledaren fått tid att arbeta individuellt med varje elev.

Utredningar som gjorts på regeringsnivå de senaste åren visar även de på att det är detta som krävs.

Vi vill därför att partikongressen 2009 fattar beslut om:

E112:1 att man fattar riktlinjer på nationell nivå angående studie- och yrkesvägledning inom skolans område, såväl grundskolor som gymnasieskolor,

E112:2 att det är krav på att det ska finnas studie- och yrkesvägledare på alla skolor, såväl grundskolor som gymnasieskolor,

E112:3 att man har krav på genomgången studie- och yrkesvägledarutbildning för att få anställas inom skolan, både på grundskolan och gymnasieskolan,

E112:4 att detta även gäller friskolorna.

Åsa Karlsson

Munkedals arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E4:19, E4:20, E4:21, E4:22, E4:23, E4:24, E4:25, E5:19, E5:20, E5:21, E5:22, E5:23, E5:24, E5:25, E54:19, E54:20, E54:21, E54:22, E54:23, E54:24, E54:25, E118:3 (studiero)

Motionerna E54:19 (Haninge arbetarekommun) E5:19 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:19 (Solna arbetarekommun) yrkar att det genomförs en omfattande satsning på trygghet, arbetsro och studieglädje i skolan – ordningsproblem ska hanteras snabbt och handlingskraftigt. Motionerna E54:20 (Haninge arbetarekommun) E5:20 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:20 (Solna arbetarekommun) yrkar att enskilda skolor får rätt att varna eller stänga av elever under kortare tid. Motionerna E54:21 (Haninge arbetarekommun) E5:21 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:21 (Solna arbetarekommun) yrkar att elever som begår allvarliga brott omedelbart tillfälligt tas bort från skolan under en kortare tid medan de utreds av socialtjänsten. Motionerna E54:22 (Haninge arbetarekommun) E5:22 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:22 (Solna arbetarekommun) yrkar att skolor får en skyldighet att agera och meddela föräldrarna samma dag vid skolk, mobbning

och andra ordningsproblem. Motionerna E54:23 (Haninge arbetarekommun) E5:23 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:23 (Solna arbetarekommun) yrkar att vuxennärvaron under rasterna kraftig ökas. Motionerna E54:24 (Haninge arbetarekommun) E5:24 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:24 (Solna arbetarekommun) yrkar att varje skola måste ha en konkret handlingsplan för att skapa arbetsro som även innehåller en tydlig rättighets- och skyldighetskatalog för elever och föräldrar. Motionerna E54:25 (Haninge arbetarekommun) E5:25 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:25 (Solna arbetarekommun) yrkar att skolorna åläggs att upprätthålla en levande diskussion om den egna värdegrunden i syfte att skapa goda relationer, trygghet och arbetsro. Motion E118:3 (Umeå arbetarekommun) yrkar att förslaget om redovisning av ogiltig frånvaro i betyget tas bort.

Studiero är en avgörande faktor för elevernas trivsel och kunskapsinhämtning. Trygghet ger studieglädje. Att kunna gå till skolan utan oro och studera i lugn och ro är en rättighet för alla elever. Problem med otrygghet och oordning i skolan har också en tydlig bäring på kön och social bakgrund – det är en central aspekt i arbetet för att skapa en skola för jämlikhet.

Partistyrelsen anser att fler behöriga och välutbildade lärare är den avgjort viktigaste insatsen för att höja kunskapsnivån och förbättra studieron och tryggheten i Svensk skola. Vi vill fortsätta satsningarna som påbörjades under den socialdemokratiska regeringen att anställa fler lärare för att minska klasstorlekar och förbättra lärarnas arbetssituation i skolan.

Det ska inte råda någon tvekan om vad man som lärare har rätt att göra för att säkerställa tryggheten och studieron i skolan. Lärare och skolledare måste ges tydligare befogenheter att ingripa för att få lugn och studiero i klassen och för att ge alla elever en trygg och säker skola. Det kan till exempel handla om att omhänderta störande föremål eller att gå emellan och stoppa bråk mellan elever. Vi ser det som en viktig del i att markera lärares och skolledares ledarskap.

Elever på grundskolenivå som stör ordningen så till den grad att de utgör ett hot för sig själva eller för andra elever kan idag tas ur klassrummet för att ges undervisning i andra lokaler i skolan, i hemmet eller på annan plats. Detta ska föregås av en varning, och om eleven är omyndig ska, enligt idag gällande förordningar, vårdnadshavarna alltid meddelas. Partistyrelsen vill särskilt framhålla vikten av att vårdnadshavare meddelas skyndsamt. Även de elever som stör ordningen har dock skolplikt och rätt till undervisning -att lämna elever vind för våg och bara förvisa dem från skolområdet är ingen lösning. På gymnasienivå kan en elev stängas av från skolan under max två veckor.

Partistyrelsen anser att det ska skrivas in i skollagen att alla skolor måste ha ordningsregler som stöd för lärarens arbete. För att det arbetet, tillsammans med handlingsplaner för trygghet, ska få verkligt genomslag, måste elever och föräldrar involveras i arbetet – regler som inte förstås och som saknar förankring ger föga eller ingen effekt. Det är av stor vikt av skolan kommunicerar skolans värdegrund, och att detta inte bara sker i termer av ordning och reda. Skolans värdegrund är en central del i elevernas medborgerliga fostran. Den innefattar ens egna rättigheter såväl som omtanke, respekt och solidaritet gentemot ens medmänniskor. Värdegrunden kan aldrig reduceras till regler och förbud.

Partistyrelsen menar att betyg ska användas för att följa upp elevers kunskapsnivå, i syfte att användas vid grund för stödinsatser och som ett rättssäkert urval till vidare studier. En angivelse av elevens ogiltiga frånvaro saknar därför relevans i betygssammanhang.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att bifalla motionerna E4:25, E5:22, E5:25, E54:22, E54:25, E118:3,

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E4:19, E4:20, E4:21, E4:22, E4:23, E4:24, E5:19, E5:20, E5:21, E5:23, E5:24, E54:19, E54:20, E54:21, E54:23, E54:24.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E4:48, E5:48, E54:48 (skollokaler)

Motionerna E4:48 (Solna arbetarekommun) E5:48 (Nynäshamn arbetarekommun) och E54:48 (Haninge arbetarekommun) föreslår att det genomförs en stor satsning på att åstadkomma kreativa, trygga, nytänkande och kvalitativa skollokaler. Skollokalernas standard och utformning är viktiga för elevernas trivsel och trygghet. Därmed kan en upprustning av skollokaler också ge viktiga bidrag till att kunskapsresultaten stärks. Att alla elever, oavsett var de bor eller deras föräldrars ekonomiska situation, får gå i fräscha och moderna lokaler är också en rättvisefråga.

Idag finns det omfattande renoveringsbehov i de lokaler som används i välfärden. Skollokaler är framför allt ett kommunalt ansvar, men partistyrelsen är positiv till att införa ett särskilt tillfälligt ROT-stöd av konjunkturskäl till de kommuner som rustar upp förskolor, skolor och äldreboenden. Upprustningar som får detta ROT-stöd ska präglas av miljö- och klimattänkande.

Områden med stora sociala utmaningar och områden där skolornas underhåll är eftersatt bör särskilt kunna få del av sådana anslag. Partistyrelsen menar dock att hur resurserna till skolan används främst är en fråga för varje kommun och varje huvudman.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E4:48, E5:48, E54:48.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E4:52, E5:52, E54:52, F76:3 (skolmaten)

Motionerna E4:52 (Solna arbetarekommun) E5:52 (Nynäshamn arbetarekommun) och E54:52 (Haninge arbetarekommun) föreslår att skolmåltiderna kvalitets säkras och att ett minimipris per portion genomförs. Motion F76:3 (Tyresö arbetarekommun) föreslår att sammansättningen av skolmaten förändras med inriktning att minska dess utsläpp av växthusgaser.

En bra skolmat är en jämlikhetsfråga. Föräldrarnas inkomster ska inte vara avgörande för att elever får god och näringsrik mat i skolan. Skolmat av hög kvalitet är också mycket viktigt för elevernas förmåga att tillägna sig kunskaper, och kan påverka elevernas framtida kostvanor och hälsa. Livsmedelsverket tog på den förra socialdemokratiska regeringens uppdrag fram råd och riktlinjer för förskolan och skolan, där såväl innehåll som förutsättningar för att få en bra lunchrast tas upp. Idag är skolmaten något som varje huvudman ansvarar för, och kvalitetssäkringen av skolmaten är ytterst en kommunal fråga. Partistyrelsen anser att ansvaret för skolmaten fortsatt ska ligga på kommunerna. Samtidigt kan det finnas behov av tydligare nationella riktlinjer, och partistyrelsen anser att rätten till näringsriktig kost i skolan ska förtydligas i skollagen.

Skolan ska främja en ekologiskt hållbar utveckling, vara ett föredöme i sin

verksamhet och lära eleverna hur man kan ta ansvar för en god miljö. Partistyrelsen instämmer därför i att miljöaspekten är viktig vid upphandling, sammansättning och produktion av skolmat. Frågan bör dock behandlas i kommunerna och inte regleras på nationell nivå.

Inköpspriser till skolmat kan skilja sig beroende på geografisk region, organisation av verksamheten och kvantiteten skolmåltider som tillagas. Det finns ingen garanti för att ett minimipris skulle innebära att huvudmännen skulle stärka resurserna eller höja ambitionerna för kvaliteten på skolmaten. Partistyrelsen anser att det är skolmatens kvalitet som ska vara i fokus, snarare än hur mycket varje portion kostar.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E4:52, E5:52, E54:52, F76:3.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E4:55, E4:56, E5:55, E5:56, E8:5, E54:55, E54:56, E113:1 (elevinflytande)

Motion E8:5 (Kristianstads arbetarekommun) föreslår att stärka elevinflytandet genom att införa ett system med elevrådstjänstemän i kommunerna. Motionerna E54:55-56 (Haninge arbetarekommun), E5:55-56 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:55-56 (Solna arbetarekommun) föreslår att elevernas interna organisation för inflytande, oftast klass- och elevråden, får en viktigare roll och ökad status samt att elever som tar ansvar för de gemensamma frågorna i skolan bör kunna få bevis på detta i sina betyg. Motion E113:1 (enskild, Varbergs arbetarekommun) föreslår att betygsättning ska införas på lärarna, ett betyg som eleverna sätter utifrån den kontakt de har till läraren.

Partistyrelsen anser att elevdemokratin ska fördjupas ytterligare. Ska skolan lyckas anpassa undervisningen till varje enskild elevs unika behov krävs ett ökat elevinflytande i vardagen och en dialog i klassrummet. Elever som är delaktiga och får ta ansvar skapar också en tryggare skola och en bra studiemiljö. Precis som på en arbetsplats bör eleverna ha stort inflytande kring frågor som berör deras arbetsmiljö och arbetssituation. Elevernas rätt till inflytande ska öka i takt med stigande ålder och mognadsgrad. På gymnasienivå ska det vara möjligt med lokala styrelser med elevmajoritet. De lokala styrelserna ska kunna fatta beslut i frågor som rör exempelvis arbetsmiljö och temadagar, men inte i enskilda elev- eller personalärenden. Elevdemokrati får aldrig bli skendemokrati utan i alla de frågor som eleverna ges möjlighet att delta i beslut ska det utmynna i ett faktiskt inflytande. I dessa avseenden finns mycket kvar att göra. Otillräcklig information har ofta bidragit till att elevdemokratin inte fungerat på ett tillfredställande sätt. Partistyrelsen menar därför att nationella initiativ till informations- och inspirationsinsatser om elevinflytande och elevdemokrati bör komma till stånd, samt att elevinflytandet stärks ytterligare i skollagen.

Att elever får göra utvärderingar av enskilda kurser och andra relevanta delar av skolverksamheten är viktigt. Sådana utvärderingar kan vara nationellt utformade för att underlätta jämförbarheten. Elever ska också kunna utvärdera sin undervisningssituation i olika ämnen.

Elever, skolor och lärare måste få hjälp och stöd i arbetet med elevernas medbestämmande och inflytande. Kommunerna ska därför, antingen själva, i samverkan eller genom de elevfackliga organisationerna erbjuda elevråd och aktiva elever det

stöd de behöver för att kunna ta ansvar. Skolverket bör också bygga upp ett kompetenscentrum för elevinflytandefrågor som ska kunna hjälpa skolor och kommuner, och även underlätta erfarenhetsutbyte mellan olika delar av landet.

Betyg ska mäta elevens uppnådda kunskapsnivå, och utgöra en god grund dels för stödinsatser för enskilda elever, och dels för att möjliggöra ett rättssäkert urval till studier på nästa utbildningsnivå. Partistyrelsen menar att betyg ska användas relativt strikt för dessa syften, inte för att visa på elevens egenskaper, ansvarstagande eller aktivitet utanför själva undervisningen. Betyg ska inte kunna användas för urval för utbildningsanordnare eller arbetsgivare på andra sätt än att visa vilken kunskapsnivå eleven uppnått.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att bifalla motionerna E4:55, E5:55, E54:55,

att avslå motionerna E4:56, E5:56, E8:5, E54:56, E113:1.

Motion E113

Varbergs arbetarekommun – enskild

Betyg på lärare

Vi som socialdemokrater ska värna om alla människor. När det gäller barn och ungdomar finns fortfarande mycket att göra. Ständigt skapas större förståelse för dynamiken med att växa upp och där måste skolan följa med i utvecklingen med pedagogiken.

Det är få saker som har så stor inverkan under uppväxten som skolan. I skolan är det lärarna som har störst makt över eleverna. Som en självklar anledning, dels för att kompensera för den debatt som drivs av alliansen med utökade krav på eleverna och mer makt åt lärarna, dels för att skapa en balans, ett engagemang och en trovärdighet i ett klassrum, så måste eleverna få utökade möjligheter att påverka sin vardag i en lektionssal.

Vi vill gärna tro att vi kan tala för andra men faktum är att om någon ska tala för eleverna så är det eleverna själva.

Därför anser jag:

E113:1 att betygsättning ska införas på lärarna, i form av ett betyg som eleverna sätter utifrån den kontakt de har till läraren,

E113:2 att betygsättningen ska vara reglerad centralt för att kunna användas som ett mätinstrument och samtidigt motverka feltolkningar.

Varbergs arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E114:1, E115:1, E116:1, E117:1, E117:2, E117:3, E117:4, E117:5, E117:7, E117:9, E118:1, E118:5 (elever med funktionsnedsättning)

Motion E114:1 (Östhammars arbetarekommun) yrkar att kongressen beslutar om en kompetensutveckling av hela lärarkåren för barn med dolda handikapp, att vi skapar en skola för alla. Motion E118:1,5 (Umeå arbetarekommun) yrkar att insatserna av kompetensutveckling för förskolelärare och lärare ökar kraftigt när det gäller kunskaper om dyslexiforskningen och alternativa läroprocesser för dessa elever samt att rätten till ersättning för studier till elever med dyslexidiagnoser återinförs. Motion E115:1 (Fagersta arbetarekommun) yrkar att kongressen

beslutar att ge partistyrelsen i uppdrag att verka för att samtliga lärare ska ges en kompletteringsutbildning i hur man arbetar med och hur man bemöter barn med dolda handikapp. Motion E116:1 (Fagersta arbetarekommun) yrkar att kongressen beslutar att ge partistyrelsen i uppdrag att verka för att samtliga lärares ska ges en kompletteringsutbildning i hur man arbetar med och hur man bemöter barn med dolda handikapp. Motion E117:1–5,7,9 (Stockholms arbetarekommun) yrkar att utreda hur man formar en strategi som omfattar alla nivåer i samhället så att barn med funktionsnedsättning och funktionsnedsättningar får samma förutsättningar i sin skolgång som andra barn. Detta innebär att stöd om möjligt måste sättas in redan innan skolstart, till exempel inom förskolan eller via BVC och i andra insatser som kan stärka föräldrarna till dessa barn, verka för att barn med särskilda behov, bland annat ADHD, ska erbjudas en snabb utredning och tillgång till tidiga insatser, att de läromedel och andra böcker som används i undervisningen i skolan ska finnas tillgängliga som talbok, i andra hand bör eleverna ges tillgång till talsyntes, att skolinspektionen får i uppdrag att utvärdera skolsituationen och resultaten för barn med funktionsnedsättning och baserat på utvärderingens resultat komma med förslag till metodutveckling och regelförändringar, att målet för arbetet runt barn med funktionsnedsättning ska ha som utgångspunkt att den ambitionsnivå och det system för stöd som gäller på högskolan ska gälla i alla pedagogiska miljöer, att barn med funktionsnedsättning ska ges likvärdiga möjligheter och rättigheter att dels nå skolans kunskapsmål, dels därutöver utvecklas så långt de har förutsättningar för samt att alla föräldrar till barn med funktionsnedsättning men också pedagoger, handläggare och andra myndighetspersoner som ska arbeta med funktionsnedsatta barn erbjuds adekvat utbildning om det aktuella funktionshindret.

Socialdemokraterna vill ha ett samhälle där alla får plats och som inte delar upp människor i grupper med exempelvis olika funktionsnedsättning som grund. Utgångspunkten för att alla elever ska få möjligheter att nå målen för utbildningen är att särskilt stöd ges till de elever som av olika anledningar har svårt att nå målen för utbildningen. Många elever stöter någon gång under sin skoltid på svårigheter och behöver under en kortare tid särskilda insatser. Andra elever behöver stöd kontinuerligt under hela skoltiden. Skolan har ett stort ansvar för att utreda varje elevs situation och stödbehov för att på bästa sätt ge eleven förutsättningarna att nå målen för utbildningen.

Den socialdemokratiska riksdagsgruppen har tagit initiativ till ökade statsbidrag avsedda för skolan. Under den senaste socialdemokratiska regeringsperioden tillskötts fem miljarder kronor över fem år, mellan 2001 och 2006, vilket innebar 15 000 fler lärare och andra specialister i landets skolor. Omkring en fjärdedel av resurserna gick till att anställa specialister, såsom elevassistenter, elevvårdspersonal och kuratorer. Antalet lärare i specialpedagogik i grundskolan ökade kraftigt. När krisen inom välfärdens kärna nu fördjupas, riskerar de elever som behöver mest stöd att fara mest illa. Därför måste frågan om resurser till stöd för dessa elever följas noga. Den borgerliga regeringens kraftiga nedskärningar på komvux, liksom försvårandet för folkhögskoleelever att bli intagna på högskola, har ytterligare försvårat för elever som behöver längre tid på sig att nå nödvändiga kunskaper för att gå vidare.

Andelen läromedel som är anpassade för dyslektiker har glädjande ökat. Att alla läromedel ska finnas tillgängliga som talböcker eller talsyntes skulle vara mycket svårt att uppnå. Partistyrelsen instämmer dock i att det behövs en översyn av utbildning till förskollärare, lärare och annan skolpersonal när det gäller funk-

tionsnedsättning och dolda handikapp. I framtagandet av en ny lärarutbildning, liksom i utformningen av riktade satsningar på fortbildning för lärare, ska vi Socialdemokrater bevaka dessa frågor.

På den socialdemokratiska regeringens initiativ infördes individuella utvecklingsplaner för alla elever från år ett i grundskolan från och med vårterminen 2006. De individuella utvecklingsplanerna ska fungera som ett kontrakt mellan skolan, eleven och föräldrarna där det beskrivs vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen. Syftet är att tidigt i grundskolan fånga upp de elever som riskerar att inte nå målen och ge förutsättningar för att på ett systematiskt sätt arbeta med den enskilda elevens behov och utveckling. Partistyrelsen anser att det är av största vikt att alla skolor utvecklar rutiner för att stödja varje elev i skolan att nå målen för utbildningen.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E114:1, E115:1, E116:1, E117:1, E117:2, E117:3, E117:4, E117:5, E117:7, E117:9, E118:1, E118:5.

Motion E114

Östhammars arbetarekommun

Kompetensutveckling av hela lärarkåren

Allt för många barn går i dag igenom skolan utan att få den hjälp de behöver och har rätt till. Enligt undersökningar så går det 1–2 barn per klass med dolda handikapp. Dit räknas bland annat ADHD, dyslexi och Aspergers ayndrom. För att dessa barn och ungdomar ska få en optimal skolgång krävs det att de känner sig trygga i skolmiljön, där vuxna förstår deras problematik och där de blir bemötta därefter. Tyvärr ser det inte ut så i dag. Det finns allt för många föräldrar som vittnar om detta och barn som redan har en utsatt situation får det än svårare, för att lärare saknar kunskap. Stora elevgrupper gör det än svårare för dessa elever och för lärare att ge dem den tid de är i behov av.

Ingen kommer på idén att sätta ett blint barn på cykel utmed motorvägen och hoppas på det bästa. Ingen låter inte ett barn med brutna ben att springa 100 meter häck, men man låter okunskapen hos lärare förvärra livet hos barn med dolda handikapp – varje dag i våra skolor.

Utdrag ur FN:s barnkonvention: ”Alla barn är lika mycket värda. Inga barn får bli diskriminerade, det vill säga sämre behandlade. Varje barn har rätt att bli respekterat som den person den är och har rätt att bli lika behandlat och skyddas mot alla former av våld och övergrepp.”

I dag sägs att ”Skolan är skyldig att ge alla elever den hjälp de behöver för att de ska kunna nå kunskapsmålen. I det ingår att skolan ska ha kompetens för att möta elever med särskilda behov.” Det låter bra men det stämmer inte med verkligheten. Kompetens och kunskap saknas i stor utsträckning. I en dagsfärsk undersökning i hela landet påvisas det att 74 procent av lärarna tycker att skolan har otillräckliga resurser för att möta behoven från barn med neuropsykiatriska funktionshinder. 28 procent av lärarna har ingen som helst utbildning på området. De har alltså inte ens ägnat en dag åt neuropsykiatriska funktionshinder under sin utbildning. Var fjärde lärare saknar kompetens! Undersökningen visar också att det saknas framför allt tid och personal. Det krävs fler speciallärare och det krävs att övriga lärare får mer kunskap om specialpedagogik. Vidare måste all personal tränas i att se barnens behov för att kunna ge rätt stöd och hjälp.

Regeringen har inte beslutat om någon satsning specifikt riktad mot elever med så kallade dolda funktionsnedsättningar, enligt svar från departementet.

Vi socialdemokrater måste i vår skolpolitik värna om alla barn. Vi måste investera i kompetensutveckling till alla landets lärare så att barnen blir bemötta på rätt sätt. Okunskap kan vara en katastrof för barnen.

Jag yrkar:

E114:1 att kongressen beslutar om en kompetensutveckling av hela lärarkåren för barn med dolda handikapp, att vi skapar en skola för alla.

Barbo Andersson Öhrn, Österby-Dannemora socialdemokratiska förening
Östhammars arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E115

Fagersta arbetarekommun

Kompletteringsutbildning av lärare i skolan för att klara av att ge rätt bemötande och att kunna använda rätt pedagogik i sitt arbete med barn med dolda handikapp

I dagens skolor går det 1–2 barn per klass med dolda handikapp. Dit räknas bland annat ADHD, dyslexi och Aspergers syndrom. För att dessa barn och ungdomar ska få en optimal skolgång krävs det att de känner sig trygga i skolmiljön, där vuxna förstår deras problematik och där de blir bemötta därefter. Tyvärr ser det inte ut så i dag. Det finns allt för många föräldrar som vittnar om detta och barn som redan har en utsatt situation får det tuffare på grund av lärares okunskap, att de inte ger barnet rätt bemötande och pedagogik. Stora elevgrupper gör det ännu svårare för dessa elever och för lärare att ge dem den tid de är i behov av.

Man sätter inte ett blint barn på en cykel längs med motorvägen och hoppas på det bästa. Man låter inte ett barn med brutna ben springa 100 meter häck och vrålar ”Spring fortare!” Men man tillåter okunskapen hos lärare att förvärpa livet hos barn med dolda handikapp. Varje dag i våra skolor.

Utdrag ur FN:s barnkonvention: Alla barn är lika mycket värda. Inga barn får bli diskriminerade, det vill säga sämre behandlade. Varje barn har rätt att bli respekterad som den person den är och har rätt att bli lika behandlad och skyddas mot alla former av våld och övergrepp.

Exempel ur en pojkes vardag:

Han är tio år. Full av liv mellan varven som vilken unge som helst. Däremellan faller han som en kägla, när diagnoserna ADHD och Aspergers tar överhanden och han längre inte har kontrollen och kommandot själv. Mycket av det han gör och tänker är diagnosrelaterat, ändå ska han straffas, få konsekvens för något han själv inte kan rå på. Han blir okunnigt bemött och känner sig bara missförstådd, misslyckad och värdelös. Det är i skolans okunniga värld som det sker dagligen. Han blir avstängd från slöjden för att han inte har förmågan att vara still, följsam och bara stör kamraterna. Om han kan skärpa sig är han välkommen tillbaka. Fröken ifrågasätter vad han har i skolan att göra om han inte gör sitt bästa och att om man bara latar sig så blir det ingenting av honom som vuxen. Det händer att han inte vill leva. Kraven är så stora i skolan och i livet i övrigt att det blir övermäktigt. Kraven kan han inte leva upp till, så i ren desperation ber han sin mamma upprepade gånger att få slut på elände, han orkar inte leva...

Skolverket uttrycker en önskan om ”En skola för alla” som finns med i Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet Lpo 94, där det står skrivet att skolan ska vara en skola för alla barn och ungdomar oberoende av kön, geografisk hemvist eller sociala och ekonomiska förhållanden. Det står också att skolan ska anpassas till alla elevers olika förutsättningar och behov.

På Justitiedepartementet, säger man i dag att ”Skolan är skyldig att ge alla elever den hjälp de behöver för att de ska kunna nå kunskapsmålen. I det ingår att skolan ska ha kompetens för att möta elever med särskilda behov.”

Det låter bra men stämmer inte med verkligheten. Kompetens och kunskap saknas i stor utsträckning.

I en dagsfärsk undersökning som riksförbundet ”Attention” gjort med 225 lärare som undervisar i årskurs 1–6 på skolor i hela landet påvisas det att 74 procent av lärarna tycker att skolan har otillräckliga resurser för att möta behoven från barn med neuropsykiatriska funktionshinder. 28 procent av lärarna har ingen som helst utbildning på området. Detta innebär att de inte ens ägnat en dag åt neuropsykiatriska funktionshinder under sin utbildning. Var fjärde lärare saknar kompetens inom området!

De påtalar också att det saknas framför allt tid och personal. Det krävs fler speciallärare och det krävs att övriga lärare får mer kunskap om specialpedagogik. Vidare måste all personal tränas i att se barnens behov för att kunna ge rätt stöd och hjälp.

Vi socialdemokrater måste i vårt skolprogram värna om alla barn. Vi måste investera i kompetensutveckling till alla landets lärare så att barnen blir bemötta på rätt sätt. Okunskap kan vara en katastrof för barnen.

Vi yrkar:

E115:1 att kongressen beslutar att ge partistyrelsen i uppdrag att verka för att samtliga lärare ska ges en kompletteringsutbildning i hur man arbetar med och hur man bemöter barn med dolda handikapp.

AnnSophie Forsell Öhrn

Fagersta arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E116

Fagersta arbetarekommun

Kompletteringsutbildning av lärare i skolan för att klara av att ge rätt bemötande och att kunna använda rätt pedagogik i sitt arbete med barn med dolda handikapp

I dagens skolor går det 1–2 barn per klass med dolda handikapp. Dit räknas bland annat ADHD, dyslexi och Aspergers syndrom. För att dessa barn och ungdomar ska få en optimal skolgång krävs det att de känner sig trygga i skolmiljön, där vuxna förstår deras problematik och där de blir bemötta därefter. Tyvärr ser det inte ut så i dag. Det finns alltför många föräldrar som vittnar om detta och barn som redan har en utsatt situation får det än tuffare på grund av lärares okunskap, att de inte ger barnet rätt bemötande och pedagogik. Stora elevgrupper gör det ännu svårare för dessa elever och för lärare att ge dem den tid de är i behov av.

Man sätter inte ett blint barn på en cykel längs med motorvägen och hoppas på det bästa. Man låter inte ett barn med brutna ben springa 100 meter häck och vråla ”Spring fortare!” Men man tillåter okunskapen hos lärare att förvärra livet hos barn med dolda handikapp. Varje dag i våra skolor.

Utdrag ur FN:s barnkonvention: ”Alla barn är lika mycket värda. Inga barn får bli diskriminerade, det vill säga sämre behandlade. Varje barn har rätt att bli respekterad som den person den är och har rätt att bli lika behandlad och skyddas mot alla former av våld och övergrepp.”

Exempel ur en pojkes vardag:

Han är tio år. Full av liv mellan varven som vilken unge som helst. Däremellan faller han som en kägla, när diagnoserna ADHD och Aspergers tar överhanden och han längre inte har kontrollen och kommandot själv. Mycket av det han gör och tänker är diagnosrelaterat, ändå ska han straffas, få konsekvens för något han själv inte kan rå på, blir okunnigt bemött och bara känner sig missförstådd, misslyckad och värdelös. Det är i skolans okunniga värld som det sker dagligen. Han blir avstängd från slöjden för att han inte har förmågan att vara still, följsam och bara stör kamraterna. Om han kan skärpa till sig är han välkommen tillbaka. Fröken ifrågasätter vad han har i skolan att göra om han inte gör sitt bästa och att om man bara latar sig så blir det ingenting av honom som vuxen. Det händer att han inte vill leva. Kraven är så stora i skolan och livet i övrigt att det blir övermäktigt. Kraven kan han inte leva upp till, så i ren desperation ber han sin mamma upprepade gånger att få slut på eländet, han orkar inte leva....

Skolverket uttrycker en önskan om ”En skola för alla”, vilket finns med i Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet Lpo 94 där det står skrivet att skolan ska vara en skola för alla barn och ungdomar oberoende av kön, geografisk hemvist eller sociala och ekonomiska förhållanden. Det står också att skolan ska anpassas till alla elevers olika förutsättningar och behov.

På Justitiedepartementet, säger man i dag att ”Skolan är skyldig att ge alla elever den hjälp de behöver för att de ska kunna nå kunskapsmålen. I det ingår att skolan ska ha kompetens för att möta elever med särskilda behov.”

Det låter bra men stämmer inte med verkligheten. Kompetens och kunskap saknas i stor utsträckning. I en dagsfärsk undersökning som riksförbundet ”Attention” gjort med 225 lärare som undervisar i årskurs 1–6 på skolor i hela landet påvisas det att 74 procent av lärarna tycker att skolan har otillräckliga resurser för att möta behoven från barn med neuropsykiatriska funktionshinder. 28 procent av lärarna har ingen som helst utbildning på området. Detta innebär att de inte ens ägnat en dag åt neuropsykiatriska funktionshinder under sin utbildning. Var fjärde lärare saknar kompetens inom området! De påtalar också att det saknas framför allt tid och personal.

Det krävs fler speciallärare och det krävs att övriga lärare får mer kunskap om specialpedagogik. Vidare måste all personal tränas i att se barnens behov för att kunna ge rätt stöd och hjälp.

Vi socialdemokrater måste i vårt skolprogram värna om alla barn. Vi måste investera i kompetensutveckling till alla landets lärare så att barnen blir bemötta på rätt sätt. Okunskap kan vara en katastrof för barnen.

Vi yrkar:

E116:1 att kongressen beslutar att ge partistyrelsen i uppdrag att verka för att samtliga lärares ska ges en kompletteringsutbildning i hur man arbetar med och hur man bemöter barn med dolda handikapp.

AnnSophie Forsell Öhrn

Fagersta arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E117

Stockholms arbetarekommun

Förutsättningar i skolan för barn med ADHD och andra funktionshinder

Alla barn har rätt till en god utbildning. Det är en självklarhet i vårt land. I alla fall i teorin men detta är inte den verklighet som möter alla barn. Barn med funktionshinder eller andra särskilda behov får ofta inte den hjälp och de möjligheter de behöver och har rätt till. Detta är kanske särskilt märkbart vad gäller barn med svårigheter som inte syns på utsidan, till exempel astma/allergi, diabetes, neuropsykiatriska funktionshinder och dyslexi. Det kan bero på resursbrist, men dessvärre också ofta på slentrian, fantasilöshet och oförmåga från olika samhällsfunktioner och myndigheter att samarbeta med barnet i centrum.

Många barn får vänta allt för länge på att utredas och få rätt diagnos. När diagnosen väl är ställd tar det ofta lång tid innan rätt hjälp ges. Det finns bristande kunskap om olika inlärningsproblem, också hos dem som borde ha dessa kunskaper. Samsynen är låg om hur man rent praktiskt ska stödja barn med dessa funktionsnedsättningar.

Ofta finns vattentäta skott mellan de olika samhällsfunktioner som ska ge stöd och verksamhetsgränserna utgår från ett myndighetsperspektiv och inte från perspektivet att barnets bästa och barnets utveckling ska stå i centrum. Detta skapar stora problem för barn som har inlärningssvårigheter men med rätt hjälp att bemästra och kompensera dessa skulle kunna nå mycket längre i sitt lärande. För att göra det hela mer konkret, låt oss använda gruppen barn med diagnosen ADHD som exempel:

Allmänt

ADHD är en förkortning av engelskans attention deficit/hyperactivity disorder vilket brukar översättas med ”uppmärksamhetsstörning med överaktivitet”. Om man har ADHD har man så svårt att koncentrera sig, sitta still och hejda sina impulser att det skapar problem i vardagen. ADHD har mest uppmärksamats hos barn, men finns också hos ungdomar och vuxna.

När man har ADHD fungerar vissa hjärnfunktioner, främst de som är viktiga för att man ska kunna planera och organisera sina handlingar, inte helt som de ska. Varför är inte helt utforskat ännu, men mycket talar för att det är funktionen i arbetsminnet som är nedsatt.

En del av de symptom barn med ADHD uppvisar skulle kunna bero på annat, till exempel svåra uppväxtvillkor, men också till exempel hörselskada eller epilepsi. Därför är det mycket viktigt att tidigt klarlägga vad som är grundorsak i barnets svårigheter.

Hur vanligt är ADHD?

ADHD finns i alla kulturer och i alla sociala skikt. Ett stort antal vetenskapliga undersökningar från olika delar av världen har gjorts. En sammanvägning av resultaten är att ungefär tre till sex av hundra barn i skolåldern har ADHD. Forskningen om barn och ungdomar med ADHD har huvudsakligen varit inriktad på pojkar och kunskapen om ADHD hos flickor är mindre. Tidigare studier har pekat på en större förekomst hos pojkar. Annan forskning tyder på att könsfördelningen är jämn, och att den tidigare uppfattningen främst grundats på att pojkars symptom märks mer.

Grundproblemen hos flickor med ADHD är samma som hos pojkar. Men de visar sig oftare som koncentrationssvårigheter än överaktivitet. Pojkar med ADHD har oftare ett beteende som stör andra, medan flickorna har mer inåtvända symtom. Det kan vara dålig självkänsla, nedstämdhet eller olika kroppsliga symtom som ont i magen eller i huvudet.

Symtom

Om man har ADHD har man svårt att hålla kvar uppmärksamheten, kontrollera sina impulser och vara lagom aktiv. Många har också andra symtom, som problem med motoriken, sen tal- och språkutveckling, problem med att tolka sinnesintryck, hetsigt humör och även psykiska problem som ångest, stark oro eller depression.

Mycket talar för att en stor del av det som uppfattas som symptom på ADHD är symptom av sekundär natur (det vill säga barn med obehandlad ADHD blir stressade och hamnar utanför och då utvecklas oro, dåligt självförtroende, svårighet i sociala kontakter och så vidare). Dessa symptom skulle aldrig behöva uppstå om barnen fick rätt hjälp och behandling.

Diagnos ADHD ska ställas av specialutbildad barnläkare, utifrån en utredning gjord med flera professionella specialiteter (ofta bland annat arbetsterapeut, psykolog, logoped). För att få diagnosen ADHD ska symtomen ha funnits sedan tidiga levnadsår (de ska alltså inte vara förvärvade under livets gång). När man diagnostiserar barn ska varje symptom ska också vara mycket mer påtagligt än vad man kan vänta sig utifrån ett barns ålder, kön och utvecklingsnivå. Ofta är det markant att barn med ADHD på många områden ligger väl framme i sin utveckling, kanske långt före sina jämnåriga., men på några områden är långt efter. Man får alltså en väldigt ojämn utvecklingsprofil, något som gör att omgivningen ofta uppfattar barnet som trotsigt, eftersom ett barn som klarar A och B också naturligtvis ska klara C.

Barn med ADHD i våra skolor: förslag på stödåtgärder

ADHD går inte att bota, men det finns sätt att underlätta i vardagen genom att utgå från de begränsningar och svårigheter som föreligger. Barn med ADHD mår bra av tydliggörande och konkret pedagogik med tydlig struktur. De behöver avgränsade och tydliga arbetsuppgifter och korta arbetspass. Instruktioner och regler behöver vara kortfattade och entydiga. Barnet behöver tät återkoppling i form av uppmuntran och beröm för positivt beteende. Pedagogen behöver känna till hur man kan öka barnets motivation och lära det att styra sitt handlande. Bland annat behövs det yttre stöd och visuella ledtrådar för att kompensera bristen på inifrånstyrning och förmåga att planera sitt handlande.

Datorstöd med olika pedagogiska dataprogram kan hjälpa eleverna att utvecklas genom att ge de förutsättningar som krävs för att lärande ska kunna ske. Socialpedagogiska hjälpmedel kostar mycket men är betydligt billigare på längre sikt och i jämförelse med assistenttimmar. Därför är det viktigt att pedagogerna i skolorna har god kunskap om vilka hjälpmedel som finns och hur dessa kan användas för barn med särskilda behov. Så kallade skoldatatek med tillgång till pedagogiska dataprogram bör finnas tillgängligt i skolan.

Så långt barn med ADHD

Liknande svårigheter och möjligheter finns runt många barn med olika funktionshinder. Ett andra exempel i mängden är barn med diabetes som ofta får alldeles otillräckligt vuxenstöd med sin sjukdom och behandling i skolan, något som leder till oro, stress och sjukare barn alldeles i onödan. Mer än hälften av alla barn i skolåldern saknar en ansvarig vuxen som kan hantera deras diabetes under skoldagen vilket leder till att många föräldrar medvetet underdoserar insulinet, av rädsla för att barnet ska få insulinkänningar i skolan

Vad är då vårt ansvar

För oss socialdemokrater är det självklart att varje människa ska kunna sträva mot "sina bästa stämningars längtan" eller som barnkonventionen uttrycker det: "utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga". Barn med funktionshinder måste få likvärdiga möjligheter att utvecklas som andra barn.

Yrkande:

- E117:1 att utreda hur man formar en strategi som omfattar alla nivåer i samhället så att barn med funktionshinder och funktionsnedsättningar får samma förutsättningar i sin skolgång som andra barn. Detta innebär att stöd om möjligt måste sättas in redan innan skolstart, till exempel inom förskolan eller via BVC och i andra insatser som kan stärka föräldrarna till dessa barn,
- E117:2 att verka för att barn med särskilda behov, bland annat ADHD, ska erbjudas en snabb utredning tillgång till tidiga insatser,
- E117:3 att de läromedel och andra böcker som används i undervisningen i skolan ska finns tillgängliga som talbok, i andra hand bör eleverna ges tillgång till talsyntes,
- E117:4 att skolinspektionen får i uppdrag att utvärdera skolsituationen och resultaten för barn med funktionshinder och baserat på utvärderingens resultat komma med förslag till metodutveckling och regelförändringar,
- E117:5 att målet för arbetet runt barn med funktionshinder ska ha som utgångspunkt att den ambitionsnivå och det system för stöd som gäller på högskolan ska gälla i alla pedagogiska miljöer,
- E117:6 att en nationell lista för hjälpmedel ska utarbetas,
- E117:7 att barn med funktionshinder ska ges likvärdiga möjligheter och rättigheter att dels nå skolans kunskapsmål, dels därutöver utvecklas så långt de har förutsättningar för,
- E117:8 att barn med funktionshinder ska ha rätt till en samordnad handläggning från inblandade myndigheter, som ska utgå från barnets behov och livssituation, barnets bästa ska sättas i första rummet,
- E117:9 att alla föräldrar till barn med funktionshinder men också pedagoger, handläggare och andra myndighetspersoner som ska arbeta med funktionshindrade barn erbjuds adekvat utbildning om det aktuella funktionshindret.

Stockholms arbetarekommun

Motion E118

Umeå arbetarekommun

Utbildningsmöjligheter och förutsättningar för barn/elever med läs- och skrivsvårigheter och dyslexi i den svenska skolan

Dyslexi är en specifik störning av vissa språkfunktioner med en ärftlig genetisk bakgrund. Det är så vanligt att man kan räkna med att det finns minst en elev i varje klass med detta problem. Dyslektiker har inga problem att förstå men de har svårt att läsa och skriva.

Det finns i dag en stor oro i många svenska familjer över de förslag som skolpolitikerna i alliansregeringen lägger fram. Det är till största delen förslag som gynnar de skolelever som redan i dag har lätt för att lära och är starka elever. Det finns i dag stora brister i nuvarande lärarutbildning när det gäller kunskaper om läs- och skrivsvårigheter och dyslexi samt hur man kan stötta dessa elever i undervisningen. Detta är allvarligt och fortbildning inom detta område bör vara en prioriterad fråga för samtliga skolor i Sverige. Samtidigt beräknas många erfarna äldre lärare att gå i pension under kommande år.

Redan i dag misslyckas skolan med att hjälpa elever till rätt stöd. Många elever får ingen diagnos på sina läs- och skrivsvårigheter och det finns nu en stor risk att detta ökar. Det är mycket oroande när regeringen nu föreslår ett betygssystem som kommer att slå hårt mot elever med läs- och skrivsvårigheter. Forskare har även varnat för följderna av

förslaget om nationella prov i årskurs 3. Elever som misslyckas med sina nationella prov redan i årskurs 3 kommer att identifiera sig med sina misslyckanden och dessa elever riskerar att förlora sin självkänsla och därmed också sin studiemotivation.

Då alliansregeringen dessutom föreslår att elevens ogiltiga frånvaro ska redovisas i terminsbetyget så riskerar dessa elever som inte får hjälp och stöd att hamna snett redan i tidig ålder. När det förekommer ogiltig frånvaro så är det ett systemfel från skolan och politikerna att enbart se detta som elevens problem. Därför fyller ett betyg i detta ingen funktion i verkligheten. Det är de vuxna i elevens omedelbara närhet som har ett delat ansvar för att eleven ska lyckas i skolan. Man bör söka orsakerna till en ogiltig frånvaro hos skolans pedagogik, lärarnas attityder och deras kompetens samt deras möjligheter att hjälpa eleven till bättre självförtroende och studiemotivation. Hjärnforskaren Martin Ingvar menar att insatserna för barn med läs- och skrivsvårigheter bör sättas in redan vid 6 års ålder, allt annat är felaktigt utifrån ett barns rättighet till ett språk och en positiv utveckling.

Det finns en uppenbar risk att elever från lågutbildade hem drabbas hårdare i framtiden om de förslag som är lagda kommer att genomföras i den svenska skolan. Möjligheterna till studier på komvux har tyvärr minskat kraftigt och detta missgynnar denna grupp av elever ytterligare. Den som har kraft och motivation till studier som vuxen har då möjligheten att forma sitt liv till en positiv framtid genom en utbildning. Detta är en mycket viktig fråga för elever med dyslexi samt läs- och skrivsvårigheter men även för alla andra som önskar förändra sina möjligheter på arbetsmarknaden.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår jag:

E118:1 att insatserna av kompetensutveckling för förskolelärare och lärare ökar kraftigt när det gäller kunskaper om dyslexiforskningen och alternativa läroprocesser för dessa elever,

E118:2 att förslaget om nationella prov i årskurs 3 tas bort,

E118:3 att förslaget om redovisning av ogiltig frånvaro i betyget tas bort,

E118:4 att möjligheterna till vuxenstudier på komvux återinförs till den nivå som fanns tidigare,

E118:5 att rätten till ersättning för studier till elever med dyslexidiagnoser återinförs.

Carina Nensén

Umeå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E119:1, E119:2, E119:3 (specialskolor)

Motion E119:1–3 (enskild, Örebro arbetarekommun) yrkar att Socialdemokraterna ska verka för inledande av en process där dagens slutna statliga specialskolor omvandlas till öppna språkprofilerade skolor med inriktning mot det svenska teckenspråket. Omvandlingen bör ta minst 2 år och maximalt 4 år, Socialdemokraterna ska verka för att dessa skolor hamnar inom Skolverkets ramar där kunskapskontroller med mera inkluderas samt att Socialdemokraterna ska verka för att dagens Specialpedagogiska skolmyndighet, (SPSM), avvecklas i takt med omvandlingen av de statliga specialskolorna.

Skolor ska organisera undervisningen så att alla elevers behov tillgodoses. Det kan till exempel handla om egna undervisningsgrupper för hörselskadade elever eller individintegrering. Partistyrelsen anser dock att det finns ett stort värde i att

de statliga skolorna för hörselskadade på grundskolenivå och riksgymnasierna för döva och hörselskadade fortsätter sin verksamhet.

Staten, genom Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM), driver och är huvudman för specialskolan. För döva och hörselskadade elever finns fem regionala skolor. Därtill finns en riksskola med hela landet som upptagningsområde för elever med dövhet och hörselskada kombinerad med utvecklingsstörning samt för elever med medfödd dövblindhet.

Skolinspektionen granskar kvaliteten i dessa skolor på ett sätt som motsvarar övriga skolor. Partistyrelsen ser därför inget skäl till förändring av systemet för kvalitetssäkring. Frågan om dessa skolor bör omvandlas är under utredning i regeringskansliet. Utgångspunkten för partiets ställningstagande ska givetvis vara elevens rätt till en god utbildning. De elever som behöver lära sig teckenspråk och undervisning på detsamma ska få det. Det är viktigt att inga elever ställs utan alternativ när hemkommunen inte kan ge den utbildning som krävs på teckenspråk.

SPSM har flera arbetsfält och funktioner. Förutom att bedriva utbildning för barn och ungdomar i fem regionala och tre nationella specialskolor ger man bland annat stöd till kommunerna när det gäller kunskap om pedagogiska konsekvenser av olika funktionsnedsättningar. Partistyrelsen ser en risk för att viktig kompetens och verksamhet kan gå förlorad om myndigheten läggs ner och vill inte tillstyrka en avveckling.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att avslå motion E119:3,

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E119:1, E119:2.

Motion E119

Örebro arbetarekommun – enskild

Förändra dagens slutna statliga specialskolor – ersätt dem med öppna språkprofilerade skolor med inriktning mot det svenska teckenspråket

Teckenspråkig socialdemokratiska förening är en både rikstäckande, en så kallad ”stark” socialdemokratiska förening och en lokal socialdemokratiska förening där kommunikationsspråket är det svenska teckenspråket. Vi verkar förutom för socialdemokratin även för ett samhälle där alla medborgare är delaktiga och har medinflytande.

Dagens statliga specialskolor bedriver undervisning för barn och ungdomar med varierande hörselnedsättning, vilka ofta även är teckenspråkiga. Inte heller inkluderas dessa skolor inom skolmyndigheternas ramar, och härmed konkurrensutsätts de inte. Inte heller utsätts de för kvalitetssäkrande inspektioner. Uttryckt i andra termer innebär det att dessa skolor är slutna, då de endast har elever som är döva, hörselskadade eller har andra hörselnedsättningar i kombination med andra funktionshinder, där de specialpedagogiska utbildningarna, utöver lärarutbildningen, är en förutsättning för att få undervisa. De kommunikativa kompetenserna har en lägre ranking.

De flesta döva och hörselskadade barn och ungdomar har förutom hörselnedsättningarna oftast inga andra handikapp. Dessa barn ses som svårt handikappade i och med statliga specialskolor – och under grundskolåren möts de med segregeringar som utmynnar i en form av institutionalisering. Detta vill den teckenspråkiga socialdemokratiska föreningen motverka genom att öppna dessa skolor så att alla barn släpps in.

Kommunikationsspråket ska vara svenskt teckenspråk, och ett av kraven på lärarna, skolledningen och vissa delar av den övriga skolpersonalen blir den att de ska klara av att kommunicera på det svenska teckenspråket. I och med att specialskolorna ändrar profil innebär det att dessa skolor öppnas för flertalet målgrupper förutom dagens målgrupper – barn till döva vuxna, barn som har döva syskon, grannbarn, talskadade, dyslektiker och andra barn vars föräldrar är allmänt intresserade av det svenska teckenspråket. Uttryckt med andra ord innebär det att det blir öppna skolor där vilka barn som helst kan bli inskrivna.

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) en myndighet vars funktioner under många år har varit dubbeltydiga. Den består till övervägande del av en icke-teckenspråkskunnig personal (vissa kan mycket lite, men inte tillräckligt för att föra en friktionsfri kommunikation med teckenspråkiga). Inte heller har en enda specialskola en döv rektor, för att nämna ett exempel. Vad beror det på?

Den teckenspråkiga socialdemokratiska föreningen föreslår mötet och kongressen att besluta följande:

E119:1 att Socialdemokraterna ska verka för inledande av en process där dagens slutna statliga specialskolor omvandlas till öppna språkprofilerade skolor med inriktning mot det svenska teckenspråket, omvandlingen bör ta minst två år och maximalt fyra år,

E119:2 att Socialdemokraterna ska verka för att dessa skolor hamnar inom Skolverkets ramar där kunskapskontroller med mera inkluderas,

E119:3 att Socialdemokraterna ska verka för att dagens SPSM avvecklas i takt med omvandlingen av de statliga specialskolorna.

Teckenspråkig socialdemokratiska förening

Örebro arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E4:58, E5:58, E54:58, E120:1, E120:2, E120:3, H103:4
(skolbarnomsorgen)

Motion E4:58 (Solna arbetarekommun) E5:58 (Nynäshamn arbetarekommun) och E54:58 (Haninge arbetarekommun) yrkar att skolbarnomsorgen tydligare bör kopplas till skolans arbete så som är tänkt i målbeskrivningarna för fritidshemmen för att på ett bättre sätt kunna stödja elevernas kunskapsutveckling och andra förmågor. Motion E120:1–3 (enskild, Uddevalla arbetarekommun) yrkar att barngrupperna på fritids måste minskas och att en nationell taknorm sätts för kvalitetsgaranti och god arbetsmiljö, att personaltätheten måste förtätas för barnens skull samt att den pedagogiska verksamheten måste stärkas med tydliga målsättningar för fritids verksamheten. Motion H103:4 (Umeå arbetarekommun) yrkar att mötesplatser med närvarande vuxna finns tillgängliga även utanför skoltid samt på lov.

Partistyrelsen ser med oro på utvecklingen inom skolbarnomsorgen. Skolbarnomsorgen är populär, vilket är glädjande. Andelen barn i verksamheterna ökar såväl bland 6-9-åringar, där numera 80 procent är inskrivna, som bland 10-12-åringar, där 13 procent är inskrivna. Men fritidsgruppernas storlek har ökat kraftigt, och personaltätheten minskat tydligt. Gruppstorleken skiljer sig också markant beroende på var i landet man bor.

Vi vet att skolbarnomsorgen är omtyckt och viktigt för många barn och för-

äldrar. Skolbarnomsorgen stödjer barn generellt och ger vettig fritidssysselsättning. Partistyrelsen anser att skolbarnomsorgen behöver få ett ökat utrymme i arbetet för barns och ungdomars välmående och för en meningsfull fritid. Partistyrelsen anser också att fritidshemmen ska bli en tydlig del av skoldagen och vill stärka deras roll för att stödja elevernas kunskaper och sociala utveckling. Därför behöver fritidshemmen mer utbildad pedagogisk personal och mindre grupper. Alla barn har inte ro och möjlighet att få hjälp i hemma. Därför är det viktigt att de kan få hjälp med exempelvis läsläsning på annat håll. Barn ska kunna få hjälp med skolarbetet inom ramen för skolbarnomsorgen, och det bör inte förekomma någon avgift för barnen att vara på fritids för den del av verksamheten som rör skolstödet.

Partistyrelsen anser det också angeläget att föreningslivet samverkar nära med skolbarnomsorgen så att barnen kan få ägna sig åt olika föreningsaktiviteter. Det kan röra sig om till exempel fotboll, teater och dans. På det sättet får de barn som idag inte har möjlighet att ägna sig åt dessa aktiviteter en chans att göra det. Detta kan också vara ett sätt att minska trycket på föräldrarnas tid och ekonomi.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E4:58, E5:58, E54:58, E120:1, E120:2, E120:3, H103:4.

Motion E120 Uddevalla arbetarekommun

Stärk fritids viktiga funktion i skolan!

Fritids är en viktig verksamhet som har stor betydelse för barns utveckling. Fritids är och ska vara mycket mer än enbart barnpassning. Fritids verksamhet är viktig. Det är i hög grad på fritids som barnen får förebilder, lär sig om samspel och värderingar, om vad som är rätt och fel och om hur man ska bete sig mot varandra. Det är på fritids många föräldrar hämtar sina barn, inte i skolan. Att ha ett tydligare samspel mellan skola och fritids måste vara primärt för barn, föräldrar, fritids och skola.

Efter en hård dag i skolan möter trötta barn ofta fritidspersonal som också haft en lång dag i skolan. Då kan det vara svårt att ladda om och orka skapa en bra verksamhet, menar Skolverket i sin kritik av fritids. Men hur lätt är det, i en stor grupp och med låg personaltäthet? Storleken på grupperna har i dag i genomsnitt 30 barn per avdelning, enligt Skolverkets rapport.

I stora barngrupper handlar det enbart om att få saker och ting att flyta. Personalen har inte möjlighet att övervaka vad som händer och ”svaga” barn försvinner helt menar Skolverket. Hjälp med läsläsning och återhämtning från skolarbetet borde även det betraktas som pedagogisk verksamhet.

Under 1990-talet närmast halverades personaltätheten i fritids och i dag ligger antalet barn per anställd på drygt 18. I sin lägesbedömning framhåller Skolverket att mindre barngrupper och ökad personaltäthet är viktigast för att höja kvaliteten i fritidshemmen. Skolverkets Lägesbedömning 2006 konstaterar tyvärr, att fritids är en torftig och ensidig verksamhet med stora grupper och små resurser. Fritidshemmen för en tynande tillvaro i många kommuner. Ofta saknas både mål och utvärderingar för verksamheten. ”Det är märkligt med tanke på hur många barn som går på fritids och vilken stor betydelse det har för deras utveckling” säger Lars Ullén, undervisningsråd på Skolverket, på Skolverkets hemsida.

Förra året var 327 000 barn mellan 6-12 år inskrivna i fritidshem. Skolverket har i sin

lägesbedömning under flera år pekat på brister i fritidshemmens verksamhet. I Lägesbedömningen 2006 konstateras att Skolverkets inspektörer haft svårt att bedöma kvaliteten av många fritidshem eftersom det saknas konkreta målsättningar och utvärderingar. ”Det är troligen ett medvetet val från kommunernas sida att inte prioritera skolbarnsomsorgen”, säger Lars Ullén, undervisningsråd och en av de ansvariga för Lägesbedömningen 2006.

Även om det finns fritidshem som fungerar bra, ser måhända inte alla kommuner fritids som en pedagogisk verksamhet, menar Skolverket i sin kritik. Mycket handlar om hur man väljer att organisera skolbarnsomsorgen. De flesta fritidshem är integrerade med förskoleklasser och grundskolan och har samma ledning. Skolverket menar då att skolans behov blir helt dominerande och får det mesta av resurserna.

Därför föreslås:

E120:1 att barngrupperna på fritids måste minskas och att en nationell taknorm sätts för kvalitetsgaranti och god arbetsmiljö,

E120:2 att personaltätheten måste öka för barnens skull,

E120:3 att den pedagogiska verksamheten måste stärkas med tydliga målsättningar för fritidsverksamheten.

Cecilia Sandberg, Krister Kronlid Uddevalla arbetarekommun

Uddevalla arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E4:7, E4:8, E4:14, E4:49, E4:50, E5:7, E5:8, E5:14, E5:50, E54:7, E54:8, E54:14, E54:50, E121:1 (skoldagen)

Motionerna E54:7 (Haninge arbetarekommun) E5:7 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:7 (Solna arbetarekommun) yrkar att alla elever får rätt till mer undervisningstid genom bland annat fler eller längre skoldagar. Motionerna E54:8 (Haninge arbetarekommun) E5:8 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:8 (Solna arbetarekommun) yrkar att alla elever får möjlighet till läxhjälp och annat stöd under kvällar, helger och lov – det måste vara möjligt att göra färdigt skolarbetet i skolan. Motionerna E54:14 (Haninge arbetarekommun) E5:14 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:14 (Solna arbetarekommun) yrkar att en samlad skoldag förstärks så att så kallade håltimmar undviks. Motionerna E54:50 (Haninge arbetarekommun) E5:50 (Nynäshamn arbetarekommun) och E4:50 (Solna arbetarekommun) yrkar att undervisning i andra miljöer utanför skolan uppmuntras. Motion E4:49 (Solna arbetarekommun) yrkar att det satsas mer på förskolans och skolans utomhuspedagogik. Motion E121:1 (Söderhamns arbetarekommun) yrkar att partiet ska arbeta för att ge grundskolor, gymnasier, högskolor och universitet möjlighet att införa ett läsår fördelat på tre terminer.

Partistyrelsen vill öppna upp för en diskussion om skolan behöver mer undervisningstid. Detta skulle kräva mer resurser, men kan behövas för att alla elever ska kunna nå kunskapsmålen och för att alla elever blir väl förberedda för ett modernt arbetsliv och ett föränderligt samhälle. Mer tid för undervisning, tillsammans med former för hur elevens tid i skolan kan nyttjas mer effektivt för lärande, kan vara två viktiga utmaningar för framtidens skola.

Partistyrelsen menar att ytterligare krafttag behöver tas för att varje elev når kunskapsmålen. De flesta skolor ger idag läxor till sina elever, men förutsättningarna att göra sina läxor, och det stöd man kan få i hemmet, varierar kraftigt mellan olika elevgrupper. Den elev som har ett lugnt och tryggt hem, med ett eget rum och med studievana föräldrar ges ett försprång framför de elever som har svårigheter

hemma, bor trångbott, eller har föräldrar som inte kan eller hinner hjälpa eleven med skolarbetet. Ett parti som vill att skolan ska präglas av jämlikhet kan därför inte bara se till vad som sker under lektionstid.

Vi vill att alla elever under grundskoletiden ska erbjudas schemalagd läxläsning som leds av pedagoger. För yngre barn kan detta med fördel ske i samarbete med skolbarnomsorgen. Föräldrar ska också erbjudas en "läxhjälpstudning" med tydligt fokus på vad man som förälder kan göra för att stödja sitt barn i skolarbetet. För de elever, som trots tidigare insatser, inför årskurs 8 bedöms riskera att inte nå behörighet till gymnasieskolan ska skolan påta sig att ge särskild läxhjälp och extra undervisning på kvällar, helger, lov och under sommaren. Samtidigt ska eleven och hemmet påta sig att ställa upp på fritid för att följa sin del av "kontraktet". Det behövs ett "handslag" mellan skolan och hemmen för att ingen ska behöva lämna grundskolan utan godkända betyg.

Partistyrelsen är i dagsläget inte beredd att utan vidare utredning förespråka ett treterminssystem på grundskole- och gymnasienivå. Partistyrelsen är däremot positiv till att fler skolor erbjuder extraundervisning under helger och lov, och menar att stöd som fördelas för att fler elever ska kunna nå kunskapsmålen bör kunna gå till detta.

Partistyrelsen ser positivt på att undervisning bedrivs i miljöer utanför skolan. Många skolor gör också detta idag. Skolorna har stor frihet över hur och var undervisningen ska bedrivas, och partistyrelsen anser inte att detta ska regleras ytterligare på nationell nivå. Också hur skoldagen läggs upp bör vara upp till varje kommun och huvudman.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E4:7, E4:8, E4:14, E4:49, E4:50, E5:7, E5:8, E5:14, E5:50, E54:7, E54:8, E54:14, E54:50, E121:1.

Motion E121

Söderhamns arbetarekommun

Möjlighet att införa treterminssystem i grundskola, gymnasium, högskola och universitet

I såväl dagens grundskola och gymnasium som i högskolor och universitet så måste årsstudietiden delas upp på en höst- och vårtermin. Detta är förlegat och möjligheten att i stället välja att dela upp det på tre terminer måste kunna ges för att mer motsvara det arbetsliv som finns. Detta görs i dag på flera håll. I vår närhet pågår i dag diskussioner i Finland om detta. I flera av Tysklands förbundsländer är detta redan i dag möjligt och även i Wales finns skolor med treterminssystem. Fördelarna med att kunna göra det är flera. I grundskolan och gymnasiet så finns då utrymmet att hinna få mer av valbar undervisning. För högskolors och universitets del skulle möjligheten att läsa ett program på färre kalendermånader kunna ges.

Med anledning av ovanstående föreslås kongressen besluta:

E121:1 att partiet ska arbeta för att ge grundskolor, gymnasier, högskolor och universitet möjlighet att införa ett läsår fördelat på tre terminer.

Sven-Erik Lindestam

Söderhamns arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyreliens utlåtanden och motioner som rör området Högskola

Partistyreliens utlåtande över motionerna

D10:5, D16:9, D22:8, D22:9, E56:3, E122:1, E122:2, E122:4, E123:1, E123:2, E123:3, E124:1, E125:1, E126:1, E127:1, E128:1, E128:2, E128:4, E129:1, E129:2, E129:4, E130:1, E130:2, E130:4, E131:1, E131:2, E132:1, E132:2, E136:6 (kvalitet i högre utbildning)

Motion E126:1 (Huddinge arbetarekommun) föreslår att Socialdemokraterna ska verka för att Södertörns högskola blir universitet. Motion E130:1–2,4 (Luleå arbetarekommun) yrkar att mer resurser satsas för att upprätthålla kvaliteten i högskolan när antalet platser utökas. Minst tio timmar läroledd tid i veckan på alla program bör vara ett minimikrav, att alla studenter ges möjlighet till praktik inom ramen för sina studier och att en nationell plan tas fram om detta i samråd med lärosäte och näringsliv samt att fler forskarutbildade lärare finns på lärosätena, särskilt på de lärosäten där andelen i dag är låg. Motion E127:1 (enskild, Hallsbergs arbetarekommun) föreslår kongressen att besluta att arbeta för att öka andelen svenskspråkig kurslitteratur vid universitet och högskolor. Motion E56:3 (enskild, Västerås arbetarekommun) föreslår att eftergymnasial utbildning ska ha en nationell och internationell prägel. Motion E122:1–2,4 (Uppsala arbetarekommun) föreslår att kvaliteten på handledningen inom högskolan ska förbättras både på grundnivå och på doktorandnivå, att den pedagogiska kompetensen hos undervisande personal i högskolan ska stärkas och att ökade möjligheter till ämnesfortbildning och forskningsanknytning ges samt att mer kraftfulla insatser görs så att kontakten mellan högskolestudenterna och arbetslivet stärks och att ökade möjligheter till praktik i utbildningen ordnas för alla studenter, också för samhällsvetare och humanister, och inte bara för tekniska och naturvetenskapliga inriktningar. Motion E128:1–2,4 (Huddinge arbetarekommun) föreslår att mer resurser satsas för att upprätthålla kvaliteten i högskolan när antalet platser utökas. Minst tio timmar läroledd tid i veckan på alla heltidsutbildningar bör vara ett minimikrav, att alla studenter ges möjlighet till praktik inom ramen för sina studier och att en nationell plan tas fram om detta i samråd med lärosäte och näringsliv samt att fler forskarutbildade lärare finns på lärosätena, särskilt på de lärosäten där andelen i dag är låg. Motion E123:1–3 (Sundbyberg arbetarekommun) yrkar att den högre utbildningen i högre grad än i dag utformas för att förbereda studenterna för ett arbetsliv utanför akademien, att utformandet av den högre utbildningen sker i bred samverkan mellan samhälleliga aktörer såsom fackförbund, arbetsgivare, politiker och studenter samt att resurserna till den högre utbildningen fördelas så att studenterna får möjlighet till tätare lärarkontakter och bättre pedagogiskt stöd, vilket gör det möjligt att korta tiden i utbildning, dock utan att utbildningens innehåll blir mindre omfattande. Motion E136:6 (Stockholms arbetarekommun) föreslår att möjligheten till förändrat terminssystem i högskolan utreds för att möjliggöra studier året om. Motion D22:8-9 (Stockholms arbetarekommun) föreslår att mer resurser satsas för att upprätthålla kvaliteten i högskolan när antalet studentplatser utökas samt att alla studenter ges möjlighet till praktik inom ramen för sina studier och att en nationell plan tas fram om detta i samråd med lärosäte och näringsliv. Motion E125:1 (Malmö arbetarekommun) yrkar att socialdemokratiska partistyreliens får i uppdrag att verka för att Malmö högskola erhåller universitetsstatus. Motion E129:1–2,4 (Uppsala arbetarekommun) yrkar att mer resurser satsas för

att upprätthålla kvaliteten i högskolan när antalet platser utökas. Minst tio timmar lärarledd tid i veckan på alla program och kurser bör vara ett minimikrav, att alla studenter ges möjlighet till praktik inom ramen för sina studier och att en nationell plan tas fram om detta i samråd med lärosäte och näringsliv, samt att fler forskarutbildade lärare finns på lärosätena, särskilt på de lärosäten där andelen i dag är låg. Motion E124:1 (Jämtlands partidistrikt) yrkar att kongressen beslutar att verka för utveckling av forskning och utbildning på forskarnivå inom samtliga lärosäten. Motion D10:5 (Luleå arbetarekommun) yrkar att socialdemokraterna verkar för att årsstudietiden ska utökas (eventuellt frivilligt) och att studiemedelssystemet ska anpassas till helårsförsörjning. Att en större översyn görs över terminssystemet. Motion D16:9 (Malmö arbetarekommun) föreslår att mer resurser satsas för att upprätthålla kvaliteten i högskolan när antalet platser utökas. Minst tio timmar lärarledd tid i veckan på alla program bör vara ett minimikrav. Motion E131:1–2 (Umeå arbetarekommun) och E132:1–2 (Västerbottens partidistrikt) yrkar att mer resurser satsas för att upprätthålla kvaliteten i högskolan samt att alla studenter ges möjlighet till praktik inom ramen för sina studier.

Trots att högskoleverkets kvalitetsuppföljningar visar att svenska universitet och högskolor överlag står sig väl vid en internationell jämförelse av utbildningskvaliteten, finns tydliga kvalitetsproblem som måste hanteras. Under det senaste decenniet har en omfattande utbyggnad av högskolorna skett och antalet studieplatser fördubblades mellan 1990 och 2006. Partistyrelsen avvisar resonemang om att möjligheter för fler att studera leder till att kvaliteten sjunker. Av de stora investeringar som gjorts i högre utbildning under senare år har dock lejonparten gått till att skapa fler högskoleplatser. Partistyrelsens uppfattning är att det är angeläget att värna kvaliteten i högre utbildning. Kvaliteten behöver lyftas, särskilt inom de ämnesområden som idag har en liten andel lärarledd tid. På flera utbildningar behöver studenterna fler föreläsningar och seminarier, och uppsatsstudenter behöver mer tid med sina handledare. Partistyrelsen är därför positiv till att investera i höjd kvalitet inom grundutbildningen. Partistyrelsen är dock tveksam till att uttala ett exakt timantal för alla utbildningar och vill inte utan vidare underlag låsa fast sig vid just tio timmars lärarledd tid per vecka. Den globala ekonomiska krisen har också slagit hårt mot Sverige och det krävs tydliga politiska prioriteringar för att nå full sysselsättning och komma tillbaka till överskott i de offentliga finanserna. Vi har höga ambitioner på detta och andra områden, men är medvetna om att varje utgift och inkomst måste vägas noga och att takten i reformarbetet avgörs av det ekonomiska läget.

Samarbetet mellan högre utbildning och arbetsmarknad behöver stärkas. Inom många utbildningsområden är detta redan starkt utvecklat, medan utbildningen inom andra vetenskapsområden brister kraftigt i att förbereda sina studenter på det kommande yrkeslivet och i att ge idéer och kontakter för hur man kan använda sina kunskaper. Partistyrelsens uppfattning är därför att lärosätena bör få direktiv som leder till att de intensifierar sitt arbete med att erbjuda studenter praktik. Alla som studerar på högskola kommer inte att behöva omfattas av detta, eftersom alla inte studerar med sikte på en viss examen; människor studerar också för att fortbilda sig inom sitt yrke, skaffa spetskompetens för att kunna vidare till ett annat arbete eller för ren bildnings skull. Lärosätena bör även få tillgång till riktade medel för att skapa fler praktikplatser. En förutsättning för att detta ska lyckas är emellertid att såväl offentliga som privata arbetsgivare och andra branschföreträdare involveras i ambitionerna, och partistyrelsen ser därför positivt på en nationell handlingsplan för detta.

Svenskans ställning som språk i undervisning och kurslitteratur på högskolenivå behöver värnas, både av kulturella skäl och för den vetenskapliga utvecklingen inom olika discipliner. Samtidigt anser partistyrelsen att valet av kurslitteratur i första hand måste baseras på dess kvalitet. Svenska forskare och studenter ska ha så goda förutsättningar som möjligt att samarbeta och utbyta kunskaper med studenter och forskare i andra länder.

Besluten att inrätta de senaste universiteten har varit välgrundade och har stärkt Sveriges position som forskningsnation, förstärkt kvaliteten i grundutbildningen och gynnat utvecklingen inom både offentlig sektor och privat näringsliv. Partistyrelsen vill i dagsläget inte ta ställning för ytterligare universitet eller utesluta detsamma, eftersom det i första hand är kvaliteten som ska avgöra om fler högskolor blir universitet eller inte. Vi menar därför att de högskolor som har lämnat in en universitetsansökan och som fortfarande har ambitionen att bli universitet ska prövas seriöst för detta. Högskoleverket bör göra själva prövningarna medan besluten fattas politiskt, av regeringen.

Partistyrelsen instämmer i att forskning ska kunna ske vid samtliga lärosäten som har den ambitionen och den erforderliga kvaliteten för att bedriva forskning. Sveriges högskolelandskap gynnas inte av en ökad uppdelning mellan högskolor och universitet. Partistyrelsen är därför positiv till att högskolor kan söka examensrätt på forskarutbildningsnivå inom smalare områden än dagens vetenskapsområden. En politik för högre utbildning som inte förfördelar mindre eller yngre lärosäten ger goda förutsättningar för att öka andelen forskarutbildade lärare på såväl högskolor som universitet.

Partistyrelsen är positiv till att utöka antalet veckor under studieåret i högskolan. Detta kan ske i form av treterminssystem eller genom att högskolorna erbjuder fler kurser under sommaren som kan tillgodoräknas i studentens examen. Detta skulle minska tidsåtgången för examen, något som både skulle leda till snabbare etablering på arbetsmarknaden, och att utbildningstiden blir bättre anpassade till hela studentgruppen – inte minst för äldre studenter och studenter som redan varit ute på arbetsmarknaden. Även ur studiesocialt perspektiv vore det positivt om studenter kunde studera heltid och få studiemedel under en större del av året. Partistyrelsen menar att en utökning av studieåret i första hand ska ske på frivillig grund, men är inte främmande för tydligare direktiv och/eller stimulanser till lärosätena för att uppnå detta.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att bifalla motionerna E122:4, E123:2, E128:4, E129:4, E130:4, E136:6,

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet D10:5, D16:9, D22:8, D22:9, E56:3, E122:1, E122:2, E123:1, E123:3, E124:1, E125:1, E126:1, E127:1, E128:1, E128:2, E129:1, E129:2, E130:1, E130:2, E131:1, E131:2, E132:1, E132:2.

Motion E122

Uppsala arbetarekommun

En stärkt högskola

Katapult anser att de studiesociala villkoren för högskolestuderande är av högsta intresse för den samlade arbetarrörelsen. Omkring hälften av landets skolungdomar söker sig till något slag av högskoleutbildning och cirka 40 000 examinerade söker varje år efter en

plats i arbetslivet. Uppsala är en av landets viktigaste högskoleorter. Därför bör kampen för bättre studerandevillkor uppmärksammas också av oss. Många av arbetarekommunens medlemmar kan antas ha egna eller familjemedlemmars erfarenheter att ta ställning till, när det gäller uppfattningen om villkor och upplevelsen av brister i studerandefasen av livet. Kanske omhuldas "våra egna" lokalt boende ungdomar lite mer än den stora grupp som kommer till Uppsala från andra delar av landet. Men att leva i storstad är givetvis också lättare om man växt upp där. Vi som medborgare och skattebetalare har mot bakgrund av ovanstående all anledning att stödja den studentfackliga kampen.

Den sociala snedrekryteringen brukar det pliktskyldigast talas om. Men det måste ses som en väldigt långsiktig ambition att försöka minska denna. Där inverkar inte enligt vår mening förändringar i studerandevillkoren allra mest. I omedelbart fokus för vår motion är i stället åtgärder som kan komma alla högskolestuderande till del, inte bara studenter från studieovana hem.

I Högskoleverkets utvärderingar har flera gånger nämnts att personaltätheten behöver ökas på högskolan, att det ofta är svårt att organisera så lärare kan både forska och undervisa, att utrymme och medel för pedagogisk utbildning samt att fortbildning inom ämnet för undervisande personal är allt för begränsad och slutligen att många studenter avbryter sina studier utan att ta ut examen eftersom de väljer att ta intressanta anställningar på arbetsmarknaden. Men det sistnämnda gäller givetvis bara en del av studenterna. För övriga gäller det att förbättra sina studiemeriter och samtidigt fortsätta söka efter passande arbete.

Vi anser att den så kallade genomströmningen, liksom kvaliteten i utbildningen, skulle må väl av att såväl studenters materiella villkor förbättras som att själva undervisningen förbättras.

Vi yrkar därför att kongressen verkar för:

E122:1 att kvaliteten på handledningen inom högskolan ska förbättras både på grundnivå och på doktorandnivå,

E122:2 att den pedagogiska kompetensen hos undervisande personal i högskolan ska stärkas och att ökade möjligheter till ämnesfortbildning och forskningsanknytning ges,

E122:3 att alla antagna doktorander ska ha status som anställda,

E122:4 att mer kraftfulla insatser görs så att kontakten mellan högskolestudenterna och arbetslivet stärks och att ökade möjligheter till praktik i utbildningen ordnas för alla studenter, också för samhällsvetare och humanister, och inte bara för tekniska och naturvetenskapliga inriktningar,

E122:5 att det så kallade studerandevillkoret återinförs i arbetslöshetsförsäkringen.

Socialdemokratiska föreningen Katapult

Uppsala arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E123

Sundbyberg arbetarekommun

En utbildningspolitik för framtiden

Socialdemokratin har en lång och stolt tradition av att göra utbildningen tillgänglig för allt större grupper. På senare år har den socialdemokratiska utbyggnaden av högskolan inneburit att tiotusentals människor fått högre utbildning och ökade livschanser. Satsningen har dessutom gjort Sverige konkurrenskraftigt internationellt – i en globaliserad värld bör Sverige konkurrera med utbildning i stället för låglönejobb. I svårare ekonomiska tider är det mer nödvändigt än någonsin att satsa på utbildning och ett livslångt lärande.

Samtidigt får denna viktiga insikt inte göra oss blinda för de brister som finns inom den högre utbildningen, brister som i allt för låg utsträckning blir uppmärksammade.

Utbilda för arbetslivet, inte forskarutbildningen

För bara några decennier sedan var universitetens roll framför allt att producera vetenskap och att utbilda blivande forskare och ett fåtal andra yrkeskategorier. I dag har universiteten fått ta hand om en rad nya utbildningar, och antalet studenter har mångdubblats. Men ledstjärnan för hela utbildningen är fortfarande vetenskapsproduktionen och förberedandet av framtida forskare, trots att en försvinnande liten andel av varje studentgeneration kommer att satsa på en karriär inom akademien. De allra flesta vill och ska i stället gå ut i ett yrkesliv utanför universitetet, ett yrkesliv som ställer helt andra krav än vad ett forskarjobb gör. Den typen av abstrakta teoretiserande som ofta präglar högskoleutbildningen har man helt enkelt inte särskilt mycket glädje av utanför universitetet. I själva verket är både studenter och arbetsgivare missnöjda med hur pass väl utbildningen förbereder studenterna för arbetslivet.

Att vårt samhälle förändrats kraftigt under de senaste decennierna, och att vi har gått från ett industrisamhälle till ett kunskaps- och tjänstesamhälle, är de flesta överens om. Paradoxalt nog verkar det som att högskolan inte hängt med i den här utvecklingen. Det talas ofta om vikten av utbildning, men sällan om vad vi egentligen ska ha utbildningen till, vad vi vill att den ska ge. Att forskningen ska vara fri och oberoende är viktigt, men det är inte lika självklart att det är forskare och akademisk personal på högskolorna som är bäst lämpade att avgöra vad studenterna behöver ha med sig ut i ett arbetsliv utanför akademien. Där borde i stället det omgivande samhället ha mer att säga till om – fackförbund, arbetsgivare, politiker och studenter i samverkan med den akademiska personalen. Studenterna förtjänar att få en utbildning som gör dem väl förberedda inför arbetslivet. Här räcker det inte att enbart satsa på ett större inslag av praktik. Hela utbildningen måste genomsyras av perspektivet att förbereda studenterna inför arbetslivet, inte bara enstaka inslag.

Dimensionera efter vilka jobb som behövs

Många studenter är rädda för att examineras ut i arbetslöshet. Det finns ett visst fog för den rädslan. Akademikerarbetslösheten ska inte överdrivas, eftersom den utan tvivel är lägre än för andra grupper. Men det gäller inte alla akademiker. För nyexaminerade från vissa utbildningar har under de senaste åren långt över tio procent inte hittat ett jobb ett år efter examen. Att utbilda fel på det sättet är ansvarslost – att låta människor investera stort, både ekonomiskt, känslomässigt och tidsmässigt, i utbildningar som inte kan ge dem de jobb de vill ha. Det är också ett slöseri med samhällets resurser. Trots att Högskoleverket har pekat på en stor obalans mellan vilka utbildningar studenter väljer och arbetsmarknadens behov fortsätter samhället att erbjuda allt för många utbildningsplatser inom utbildningar som kommer att leda till jobb bara för ett fåtal av studenterna. Även om de andra får jobb inom andra områden, så var det förmodligen inte det de tänkte sig när de sökte just sin specifika utbildning.

Att förutsäga exakt hur arbetsmarknaden kommer att se ut i framtiden och vilken sorts kompetens som kommer att behövas framöver är omöjligt. Att göra prognoser över framtida brist- respektive överskottsyrken på några decenniers sikt är dock inte svårt – tvärtom. SCB:s beräkningar, som sträcker sig fram till 2030, visar exempelvis på stor framtida arbetskraftsbrist inom vård och omsorg, liksom inom teknikområdet. Inom samhällsvetenskap och juridik väntas i stället råda överskott. Det är uppenbart att brist- respektive överskottsyrkena inte matchar varandra – det är knappast så att juristen

utan vidare kan hoppa in och tjänstgöra inom vården, eller att samhällsvetaren kan ta över civilingenjörens jobb.

Samhället måste ta ansvar för kommande generationer, som precis som vi kommer att ha behov av exempelvis vård- och omsorgspersonal. Lika viktigt är det att samhället tar ansvar för att dagens studenter inte känner sig lurade när de efter flera år på drömutbildningen inte kan få ett jobb som passar. Därför måste den högre utbildningen dimensioneras efter framtidens arbetsmarknad, i större utsträckning än i dag.

Kortare studier

Enligt Högskoleverket upplever så många som 40 procent av studenterna att deras studier inte är en heltidssysselsättning. Lösningen på detta är inte att höja kraven. Det går inte när större delen av utbildningen är upplagd som självstudier. En lösning vore i stället att omfördela resurserna genom att komprimera utbildningen. I dag träffar studenter sina lärare bara några timmar i veckan. Med tätare lärarkontakter kan man lära sig mer på kortare tid. Det skulle inte kosta mer än i dag, och kvaliteten skulle bli bättre. Studenterna skulle förmodligen trivas bättre med sina studier, och dessutom skulle de komma ut tidigare i arbetslivet, vilket är bra för samhällsekonomin. Bolognaprocessen kan vara ett steg i rätt riktning, om den får till följd att fler studenter väljer att läsa tre år i stället för som tidigare fyra. En annan möjlighet är att pröva ett treterminssystem, som gör det möjligt att läsa även på sommaren.

Utbildning gör en människa mer produktiv – men bara till en viss gräns. En stor del av all kunskapsproduktion sker i arbetslivet, oavsett om det handlar om arbetar- eller tjänstemannayrken. Det vi verkligen måste satsa på är att göra det livslånga lärandet möjligt. Det ska vara snabbt och enkelt att växla spår mitt i livet och att skaffa sig nya kunskaper om de man själv sitter på har blivit för gamla.

Mot bakgrund av ovanstående yrkar jag:

E123:1 att den högre utbildningen i högre grad än i dag utformas för att förbereda studenterna för ett arbetsliv utanför akademien,

E123:2 att utformandet av den högre utbildningen sker i bred samverkan mellan samhällsaktörer såsom fackförbund, arbetsgivare, politiker och studenter,

E123:3 att resurserna till den högre utbildningen fördelas så att studenterna får möjlighet till tätare lärarkontakter och bättre pedagogiskt stöd, vilket gör det möjligt att korta tiden i utbildning, dock utan att utbildningens innehåll blir mindre omfattande.

Marika Lindgren Åsbrink

Sundbyberg arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E124 Jämtlands läns partidistrikt

Forskning och utveckling på de mindre högskolorna och universiteten

Sammanlagt finns det 61 högskolor, universitet och enskilda utbildningsanordnare som ger akademisk utbildning i Sverige. Universitetens och högskolornas huvudsakliga uppgifter är att bedriva utbildning och forskarutbildning samt att samverka med det omgivande samhället. En stor del av den statligt finansierade forskningen sker vid universiteten och högskolorna.

Mittuniversitetet som exempel

När Mithögskolan etablerades 1993 representerade den en ny organisatorisk idé inom det svenska högskolesystemet. Den skapade förutsättningar för att utveckla akademisk utbildning och forskning av hög kvalitet även i relativt glest bebyggda regioner och den gav i detta sammanhang bättre möjligheter till samverkan med näringslivet än traditionella encampushögskolor.

När Mittuniversitetet nu etablerats är det mycket angeläget från såväl regional som nationell synpunkt att det ges möjligheter och resurser att utvecklas till ett starkt universitet. Den borgerliga regeringen ambitioner att enbart stärka de större universiteten är förödande för de mindre lärosätena, däribland Mittuniversitetet. De mindre högskolorna och universiteten bör i stället få ökade resurser för såväl forskning som utbildning på forskarnivå.

Forskning och utbildning på forskarnivå

Forskningen inom till exempel Mittuniversitetet är profilerad och inriktningen är att bedriva forskning av hög internationell kvalitet på områden där stark forskningsverksamhet svarar mot regionens behov. En regional FoU-strategi har utarbetats i samverkan mellan Mittuniversitetet och regionala organ. Universitetet tar vidare aktiv del i det regionala tillväxtarbetet i två län och har omfattande aktiviteter inom mål 2 och mål 3.

När det gäller forskningen så utgår den ifrån visionen: "Skog och fjäll som resurser för näringsliv och livskvalitet". Centralt för "Skog" är forskningen om "Skogen som resurs" samt "Industriell informationsteknologi och digitala tjänster". I fokus för "Fjäll" finns forskningen om "Hälsa, idrott och sportteknologi" samt "Turism och upplevelser". Visionen innehåller både starka områden där universitetet i dag bedriver forskning av hög vetenskaplig kvalitet och utvecklingsområden där universitetet ser ett strategiskt behov av stärkt forskning. Till detta kommer forskning som är av avgörande betydelse för att garantera utbildningens vetenskapliga anknytning. Dessa profiler har i huvudsak utvecklats med utgångspunkt från Mittuniversitetets kompetens och identifierade regionala behov. Som exempel kan nämnas etableringen av Vintersportcentrum på campus i Östersund i samarbete med Riksidrottsförbundet och Sveriges Olympiska Kommitté. Den forskning som bedrivs inom detta område har inte bara betydelse för idrotten utan resultaten kan även nyttjas i folkhälsoarbetet.

Sammantaget konstateras ett behov av att få ökade fasta forskningsresurser att använda främst för doktorandanställningar, medfinansiering i externa projekt och för drift och underhåll av dyra forskningsmiljöer. Det är problematiskt att den borgerliga regeringen verkar basera ökningen av universitetens forskningsmedel enbart på resultat inom grundforskningen vilket försämrar universitetens möjligheter att genom tillämpad forskning i samverkan med näringslivet bidra till den nationella och den regionala tillväxten. Ökade fasta forskningsresurser säkerställer att de mindre lärosätena även fortsättningsvis kan bedriva forskning av hög internationell standard till nytta för Sverige och regionerna i stället för att välja den borgliga vägen och enbart stärka de stora lärosätena.

Kongressen föreslås besluta:

E124:1 att verka för utveckling av forskning och utbildning på forskarnivå inom samtliga lärosäten.

Socialdemokraterna i Jämtland

Motion E125

Malmö arbetarekommun

Gör Malmö högskola till universitet

Malmö högskola är landets åttonde största utbildningsenhet med circa 21 000 studenter och ett för en högskola unikt och mångfacetterat utbildningsprogram. Vår uppfattning är att det är högre status att studera på universitet än på högskola, inte minst sett ur ett omvärldsperspektiv. Större forskningsresurser ställs till universitetens förfogande. Närhet till universiteten i Köpenhamn, Roskilde och Lund skulle bättre kunna tillvaratas genom den Öresundsintegration som pågår och komma både studenter, lärare och forskare till del. Vi bedömer också att skånsk näringslivsutveckling skulle stärkas i Öresundsregionen. Vår uppfattning är att det är av stor vikt att landets tredje största stad också blir universitetsstad.

Vi föreslår kongressen besluta:

E125:1 att socialdemokratiska partistyrelsen får i uppdrag att verka för att Malmö högskola erhåller universitetsstatus.

Eva Sjöstedt SEKO:s socialdemokratiska förening

Malmö arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E126

Huddinge arbetarekommun

Gör Södertörns högskola till universitet

För oss socialdemokrater har det länge varit självklart att Sveriges konkurrenskraft bara kan stärkas genom höjd kunskapsnivå, forskning i världsklass och bra förutsättningar för forskningsresultat att omsättas i företagsidéer. Detta blir extra tydligt när oron på världsmarknaden är stor och ekonomierna störttycker. En välutbildad befolkning och en strategisk utbildningspolitik är ett kapital som lättare kan värdesäkras.

Sverige behöver därför fler med akademisk utbildning och examen. Det är viktigt att även de som kommer från studieovana miljöer får chansen. Självklart ska också Stockholmsregionen bidra till detta genom att antalet universitets- och högskoleplatser motsvarar befolkningsunderlaget.

Södertörns högskola, som ligger i Huddinge kommun på gränsen till Botkyrka i södra Stockholmsregionen, har nu funnits i drygt tio år. Den inrättades för att det var färre i den södra regiondelen som gick vidare till högre studier, arbetslösheten var hög liksom segregationen. Redan från början var det utsagt att avsikten var att det skulle bli ett universitet, faktiskt redan 2003.

Södertörns högskola har redan från början byggt upp en universitetskultur med en hög andel disputerade lärare och en stark koppling mellan grundutbildning och forskning samt en balans mellan dessa som är i klass med universitet. Högskolan arbetar för mångvetenskaplighet, mångkultur och medborgerlig bildning. Det mångvetenskapliga arbetssättet är en central del av högskolans vetenskapliga och kunskapsteoretiska grundsyn. Ett tvärvetenskapligt förhållningssätt gynnar utveckling på flera sätt. Inte minst gynnar det möjligheten till kommersialisering. Det mångkulturella perspektivet handlar inte bara om att rekrytera studenter med olika bakgrund utan också om ett interkulturellt synsätt och ett aktivt kunskapssökande och kunskapsutbyte mellan olika kulturer. På så sätt bidrar det till utvecklingen av Sverige och ökad konkurrenskraft på flera plan.

Södertörns högskola håller hög akademisk kvalitet, som gör den väl lämpad att få universitetsstatus, vilket vitsordats vid en utvärdering av en oberoende expertgrupp. Hög-

skolan har i dag en unik profil och funktion. Många av studenterna har invandrarbakgrund och många kommer från studieovana miljöer. Även om många studenter förstås kommer från regionen och närområdet rekryterar högskolan både forskare och studenter från hela landet och också internationellt.

Det är inte bara en lokal fråga om Södertörns högskola får chansen att bli universitet. Det är av nationellt intresse att en högskola som profilerar sig på mångkulturellt perspektiv och på att rekrytera studenter och forskare med annan etnisk bakgrund också ges den status det innebär att vara universitet. För att Stockholmsområdet ska bidra med sin andel till landets utveckling med fler universitetsutbildade behövs det också här goda förutsättningar för den högre utbildningen och ett utökat internationellt samarbete med internationella lärosäten och andra aktörer där universitetsstatusen är viktig. Chansen att kommersialisera forskningsresultat skulle öka, vilket också är ett nationellt intresse.

Mot bakgrund av detta föreslås partikongressen besluta:

E126:1 att Socialdemokraterna ska verka för att Södertörns högskola blir universitet.

Ann-Marie Högberg

Huddinge arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E127

Hallsbergs arbetarekommun – enskild

Kurslitteratur vid universitet och högskolor

Det engelska språkets position i Sverige är stark och växande. Som universitetsstudent stöter jag på litteratur skriven på det engelska språket, vilken inte alltid är helt enkel att förstå och tillgodogöra sig. Mycket tid som borde ha lagts på att förstå innebär olika fenomen och sammanhang går då i stället åt till att göra texten begriplig genom att översätta ord, fraser och begrepp.

Så långt om mina egna erfarenheter av litteratur på främmande språk (som jag vet att jag delar med många studenter). Jag har under de år jag studerat träffat på en del människor som ser den engelskspråkiga litteraturen som ett så stort hinder att de avstår från högre studier. Jag har också träffat på elever under min verksamhetsförlagda utbildning (jag studerar till lärare) som jag undrar om de över huvud taget ges en rimlig chans att klara av studier på universitet och högskolor. Det kan handla om svenskfödda elever som av olika orsaker har problem med språkinläringen inom både modersmål och främmande språk. Det kan också handla om elever som kommer till Sverige under grundskoleåren (somliga som analfabeter på sitt eget språk) och som måste lägga ner en oerhört stor arbetsinsats för att lära sig behärska det svenska språket. För dessa båda grupper, och troligen även för fler, är den svenskspråkiga litteraturens akademiska genre svår nog och den engelskspråkiga litteraturen kan då utgöra det avgörande hindret för högre utbildning.

Till problematiken ska läggas att det inte bara är utrikes författad litteratur som är engelskspråkig. Även svenska forskare skriver ibland sina arbeten på det engelska språket för att den ska nå en internationell läsekrets. Det lärosäte där jag studerar har, som jag uppfattar det, ansträngt sig för att hitta kurslitteratur på svenska, men detta låter sig inte alltid göras.

Det socialdemokratiska partiet har en lång historia av satsningar för att göra högre studier tillgängliga för människor oavsett utbildningsbakgrund, klass, kön eller etnicitet. Utbildningspolitiken är ett nyckelområde i bekämpandet av klassamhället. Låt oss nu ta ytterligare ett steg och satsa på att översätta utländsk litteratur samt nyproducerade vetenskapliga litteratur skriven på svenska.

Med anledning av ovanstående föreslår jag kongressen besluta:

E127:1 att arbeta för att öka andelen svenskspråkig kurslitteratur vid universitet och högskolor.

Niklas Nilsson

Hallsbergs arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen

Motion E128

Huddinge arbetarekommun

Satsa på ökad kvalitet i den högre utbildningen

Antalet högskoleplatser har ökat snabbt under de senaste decennierna. Det är bra. Dessvärre har inte resurserna till kvalitetssäkringen i den högre utbildningen ökat i samma utsträckning. Socialdemokratin måste nu satsa på både kvalitet och kvantitet inom utbildningspolitiken.

Tid är kvalitet. Många studenter får allt för lite undervisningstid med sina lärare, ibland inte mer än fem eller sex timmar i veckan. Inget har större betydelse för lärandet än tid med en god pedagog. Läraren är också en viktig inspirationskälla för studenten. Ändå har den procentuella ökningen av studenter varit betydligt högre än den för lärare och arbetssituationen för högskolelärare är ofta svår. Fler lärare behövs. Till detta behövs bättre pedagogiskt utbildade lärare, en förutsättning för förståelse och engagemang bland studenterna.

Arbetslivsanknytning är en viktig del av utbildningen och många studenter upplever att det finns ett stort glapp mellan utbildningen och den arbetsmarknad man ska försöka navigera på efter avslutad utbildning. En kontinuerlig och verklig kontakt med samhället utanför lärosätet ger inte bara ett mervärde under utbildningen utan bidrar också till en reell insikt i den framtida arbetsmarknaden. En viktig drivkraft för studier är möjligheten till ett framtida yrkesutövande. Därför bör bättre kontakter finnas mellan utbildning och det framtida yrkeslivet. När alla studenter kommer i kontakt med arbetsmarknaden på lika villkor under studietiden utjämnas dessutom skillnaderna i möjligheterna att få det arbete som eftersträvas, behovet av egna kontakter minskar.

Arbetslivsanknytning kan tillämpas på olika sätt under studietiden, utan att den högre utbildningen arbetslivsanpassas. Att göra praktik eller ett examensarbete på en arbetsplats är ett bra sätt att få arbetslivserfarenhet. Utbildning som är förlagd på lärosätet bör i större utsträckning integreras med arbetsmarknaden genom gästföreläsare, projektarbeten och studiebesök. Detta ger studenten möjlighet att sätta in sina kunskaper i ett sammanhang.

Sapere Aude, S-studenter på Södertörns högskola yrkar därför:

E128:1 att mer resurser satsas för att upprätthålla kvaliteten i högskolan när antalet platser utökas. Minst tio timmar lärarledd tid i veckan på alla heltidsutbildningar bör vara ett minimikrav,

E128:2 att alla studenter ges möjlighet till praktik inom ramen för sina studier och att en nationell plan tas fram om detta i samråd med lärosäte och näringsliv,

E128:3 att studerandevillkoret i a-kassan återinförs så att studenter som inte får jobb direkt efter examen ändå har försörjning,

E128:4 att fler forskarutbildade lärare finns på lärosätena, särskilt på de lärosäten där andelen i dag är låg.

Sapere Aude, S-studenter på Södertörns Högskola

Huddinge arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E129

Uppsala arbetarekommun

Satsa på ökad kvalitet i den högre utbildningen

Antalet högskoleplatser har ökat snabbt under de senaste decennierna. Det är bra. Dessvärre har inte resurserna till kvalitetssäkringen i den högre utbildningen ökat i samma utsträckning. Socialdemokratin måste nu satsa på både kvalitet och kvantitet inom utbildningspolitiken.

Tid är kvalitet. Många studenter får allt för lite undervisningstid med sina lärare, ibland inte mer än fem eller sex timmar i veckan. Inget har större betydelse för lärandet än tid med en god pedagog. Läraren är också en viktig inspirationskälla för studenten. Ändå har den procentuella ökningen av studenter varit betydligt högre än den för lärare och arbetssituationen för högskolelärare är ofta svår. Fler lärare behövs. Till detta behövs bättre pedagogiskt utbildade lärare, en förutsättning för förståelse och engagemang bland studenterna.

Arbetslivsanknytning är en viktig del av utbildningen och många studenter upplever att det finns ett stort glapp mellan utbildningen och den arbetsmarknad man ska försöka navigera på efter avslutad utbildning. En kontinuerlig och verklig kontakt med samhället utanför lärosätet ger inte bara ett mervärde under utbildningen utan bidrar också till en reell insikt i den framtida arbetsmarknaden. En viktig drivkraft för studier är möjligheten till ett framtida yrkesutövande. Därför bör bättre kontakter finnas mellan utbildning och det framtida yrkeslivet. När alla studenter kommer i kontakt med arbetsmarknaden på lika villkor under studietiden utjämnas dessutom skillnaderna i möjligheterna att få det arbete som eftersträvas, behovet av egna kontakter minskar.

Arbetslivsanknytning kan tillämpas på olika sätt under studietiden, utan att den högre utbildningen arbetslivsanpassas. Att göra praktik eller ett examensarbete på en arbetsplats är ett bra sätt att få arbetslivserfarenhet. Utbildning som är förlagd på lärosätet bör i större utsträckning integreras med arbetsmarknaden genom gästföreläsare, projektarbeten och studiebesök. Detta ger studenten möjlighet att sätta in sina kunskaper i ett sammanhang.

Vi yrkar därför på:

E129:1 att mer resurser satsas för att upprätthålla kvaliteten i högskolan när antalet platser utökas. Minst tio timmar lärarledd tid i veckan på alla program och kurser bör vara ett minimikrav,

E129:2 att alla studenter ges möjlighet till praktik inom ramen för sina studier och att en nationell plan tas fram om detta i samråd med lärosäte och näringsliv,

E129:3 att studerandevillkoret i a-kassan återinförs så att studenter som inte får jobb direkt efter examen ändå har försörjning,

E129:4 att fler forskarutbildade lärare finns på lärosätena, särskilt på de lärosäten där andelen i dag är låg.

Laboremus genom Tony Kenttä, ordförande

Uppsala arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E130

Luleå arbetarekommun

Satsa på ökad kvalitet i den högre utbildningen

Antalet högskoleplatser har ökat snabbt under de senaste decennierna. Det är bra. Dessvärre har inte resurserna till kvalitetssäkring i den högre utbildningen ökat i samma utsträckning. Socialdemokratin måste nu satsa på både kvalitet och kvantitet inom utbildningspolitiken.

Tid är kvalitet. Många studenter får allt för lite undervisningstid med sina lärare, ibland inte mer än fem eller sex timmar i veckan. Inget har större betydelse för lärandet än tid med en god pedagog. Läraren är också en viktig inspirationskälla för studenten. Ändå har den procentuella ökningen av studenter varit betydligt högre än den för lärare och arbetssituationen för högskolelärare är ofta svår. Fler lärare behövs. Till detta behövs bättre pedagogiskt utbildade lärare, en förutsättning för förståelse och engagemang bland studenterna.

Arbetslivsanknytning är en viktig del av utbildningen och många studenter upplever att det finns ett stort glapp mellan utbildningen och den arbetsmarknad man ska försöka navigera på efter avslutad utbildning. En kontinuerlig och verklig kontakt med samhället utanför lärosätet ger inte bara ett mervärde under utbildningen utan bidrar också till en reell insikt i den framtida arbetsmarknaden. En viktig drivkraft för studier är möjligheten till ett framtida yrkesutövande. Därför bör bättre kontakter finnas mellan utbildning och det framtida yrkeslivet. När alla studenter kommer i kontakt med arbetsmarknaden på lika villkor under studietiden utjämnas dessutom skillnaderna i möjligheterna att få det arbete som eftersträvas, behovet av egna kontakter minskar.

Arbetslivsanknytning kan tillämpas på olika sätt under studietiden, utan att den högre utbildningen arbetslivsanpassas. Att göra praktik eller ett examensarbete på en arbetsplats är ett bra sätt att få arbetslivserfarenhet. Utbildning som är förlagd på lärosätet bör i större utsträckning integreras med arbetsmarknaden genom gästföreläsare, projektarbeten och studiebesök. Detta ger studenten möjlighet att sätta in sina kunskaper i ett sammanhang.

Med anledning av ovanstående yrkar jag:

E130:1 att mer resurser satsas för att upprätthålla kvaliteten i högskolan när antalet platser utökas. Minst tio timmar lärarledd tid i veckan på alla program bör vara ett minimikrav,

E130:2 att alla studenter ges möjlighet till praktik inom ramen för sina studier och att en nationell plan tas fram om detta i samråd med lärosäte och näringsliv,

E130:3 att studerandevillkoret i a-kassan återinförs så att studenter som inte får jobb direkt efter examen ändå har försörjning,

E130:4 att fler forskarutbildade lärare finns på lärosätena, särskilt på de lärosäten där andelen i dag är låg.

Johan Lennartsson

Luleå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E131

Umeå arbetarekommun

Satsa på den högre utbildningen och studenterna

Studier är för samhället en lika viktig sysselsättning som arbete. Att många människor går vidare till högre studier är av största vikt för ett utvecklat välfärdssamhälle. Studenter bör därför erbjudas goda studievillkor och ingen ska avskräckas från att studera på grund av ekonomisk otrygghet.

Antalet högskoleplatser har ökat snabbt under de senaste decennierna. Det är bra. Dessvärre har inte resurserna till kvalitetssäkringen i den högre utbildningen ökat i samma utsträckning. Socialdemokratin måste nu satsa på både kvalitet och kvantitet inom utbildningspolitiken.

Tid är kvalitet. Många studenter får alltför lite undervisningstid med sina lärare, ibland inte mer än fem eller sex timmar i veckan. Inget har större betydelse för lärandet än tid med en god pedagog. Läraren är också en viktig inspirationskälla för studenten. Ändå har den procentuella ökningen av studenter varit betydligt högre än den för lärare och arbetssituationen för högskolelärare är ofta svår. Fler lärare behövs. Till detta behövs bättre pedagogiskt utbildade lärare, en förutsättning för förståelse och engagemang bland studenterna. Minst tio timmars lärarledd undervisningstid ska vara ett minimikrav.

Arbetslivsanknytning är en viktig del av utbildningen och många studenter upplever att det finns ett stort glapp mellan utbildningen och den arbetsmarknad man ska försöka navigera på efter avslutad utbildning. En kontinuerlig och verklig kontakt med samhället utanför lärosätet ger inte bara ett mervärde under utbildningen utan bidrar också till en reell insikt i den framtida arbetsmarknaden. En viktig drivkraft för studier är möjligheten till ett framtida yrkesutövande. Därför bör bättre kontakter finnas mellan utbildning och det framtida yrkeslivet. När alla studenter kommer i kontakt med arbetsmarknaden på lika villkor under studietiden utjämnas dessutom skillnaderna i möjligheterna att få det arbete som eftersträvas, behovet av egna kontakter minskar.

Arbetslivsanknytning kan tillämpas på olika sätt under studietiden, utan att den högre utbildningen arbetslivsanpassas. Att göra praktik eller ett examensarbete på en arbetsplats är ett bra sätt att få arbetslivserfarenhet. Utbildning som är förlagd på lärosätet bör i större utsträckning integreras med arbetsmarknaden genom gästföreläsare, projektarbeten och studiebesök. Detta ger studenten möjlighet att sätta in sina kunskaper i ett sammanhang.

Studenter ska ha samma sociala trygghet som förvärvsarbetande. Studenters stress och dåliga hälsa beror inte bara på förutsättningarna på lärosätet. De ekonomiska systemen, framför allt studiemedelssystemet, ger ett dåligt skydd för studenter som hamnar i kläm. Studenter har, i fast penningvärde räknat, förlorat en stor del av sin inkomst sedan tidigt 90-tal. Detta har resulterat i att studiemedlet ofta inte räcker för att täcka studenternas basala behov och många studenter tvingas ta ekonomisk hjälp från sina anhöriga. Långt ifrån alla har den möjligheten, vilket skapar ett stressmoment för många studenter och kan leda till att studenter som inte har möjligheten att låna pengar av anhöriga tvingas arbeta vid sidan av studierna, hoppar av eller inte vågar påbörja studier. Det är framför allt studenter med ickeakademisk bakgrund som missgynnas av ett otillräckligt studiemedel och socialförsäkringssystem för studenter. En höjning av studiemedlets totalbelopp skulle lösa delar av detta. Vi anser också att minst hälften av studiemedlet ska utgöras av bidrag.

Det faktum att studenter bara förväntas studera och därmed också är försörjda 40 veckor om året innebär en rad problem för studenterna och för samhället. För de enskilda studenterna innebär det en ekonomiskt osäker situation där de låga månadsinkomsterna dessutom i värsta fall ska räcka till att lägga undan för att försörja också det långa studie-

uppehållet under sommaren. De studenter som får ett sommarjobb kan kanske försörja sig men får å andra sidan ingen semester. Att sommaren är studiefri innebär också att utbildningen tar längre tid än vad som är nödvändigt med konsekvenser för såväl individ som lärosäten. Dyra lokaler står outnyttjade stora delar av året. Möjligheten till helårsstudier skulle innebära en högre genomströmning av studenter och på så sätt förbättra utbildningssystemets effektivitet, samt underlätta för studenter som inte vill eller kan hitta ett sommarjobb. I ett system med heltidsstudier bör också betald semester ingå. Vi vill därför öppna för översyn av nuvarande terminssystem till förmån för ett mer flexibelt system. Eventuellt kan sommarstudier vara frivilligt men då ska relevanta kurser ges på sommaren.

Vi föreslår därför:

E131:1 att mer resurser satsas för att upprätthålla kvaliteten i högskolan,

E131:2 att alla studenter ges möjlighet till praktik inom ramen för sina studier,

E131:3 att studerandevillkoret i a-kassan återinförs så att studenter som inte får jobb direkt efter examen ändå har försörjning,

E131:4 att studiemedlet höjs till minst 8 500 kronor per månad, att minst hälften utgörs av bidrag och att studiemedlet sedan skrivs upp årligen utifrån köpkraftsindex – enskild,

E131:5 att studiemedelssystemet ska anpassas till helårsförsörjning.

Umeå socialdemokratiska högskoleförening

Umeå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E132

Västerbottens partidistrikt

Satsa på den högre utbildningen och studenterna

Studier är för samhället en lika viktig sysselsättning som arbete. Att många människor går vidare till högre studier är av största vikt för ett utvecklat välfärdssamhälle. Studenter bör därför erbjudas goda studievillkor och ingen ska avskräckas från att studera på grund av ekonomisk otrygghet.

Antalet högskoleplatser har ökat snabbt under de senaste decennierna. Det är bra. Dessvärre har inte resurserna till kvalitetssäkringen i den högre utbildningen ökat i samma utsträckning. Socialdemokratin måste nu satsa på både kvalitet och kvantitet inom utbildningspolitiken.

Tid är kvalitet. Många studenter får alltför lite undervisningstid med sina lärare, ibland inte mer än fem eller sex timmar i veckan. Inget har större betydelse för lärandet än tid med en god pedagog. Läraren är också en viktig inspirationskälla för studenten. Ändå har den procentuella ökningen av studenter varit betydligt högre än den för lärare och arbetssituationen för högskolelärare är ofta svår. Fler lärare behövs. Till detta behövs bättre pedagogiskt utbildade lärare, en förutsättning för förståelse och engagemang bland studenterna. Minst tio timmars lärarledd undervisningstid ska vara ett minimikrav.

Arbetslivsanknytning är en viktig del av utbildningen och många studenter upplever att det finns ett stort glapp mellan utbildningen och den arbetsmarknad man ska försöka navigera på efter avslutad utbildning. En kontinuerlig och verklig kontakt med samhället utanför lärosätet ger inte bara ett mervärde under utbildningen utan bidrar också till en reell insikt i den framtida arbetsmarknaden. En viktig drivkraft för studier är möjligheten till ett framtida yrkesutövande. Därför bör bättre kontakter finnas mellan utbildning och

det framtida yrkeslivet. När alla studenter kommer i kontakt med arbetsmarknaden på lika villkor under studietiden utjämnas dessutom skillnaderna i möjligheterna att få det arbete som eftersträvas, behovet av egna kontakter minskar.

Arbetslivsanknytning kan tillämpas på olika sätt under studietiden, utan att den högre utbildningen arbetslivsanpassas. Att göra praktik eller ett examensarbete på en arbetsplats är ett bra sätt att få arbetslivserfarenhet. Utbildning som är förlagd på lärosätet bör i större utsträckning integreras med arbetsmarknaden genom gästföreläsare, projektarbeten och studiebesök. Detta ger studenten möjlighet att sätta in sina kunskaper i ett sammanhang.

Studenter ska ha samma sociala trygghet som förvärvsarbetande. Studenters stress och dåliga hälsa beror inte bara på förutsättningarna på lärosätet. De ekonomiska systemen, framför allt studiemedelssystemet, ger ett dåligt skydd för studenter som hamnar i kläm. Studenter har, i fast penningvärde räknat, förlorat en stor del av sin inkomst sedan tidigt 90-tal. Detta har resulterat i att studiemedlet ofta inte räcker för att täcka studenternas basala behov och många studenter tvingas ta ekonomisk hjälp från sina anhöriga. Långt ifrån alla har den möjligheten, vilket skapar ett stressmoment för många studenter och kan leda till att studenter som inte har möjligheten att låna pengar av anhöriga tvingas arbeta vid sidan av studierna, hoppar av eller inte vågar påbörja studier. Det är framför allt studenter med ickeakademisk bakgrund som missgynnas av ett otillräckligt studiemedel och socialförsäkringssystem för studenter. En höjning av studiemedlets totalbelopp skulle lösa delar av detta. Vi anser också att minst hälften av studiemedlet ska utgöras av bidrag.

Det faktum att studenter bara förväntas studera och därmed också är försörjda 40 veckor om året innebär en rad problem för studenterna och för samhället. För de enskilda studenterna innebär det en ekonomiskt osäker situation där de låga månadsinkomsterna dessutom i värsta fall ska räcka till att lägga undan för att försörja också det långa studieuppehållet under sommaren. De studenter som får ett sommarjobb kan kanske försörja sig men får å andra sidan ingen semester. Att sommaren är studiefri innebär också att utbildningen tar längre tid än vad som är nödvändigt med konsekvenser för såväl individ som lärosäten. Dyra lokaler står outnyttjade stora delar av året. Möjligheten till helårsstudier skulle innebära en högre genomströmning av studenter och på så sätt förbättra utbildningssystemets effektivitet, samt underlätta för studenter som inte vill eller kan hitta ett sommarjobb. I ett system med heltidsstudier bör också betald semester ingå. Vi vill därför öppna för översyn av nuvarande terminssystem till förmån för ett mer flexibelt system. Eventuellt kan sommarstudier vara frivilligt men då ska relevanta kurser ges på sommaren.

Vi föreslår därför:

E132:1 att mer resurser satsas för att upprätthålla kvaliteten i högskolan,

E132:2 att alla studenter ges möjlighet till praktik inom ramen för sina studier,

E132:3 att studerandevillkoret i a-kassan återinförs så att studenter som inte får jobb direkt efter examen ändå har försörjning,

E132:4 att studiemedelssystemet ska anpassas till helårsförsörjning.

Socialdemokraterna i Västerbotten

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

B37:5, B39:4, B39:5, B39:6, D22:10, E4:57, E5:57, E29:3, E54:57, E133:1, E134:1, E135:1, E136:1, E136:4, E136:5, E137:1, E138:1, E138:5, E138:6, E138:7, E139:1 (antagningsregler och dimensionering av högskolan)

Motion B37:5 (Sörmlands partidistrikt) föreslår att universitetet fortsätter att byggas ut och utlokaliseras. Motion E134:1 (Sollentuna arbetarekommun) föreslår att återinföra 25:4-regeln som en väg till högskolestudier. E138:1,5-7 (Luleå arbetarekommun) föreslår att antalet platser i högskolan ska dimensioneras efter människors önskan att studera, att en nationell plan tas fram för breddad rekrytering till högskolan, att den så kallade 25:4-regeln återinförs, samt socialdemokratin utreder hur högskolan kan utvecklas för att ge utbildning bättre anpassad för yrkesverksamma. Motionerna E54:57 (Haninge arbetarekommun) E5:57 (Nynäshamns arbetarekommun) och E4:57 (Solna arbetarekommun) föreslår att det genomförs en ordentlig satsning på att få fram fler fritidspedagoger och förskollärare. Motion E135:1 (Örebro arbetarekommun) föreslår att Socialdemokraterna ska verka för att behörighet till högskola ska gälla för alla gymnasieelever. Motion E136:1,4-5 (Stockholms arbetarekommun) föreslår att antalet platser i högskolan utökas, att en nationell plan tas fram för breddad rekrytering till högskolan och för att högskolan ska utvecklas för att vara bättre anpassad för yrkesverksamma samt att studenter med arbetslivserfarenhet ges behörighet att läsa på högskolan i likhet med 25:4-regeln. Motion D22:10 (Stockholms arbetarekommun) föreslår att institutionerna vid landet högskolor tilldelas mer medel så att tillräckliga många doktorander kan antas, efter varje institutions och varje ämnes förutsättningar. Motion E139:1 (Örebro arbetarekommun) föreslår att partikongressen beslutar att antalet utbildningsplatser på läkarprogrammet ska utökas för att kunna möta vårdbehoven från landets medborgare. Motion E137:1 (Värmlands partidistrikt) föreslår att partikongressen beslutar att verka för mer resurser till de nya universiteterna och till högskolorna vad gäller såväl forskning som utbildning. Motion E133:1 (Umeå arbetarekommun) föreslår att alla människor ska ges möjlighet till utbildning oavsett samhällsklass och därför ska 25:4-regeln återinföras. Motion E29:3 (Malmö arbetarekommun) föreslår att nya former för antagning till högre utbildning utformas. Motion B39:4-6 (Uppsala arbetarekommun) föreslår att en nationell plan tas fram för breddad rekrytering till högskolan, att den så kallade 25:4-regeln återinförs samt att socialdemokratin utreder hur högskolan kan utvecklas för att ge utbildning bättre anpassad för yrkesverksamma.

Sverige ska vara en ledande kunskaps- och forskningsnation. De människor och nationer som är bäst förberedda att möta den allt snabbare globaliseringen kommer att kunna hävda sig bättre i framtiden. Utbildning och forskning har därför central betydelse för välfärdens tillväxt och utveckling. Satsningar på utbildning på alla nivåer bryter väg för kunskapssamhället. Kunskap blir inte mindre för att den delas av fler – tvärtom. Tillväxt och välfärd förutsätter en hög utbildningsnivå i hela befolkningen. Partistyrelsens uppfattning är därför att antalet högskoleplatser bör öka. Takten i utbyggnaden måste dock avgöras av det ekonomiska läget.

För att stärka Sverige som forskningsnation, och för att möta generationsväxlingen med stora pensionsavgångar inom forskarkåren, behöver de mest begåvade studenterna kunna gå vidare och doktorera. Partistyrelsen vill se trygga forskningsanslag för såväl högskolor som universitet, och det ska finnas möjlighet för högskolor att få examensrätt även inom smalare områden. Universitet och

högskolor behövs i hela landet och partistyrelsen menar att enskilda lärosäten inte ska behandlas avogt utifrån sin storlek, utan alla lärosäten ska ha möjlighet att växa utifrån sina förutsättningar och sin kvalitet.

Partistyrelsens uppfattning är att högskolan behöver dimensioneras bättre efter arbetsmarknadens behov. Några av de yrkesgrupper där det finns och förväntas råda arbetskraftsbrist är de som motionärerna anger. En utbyggnad av sådana slags utbildningar, kombinerat med andra åtgärder såsom ökad möjlighet till validering av sin arbetslivskompetens, är en viktig del av arbetskraftsförsörjningen inom dessa yrkesgrupper.

Partistyrelsen instämmer med motionären att eftergymnasial utbildning ska ha en både nationell och internationell prägel, men att detta inte behöver regleras ytterligare i direktiv till utbildningsanordnarna.

Vi Socialdemokrater vill fortsätta motverka snedrekryteringen. Det är djupt orättvist att familjebakgrunden spelar en så stor roll för valet att gå vidare till högskolan. Dagens snedrekrytering innebär att personer med goda förutsättningar att klara av högskolestudier inte studerar. Samhället utnyttjar därigenom inte sina begåvningsresurser, samtidigt som efterfrågan på personer med högre utbildning ökar. Snedrekryteringen är en misshushållning med mänsklig kompetens, erfarenhet och begåvning. Partistyrelsen menar att arbetet mot snedrekrytering, inventering av framgångsfaktorer och en tydlig nationell strategi i dessa frågor måste ges ökat utrymme.

Möjligheterna att gå mellan studier och arbetsliv måste öka. Ett konkret sätt för att uppnå en breddad rekrytering till högskolan har varit den så kallade 25:4 regeln som innebär att den som är minst 25 år och har fyra års arbetslivserfarenhet får högskolebehörighet. Partistyrelsen anser att 25:4-regeln, eller annan regel med motsvarande syfte och innebörd, bör återinföras. Partistyrelsen anser dessutom att fler former av ingångar till högskolan kan behöva utredas.

Trots att lärosätena fått ett ökat utrymme för att själva sätta upp metoder för alternativa antagningsmetoder, är rättsläget oklart angående huruvida positiv särbehandling i olika former är förenligt med lag och principen om likabehandling. Under förutsättning att det kan ske på ett transparent och rättssäkert sätt, är partistyrelsen positiv till att högskolor och universitet får tillämpa positiv särbehandling vid lika eller likvärdiga meriter för att uppnå en mer balanserad studentgrupp på olika utbildningar.

De högre studiernas upplägg och organisation måste vara anpassade till fler gruppen än den vanligaste studentgruppen. Den borgerliga regeringens har lagt ner myndigheter som givit stöd till både studenter och kommuner att läsa på distans, och stöttat lärosätena i dess verksamhet. De planerar också att försämra möjligheten för studentkårerna att bedriva verksamhet och service åt alla studentgrupper. Detta riskerar att drabba studenter som varit yrkesverksamma eller som vill kombinera studier med yrkes- eller familjeliv. Partistyrelsens uppfattning är att högskolan ska ha i uppdrag att organisera sitt utbildningsutbud på ett sådant sätt att även de som vill studera på distans och/eller kombinera studier med yrkesverksamhet kan delta. Det ska finnas nationell kompetens och resurser för att stödja lärosätena i detta.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att bifalla motionerna B39:4, B39:5, E133:1, E134:1, E135:1, E136:1, E136:5, E138:5, E138:6,

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet B37:5, B39:6, D22:10, E4:57, E5:57, E29:3, E54:57, E136:4, E137:1, E138:1, E138:7, E139:1.

Motion E133

Umeå arbetarekommun

Återinför tillgodoräkandet av arbetslivserfarenhet (25:4-regeln)

Många elever slutar skolan efter gymnasiet och börjar jobba direkt. Efter en tids arbete kan det dock vara så att människor kommer på andra tankar och vill fortbilda sig. Det har också varit möjligt under den socialdemokratiska regeringsperioden att få kunna tillgodoräkna sig arbetslivserfarenhet för att sedan kunna söka sig vidare till högskola.

Socialdemokraternas strategi har varit att fler med arbetarbakgrund ska kunna ges möjlighet att förkovra sig via högre utbildning. Den borgerliga regeringen är dock av annan uppfattning och vill segregera även utbildningsväsendet genom att stänga dörrar för vissa grupper i samhället. 25:4-regeln har varit den ventil som gjort det möjligt för vanligt folk att kunna studera på universitet och högskola.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi:

E133:1 att alla människor ska ges möjlighet till utbildning oavsett samhällsklass och därför ska 25:4-regeln återinföras.

Skolrådslagsgruppen i Umeå AK genom Hans Lindberg
Umeå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E134

Sollentuna arbetarekommun

Återinförande av 25:4-regeln

Den moderatledda regeringen har gjort det allt krångligare att komma in på högskolan för den som inte har fullständiga eller godkända gymnasiebetyg. Regeringen har tagit bort den så kallade 25:4-regeln, som innebär att den som är minst 25 år gammal samt har 4 års arbetslivserfarenhet samt godkänt gymnasie- eller komvuxbetyg i svenska och engelska automatiskt fick grundläggande behörighet för högskolestudier. 25:4-regeln gav alltså grundläggande behörighet. Till detta ska läggas att det på många utbildningar krävs särskild behörighet i vissa ämnen och dessa måste alltså uppfyllas oavsett.

Det har länge varit ett mål i utbildningspolitiken att få en breddad rekrytering till högskolan. Den socialdemokratiska regeringen byggde mellan 1994 och 2006 kraftigt ut antalet platser och lärosäten samt gjorde en rad andra insatser för att bredda rekryteringen, det vill säga att få fler utlandsfödda och fler med arbetarklassbakgrund att börja studera. Ett annat mål var att underlätta för dem som vill börja läsa senare i livet, alltså inte bara för dem som vill läsa på högskolan direkt efter gymnasiet. En väl utbyggd vuxenutbildning är också en förutsättning för en breddad rekrytering och ett livslångt lärande. De här tankarna har såklart inte varit specifika för socialdemokratin utan delas av många, dock inte av den moderatledda regeringen.

Den sociala snedrekryteringen är fortfarande ett problem i den svenska högre utbildningen. Ungdomar från ett akademikerhem har 6–7 gånger högre sannolikhet att börja läsa på högskolan än ungdomar från arbetarhem. Den moderatledda regeringens politik verkar snarare för att försvåra än för att underlätta en breddad rekrytering. Förutom att den har minskat antalet platser, eller åtminstone inte ökat dem, trots växande årskullar som slutar gymnasiet så har den alltså även tagit bort en av vägarna in i högskolan. En väg som använts av människor som av olika anledningar inte fullgjorde gymnasiet men som ägnat några år åt att arbeta och som oftast har tillräckliga kunskaper och framför allt motivation att klara högre studier.

Vi föreslår därför att kongressen beslutar:

E134:1 att återinföra 25:4-regeln som en väg till högskolestudier.

Robin Sjöberg, Margareta Henkel, Larsaxel Johansson, Åke Burstedt, Roger Sjöberg, Berit Forsberg, Ove Nilsson, Lars Westberg, Bernt Sundberg, Lennart Östling, Stig Nyman, Alfonso Ramirez, Kjell Ekdahl
Sollentuna arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E135 Örebro arbetarekommun

Behörighet till högskolan ska gälla för alla gymnasieelever om Socialdemokraterna vinner valet 2010

Kampen för utbildning för alla har alltid varit en viktig fråga för Socialdemokraterna. Det är genom kunskap människor får självförtroende och möjlighet att påverka sina liv. Människor som är välutbildade får större valfrihet och möjlighet till självbestämmande.

Valet av gymnasieprogram är en första skiljeväg när man är ung. Vilken inriktning ska jag välja? Jobb inom barnomsorg, byggbransch eller bank?

I dag behöver inte detta val vara något som får alltför stora konsekvenser eller leder in en ung människa i en yrkesmässig återvändsgränd eftersom gymnasieskolans alla program möjliggör förutsättning för vidare studier på universitetsnivå. Både de studieförberedande och yrkesförberedande programmen ger behörighet till universitetsstudier.

Detta är något som den borgerliga regeringen vill ändra på genom sitt förslag till en ny gymnasieskola. De elever som går yrkesförberedande program kommer enligt det nya förslaget inte att läsa de kärnämnen som behövs för att få högskolebehörighet (om de inte läser dessa ämnen som utökad studieplan, vilket kommer innebära ett ganska omfattande merarbete för eleven).

Denna borgerliga gymnasierreform kommer att sortera upp ungdomar i de som räknas som "teoretiska" och de som räknas som "praktiker", vilket är en tillbakagång till en förlegad syn på samhället och arbetslivet. Vi vet alla att i det högteknologiska och komplexa samhälle vi lever i i dag behövs många kompetenser och det ställs höga krav på matematiska kunskaper, engelska och social kompetens oberoende av vilket yrke du har.

De borgerliga partierna med Folkpartiet i spetsen menar att alla ungdomar i dag inte klarar av de teoretiska ämnena och därför inte ska bli "tvingade" att läsa så många poäng av dessa. Detta tror vi är fel. De ungdomar som inte fullföljer sina gymnasiestudier i dag har ofta andra sociala problem som gör att de inte orkar med studier, än att just de teoretiska ämnena är för svåra.

Det är häpnadsväckande att den borgerliga regeringen undantagslöst struntar i pedagogisk forskning och föreslår en tillbakagång till den gamla sorteringskolan där vissa elever anses ha "läshuvud", andra inte.

Vi föreslår kongressen besluta:

E135:1 att Socialdemokraterna ska verka för att behörighet till högskola ska gälla för alla gymnasieelever.

Eva Eriksson Futura socialdemokratiska förening Örebro
Örebro arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E136

Stockholms arbetarekommun

Fler ska ges möjlighet att studera

Utbildning ger möjlighet för människan att växa och utvecklas. Utbildning ger också en starkare ställning på arbetsmarknaden och nya möjligheter till jobb. Sverige behöver satsa mer på kunskap och utbildning – inte mindre. Den borgerliga regeringen har drastiskt skurit ned på antalet komvuxplatser, stoppat utbyggnaden av högskolan och stänger nu dörr efter dörr för dem som vill studera. Den politiken leder till ökade klyftor, ökad arbetslöshet och sämre utvecklingsmöjligheter för Sverige.

Vi socialdemokrater måste i stället gå till offensiv för en stor satsning på utbildning och nya utbildningsmöjligheter för fler.

Komvux ger en unik möjlighet till en andra chans för alla människor som av olika skäl inte lyckades så väl under sin gymnasietid och för alla dem som vill byta yrkesbana i livet eller helt enkelt skaffa sig nya kunskaper. Komvux är ett av de viktigaste verktygen för minskade klyftor samtidigt som det ger människor nya framtidsmöjligheter. Det är av största vikt att komvux byggs ut och görs tillgängligt för fler.

Kunskapslyftet var ett projekt som gav många möjlighet till vidare studier. Nu i lågkonjunkturen behövs en liknande satsning igen.

I antagningen till dagens högskola dominerar de traditionella urvalskriterierna betyg och högskoleprov. Dessa instrument är trubbiga och tenderar att missgynna personer från studieovana miljöer. Det är viktigt att öppna upp och bredda rekryteringen till högskolan genom alternativa urvalsinstrument som högskolorna själva beslutar om. Vidare bör den möjlighet för att ge studenter med arbetslivserfarenhet behörighet att läsa på högskolan som fanns med den så kallade 25:4-regeln återinföras i någon form.

Arbetslivet förändras i snabb takt. Människor behöver bättre möjligheter att fylla på sina kunskaper. Därför behövs bättre ekonomiska möjligheter att studera som yrkesverksam och högskolan behöver utvecklas för att ge utbildning anpassad för yrkesverksamma.

Högskolans tvåterminssystem måste kunna ifrågasättas dels för att skapa mer flexibla utbildningsmöjligheter, dels för att underlätta för den som vill bli snabbare klar med sina studier än vad som är möjligt i dag när en tredjedel av året är studiefritt.

Stockholms arbetarekommun föreslår partikongressen besluta:

E136:1 att antalet platser i högskolan utökas,

E136:2 att komvux kraftigt byggs ut,

E136:3 att en ny stor satsning görs på vuxenutbildning liknande kunskapslyftet,

E136:4 att en nationell plan tas fram för breddad rekrytering till högskolan och för att högskolan ska utvecklas för att vara bättre anpassad för yrkesverksamma,

E136:5 att studenter med arbetslivserfarenhet ges behörighet att läsa på högskolan i likhet med 25:4-regeln,

E136:6 att möjligheten till förändrat terminssystem i högskolan utreds för att möjliggöra studier året om.

Stockholms arbetarekommun

Motion E137

Värmlands partidistrikt

Högre utbildning och forskning

Högre utbildning och forskning är avgörande förutsättningar för Sveriges framtid. Hög kunskap och därmed kompetens är också avgörande för hela arbetsmarknaden och för människors möjligheter i framtiden. Det är synnerligen viktigt med såväl bildning som utbildning för arbets- och samhällsliv.

Vi socialdemokrater har alltid kämpat för att högre studier ska vara tillgängliga för människor oavsett kön och klasstillhörighet. Att få in fler studenter från studieovana miljöer har under lång tid varit ett mål. Studier ger ju ökade möjligheter för den enskilde och för att alla som vill ska ha möjlighet, så krävs det att studiefinansieringen är sådan att den går att leva på. Studiemedlen måste därför höjas och följa med i kostnadsutvecklingen.

Vår politik har inneburit att antalet universitet och högskolor har ökat över tid och gett fler möjligheter att studera och forska. Närhet till universitet eller högskola är ett viktigt instrument för att bryta den sociala snedrekryteringen, men också en möjlighet att bidra med hög utbildnings- och forskningskvalitet från hela Sverige.

Regeringens forskningsproposition innebär att Karlstads universitet och de andra nya universiteten i Sundsvall/Östersund, Växjö och Örebro sätts på undantag. Detta gäller också till en del högskolorna. Fördelningsprinciperna i forskningspropositionen är konstruerade så att de ger ett betydande tillskott till de gamla universiteten (+1 379 miljoner kronor), medan de nya behandlas på ett negativt sätt (endast + 36 miljoner kronor) och därmed riskerar utarmning och kompetensflykt. Propositionen vilar på två obevisade antaganden: Gammalt och stort alltid innebär högre kvalitet än nytt och modernt samt att forskning som bedrivs i storstadsregionerna anses vara mer högkvalitativ än övrig forskning.

För att Sverige ska fortsätta vara en nation som förenar hög kvalitet på forskning med resultatriktad samverkan med arbetsliv och samhälle, så krävs mer resurser till de nya universiteten och högskolorna. Ökade resurser innebär förutsättningar för högre kvalitet i utbildning och forskning. Det är synnerligen viktigt för Sveriges framtid i den internationella konkurrensen att alla universitet och högskolor kan bidra med goda resultat.

Genom ökade resurser till de nya universiteten och högskolorna, så kommer dessa även fortsättningsvis att bidra kvalitativt såväl regionalt, nationellt som internationellt.

Med anledning av ovanstående så yrkar vi:

E137:1 att partikongressen beslutar att verka för mer resurser till de nya universiteten och till högskolorna vad gäller såväl forskning som utbildning.

Värmlands Socialdemokratiska partidistrikt

Motion E138

Luleå arbetarekommun

Många vägar till högre studier

Alla som är behöriga och vill ska ha möjlighet att plugga på högskolan. Högre utbildning ska vara avgiftsfri, för både svenska och utländska studenter. De utredningar som gjorts över egenfinansiering av högskolestudier visar relativt entydigt att det skulle krävas ett dyrt och otympligt system både för både högskolorna och staten, även om avgifter endast införs för utomeuropeiska studenter.

Den borgerliga regeringen har drastiskt skurit ned på antalet komvuxplatser. Det är oroande eftersom det medför minskade möjligheter till kunskapsutveckling och ett livslångt

lärande för många människor. Antalet komvuxplatser måste öka. Genom studier på komvux ska de som vill ges möjlighet att läsa in ämnen eller komplettera sina gymnasiebetyg, så att de får högskolebehörighet. Även personer som har högskolebehörighet ska kunna stärka sina förkunskaper inför högskolan.

Kunskapslyftet var ett projekt som gav många med grundskolekompetens möjlighet till vidare studier. Detta projekt, i en eller annan form, skulle kunna permanentas som ett led i det livslånga lärandet.

I antagningen till dagens högskola dominerar de traditionella urvalskriterierna betyg och högskoleprov. Dessa instrument är trubbiga och tenderar att missgynna personer från studieovana miljöer. I stället borde vi öppna upp och bredda rekryteringen till högskolan genom alternativa urvalsinstrument som högskolorna själva beslutar om. Särskilda prov framtagna för att pröva den specifika kunskap som krävs för en utbildningsinriktning, så kallade domänprov, är en alternativ antagningsform med god legitimitet och förhållandevis goda prognosegenskaper. För detta krävs att högskolorna i sin antagningsordning sätter upp strikta regler för vilka urvalsgrunder som ska användas. Tydliga och klara kriterier ska försäkra mot godtycklighet. Vidare bör den så kallade 25:4-regeln återinföras, vilken innebar att studenter med arbetslivserfarenhet fick behörighet att läsa på högskolan.

Arbetslivet förändras i snabb takt. Människor behöver bättre möjligheter att fylla på sina kunskaper. Därför behövs bättre ekonomiska möjligheter att studera som yrkesverksam och högskolan behöver utvecklas för att ge utbildning anpassad för yrkesverksamma.

Med anledning av ovanstående yrkar jag:

E138:1 att antalet platser i högskolan ska dimensioneras efter människors önskan att studera,

E138:2 att komvux ska ges ökade resurser för att skapa fler studieplatser,

E138:3 att det ska ges möjlighet till att konkurrenskomplettera på komvux,

E138:4 att det som ett led i det livslånga lärandet införs ett program liknande kunskapslyftet,

E138:5 att en nationell plan tas fram för breddad rekrytering till högskolan,

E138:6 att den så kallade 25:4-regeln återinförs,

E138:7 att socialdemokratin utreder hur högskolan kan utvecklas för att ge utbildning bättre anpassad för yrkesverksamma.

Johan Lennarsson

Luleå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E139

Örebro arbetarekommun

Underdimensionering av läkarutbildningen

Sverige behöver utbilda fler läkare, det anser både Socialstyrelsen och Högskoleverket. Vi kommer att se stora pensionsavgångar för läkare den närmaste tiden och sjukvårdens utveckling ställer nya krav på läkarrollen. Läkarbristen är ett problem både för den enskilde medborgaren (vårdtagaren) och för landstingen som behöver nyrekrytera för att kunna hantera de framtida vårdbehoven.

Intresse för flera läkarutbildningsplatser finns, det finns i genomsnitt tio sökande per plats till de sex fakulteter som i dag bedriver läkarutbildning i Sverige. Ett växande antal svenska studenter söker sig därför utomlands för att läsa medicin, bland annat till Danmark, Polen, Ungern och Nordirland.

Antalet utbildningsplatser på läkarutbildningen i Sverige har under lång tid varit för lågt i förhållande till det beräknade behovet fram till 2020. I princip samtliga bedömare och prognoser har varit överens om att en läkarbrist redan finns i dag och att en utökning av antalet utbildningsplatser måste genomföras för att undvika en ökad läkarbrist under de närmaste 10–30 åren.

En stor del av läkartillskottet i Sverige sker i dag genom att läkare med utländsk examen får arbete i Sverige. Landstingen har försökt att hantera bristen på läkare med olika rekryteringsavtal med andra europeiska länder. Dessutom har många invandrade läkare, som bor i landet permanent, fått svensk läkarlegitimation. Hälften av alla läkare som får svensk läkarlegitimation i dag har redan läkarlegitimation från andra länder. Fortsätter vi som hittills betyder detta att vi dränerar andra länder på deras utbildade läkare och då inte minst länder som egentligen själva behöver dessa. Vi omöjliggör också för många intresserade svenska ungdomar att fullfölja en läkarutbildning i hemlandet. En utveckling som i längden inte är hållbar av vare sig kvalitetsmässiga eller moraliska skäl.

Ett annat problem som Sveriges landsting brottas med är hyrkostnader för så kallade stafettläkare. Sveriges landsting hyrde förra året (2008) in stafettläkare för mer än 1,8 miljarder kronor. På fem år har kostnaderna för inhyrda läkare ökat med mer än en miljard kronor. Det ständiga tillståndet som råder – brist på vissa typer av läkare. alltså vissa specialister – tvingar landstingen att använda sig av hyrläkare. En hyrläkare kostar generellt sett dubbelt så mycket som en tillsvidareanställd läkare.

Enligt Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) handlar det inte bara om att beloppen som landstingen betalar till bemanningsföretagen är högre än lönekostnaderna för den egna personalen. Inhyrda läkare skriver i allmänhet fler remisser till andra vårdenheter samt gör fler provtagningar och röntgenundersökningar än den ordinarie personalen. Åtgärder som kostar pengar. Även förskrivningen av läkemedel ökar med inhyrda läkare och medför ökade kostnader för landstingen, enligt SKL.

Nackdelar med hyrläkärsystemet är att patientsäkerheten påverkas negativt, bland annat genom att kontinuiteten i vården försämras. Socialstyrelsen har även konstaterat att det finns problem med rapporteringen av incidenter enligt lex Maria.

Mot denna bakgrund yrkas:

E139:1 att partikongressen beslutar att antalet utbildningsplatser på läkarprogrammet ska utökas för att kunna möta vårdbehoven från landets medborgare.

Ameer Sachet

Örebro arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

B38:2, B129:5, D7:3 (yrkesutbildning, KY)

Motion B38:2 (Örebro arbetarekommun) föreslår att partikongressen ger riksdagsgruppen i uppdrag att särskilt titta på utveckling av olika former av kvalificerade yrkesutbildningar och på hur övergångar kan ske från mer studieförberedande program till mer praktiska och bristyrkesorienterade inriktningar. Motion D7:3 (Västerbottens partidistrikt) föreslår att partiet verkar för ett arbetsplatsförlag lärande i enlighet med motionens anda och därmed vidareutreda den föreslagna modellen. Motion B129:5 (Botkyrka arbetarekommun) föreslår att branscherna är med och skapar långsiktigt hållbara yrkesutbildningar.

Kvalificerad yrkesutbildning är en utbildningsform på stark frammarsch. Intresset har ökat, antalet utbildningsanordnare har växt och uppföljningar av examine-

rade studenter visar att utbildningarna ger goda resultat – en mycket hög andel av studenterna får snabbt anställning eller startar eget företag efter examen. Med den nya myndigheten Yrkeshögskolan kommer också utvärdering, kvalitetssäkring och de studerandes rättigheter att kunna förbättras. Floran av KY-utbildningar är bred. De omspanner såväl utbildningar som kan anses vara fördjupning och utveckling av de yrkeskunskaper man tillägnat sig på de yrkesförberedande gymnasieprogram som utbildningar som ligger mycket nära många högskoleexamina. Även om det i grunden finns signifikanta skillnader mellan KY och högskola, kan man se en process där KY- och högskoleutbildningar närmar sig varandra: många högskolor betonar anställningsbarhet och samarbete med yrkeslivet allt starkare i sina utbildningar, samtidigt som en del klassiska yrkesutbildningar teoretiseras.

Partistyrelsen instämmer med motionären att partiet bör följa denna process. Vi socialdemokrater vill motverka återvändsgränder för studenter och vattentäta skott mellan olika utbildningsformer. Med en välutvecklad studie- och yrkesvägledning och en klok utformning av antagningsregler, betygssystem med mera kan övergångar från studieförberedande gymnasieprogram och högskoleutbildningar till mer praktiska utbildningar underlättas. Det skulle kunna underlätta för studerande att göra otraditionella val eller byta inriktning i sina studier på grund av att arbetsmarknadsläget är ljusare eller att man trivs bättre med en annan studieinriktning än den man kanske först tänkt sig.

Skola och utbildning måste vara en angelägenhet för hela samhället, inte bara för de som studerar eller arbetar i verksamheterna. Både av demokratiskäl och av kvalitetsskäl. Därför måste branschföreträdare finnas med i arbetet att utveckla yrkesutbildningarna, såväl på gymnasienivå som inom yrkesvux och KY. Nationella och regionala branschråd, representation i beslutande och rådgivande organ som myndighetsstyrelser och utredningar, inflytande i hur mottagande och utbildning organiseras i lärlingsutbildningar, praktik och arbetsplatsförlagd utbildning är exempel på detta. Partistyrelsen vill särskilt framhålla vikten av att fackföreningsrörelsen lokalt och nationellt ges utrymme att delta i detta arbete.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att bifalla motion B129:5,

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet B38:2, D7:3.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna

E140:1, E140:2, E141:1, E141:2 (vårdutbildningar)

Motion E140:1–2 (Lunds arbetarekommun) föreslår att ett kontinuerligt kulturperspektiv införs i vårdutbildningen som komplement till utbildningen i medicinsk vård, främst inom äldreomsorgen, barnsjukvården och psykiatri samt att ett förslag på kultur i vården-utbildning inom vårdutbildningarna utformas i samarbete med Region Skånes Kultur i vården-enhet. Motion E141:1–2 (Lunds arbetarekommun) föreslår att socialdemokratiska partiet verkar för att ämnet klinisk ortopedteknik införs i sjukvårdsutbildningen för läkare, sjuksköterskor, sjukgymnaster och arbetsterapeuter samt att socialdemokratiska partiet verkar för att forskning och utveckling inom klinisk ortopedteknik säkerställs.

När det gäller klinisk ortopedteknik instämmer partistyrelsen i motionens andemening. Under behandlingen av regeringens forskningsproposition motiverade också socialdemokratiska riksdagsgruppen om ökade anslag till forskning

jämfört med regeringens nivå och betonade där särskilt att den kliniska forskningen förutsättningar skulle säkerställas.

Partistyrelsens uppfattning om vårdutbildningarna och den vårdforskning som bedrivs är att det exakta innehållet bör lämnas åt professionen och inte detaljregleras politiskt. Kulturperspektivet i vården är relevant, men partistyrelsen vill inte närmare yttra sig över dess utrymme eller organisering i utbildningarna.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E140:1, E140:2, E141:1, E141:2.

Motion E140

Lunds arbetarekommun

Inför "kultur i vården" inom vårdutbildningen!

Vi människor behöver kultur för att må bra och hålla oss friska. Allt fler forskningsresultat visar att kulturupplevelser och kulturaktiviteter förbättrar hälsan, stimulerar sinnen och kan ge mätbart snabbare rehabilitering. Kulturen kan fungera som en nyckel till känslor och minnen. I dag arbetar man på vissa äldreboenden i Sverige med kulturen som en del av det dagliga arbetet, med musik-, bild- och dansterapi, och på sjukhus finns emellanåt clownar och kulturarbetare som en del av vardagen vid vård av svårt sjuka barn.

Men kulturen borde bli en naturlig och självklar del inom vård och omsorg, för att öka livskvalitet och välbefinnande men även gynna läkeprocesser.

"Förbättrad sinnesstämning kan exempelvis leda till en rad fysiologiska förändringar som förbättrat immunförsvar, större gemenskap och integration samt i slutändan till minskat vårdberoende och lägre vårdkostnader." ... "Deltagande i kulturella aktiviteter har ett statistiskt samband med en lägre dödlighet i alla åldrar." (citrat ur boken Kultur för hälsa – En exempelsamling från forskning och praktik, Statens folkhälsoinstitut 2005: 23).

Erfarenhet visar att kultur i vården också främjar en god arbetsmiljö och skulle sannolikt göra vårdyrkena mer attraktiva. Kulturen bidrar även på ett lyckligt sätt till ökad kommunikation mellan personal och patienter. En sångstund vid läggdags kan till exempel visa att behovet av lugnande mediciner minskar – samtidigt som personalen upplever att arbetet blir mindre stressigt.

Om kultur i vården ska bli något mer än projekt på vissa sjukhus och äldreboenden med oftast bara tillfälliga musikstunder och besök av någon artist, måste blivande vård- och omsorgspersonal redan i sin utbildning få ta del av kulturens betydelse och lära sig att använda kulturen som ett självklart komplement och som en integrerad del av det dagliga arbetet.

Dans har visat sig speciellt betydelsefullt i arbetet med dementa. Man återupplivar gamla minnen, löser upp fysiska spänningar och kommer ihåg sociala mönster och händelser. Det är genom kroppen vi upplever våra känslor, man börjar kommunicera med sin "meddansare" och vårdpersonal. Minneskorgar med föremål från förr aktiverar till samtal och kommunikation mellan personal och patienter.

Musik framkallar minnen, känslor och sinnesstämningar och gör att vi mår bättre. Att sjunga lite tillsammans gör att man slappnar av och får en bättre kontakt mellan personal och patient. Man är aldrig för gammal för att sjunga – men man blir gammal den dagen man slutar. Kulturupplevelser kan få oss att tänka i nya banor och att hitta nya sätt att lösa problem, de hjälper också personalen att komma ifrån "vi-och-dom"-tänkandet.

Därför föreslår Lunds s-kvinnor:

E140:1 att ett kontinuerligt kulturperspektiv införs i vårdutbildningen som komplement till utbildningen i medicinsk vård, främst inom äldreomsorgen, barnsjukvården och psykiatrin,

E140:2 att ett förslag på kultur i vården-utbildning inom vårdutbildningarna utformas i samarbete med Region Skånes kultur i vården-enhet.

S-kvinnor Lund

Lunds arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E141 Lunds arbetarekommun

Utbildning inom klinisk ortopedteknik

Jag är i dag oroad över ortopedteknikens framtid. Det finns ingen utbildning för vårdpersonal inom detta område och inte heller några planer på att införa en sådan. Förr var utbildningen kopplad till specialistsjukhus, men sedan dessa avvecklades har det varit mycket ovisst om möjligheterna till utbildning för läkare, sjuksköterskor, sjukgymnaster och arbetsterapeuter. Vissa ansatser att förstärka området har Region Skåne gjort genom att anställa överläkare och docent Anders Stenström vid Universitetssjukhuset i Lund som professor i klinisk ortopedteknik. Han blev därigenom även Europas första professor i ämnet.

Utbildning finns i dag endast för teknisk personal, det vill säga de som tillverkar och prövar ut hjälpmedel. Däremot finns ingen utbildning för den vårdpersonal som remitterar och gör uppföljning. Denna brist på kunskap inom området leder till att vårdmetoden är på väg att försvinna. En stor grupp människor är helt beroende av metoden för att få rehabiliterande vård. Ingen annan vårdmetod finns.

Med hänvisning till ovanstående yrkar jag:

E141:1 att socialdemokratiska partiet verkar för att ämnet klinisk ortopedteknik införs i sjukvårdsutbildningen för läkare, sjuksköterskor, sjukgymnaster och arbetsterapeuter,

E141:2 att socialdemokratiska partiet verkar för att forskning och utveckling inom klinisk ortopedteknik säkerställs.

Thyra Andersson SAP-Centrum, Lund

Lunds arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtanden och motioner som rör området Forskning

Partistyrelsens utlåtande över motionerna E142:1, E142:2, E143:1, E144:1 (forskning)

Motion E142:1–2 (Eskilstuna arbetarekommun) föreslår att Socialdemokraterna verkar för en breddning av forskningsdebatten och att skapa nya mötesplatser mellan forskarvärlden och folkbildningen samt att Socialdemokraterna verkar för en kraftfull satsning på systemkritisk, tvärvetenskaplig och problematiserande forskning om hållbar utveckling. Motion E143:1 (Solna arbetarekommun) föreslår att socialdemokratiska partiet stödjer en undersökning av hur ”pluralistisk” den nationalekonomiska utbildningen är på universitet, högskola och folkhögskola, i syfte att värna en ekonomisk och fri forskning. Motion E144:1 (Stockholms läns partidistrikt) yrkar att socialdemokratiska partiet verkar för att den samlade statliga forskningsfinansieringen utökas till att omfatta minst 1 procent av BNP.

Sverige har en framskjuten position som forskningsnation. Ett land som vill konkurrera genom utbildning, en hög kunskapsnivå hos folket och produktion av högt utvecklade varor och tjänster, måste också stå för själva utvecklingen av ny kunskap. Därför är investeringar i forskning en av förutsättningarna för våra ambitioner i välfärden. Sverige ska uppfylla målet om att en procent av BNP ska gå till forskning. Sverige behöver därför investera mer i forskning. Enprocentmålet har dock definierats annorlunda av olika aktörer och länder. Partistyrelsen anser det vara angeläget att Sverige agerar för en tydlig internationell definition av enprocentmålet för att öka jämförbarheten och underlätta ländernas samarbete för att öka investeringarna till forskning. Staten stödjer och kanaliserar forskningsresurser genom en rad olika institutioner. Flera av dem har skapats med skattemedel men om de fortfarande är att anse som statliga investeringar är inte alltid helt klart. Partistyrelsen menar att Sverige ska ha som ambition att uppnå enprocentmålet. Målet ska nås i takt med och i beaktande av rådande reformutrymme.

En förutsättning för att kunna avsätta mer av våra gemensamma resurser till forskning, är att förståelsen för detta är bred bland medborgarna. Därför hör ökade investeringar och en breddning av forskningsdebatten intimt samman. Under de senaste åren har Socialdemokraterna föregått med gott exempel genom till exempel arbetarrörelsens ekonomiska råd och arbetarrörelsens forskarnätverk. Den socialdemokratiska riksdagsgruppen har också drivit på betydelsen av högskolornas och universitetens samverkansuppgift, den så kallade tredje uppgiften – jämte forskning och utbildning ska våra lärosäten också föra ut forskningens resultat och initiera diskussion om forskningen. Tydliga krav på forskarsamhället, tillsammans med ökade anslag till forskningen ger en god grund för att detta ska bli verklighet. De exakta formerna för hur forskning om till exempel hållbar utveckling ska bedrivas bör dock inte detaljregleras från politiskt håll.

Partistyrelsen är positiv till ökade investeringar i forskning för hållbar utveckling. God forskning är problematiserande och systemkritisk. Liksom i fallet med utbildning och forskning i nationalekonomi ska den vetenskapliga kvaliteten främst bedömas av sakkunniga.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E142:1, E142:2, E143:1, E144:1.

Motion E142

Eskilstuna arbetarekommun

Forskningspolitik för en hållbar utveckling

Denna motion är ett försök att få till stånd en ideologisk och strategisk diskussion om forskningspolitik i allmänhet och om forskning om hållbar utveckling i synnerhet. Politikområdet är i regel svårtillgängligt och inte allmänt förekommande i den allmänna diskussionen i den utsträckning det borde vara. Det är inte ett värderingsfritt område utan i stället en stark konfliktvärd i forskarsamhället och i sin förlängning i samhället i övrigt. Jag vill åstadkomma transparens så att fler kan bli delaktiga i ämnet, så att vi kan åstadkomma en högre grad av demokratisering.

En springande punkt är huruvida forskningen och frågan om hållbar utveckling är något för alla samhällsmedborgare eller grupper som till exempel fackföreningsrörelsen, eller om det är frågor som ska avgöras av en bildad elit. Vi kan också lägga mer fyr på brasan med frågeställningen huruvida forskare ska beröras av världen utanför akademien eller endast vara en företeelse för forskarna själva. Jag vill påstå att forskningen och frågan om hållbar utveckling är något som berör oss alla, forskningen och du och jag mår bäst av att mötas på lika villkor. Detta i sig är en värderingsfråga av stor vikt för arbetarrörelsen. Men då gäller även det omvända – att vi som arbetarrörelse verkligen vill få till stånd en diskussion samt möta forskarsamhället på lika villkor.

För forskningen i allmänhet och forskning om hållbar utveckling i synnerhet gäller att det ska finnas medel för forskning som tillåter problematisering samt samhälls- och systemkritiska frågeställningar och perspektiv. Eftersom forskning om hållbar utveckling kräver helhetssyn och beaktande av komplexiteten behöver problematiserande, tvärvetenskapliga och systemkritiska perspektiv prioriteras.

Det finns också en växande medvetenhet i Sverige och internationellt om att globalisering, teknisk utveckling och befolkningstillväxt utsätter människors livsmiljö och hälsa för nya utmaningar och krav med avgörande betydelse för mänsklighetens framtid. Begreppet hållbar utveckling har vuxit fram som en samlad beteckning för en medveten strävan att ta itu med dessa frågor på olika beslutsnivåer (lokalt och globalt) och inom en rad olika verksamhetsområden (teknik, miljö, ekonomi, socialt och kulturellt). Arbetslivet utgör en viktig arena i detta sammanhang.

Kärnan i problematiken när det gäller hållbarhet är att teknisk och praktisk utveckling oftast är inriktad på optimering inom olika delsystem, det vill säga bara baseras på vissa kostnader (till exempel råvaror och maskiner), medan andra kostnader, som utsläpp och ohälsa, belastar helt andra samhällssektorer och inte behöver tas med i kalkylen. Dessa problem kan uppenbarligen inte lösas genom forskning inom varje delsystem för sig utan kräver ett flervetenskapligt perspektiv som överbryggat gränserna mellan tekniska, ekologiska och sociala system. Vi behöver en framtidsinriktad forskningspolitik som ger större utrymme för de systemkritiska, tvärvetenskapliga och problematiserande angreppssätten.

De nuvarande i alltför hög utsträckning sektorsuppdelade forskningsstödssystemen löser inte systemproblemen. Exempelvis tar det nuvarande forskningsarbetet inom arbetsmiljöområdet inte alls i tillräcklig omfattning upp folkhälsoperspektivet, utan inriktar sig på tekniska lösningar. Detta har dessutom förvärrats genom alliansregeringens beslut om Arbetsmiljöverket och Arbetslivsinstitutet. Transportområdets forskning är i allt för hög utsträckning inriktad på att vidareutveckla befintliga system, snarare än att söka nya systemlösningar. Bara miljövänligare motorer kommer inte att lösa miljöproblemen, utan nya lösningar på behovet av transporter måste utarbetas.

Eftersom forskning om hållbar utveckling kräver helhetssyn och beaktande av komplexiteten behöver alltså problematiserande, tvärvetenskapliga och systemkritiska perspektiv prioriteras.

Jag vill mot bakgrund av ovanstående föreslå:

E142:1 att Socialdemokraterna verkar för en breddning av forskningsdebatten och för att skapa nya mötesplatser mellan forskarvärlden och folkbildningen,

E142:2 att Socialdemokraterna verkar för en kraftfull satsning på systemkritisk, tvärvetenskaplig och problematiserande forskning om hållbar utveckling.

Göran Hammer

Eskilstuna arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E143

Solna arbetarekommun

Internationell fackligt arbete

Medborgare/arbetstagares vardag formas av hans/hennes möjlighet att utifrån egna eller övergripande demokratiska beslut skapa ett gott och hedervärt liv på arbetsplats och på sin fritid. I EU:s Lissabonstrategi anges att målen för unionen bland annat är en hållbar ekonomisk tillväxt och bättre arbetstillfällen, samtidigt med en högre grad av social sammanhållning.

De politiska förutsättningarna för arbetstagares arbetsvillkor – arbetstillfällen, löner, arbetsmiljö med mera – skapas genom politiska beslut som i sin tur ofta är, eller sägs vara, grundade på vetenskapliga rön. Men även vetenskapsmän har värderingar; det noterades redan Gunnar Myrdal under 1930-talet. Och dessa värderingar styr hur vetenskapsmännen lägger upp sina projekt, hur de samlar in fakta och hur resultaten tolkas.

De internationellt välrenommerade svenska ekonomerna Gösta Rehn och Rudolf Meidner drog under 1950-talet upp ramarna för den så kallade solidariska lönepolitiken. Denna byggde i princip på föreställningen att löneutjämning och en press uppåt på de lägsta lönerna i ett samhälle på sikt skapar en effektivare ekonomi. Visserligen kommer ett antal företag som inte kan betala dessa löner att slås ut, men de ersätts av effektivare företag som har råd att betala lönerna. Sveriges välstånd under efterkrigstiden har byggts på dessa principer och en viktig beståndsdel i detta har utgjorts av kollektivavtalen, det vill säga att svenska kollektivavtal ska gälla i Sverige.

Tyvärr har den nationalekonomiska vetenskapen i Sverige, likväl som i omvärlden, under senare år dominerats av de så kallade nyklassiska idéerna. En beståndsdel i dessa tankar är att i princip allt ska vara utsatt för marknadens tryck. Om en arbetstagare erbjuder sina tjänster billigare än andra arbetstagare ska hans/hennes erbjudande accepteras. Arbetet ska alltså "säljas" till lägstbjudande. Det man då ofta bortser från är att denna "lönesänkingsstrategi" leder till en ineffektiv produktion – varför ska man behöva effektivisera när lönerna kan sänkas? De yttersta konsekvenserna av ett tillämpande av en sådan strategi är utvecklingen i Storbritannien på 1970- och 1980-talen.

EU gjorde i början av 1990-talet en så kallad Atkinsstudie över byggbranschen i Europa. Här försökte man bland annat jämföra vad det kostar att bygga ett hus med samma utseende och standard i EU:s länder och vad komponenterna i husbygget kostade. En slutsats var bland annat att huset blev dyrast i Storbritannien trots att lönekostnaden var lägst.

Vi lever i en snabbt föränderlig och globaliserad värld vilket inte bara innebär globaliserade företag utan också globaliserade idéer. Den nyliberala nationalekonomin som betraktar individen som en "produktionsfaktor" likvärdig med andra produktionsfaktorer

har i dag stor spridning på universiteten i OECD-länderna. Trots detta finns det nationalekonomiska forskare som arbetar efter andra grundvärderingar, men dessa lever många gånger under osäkra ekonomiska förutsättningar, tjänster dras in och projekt läggs ned. Det finns all anledning för Solna arbetarkommun att engagera sig i stödet för nationalekonomiska tjänster med annan inriktning än den nyliberala. Det innebär inte att vi ska bestämma vilka slutsatser som forskarna kommer fram till; den ”akademiska friheten” ska upprätthållas. Men vi kan ge stöd så att alternativa ekonomiska forskningsinriktningar kan få en möjlighet att utvecklas. Ett sådant stöd kan i slutänden medverka till att de politiska besluten skapar bättre förutsättningar att bibehålla det välstånd och den arbetstrygghet som vi byggt upp i Sverige.

Vi föreslår:

E143:1 att det socialdemokratiska partiet stödjer en undersökning av hur ”pluralistisk” den nationalekonomiska utbildningen är på universitet, högskola och folkhögskola, i syfte att värna en ekonomisk och fri forskning.

Krister Strömberg

Solna arbetarkommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion E144

Stockholms läns partidistrikt

Investera i medicinsk forskning och innovation

För socialdemokratin har forskningen alltid spelat en nyckelroll i samhällsbygget. Den medicinska forskningen har dessutom haft en särställning genom sin centrala roll för en av välfärdssamhällets grundstenar: en hälso- och sjukvård av högsta kvalitet tillgänglig på lika villkor för alla.

Vägen till bättre och effektivare sjukvård går via ökad kunskap och bättre teknik. Den insikten måste vara vägledande för såväl den socialdemokratiska forsknings- som sjukvårdspolitiken. Investeringar i den medicinska forskningen och samverkan mellan sjukvården och forskningen är helt avgörande för att patienterna ska få den bästa vård som står i mänsklig makt att ge. Alla måste kunna ta del av den medicinska utvecklingens fortgående landvinningar.

Hälso- och sjukvårdssektorn i bred mening är i dag världens största verksamhetsfält och kommer att växa sig ännu större. De stora forskningsfronterna – nanoteknologi, bioteknik et cetera – har sina främsta tillämpningar inom medicinen. Aldrig någonsin tidigare i mänsklighetens historia har kunskapsutveckling och nya behandlingsmetoder kommit fram i en sådan takt som nu. Sväljbara maskiner som letar sig fram till sjukdomen i kroppen och borrar ett hål i ett förkalkat blodkärl eller släpper medicin precis på de sjuka cellerna. I framtiden hägrar nya biologiska läkemedel som angriper sjukdomsorsakerna snarare än symtomen och vacciner som förebygger cancer.

Sjukvården och den medicinska forskningen kommer i sin klassiska roll som botare och lindrare att göra enorma framsteg det kommande decenniet. Den stora utmaningen för Sverige blir då att klara av att ligga i fronten av utvecklingen. Det i sin tur kräver att vi i det politiska arbetet på allvar börjar betrakta hälso- och sjukvården som en viktig tillväxtskapare för samhället.

Mer än tio procent av arbetskraften i Sverige arbetar inom vården och fler kommer det att bli i framtiden då sjukvården är den tydligaste aktören i ett samhälle som måste leva på kunskapsproduktion. Redan i dag exporteras läkemedel från Sverige för 60 miljarder kronor per år. Det är lika mycket som bilexporten, större än pappersmassa och större än järnmalm.

Sverige har stolta traditioner när det gäller utveckling av läkemedel och sjukvård. Astra, Pharmacia, Elekta och Gambro är bra exempel. Det typiska för denna sektor är att kunskapsutveckling och innovationssystem bygger på ett intimt och förtroendefullt samarbete mellan sjukvård, forskning och industri, eller kort och gott – ett nära samarbete mellan privat och offentlig sektor. Om Sverige ska kunna hävda sig i den internationella konkurrensen är det viktigt att läkemedelsföretagens och de medicintekniska företagens forskning även i fortsättningen sker i Sverige.

Vi anser att Socialdemokraterna måste återupprätta och förstärka samarbetet mellan industri, forskning och sjukvård. Ett närmare samarbete skulle gynna patienterna, men det är också viktigt för att läkemedelsindustrin och den medicinsktekniska industrin ska kunna växa och skapa nya arbetstillfällen. Detta måste ses som en av vårdens nya uppgifter. Arbete och företagande som bygger på sjukvårdskunnande har potential för att bli en ännu viktigare näring i framtiden.

Tyvärr har Sveriges traditionella rätplacering inom medicinsk forskning blivit allt mer hotad. Globaliseringen ökar konkurrensen inom läkemedelsindustrin och den medicintekniska industrin. Företagen omprövar snabbt sina lokaliseringar. Sverige måste hävda sig i en hårdnande internationell konkurrens.

Regeringens utredare, professor Olle Stendahl, har visat att Sverige fallit till en åttonde plats i världen när det gäller citering av artiklar om klinisk forskning. Sverige har därmed passerats av länder som Danmark, Finland, Nederländerna och Schweiz. Detta är den senaste, men inte den första, larmsignalen om att vi tappar mark.

Forskarna pekar i dag på brist på tid, lågt meritvärde för forskningen, dåliga karriärmöjligheter och en tung administration. Näringslivet pekar på brist på forskande läkare och ett sviktande intresse för samarbete kring kliniska prövningar. Sjukvårdshuvudmännen framhåller svårigheterna med att implementera forskningens resultat i en krympande ekonomi. Universiteten efterlyser ökade resurser.

Dessutom är vår förmåga att omsätta medicinska rön i teknisk innovation lägre i förhållande till många andra länder. Den naturliga samverkan mellan grundforskning, tillämpad forskning och produktutveckling kommer av någon anledning inte riktigt till stånd längre i Sverige. En orsak kan sökas i att ingen forskningsfinansiär har som tydlig uppgift att stödja implementeringen av nya forskningsresultat. Det betyder att nya verkningfulla läkemedel och effektiva behandlingsmetoder i värsta fall aldrig når fram till patienten och att sjukvården går miste om möjligheter till kvalitetshöjning.

Den kliniska forskningen i Sverige står också inför en generationsväxling. Under den kommande tioårsperioden förväntas 250 forskarutbildade läkare att gå i pension årligen. För att bibehålla hög kvalitet inom sjukvård, forskning och utbildning måste detta bortfall av kunskap och erfarenhet ersättas. Sverige måste för att upprätthålla sin konkurrenskraft också kunna förse industrin med tillräckligt många forskarutbildade personer med gedigen kompetens.

Många är medvetna om den akuta situationen. Ändå görs väldigt lite. Den borgerliga regeringens budgetram för forskningen är helt otillräcklig för de utmaningar som det medicinska forskarsamhället ser framför sig. Vi menar att den statliga finansieringen måste ökas radikalt och omfatta minst en procent av BNP. Både forsknings- och sjukvårdspolitikerna måste inriktas på att öka den svenska kliniska forskningens kvalitet, att åstadkomma en förstärkt rekrytering och ge de kliniska forskarna en bättre bas för sitt arbete.

Flera av de länder som vi måste hävda oss mot i konkurrensen har tagit nya initiativ. Australiens regering har inrättat särskilda anslag direkt till klinisk verksamhet. I Kanada har resurserna ökat markant och forskningsorganisationen ställts om till en bred hälsoinriktad forskning. I USA har National Institutes of Health gett särskilda stimulansmedel till

forskning som överför nya metoder och resultat till sjukvården. Tyvärr kan vi konstatera att den borgerliga politiken har öppnat upp för privatiseringar även inom universitetssjukhusen – detta trots att avstyckningar och privatiseringar inom sjukvården riskerar att försvaga forskning och utveckling.

För en positiv utveckling av FoU-området är det viktigt att ha sammanhängande vårdkedjor, något som försvåras kraftigt om delar av universitetssjukhusets kärnverksamheter styckas upp i privata driftsintreprenader. Erfarenheter visar också att privata vårdgivare inte lägger samma möda på kommersiellt sett föga inbringande uppgifter som att ta emot studenter, delta i forskningsprojekt eller samla in data genom prover från patienter. I ett litet land som Sverige är en sammanhållen och offentligt tillhandahållen sjukvårdsinfrastruktur särskilt väsentlig för att gynna forskning och utveckling.

Vinstintresset är aldrig en lämplig drivkraft för forskningsnära hälso- och sjukvård. Det är heller inte de privata vårdbolagen som är nyckeln till framtida välbefinnande. De viktigaste aktörerna i näringslivet som den offentliga sjukvården behöver utveckla en fördjupad samverkan med utgörs av läkemedelsindustrin och den medicintekniska industrin.

Man kan säga att våra stora sjukhus, särskilt universitetssjukhusen, är hjärtat i ett innovationssystem som bygger på ett intimt och förtroendefullt samarbete mellan sjukvård, forskning och industri. Vi menar att Socialdemokraterna behöver utarbeta en framtidsinriktad politik för hur den medicinska forskningen i samverkan med näringslivet och offentliga hälso- och sjukvården ska bidra till både ökad patientnytta och ökad tillväxt och sysselsättning.

Partikongressen föreslås besluta:

- E144:1 att det socialdemokratiska partiet verkar för att den samlade statliga forskningsfinansieringen utökas till att omfatta minst en procent av BNP,
- E144:2 att det socialdemokratiska partiet verkar för att den medicinska forskningen ges särskild prioritet vid fördelningen av statliga forskningsmedel och ge de kliniska forskarna en bättre bas för sitt arbete,
- E144:3 att det socialdemokratiska partiet verkar för att staten ger resurser för en utökad dimensionering av den medicinska forskarutbildningen,
- E144:4 att det socialdemokratiska partiet verkar för att staten och sjukvårdshuvudmännen tar initiativ till att stärka kontaktytan mellan forskning, sjukvård och industri i syfte att göra samverkan mer systematiserad kring innovationer och kliniska prövningar,
- E144:5 att det socialdemokratiska partiet verkar för att staten avsätter resurser för ett nationellt program för medicinsk implementering och innovation,
- E144:6 att det socialdemokratiska partiet verkar för att sjukvårdshuvudmännen ges rätt att tillsammans med högskolor och universitet, medicinsk och medicinteknisk industri bilda gemensamt ägda innovationsbolag.

Stockholms läns partidistrikt

Partistyrelsens utlåtande över motionerna E122:3 (doktorander)

Motion E122:3 (Uppsala arbetarekommun) yrkar att alla antagna doktorander ska ha status som anställda. Under de socialdemokratiska regeringarna gjordes flera insatser för att förbättra doktorandernas situation. Lärosätena tilläts numera inte anta någon utan att finansiering föreligger för hela tiden som doktorand. Forskningsråden fick särskilda anslag för att öka antalet meriteringstjänster, och flera forskarskolor inrättades som gjorde stöd och handledning till doktorander mer professionell och kvalitetssäkrad.

Idag är drygt 17 000 aktiva doktorander inskrivna vid Sveriges lärosäten. En stor skillnad mellan Sverige och många andra länder är att forskarstuderande utför drygt 40 procent av den forskning som sker vid inhemska lärosäten. De utför alltså kvalificerade arbetsuppgifter och är en viktig del av forskningsmiljön. Därtill deltar många doktorander i grundutbildningen som lärare. Trots att doktoranderna är den enskilt största grupp inom akademien som bidrar till Svensk forskning saknar ungefär en tredjedel av doktoranderna anställning. Dessa är stipendiefinansierade, går på utbildningsbidrag eller saknar ordentlig finansiering knuten till sig. Det innebär att en stor andel av doktoranderna saknar tillgång till de sociala trygghetssystem och förmåner som är norm på arbetsmarknaden.

Partistyrelsen anser att det finns flera skäl till att stärka doktorandernas situation, men vill fokusera på att alla doktorander är ordentligt antagna och ges rättigheter motsvarande de som en anställning innebär. Normen ska vara att de antagna till forskarutbildningen erbjuds regelrätta doktorandtjänster så snart som möjligt under sin tid som doktorand. Staten bör även tillsammans med lärosäten och externa finansiärer utarbeta en överenskommelse för hur stipendiefinansiering av forskarutbildning på heltid i framtiden kan kanaliseras så att alla doktorander omfattas av de sociala trygghetssystemen.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E122:3.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna E144:2, E144:3, E144:4, E144:5, E144:6, E145:1 (klinisk forskning)

Motion E145:1 (Umeå arbetarekommun) föreslår att stödet för forskning inom området behandlingsmetoder stärks när det gäller långvariga smärttillstånd i rörelseorganen. Motion E144:2-6 (Stockholms läns partidistrikt) yrkar att socialdemokratiska partiet verkar för att den medicinska forskningen ges särskild prioritet vid fördelningen av statliga forskningsmedel och ge de kliniska forskarna en bättre bas för sitt arbete, att socialdemokratiska partiet verkar för att staten ger resurser för en utökad dimensionering av den medicinska forskarutbildningen, att socialdemokratiska partiet verkar för att staten och sjukvårdshuvudmännen tar initiativ till att stärka kontaktytan mellan forskning, sjukvård och industri i syfte att göra samverkan mer systematiserad kring innovationer och kliniska prövningar, att socialdemokratiska partiet verkar för att staten avsätter resurser för ett nationellt program för medicinsk implementering och innovation, samt att socialdemokratiska partiet verkar för att sjukvårdshuvudmännen ges rätt att tillsammans med högskolor och universitet, medicinsk och medicinteknisk industri bilda gemensamt ägda innovationsbolag.

Forskningsbaserad hälso- och sjukvård leder till snabbare implementering av ny kunskap och snabbare introduktion av kostnadseffektiva metoder till gagn för patienterna. Medicinsk forskning kan i förlängningen ge människor bättre hälsa och ökad livskvalitet. Sverige har i ett internationellt perspektiv haft en framstående klinisk forskning som varit en viktig del i utvecklingen av ett hälso- och sjukvårdssystem som håller en mycket hög medicinsk kvalitet. Förutsättningarna för den kliniska forskningen i Sverige har dock till viss del försämrats. Även om utvecklingen varit likartad i många andra länder har Sverige ett jämförande perspektiv tappat en del av sitt försprång i kvalitet och förutsättningar. När sjukhusen haft ekonomiska problem eller inriktats på effektiviseringar och ökade åtaganden har forskningen och arbetet med kliniska prövningar fått stå tillbaka.

Under de närmaste 10 åren kommer 250 forskarutbildade läkare per år att pensioneras. För att klara det stora generationsskifte som är i antågande inom forskarkåren, anser partistyrelsen att antalet forskarutbildade behöver öka. Den socialdemokratiska riksdagsgruppen har även givit uttryck för detta i sina motioner, både när det gäller ökade anslag till forskning och till att öka antalet meriterings-tjänster för nytexaminerade doktorander.

Långvariga smärttillstånd i rörelseorganen är ett viktigt forskningsområde, inte minst för arbetslivsrehabilitering. Dessa symptom drabbar också särskilt kvinnor och män ur LO-kollektivet. Partistyrelsen anser att den kliniska forskningen ska få ökade medel, och är positiv till att regeringen prioriterar medicinsk forskning som ett av de strategiska forskningsområdena. Partistyrelsen motsätter sig dock regeringens metod att i proposition och riksdagsbeslut detaljstyra inriktningen genom att peka ut vilka diagnoser som ska beforskas, och vill i konsekvens med detta inte heller peka ut just smärttillstånd i rörelseorganen som ett mer angeläget forskningsområde än andra sjukdomstillstånd.

Partistyrelsen är inte främmande för att sjukvårdshuvudmän tillsammans med lärosäten och industri bildar gemensamt ägda innovationsbolag. Det kräver dock att staten tar initiativ till överläggningar om en bred överenskommelse mellan de berörda parterna (staten-landstingen-industrin) om forskningens roll, villkoren inom vården och vilket åtagande och ansvar som varje part ska ha. Överenskommelsen bör medverka till att det upprättas en struktur som möjliggör forskning som en del i vårdens vardag. Målet för statens del bör vara att överenskommelsen ska vara långsiktig och ha bred politisk förankring. Såväl akademien, industrin och sjukvården tjänar på ett sådant långsiktigt samarbete. Därmed blir det en vinst även för staten och medborgarna i form av ökad hälsa, bättre vård och ökad tillväxt.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

att bifalla motionerna E144:3, E144:4, E144:6,

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet E144:2, E144:5, E145:1.

Motion E145

Umeå arbetarekommun

Svagt stöd när det gäller behandlingsmetoder inom området om långvariga smärttillstånd i rörelseorganen

Långvarig smärta och värk i nacke och skuldror är ett vanligt hälsoproblem i arbetslivet. Enligt siffror från Arbetsmiljöverket och Statistiska centralbyrån (2006) har cirka 15 procent av alla kvinnor i arbetslivet så svåra besvär att det påverkar deras arbete och dagliga aktiviteter. Motsvarande siffra för män är 8 procent. Problemets omfattning gör att samhällskostnaderna i form av produktionsbortfall, vård och sjukskrivning samt läkemedelskostnader är mycket stora, därtill kommer det personliga lidandet.

En orsak till problemets omfattning är att det saknas samlad kunskap om hur man effektivt behandlar och rehabiliterar personer med dessa besvär. Enligt de senaste kunskaps-sammanställningarna från SBU (Statens beredning för medicinsk utvärdering) rörande långvarig smärta finns det inte stark evidens för en långvarig effekt för någon typ av insats. Generellt anses detta bero på att omfattningen på forskningen har varit för liten inom området alternativa behandlingsmetoder och sjukgymnastik, till exempel qi-gong, kiropraktik och naprapati, för att bara ta några exempel.

Ett färskt prov på det är de prioriteringar som görs inom det medicinska området i den senaste forskningspropositionen (2008): Forskning kring svåra sjukdomar som cancer och diabetes får (rätteligen) starkt stöd, medan långvariga smärttillstånd i rörelseorganen, som visserligen är mindre allvarliga för den enskilde individen men som drabbar så många fler – och särskilt kvinnor – inte ens berörs i nämnda proposition.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi:

E145:1 att stödet för forskning inom området behandlingsmetoder stärks när det gäller långvariga smärttillstånd i rörelseorganen.

IF Metalls socialdemokratiska förening och Valfärdsrådslagsgruppen i Umeå AK genom Eva Andersson

Umeå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Konkurrera med kunskap och forskning

- Grund- och gymnasieskola
- Högskola
- Forskning

socialdemokraterna.se

